

2022

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra KAYA

T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAMBIYO SENETLERİNDE TEMSİL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra KAYA

ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI

ANKARA, 2022

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAMBIYO SENETLERİNDE TEMSİL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra KAYA

ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hayri BOZGEYİK

ANKARA, 2022

ONAY SAYFASI

Büşra KAYA tarafından hazırlanan “Kambiyo Senetlerinde Temsil” adlı tez çalışması jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi	Kurumu	İmza
Prof. Dr. Hayri BOZGEYİK	AYBÜ / Hukuk	
Kabul ☒ Red ☐	Fakültesi	
Dr. Öğretim Üyesi Semih Sırrı ÖZDEMİR	Hacettepe	
Kabul ☒ Red ☐	Üniversitesi / Hukuk	
	Fakültesi	
Dr. Öğretim Üyesi A. Oğuzhan	AYBÜ / Hukuk	
HACİÖMEROĞLU	Fakültesi	
Kabul ☒ Red ☐		

Tez Savunma Tarihi: 16/12/2022

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Yaşar YİĞİT

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim (16/12/2022).

Büşra KAYA

TEŞEKKÜR

Bu teze başlarken beni her anlamda özgür bırakan, bilimsel düşünceyi yaşam biçimi olarak algılamamı sağlayan yüksek lisanstan bu yana her zaman beni destekleyen, takdir ve taltif eden bir öğrencisi olarak değil meslektaşısı olarak gören bana hep güvenen sayın hocam Prof. Dr. Hayri BOZGEYİK'e teşekkür gönül borcumdur.

ÖZET

KAMBIYO SENETLERİNDE TEMSİL

Kambiyo senetleri, gündelik hayat ve bilhassa ticaret hayatında yüksek oranda kullanılan ve tedavül kabiliyeti yüksek olan senetlerdir. Bu senetler kanun tarafından sıkı şekil şartları ve sıkı düzenlemelere tabi tutulmuştur. Değişen koşullar ve hızlanan yaşam nedeniyle kişiler her zaman bizzat kambiyo senedi düzenlemezler Kişinin bizzat kambiyo senedi düzenleyemediği zamanlarda bir kimse ad ve/veya hesabına kambiyo taahhüdünde bulunabilmek için bir başka kişiye temsil yetkisi verilir. Temsilci temsil olunandan almış olduğu temsil yetkisi ile temsil olunan ad ve/veya hesabına kambiyo senedi düzenler. Burada kambiyo senedi düzenlenmesi hususu geniş yorumlanmalı her türlü kambiyo taahhüdünün temsilci aracılığıyla yapılabileceği unutulmamalıdır.

TTK’da kambiyo senetlerinde temsile ilişkin yeterli ve ayrıntılı düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenledir ki özel hükümlerin bulunmadığı hallerde TBK’nın ve diğer kanunların temsile ilişkin düzenlemeleri uygun düştüğü ölçüde kambiyo senetlerine de uygulanmaktadır.

Kambiyo senetlerinin günlük hayatta oldukça yoğun kullanılıyor olması, kişilerin her zaman bizzat kambiyo senedi düzenlemiyor olması, beraberinde birçok uyuşmazlığı da ortaya çıkarmakta, bu uyuşmazlıklar çözüme kavuşturulurken hem hukuki hem de cezai yönden sorumluluklar ve bu sorumlulukların kime ait olduğunun belirlenmesi de çözülmesi gereken sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmamızda genel temsil kurallarının yanında kambiyo senetlerine özgü temsil kurallarına değinilecek, genel temsil kurallarının kambiyo senetlerine nasıl uygulanacağı, kambiyo senetlerinde temsilin görünüm şekillerinde gerçek kişiler, tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayanlar bakımından temsilin ne şekilde olacağı yasal ve iradi temsil bakımından irdelenecek sonrasında ise yetkisiz temsil, ispat, def’iler ve yaşanacak sorunların hukuki ve cezai sonuçları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kambiyo Senetleri, Kanuni Temsil, İradi Temsil, Organsal Temsil, Kambiyo Senetlerinin Düzenlenmesi, Kabul, Ciro, Aval, Yetkisiz Temsil

ABSTRACT

REPRESENTATION IN BILLS OF EXCHANGE

Bills of exchange are bills that are highly used in daily life and especially in business life and have a high circulation ability. These bills notes are subject to strict form requirements and strict regulations by law. Due to changing conditions and accelerating life, people do not always personally issue a bill of exchange. When the person cannot personally issue a bill of exchange, another person is given the authority to represent in order to make a bill of exchange on behalf of one person. The representative issues a bill of exchange in the name and/or account of the represented with the authority of representation he has received from the representative. Here, the issue of issuing a bill of exchange should be interpreted broadly, and it should not be forgotten that all kinds of foreign exchange commitments can be made through a representative.

There is no adequate and detailed regulation regarding representation in bills of exchange in the Turkish Commercial Code. For this reason, in the absence of special provisions, the representations of the Turkish Code of Obligations and other codes are applied to bills of exchange as appropriate.

The fact that bills of exchange are used extensively in daily life and that people do not always issue bills of exchange themselves cause many disputes. While these disputes are being resolved, both legal and criminal responsibilities and determining who these responsibilities belong to appear as problems that need to be resolved.

In this study, besides the general representation rules, the representation rules specific to bills of exchange and how the general representation rules will be applied to bills of exchange will be mentioned. In addition, the form of representation in terms of real persons, legal persons and unincorporated persons in the appearance of representation in bills of exchange will be examined in terms of legal and voluntary representation. Finally, the legal and criminal consequences of unauthorized representation, proof, refutation and problems to be experienced will be discussed.

Keywords: Bills of Exchange, Legal Representation, Voluntary Representation, Organic Representation, Issuance of Exchange Bills, Acceptance, Turnover, Aval, Unauthorized Representation

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: TBK'DA TEMSİL	4
1.1. TEMSİL KAVRAMI	4
1.2. TEMSİL ÇEŞİTLERİ	6
1.2.1. Kaynağına Göre Temsil	6
1.2.1.1. Kanuni Temsil	6
1.2.1.2. İradî Temsil	7
1.2.2. Doğurduğu Sonuçlara Göre Temsil	10
1.2.2.1. Doğrudan Temsil.....	10
1.2.2.1.1. Geçerli Bir Temsil Yetkisinin Olması	11
1.2.2.1.2. Temsilcinin Temsil Olunan Adına ve Hesabına İşlem Tesis Ettiğini Üçüncü Kişilere Bildirmesi	12
1.2.2.2. Dolaylı Temsil.....	14
1.2.3. İrade Beyanında Bulunma Yetkisine Göre Temsil	15
1.2.3.1. Aktif Temsil	15
1.2.3.2. Pasif Temsil.....	15
1.2.4. Yetkili Olan Kişilere Göre Temsil.....	16
1.2.4.1. Tek Başına Temsil.....	16
1.2.4.2. Birlikte Temsil	16
1.3. VEKALET İLİŞKİSİ VE TEMSİL İLİŞKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	18
1.4. TEMSİL YETKİSİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ	19
1.5. TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI.....	19

1.6. TEMSİL YETKİSİNİN SINIRLANDIRILMASI	20
1.6.1. Genel Olarak.....	20
1.6.2. Süre Yönünden Sınırlandırılma	20
1.6.3. Çevre Yönünden Sınırlandırılma	21
1.6.4. Konu Yönünden Sınırlandırılma.....	21
1.6.4.1. Genel Temsil Yetkisi.....	21
1.6.4.2. Özel Temsil Yetkisi.....	22
1.6.5. Kişi Yönünden Sınırlandırılma.....	22
1.6.5.1. Temsilcinin Kendisi ile İşlem Yapması veya Her İki Tarafın da Temsilcisi Olması Durumu	23
1.6.5.2. Alt Temsil.....	23
1.7. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ	25
1.7.1. Kendiliğinden Sona Erme.....	25
1.7.2. İradi Sebeplerle Sona Erme	26
1.7.2.1. Temsilcinin İstifası.....	26
1.7.2.2. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması ve Geri Alınması.....	27
1.7.3. Sona Ermenin Üçüncü Kişilere Bildirilmesi	27
1.8. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI	28
1.8.1. Temsilci ve Temsil Olunan Bakımından Sonuçları.....	28
1.8.2. Üçüncü Kişiler Bakımından Sonuçları	29
1.8.3. Temsilciye Verilen Temsil Belgesinin İadesi	29
1.9. YETKİSİZ TEMSİL	30
1.9.1. Kavram ve Şartları.....	30
1.9.2. Görünüş Biçimleri	31
1.9.3. Hüküm ve Sonuçları	34
1.9.3.1. Yetkisiz Temsilin Söz Konusu Olduğu Hallerde Tarafların Hak ve Sorumlulukları.....	35
1.9.3.2. Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması.....	37

1.9.3.3. Yetkisiz Temsile İlişkin Özel Kurallar	38
2. BÖLÜM: TTK'DA TEMSİL.....	40
2.1. KAMBIYO SENETLERİNDE TEMSİLE KONU İŞLEMLER	40
2.1.1. Düzenlenmesi	40
2.1.2. Poliçenin Kabulü	41
2.1.3. Devri	43
2.1.3.1. Nama ve Hamiline Yazılı Senetlerin Devri	43
2.1.3.2. Emre Yazılı Senetlerin Devri	43
2.1.3.2.1. Ciro Çeşitleri.....	46
2.1.3.2.1.1. Temlik Ciro su	46
2.1.3.2.1.2. Rehin Ciro su	47
2.1.3.2.1.3. Tahsil Ciro su	48
2.1.3.2.1.3.1. Genel Olarak	48
2.1.3.2.1.3.2. Şekli.....	49
2.1.3.2.1.3.3. Senedi Tahsil Ciro su ile Elinde Tutan Hamilin Yetkisi	49
2.1.3.2.1.3.4. Senedi Tahsil Ciro su ile Elinde Tutan Hamilin Yetkisinin Sona Ermesi	50
2.1.3.2.1.3.5. Zımnı Tahsil Ciro su	51
2.1.3.2.1.3.6. Def'ilerin İleri Sürülmesi	52
2.1.3.2.1.4. Senedin Ciro Edilmesi için Temsilcinin Görevlendirilmesi	52
2.1.4. Aval.....	53
2.1.5. Kambiyo Senetlerinin Ödenmesi	54
2.1.5.1. Genel Olarak	54
2.1.5.2. Çekler Bakımından Muhatap Bankanın İnceleme Yükümlülüğü	55
2.1.5.3. Hamilin Kimliğinin Belirlenmesi.....	57
2.1.5.4. Borçlunun Hileli veya Ağır Kusurlu Davranmama Görevi	57
2.2. TTK'DA YER ALAN TEMSİLE KONU DÜZENLEMELER	58
2.3. ÇEK İLE İLGİLİ ÖZEL DÜZENLEMELER.....	58

2.3.1. Karşılık ve Çek Anlaşması	59
2.3.2. İleri Tarihli Çek Düzenlenmesi	60
2.3.3. Seri Numarası ve Karekod Uygulaması	61
2.3.4. Bankaların Bildirim Yükümlülüğü	62
2.3.5. Temsilci Aracılığı ile Çek Düzenlenmesi	62
2.3.6. Çek Karşılığını Bankada Bulundurmama Suçunda Fail	64
2.4. KİŞİLER YÖNÜNDEN KAMBIYO SENETLERİNDE TEMSİL	65
2.4.1. Gerçek Kişiler	66
2.4.1.1. Ehliyet	66
2.4.1.1.1. Tam Ehliyetli Kişiler	66
2.4.1.1.1.1. Yasal Danışmanlık Altındaki Kişiler	67
2.4.1.1.1.1.1. Oy Danışmanlığı Altındaki Kişiler	68
2.4.1.1.1.1.2. Yönetim Danışmanlığı Altındaki Kişiler	69
2.4.1.1.1.1.3. Karma Danışmanlık Altındaki Kişiler	71
2.4.1.1.2. Sınırlı Ehliyetsiz Kişiler	73
2.4.1.1.2.1. Velayet Altındakiler	73
2.4.1.1.2.2. Vesayet Altındakiler	77
2.4.1.1.3. Tam Ehliyetsiz Kişiler	81
2.4.2. Tüzel Kişiliğe Sahip Yapılar	85
2.4.2.1. Ticaret Şirketleri	86
2.4.2.1.1. Kolektif Şirketler	86
2.4.2.1.2. Adi Komandit Şirketler	89
2.4.2.1.3. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler	90
2.4.2.1.4. Anonim Şirketler	92
2.4.2.1.5. Limited Şirketler	96
2.4.2.1.6. Kooperatifler	99
2.4.2.2. Diğer Tüzel Kişiler	101

2.4.2.2.1. Dernekler	101
2.4.2.2.2. Vakıflar	102
2.4.2.2.3. Tüzel Kişiliğe Sahip Olmayan Yapılar	104
2.4.2.2.3.1. Adi Ortaklıklar	104
2.4.2.2.3.2. Donatma İştiraki	106
2.4.2.2.3.3. Kat Mülkiyeti Kanununa Tabi Yerler	108
2.4.2.2.3.3.1. Kat Mülkiyeti Kanununa Tabi Bireysel Yapılar	108
2.4.2.2.3.3.2. Kat Mülkiyeti Kanununa Tabi Toplu Yapılar	110
2.4.2.2.4. Tacir Yardımcıları Tarafından Temsilen Kambiyo Senedi Düzenlenmesi	111
2.4.2.2.4.1. Ticari Temsilci	111
2.4.2.2.4.2. Ticari Vekil	114
2.4.2.2.4.3. Pazarlamacı	115
2.4.2.2.4.4. Simsar	115
2.4.2.2.4.5. Komisyoncu	116
2.4.2.2.4.6. Acente	117
2.4.3. İmza	118
2.5. TEMSİLCİ ARACILIĞIYLA KAMBİYO TAAHHÜDÜNDE BULUNULMASI	119
2.5.1. Genel Olarak	119
2.5.2. Temsilcinin Temsil Yetkisini Kullanması	120
2.5.2.1. Doğrudan Temsil	120
2.5.2.2. Dolaylı Temsil	121
2.5.3. Üçüncü Kişilerin Durumu	121
2.5.4. Temsilcinin Kendisi ile İşlem Tesis Etmesi	122
3. BÖLÜM: KAMBİYO SENETLERİNDE TEMSİLE İLİŞKİN SORUNLAR VE YETKİSİZ TEMSİL	124
3.1. UYGULAMADA KAMBİYO SENETLERİNDE TEMSİLE İLİŞKİN SORUNLAR	124

3.1.1. Sahte İmza	124
3.1.1.1. Alman Hukuku'nun Genel Hükümleri Kapsamında Sahte İmza ve Başkasının Adıyla İşlem Tesis Edilmesi.....	124
3.1.1.2. Bir Başkasının Adı ve İmzası ile Kambiyo Taahhüdünde Bulunulması	125
3.1.2. Düzenleyene Zorlayarak İmza Attırılması.....	126
3.1.3. Var Olmayan Kişiler Adına Atılan İmza	127
3.1.4. Açık Senet.....	127
3.1.5. Kabule Arz.....	128
3.2. KAMBIYO SENETLERİNDE YETKİSİZ TEMSİL HUSUSUNUN TBK 46-47 VE TTK 678 BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	128
3.3. YETKİSİZ TEMSİL HALLERİ	131
3.3.1. Genel Olarak	131
3.3.2. Temsil Yetkisinin Bulunmaması	131
3.3.2.1. Kişi Bakımından.....	131
3.3.2.1.1. Sahte İmza	132
3.3.2.2. Yer Bakımından	133
3.3.2.3. Konu Bakımından	134
3.3.2.4. Zaman Bakımından	134
3.3.3. Temsil Yetkisinin Aşılması	135
3.4. YETKİSİZ TEMSİLİN HUKUKİ SONUÇLARI.....	138
3.4.1. Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu	139
3.4.2. Temsil Olunanın Sorumluluğu	140
3.5. İSPAT VE DEFİLER	142
3.5.1. Kambiyo Senetlerinde Def'i	142
3.5.2. Temsil Olunan Tarafından Temsil Yetkisinin Olmadığının İleri Sürülmesi .	143
3.5.3. Senet Alacaklısı Tarafından Temsil Yetkisinin Olmadığının İleri Sürülmesi	144
3.5.4. Temsil Olunan Tarafından Temsil Yetkisinin Aşıldığının İleri Sürülmesi ...	144

3.5.5. Temsilci Tarafından Temsil Yetkisinin Sakat Olduğunun Senet Alacaklısı Tarafından Bilindiğinin İleri Sürülmesi.....	145
SONUÇ.....	148
KAYNAKÇA	153

KISALTMALAR

Bkz.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
E.	: Esas
EBK.	: 818 sayılı Mülga Borçlar Kanunu
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
HMK.	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİBF.	: İktisadi - İdari Bilimler Fakültesi
İİK.	: 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
K.	: Karar
md.	: Madde
örn.	: Örneğin
s.	: Sayfa
Sa.	: Sayı
SBE.	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TBK.	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TKHK	: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK.	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK.	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Devamı
Yarg.	: Yargıtay
Yarg. HGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
Yarg. İBK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı

GİRİŞ

TTK'nın kıymetli evrakların düzenlendiği üçüncü kitabının dördüncü kısmında 670 vd. maddelerinde düzenlenen kambiyo senetleri bono, çek ve poliçeden ibarettir. Kanunen emre yazılı senet olan kambiyo senetleri, uygulamada bilhassa ticaret hayatında sıklıkla kullanılan, tedavül kabiliyeti yüksek senetlerdir. Özellikle ticaret hayatında sıklıkla kullanılmaları, ticaret hayatının hızlı ve devamlılık gereksinimi nedeniyle kambiyo senedi düzenlenmesi, kambiyo senetlerinin ciro edilmesi, aval, araya girme gibi işlemler temsilci aracılığı ile yapılabilmektedir.

Temsil sayesinde bazı hukuki veya fiziki imkânsızlıklar nedeniyle kendi ad ve hesabına işlem yapamayan kişi adına ve/veya hesabına bir başka kişi tarafından iş veya işlemler yapılabilir. Bir kimsenin kendi ad ve/veya hesabına işlem tesis etmesi için bir başka kişiye vermiş olduğu yetkiye temsil yetkisi denirken, temsil yetkisi verilen kişiye ise temsilci denir. Temsilci kendisine verilen yetkinin kapsamı ve sınırları içerisinde temsil olunan ad ve/veya hesabına iş veya işlem tesisinde bulunabilir.

Temsil, genel olarak TBK'da düzenlenmiştir. TBK'da yer alan genel temsil kuralları esas olarak bir kişinin kendi iradesi ile bir başkasına temsil yetkisi vermiş olması halini düzenleyen kurallardır. Bunun dışında bazı kişiler arasında kanundan veya mahkeme ilamından kaynaklanan temsil ilişkilerinin doğması da mümkündür. Somut varlıkları bulunmayan tüzel kişilerin, organları aracılığıyla işlem tesisinde bulunmaları hususu da temsil içinde incelenmektedir.

TTK'da kambiyo senetlerinde temsile ilişkin yalnızca TTK 678'da yer alan "yetkisiz imza" başlıklı düzenleme mevcuttur. Bunun dışında kambiyo senetlerinde temsile ilişkin TTK'da detaylı bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle TBK'da yer alan genel temsile ilişkin düzenlemeler uygun düştükleri ölçüde kambiyo senetlerine de uygulanır. TTK 678 her ne kadar TTK'nın poliçeleri düzenleyen hükümlerin olduğu kısmında yer alan bir düzenleme olsa da TTK 778/2-e ve 818/1-c atfı ile bono ve çeklerde de uygulanacaktır. Çekler konusunda ayrıca Çek Kanunu'nda yer alan özel düzenlemeler de dikkate alınmalıdır.

Her ne kadar kambiyo senetlerine ilişkin çok sayıda kaynak olsa da bu kaynaklar genellikle kambiyo senetleri hakkında genel bilgilere yer vermekte olup çoğunluğu kambiyo senetlerinin unsurları, senetlerin geçerliliği, senet üzerindeki kayıtların senedi ne şekilde etkileyecekleri üzerinde durmakta olup kambiyo senetlerinde temsile ilişkin birkaç tez çalışması dışında toplu bir kaynak bulunmamaktadır. Genellikle kitaplar içerisinde çok az yer verilen temsil konusu aslında TTK, TBK, TMK ve HMK birlikte değerlendirilerek sonuca varılması ve çok yönlü olarak ele alınması gereken bir konudur. Bilhassa kambiyo senetlerinden kaynaklı borçlardan doğacak uyuşmazlıklarda hukuki ve cezai sorumluluğun kime ait olduğunun belirlenmesi yönünde uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi bakımından bu nitelikli bir çalışma önem arz etmektedir. Çalışmamızda kambiyo senetlerinin genel özelliklerinden ve unsurlarından çok temsile ilişkin açıklamalara yer verilecek olup özellikle hukuki ve cezai bağlamda temsilci ve temsil olunanın sorumlulukları incelenecek, tarafların itiraz ve def'ilerinin nasıl olacağı özellikle bu itiraz ve def'ilerin kimlere ve ne şekilde yönetileceği üzerinde durulacaktır. Temsile ilişkin değerlendirmeler yapılırken ise hem gerçek hem de tüzel kişilerin ve hatta tüzel kişiliğe sahip olmayan toplulukların temsili ve temsil ile bir kambiyo senedinden kaynaklı nasıl borç altına girebilecekleri ayrıntılı olarak incelenecektir. Tüm bunların bir bütün olarak bir çalışmada ele alınmış olması ve açıklamalarda yargı kararlarından yararlanılmış olması özellikle uygulamada yaşanacak uyuşmazlıkların çözümünde uygulamacılara faydalı olacaktır.

Çalışmamızın ilk bölümünde, kambiyo senetlerinde temsil hususunun daha iyi anlaşılabilir olması ve TBK'da yer alan temsile ilişkin hükümlerin uygun düştüğü ölçüde kambiyo senetlerine de uygulanabilir olması nedeniyle öncelikle TBK'da yer alan temsile ve yetkisiz temsile ilişkin düzenlemeler ele alınacaktır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise özel olarak kambiyo senetlerinde temsile ilişkin açıklamalara yer verilirken; kambiyo senetlerinde temsile konu işlemlerin neler olduğu, gerçek kişiler, tüzel kişiler, tüzel kişiliği olmayan ancak sıklıkla kambiyo senedi düzenleyen topluluklar bakımından genel açıklamalar, bu kişilerin kambiyo senedi düzenlenmesi, bu kişilerin temsilci aracılığıyla kambiyo senedi düzenlemeleri ve bir başka kişinin temsilcisi olarak kambiyo senedi düzenlemeleri hususları ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Yapılan tüm açıklamaların yanında Çek Kanunu'nda yer alan ve çeklere ilişkin özel düzenlemelere de yer verilecektir.

Çalışmamızın üçüncü ve son bölümünde ise kambiyo senetlerinde temsile ilişkin uygulamada sıklıkla karşılaşılan sorunlar ve yetkisiz temsile ilişkin açıklamalar yapılacak ve çalışma sonlandırılacaktır. Çalışmamızın başından itibaren uygulama ve teori ile bağlantı kurulabilmesi amacıyla sıklıkla yüksek yargı kararlarından faydalanılmıştır.

1. BÖLÜM: TBK'DA TEMSİL

1.1. TEMSİL KAVRAMI

Kural olarak bir hukuki işlem ancak onu yapan kişiler yönünden hüküm ve sonuç doğurur. Hukuki işlemin kurulması sırasında tarafların bizzat hazır bulunması gerekmez. Ancak bazı hukuki ve/veya fiili imkânsızlıklar nedeniyle kişinin kendi katılımıyla işlem tesisi mümkün olamayabilir. Örneğin; bir şirket genel müdürünün, kendisini ilgilendiren bütün işlemleri bizzat ve tek başına yapması mümkün olmadığı gibi vesayet altındaki kişinin de kanuni temsilcisi olmadan birçok hukuki işlemi kendi adına tesis etmesi mümkün değildir. Bir kimsenin maddi veya hukuki imkânsızlıklar nedeniyle kendi lehine hukuki işlem tesisinde bulunamadığı hallerde ancak temsilci (mümessil) aracılığı ile hukuki işlem tesis edilir.¹

Temsil sayesinde bilhassa ticaret hayatında gerçekleştirilecek olan hukuki işlemler hızlanır ve bu sayede ticari hayatın devamlılığı sağlanır ve temsil olunanın faaliyet alanı genişler.

Temsilcinin kendi veya başkası adına ve başkası hesabına olacak biçimde onun hukuki alanında sonuç doğurucu işlem tesis etmesi haline temsil denir.² Şayet temsilci tarafından gerçekleştirilen bir işlem temsil olunanın değil de üçüncü bir kişinin veya temsilcinin hukuk alanında sonuç doğurur mahiyetteyse o halde bir temsilden söz edilmez. Her ne kadar bir işlemin temsilcinin hukuk alanında sonuç doğurması halinde temsilden söz edilemeyeceğini belirtmişsek de mahiyeti itibarıyla dolaylı temsil bu durumun istisnasıdır.³

¹ Kılıçoğlu, Ahmet M.; (2021) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 217.

² Oğuzman, M. Kemal /Öz, Turgut; (2021) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: 1, 19. Baskı, İstanbul, Seçkin, s. 218; Erdoğan, Kemal/ Akkurt, Sinan Sami/ Tokat, Hüseyin; (2020) Borçlar Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 174; Tekdoğan Aydın,(2020) Borçlar Kanununa İlişkin Asliye Hukuk Davaları, Cilt:2, 1. baskı, İstanbul, Seçkin, s. 142; Aydos, Oğuz Sadık; (2019) Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 1. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 67; Tiftik, Mustafa/Şen, Elif; (2016) Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo Sorumluluğu (Culpa in Contrahendo Liability of Unauthorized Representation), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cevdet Yavuz'a Armağan, S. 2643-2664, İstanbul. s. 2646; Ayrancı, Mehtap; (2021), Yetkisiz Temsilcinin Culpa in Contrahendo Sorumluluğu, TAAD, Sa. 48, S. 473-508, Ankara, s. 475; Demir, Bahadır; (2015), 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Doğrudan Temsil Müessesesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sa. 1, S. 249-278, s. 251; Yılmaz, Kumru Kılıçoğlu; (2021), Temsil Yetkisinin Açıklanması, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sa. 2, S. 361-388, s. 362.

³ Tuhr, Von Andreas; (1983) Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı(Çeviren: Cevat Edege), Cilt: 1-2, Yargıtay Yayınları, s. 318.

Temsilcinin başkası nam ve/veya hesabına işlem tesisinde bulunması için kendisine verilen yetkiye ise temsil yetkisi denir. Yapılan tanımdan yola çıkarak, temsil ilişkisi; temsilci, temsil olunan ve üçüncü kişi arasındaki üçlü bir ilişki olup, temsilcinin kendisine verilen temsil yetkisini kullanarak üçüncü kişi ile temsil olunan ad ve hesabına işlem tesisinde bulunması ve gerçekleştirilen işlemin temsil olunanın hukuki alanında sonuç doğurur.

Temsilci ile temsil olunan arasındaki ilişkiye iç temsil ilişkisi denirken, temsilci ile üçüncü kişiler arasındaki ilişkiye dış temsil ilişkisi denir. Temsilci ile temsil olunan arasında akdedilen eser, hizmet veya iş sözleşmesi iç temsil ilişkisini ifade ederken, dış temsil ilişkisi, temsilci ile üçüncü kişi arasında tesis edilen işlemin ifa aşaması ile ilgilidir.⁴

İç temsil ilişkisi ve dış temsil ilişkisi ile iç temsil ve dış temsil kavramlarının birbirinden farklı kavramlar olup birbirlerine karıştırılmaması gerekir. İç temsil ilişkisi temsil olunan ile temsilci arasındaki ilişkiyi, dış temsil ilişkisi temsil olunan ile üçüncü kişi arasındaki ilişkiyi anlatmak için kullandığımız kavramlar; iç temsil, temsil olunanın temsilciye vermiş olduğu temsil yetkisini temsilciye bildirmesiyle, dış temsilde temsil olunan temsilciye temsil yetkisi verildiğini temsilciye değil doğrudan doğruya veya ilan, gazete veya bildirim gibi başkaca yollarla üçüncü kişilere bildirmesi halinde karşımıza çıkar.⁵

Temsilci aracılığıyla tesis edilen işlemlerde irade beyanında bulunanlar temsilci ve üçüncü kişi olsa da işlem tarafları aslında temsil olunan ve üçüncü kişidir.⁶

Temsil yetkisinin hukuki niteliği hakkında bugün kabul gören teori temsil teorisi olup, bu teoriye göre tesis edilen hukuki işlem temsilcinin irade beyanı doğrultusunda gerçekleştirilir ve bu halde sözleşmenin unsurları değerlendirilirken temsilciye göre değerlendirme yapılması gerekir.⁷

Temsil, TBK 40-48’da düzenlenmiştir. TBK’da yer alan bu hükümler her ne kadar sözleşmelerdeki temsili düzenlemiş olsalar da TMK 5 gereğince aksine bir hüküm

⁴**Eren, Fikret;** (2017), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21.Baskı, Ankara, Seçkin, s. 452-453.

⁵**Akyol, Şener;** (2009) Türk Medeni Hukukunda Temsil, 1. Baskı, İstanbul, Seçkin, s. 48.

⁶**Kocayusufpaşaoğlu, Necip;** (2017), Borçlar Hukuku Genel Bölüm I. Cilt, 7. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, s. 620.

⁷**Antalya, Gökhan Osman;** (2019), Marmara Hukuk Yorumu Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: V/1,1 Ankara, Seçkin, s. 581.

bulunmadıkça ve konuya uygun düştüğü hallerde temsile ilişkin diğer tüm hukuki işlemlerde de uygulanır.

1.2. TEMSİL ÇEŞİTLERİ

1.2.1. Kaynağına Göre Temsil

1.2.1.1. Kanuni Temsil

Kanuni temsilde temsilcinin temsil yetkisi pozitif bir hukuk kuralına, bir mahkeme kararına veya bir hukuki işlemin sonucuna dayanmakta olup temsil olunanın iradesi, bu temsil türünde önemli değildir. Yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, kısıtlılık gibi sebeplere bağlı olarak kanuni temsil söz konusudur. Kanuni temsilde temsil olunan kişi temsilcinin tesis etmiş olduğu işlemleri kendi başına gerçekleştiremeyeceğinden bir temsilciye ihtiyaç duyar.⁸ Kanuni temsil, temsil olunanın irade serbestisini sakatlayacak mahiyette olmayıp yalnızca fiil ehliyetini destekler mahiyettedir.⁹ İradi temsilde temsil olunanın faaliyet alanının genişletilmesi esas iken, kanuni temsilde esas olan kendi başına işlem tesis edemeyecek kişi ad ve hesabına işlem tesis edilmesinin sağlanması, temsil olunanın korunmasıdır.

Kanuni temsilde temsil yetkisi ve bu yetkinin kapsamı kanunda veya verilen mahkeme kararında belirtilir. Velayet, vesayet, miras şirketine atanan temsilciler ve kayyımlık ilişkilerinde temsil yetkisi kanundan kaynaklanmaktadır. Veliler velayet altındaki çocukların; vasiler ise vesayet altındaki kimselerin kanuni temsilcileridir. Velilerin temsil yetkileri doğumdan, vasilerin temsil yetkileri bir mahkeme kararından, miras şirketlerinin temsilciliği ise bir kimsenin miras şirketine temsilci olarak ataması ile kazanılır. Kanuni temsilde temsilcinin yetkisi de kanun ile sona erer ve bu temsil çeşidinde temsilci temsil olunandan talimat almaz.

Kanuni temsilde ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklarda temsilci; temsil olunan ile arasındaki temsil ilişkisini değil, temsil ilişkisine sebep olan kanuni veya kazai durumu ispatlamalıdır. Örneğin; velilerin çocukları ad ve hesabına bir işlem tesisinde bulunduğu

⁸Kayar, İsmail; (2019) , Borçlar Hukuku, 11. baskı, Seçkin, s. 102, **Antalya**, s. 581, **Özdemir, Şule Albayrak**; (2009), Türk Borçlar Hukukunda Temsil, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, s. 27.

⁹Yıkar, Mehmet Emin; (2021), Kambiyo Senetlerinde Temsil, 1. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 22; **Karasu, Bülent**; (2018) Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Türk Hukukunda Doğrudan ve Dolaylı Temsil, 1. Baskı, İstanbul, Oniki Levha Yayınları, s. 51.

hallerde artık aralarında bulunan temsil ilişkisini değil velayet ilişkisini ispatlaması gerekir. Taraflar arasında geçerli bir velayet ilişkisi bulunması halinde velinin kanuni olarak çocuğun temsilcisi olduğu kabul edilir.

1.2.1.2. İradi Temsil

İradi temsilde ise temsilci, temsil yetkisini temsil olunanın iradesine bağlı olarak kazanır. İradi temsilde temsil ilişkisinin kaynağı bir hukuki işlemdir.¹⁰ Temsil olunanın temsil yetkisi verilmesi yönündeki irade beyanı tek taraflı bir hukuki işlemdir. Temsilcinin kendisine verilen temsil yetkisinden haberi olmasa bile taraflar arasında temsil ilişkisi kurulmuş, temsilci temsil yetkisini kazanmış olur.¹¹ Temsilci bu yetkinin verilmesini engelleyemez veya kendisine verilen bu yetkiyi reddedemez. Temsilci ancak verilen temsil yetkisini kullanmayabilir¹²

Bir kimsenin tek taraflı, varması gereken irade açıklaması sonunda kazanılan temsil yetkisinde, irade açıklamasının geçerli olabilmesi için herhangi bir şekil şartı gerekli değildir.¹³ Şu kadar ki temsilci aracılığıyla tesis edilecek olan işlemin belli geçerlilik şartlarına tabi olması da temsil yetkisinin verilmesini şekli şarta bağlı kılmaz.¹⁴ Doktrinde bir takım yazara göre bir işlemin şekil şartına bağlanması taraflara bir kez daha düşünme imkânı vermek ve işin mahiyetinden dolayı tarafları koruma altına almak olduğundan temsil yetkisi hangi hukuki işlemin tesisi için veriliyor ise o hukuki işlemin bağlı kılındığı şekil şartına bağlı olması gerektiği hususu savunulmaktadır.¹⁵ Yargıtay'ın da özellikle resmi şekilde yapılması gereken taşınmaz devrine ilişkin sözleşmelerin temsilci aracılığıyla yapılabilmesi için temsilcinin temsilci sıfatını ispatlayabilmesi açısından kendisine verilen

¹⁰Eren, s. 430.

¹¹Kocayusufpaşaoğlu, s. 50, Çeçen, Ayfer; (2009) , Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Temsil Yetkisi,, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır , s. 17; Çiçek, Banu; (2010), Türk Borçlar Hukukunda İradi Temsil Yetkisinin Sona Ermesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 13.

¹²Kayhan, Şaban/ Ünlütepe, Mustafa; (2018), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 216.

¹³Bu genel kural ticari temsilcilik yetkisinin verilmesi hususunda da uygulanır. Bkz: Yıkar, s. 28, Kocayusufpaşaoğlu, s. 667.

¹⁴Erdoğan/Akkurt/Tokat, s. 182; Tekdoğan, s. 144, ancak bazı hallerde kanun koyucu tarafından temsil yetkisi verilmesi belli şekil şartlarına tabi kılınabilir. Örneğin; taşınmazların satımına ilişkin verilecek olan temsil yetkisinin noterlikçe düzenleme şeklinde verilmesi gerekir. Bkz : Noterlik Kanunu m. 84, Tapu Sicili Tüzüğü madde 13/4, TTK 107, aksi görüş için bkz: Antalya, s.603.

¹⁵ Bkz: Oğuzman/Öz, s. 175; Akyol, s. 175; Kocayusufpaşaoğlu, s. 667-668.

temsil yetkinin noter tarafından resmi şekilde verilmiş bir yetki olması gerektiği yönünde kararları vardır.¹⁶

Temsil yetkisinin verilmesi bir hukuki işlem olduğundan temsil olunanın fiil ehliyetine sahip olması,¹⁷ yetkinin ifasının imkânsız olmaması, kanuna ve ahlaka uygun olarak yetkinin verilmesi ve temsil yetkisinin verilmesine yönelik irade ile açıklanan beyanın birbirleri ile uyumlu olması gibi hukuki işlemlerdeki bazı kurucu ve geçerlilik unsurlarının temsil yetkisi verilmesi anında da bulunması gerekir.¹⁸

Bazı hallerde susarak dahi iradi temsil yetkisinin verilmesi mümkündür. Makul ve ortalama zekâda bir kimse gibi hareket eden temsilci, temsil olunanın ortaya koymuş olduğu irade beyanında temsil yetkisi verdiğini değerlendiriyorsa geçerli bir temsil yetkisi söz konusudur. Bunun yanında temsil olunanın bir kimseye bildirdiği beyanı veya gerçekleştirdiği davranışları iyiniyetli yorumlandığında temsil yetkisi gibi algılanıyorsa, temsil olunanın bu yönlü bir iradesi olmasa dahi dış ilişkide temsil yetkisinin varlığından söz edilir.¹⁹

Temsil olunan sınırlı ehliyetsizse, temsilci ve temsil olunan arasındaki temsil ilişkisinin kurulabilmesi için temsil olunanın, kanuni temsilcisinin onayı gerekir. Kanuni temsilcinin onay vermesi anına kadar sınırlı ehliyetsiz tarafından temsil yetkisinin verilmesine ilişkin işlem askıda hükümsüz olup şayet kanuni temsilci işleme onay vermezse işlem geçersizdir. Tam ehliyetsiz kişilerin vermiş olduğu temsil yetkisi ise baştan itibaren hükümsüzdür.

Temsil yetkisinin bir sözleşme ile de verilmesi mümkün olup sözleşme ile verilmiş olsa dahi bu durum temsil yetkisi verilmesinin tek taraflı bir işlem olma özelliğini ortadan kaldırmaz.²⁰

Temsil yetkisinin verilmesinde irade beyanının kime bildirilmesi gerektiği noktasında BGB madde 167’de temsilciye veya üçüncü kişiye bildirilerek yetkisinin verilebileceği

¹⁶ **Reisoğlu, Safa;** (2014), Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. baskı, İstanbul, Beta, s.153; **Ergün, Halit;**(2016), Türk Borçlar Hukukunda Yetkisiz Temsil Halleri ve Sonuçları, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, S. 1, Sa. 271-289, s.273.

¹⁷Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2009/10918 esas 2009/19699 karar ve 20/10/2009 tarih sayılı ilamı.

¹⁸**Bilgili, Fatih/ Demirkapı, Ertan;** (2018), Borçlar Hukuku, 12. Baskı, Bursa, Seçkin, s.84; **Çeçen,** s.7; **Akyol,** s.44.

¹⁹**Yıkar,** s. 29; **Oğuzman/Öz,** s. 221.

²⁰**Kocayusufpaşaoğlu,** s. 635-636.

düzenlenmiş olmasına karşın İsviçre ve Türk hukukunda bu düzenlemeye paralel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle tek taraflı irade beyanının kime yöneltileceği hususunda doktrinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Esener ve Feyzioğlu kanunda muhatabın üçüncü kişi olacağına ilişkin bir düzenleme bulunmadığından yalnızca temsilcinin muhatap olabileceğini kabul ederken, Akyol temsil yetkisinin verildiğinin üçüncü kişi veya temsilciye bildirilmesi halinde ufak farklılıklar bulursa da benzer sonuçlar doğuracağını bu nedenle temsil olunan tarafından üçüncü kişilere yapılan bildirim ile de temsil yetkisinin verilebileceğini, Oğuzman/Öz ise yetkisiz temsil halinde temsil olunan tarafından icazet verilmesi halinde temsil olunan işlemle bağlı olacağından üçüncü kişiye yapılan bildirimin de temsil yetkisi verilmesi²¹ hususunda geçerli olacağını kabul eder.²² Eren ve Nomer ise kanunda temsil yetkisinin verilmesi için üçüncü kişiye yapılacak bildirimden bahsedilmemiş olduğundan geçerli bir temsil yetkisinin temsilciye yapılacak bir bildirimle verileceğini kabul ederken her ne kadar kanunda üçüncü kişiden bahsedilmese de üçüncü kişinin iyi niyetinin korunacağını, temsil yetkisi geçerli olmasa da temsilin etkisinin süreceğini kabul eder.²³

Temsil yetkisi verilirken şarta bağlı verilmesi mümkündür. Bu şart geciktirici bir şart olabileceği gibi bozucu bir şart da olabilir. Temsil yetkisi geciktirici şarta bağlı olarak verilmişse bu şart gerçekleşene kadar geçen süreçte temsilcinin yetkisiz olduğu kabul edilir. Temsil yetkisinin bozucu şarta tabi olarak verilmesi halinde ise bu şartın gerçekleşmesi ile temsil yetkisi sona erer. Bu noktada şart gerçekleştikten, temsil yetkisi sona erdikten sonra temsilci yetkisiz hale gelir.

Temsil olunanın iradesine bağlı olarak kazanılan temsil yetkisi, temsil olunanın iradesi ile sona erer, sınırları ve kapsamı temsil olunan tarafından belirlenir. Temsil olunanın temsil yetkisinin kapsamını ve sınırlarını belirlemesi, değiştirmesi, kısıtlaması, arttırması veya geri alması gibi haklarından önceden feragat etmesi mümkün değildir.²⁴ Bu nitelikteki sözleşme hükümleri batıl olup, hükümsüzdür.

İradi temsilde temsilci temsil olunandan emir ve talimat olarak işlem tesis eder. Verilen talimatlar temsil yetkisini kısıtlayıcı mahiyette olup temsilcinin işlem tesisinde bulunurken bu talimatlara uygun davranması gerekir. Temsilcinin talimata uygun davranmaması temsil

²¹ Yıkar, s. 28.

²² Oğuzman/Öz, s. 223.

²³ Eren, s. 453, Nomer, Haluk N.; (2018), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. Baskı, İstanbul, Beta, s.139.

²⁴ Bilgili/Demirkapı, s. 86.

yetkisinin kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilir. Bir kimseye kendisini temsil hakkı veren kişinin, fiil ehliyeti kısıtlanmış olmaz.²⁵ Temsil olunan, kendisi de kendi nam ve hesabına işlem tesisi yapmaya devam edebilir.

TBK' da düzenlenen temsil hükümleri, iradi temsili esas olarak düzenlenmiş olup uygun düştüğü oranlarda kanuni temsile ilişkin uyuşmazlıklarda uygulanmaktadır. İradi temsil ise kendi içinde adi temsil ve ticari temsil olarak ikiye ayrılır. TBK'nın genel hükümlerinde düzenlenen temsil, adi temsile ilişkin olup ticari temsil; TBK'nın özel hükümlerinde, TTK ve diğer bazı özel kanunlarda düzenlenmiştir. Ticari temsile ilişkin uyuşmazlıklarda TTK'da, TBK'nın özel hükümler kısmında ve özel kanunlarda hüküm bulunmayan hallerde TBK'nın genel temsile ilişkin hükümleri kıyasen uygulanır.

1.2.2. Doğurduğu Sonuçlara Göre Temsil

1.2.2.1. Doğrudan Temsil

TBK'da düzenlenen temsil esas itibarıyla doğrudan temsildir.²⁶ Temsilde asıl olan doğrudan temsilin varlığıdır. Doğrudan temsilde temsilci hukuki işlemi temsil olunan ad ve hesabına yapar. (TBK 40) Tesis edilen işlem doğrudan doğruya temsil olunanın hukuki alanında sonuç doğurmakta olup temsilcinin hukuki alanında sonuç doğurmaz.²⁷ Başka bir deyişle temsilci, tesis edilen işlem sonucunda bir sorumluluk veya borç altına girmeyeceği gibi bir hak da elde etmez²⁸. Başkaca bir işleme gerek kalmadan tesis edilen hukuki işlemin sonucu temsil olunana geçmiş olur.²⁹ Bir temsil ilişkisinin doğrudan temsil olarak nitelendirilebilmesi için temsilci ile temsil olunan arasında geçerli bir temsil ilişkisinin bulunması ve bunun yanında temsilcinin üçüncü kişiler ile işlem tesisinde bulunurken temsil olunan ile arasındaki temsil ilişkisini karşı tarafa bildirmesi gerekir.³⁰

²⁵Karasu, s. 50; Yıkar, s. 24; Antalya, S. 581; Kocayusufpaşaoğlu, s. 628.

²⁶Antalya, s. 367.

²⁷Tuhr, s. 314; Kocayusufpaşaoğlu, Necip/Hatemi, Hüseyin/ Serozan Rona/ Arpacı, Abdulkadir; (2010), Borçlar Hukukuna Giriş Hukuki İşlem Sözleşme, 1. Cilt, 5. Bası, İstanbul, Filiz Kiyabevi, s.674; Güntin, Ahmet Selçuk; (2018), Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, s.6; Çiçek, s.10.

²⁸Eren, s.427; Günsay, Töre; (2018), Adi Ortaklık Sözleşmesinde Ortakların Üçüncü Kişilerle İlişkisi ve Temsil, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, s. 37.

²⁹Erdoğan/Akkurt/ Tokat, s. 177; Doğan, Murat/ Atamulu İsmail/ Şahan Gökhan; (2019), Borçlar Hukuku Genel Hükümleri Ders Kitabı, 1. Baskı, Yetkin, s. 15; Antalya, s.590; Reisoglu, s. 149.

³⁰Çiçek, s. 10.

1.2.2.1.1. Geçerli Bir Temsil Yetkisinin Olması

Bir temsil ilişkisinin, doğrudan temsil olarak nitelendirilebilmesi için ilk şart temsilcinin, temsil yetkisine sahip olması zorunluluğudur. Temsil olunan tarafından temsilciye temsil yetkisi verilmezse yetkisiz temsil söz konusu olur. Temsilci, temsil yetkisini ya kanundan alır ya da temsil olunanın tek taraflı vermiş olduğu irade beyanı ile kazanır. Temsil yetkisinin kazanılabilmesi için temsilcinin kendisine verilen temsil yetkisini kabul etmesine gerek olmadığı gibi yetki verildiğini öğrenmiş olmasına da gerek yoktur. Bu yönüyle vekâlet sözleşmesinden ayrılan temsil yetkisi, irade beyanının karşı tarafa ulaşması ile hüküm ve sonuç doğurmaya başlar.

Fiil ehliyetine sahip herkes bir başkasını temsilci olarak seçebilir. Temsil olunanın fiil ehliyeti, temsil yetkisine ilişkin irade açıklamasının yapıldığı anda var olmalıdır. Temsil yetkisi verilmesine yönelik irade açıklamasında bulunan kimse, ayırt etme gücüne sahip bir kısıtlı veya küçük ise, verilen temsil yetkisinin hukuken geçerliliği için kanuni temsilcisinin onayı gerekir. Kanuni temsilci onay verene kadar, temsilcinin tesis edeceği tüm işlemler, geçerli bir temsil yetkisine dayanmadığından dolayı askıda hükümsüzdür.

Temsil olunanın tam ehliyetsiz olduğu durumlarda ise temsil olunan tarafından verilen temsil yetkisi kesin olarak hükümsüzdür. Tam ehliyetsizlerde ancak tam ehliyetsizin kanuni temsilcisi bir başkasına temsil yetkisi verebilir. Kanuni temsilci bir başkasına temsil yetkisi verirken yalnızca belirli bir işlemi yapmak için belirli bir kişiye temsil yetkisinin bir kısmını devredebilir, bütün yetkilerini devredemez.³¹

Doğrudan temsilde temsilcinin fiil ehliyetine sahip olmasına gerek yoktur. Çünkü temsilci üçüncü kişiler ile temsil olunan ad ve hesabına işlem yapmaktadır. Ne var ki fiil ehliyetine sahip olması gerekmesse dahi temsilcinin muhakkak ayırt etme gücüne sahip olması gerekir.³²

Doğrudan temsilin söz konusu olduğu hallerde temsil olunanın irade sakatlığı hallerine dayanarak işlemleri iptal ettirebilmesi ancak irade sakatlığı hallerinin temsilcide vücut bulması halinde mümkün olur. Şayet temsilcinin iradesini sakatlayacak bir durum yoksa artık temsil olunan, iradesinin sakatlandığını ileri sürerek işlemin iptalini isteyemez. Temsil

³¹ Akyol, s. 68-69.

³² Demir, s. 256; Yıkar, s.30; Eren, s. 455; Akyol s.45; Çiçek, s.13; Aksi görüş için bkz: Antalya; s. 605.

olunan, sözleşme kurulmadan önce veya sözleşme kurulduktan sonra irade sakatlığı hususlarına dayanabilir.

Temsil yetkisinin sonradan temsil olunan tarafından onaylanması da mümkündür. Onaylanma sürecine ilişkin hükümler TBK 46'da düzenlenmiş olup, bu halde üçüncü kişi, yetkisiz temsil olunandan işlemin bağlayıcı olup olmayacağını makul süre içinde bildirmesini ister. Temsil olunan makul sürede bildirimde bulunmadığı takdirde üçüncü kişi sözleşme ile bağlı olmaktan kurtulur ve TBK 47 gereğince, üçüncü kişi uğradığı zararın giderilmesini yetkisiz temsilciden ister.

1.2.2.1.2. Temsilcinin Temsil Olunan Adına ve Hesabına İşlem Tesis Ettiğini Üçüncü Kişilere Bildirmesi

Bir temsil ilişkisinin doğrudan temsil olarak nitelendirilebilmesi için ikinci şart ise; temsilcinin işlemi tesis ederken temsil olunan ad ve hesabına hareket etmesidir. Farklı bir anlatımla temsilci, işlem tesisinde bulunurken üçüncü kişilere, işlemi temsil olunan ad ve hesabına yapıldığını bildirmelidir.³³ Temsilci, üçüncü kişilere bir başkası ad ve hesabına işlem tesis ettiğini bildirmezse o halde dolaylı temsil hali söz konusu olur.³⁴ Üçüncü kişilere yapılacak bildirimin her zaman açık olması gerekmez. Üçüncü kişiler işin mahiyetinden işlemin bir başkası ad ve hesabına yapıldığını anlıyor³⁵ veya anlayabilecek durumdadır ya da işlemin temsilci veya temsil olunan ile yapılması arasında bir fark bulunmuyor ise³⁶ artık doğrudan temsil söz konusu olur.³⁷

Her olayda temsilcinin temsil olunanın adını açıkça bildirmesi gerekmez. Bazı hallerde temsilci “ilgili kişi adına” diyerek de işlem tesis edebilir ve sonradan temsil olunanın adını açıklayabilir. Bazı şekil şartına tabi işlemlerde³⁸ sözleşme üzerinde işlem tesis edilen kişilerin adının bulunması zorunludur ve bu hallerde temsil olunanın adının açıkça bildirilmesi gerekir.

³³ Akyol, s. 183-190.

³⁴ Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, s. 674; Çeçen, s.14.

³⁵ Örn: Ticari temsilci veya müdürün tacir adına satım sözleşmesi yapması hali.

³⁶ Örn: Bir hizmetlinin kendisine verilen siparişi temin ederken satış sözleşmesi yapması hali.

³⁷ Erdoğan/Akkurt/Tokat; s. 178

³⁸ Antalya, s. 595, örn: tapuda veya noterliklerde yapılan taşınmaz satım sözleşmeleri veya taşınmaz satım vaadi sözleşmeleri.

Temsilci işlem tesisinde bulunurken “ilgili kişi adına” şeklinde açıklama yapmış ve ilgili kişinin adını bildirmemiş ancak işin hal ve koşullarından, işlemin bir başkası için gerçekleştirdiğinin anlaşıldığı, hallerde, ilgili kişi adına açık işlemde söz edilir.³⁹ Bu halde temsilcinin sonradan ilgili kişinin adını açıklaması ve sözleşme içerisinde bulunan eksikliği gidermesi gerekmektedir. Temsilcinin yapmış olacağı bu bildirim ile sözleşmenin tarafı ortaya çıkar ve hukuki işlemin sonuçlarının kim üzerinde doğacağı belli olur. Temsilci tarafından bu eksikliğin giderilmemesi halinde, her ne kadar üçüncü kişi ve temsil olunan arasında sözleşme kurulmuş olsa da kurulan sözleşme askıda hükümsüz olup taraflar üzerinde hüküm ve sonuç doğurmaz. Bu halde üçüncü kişinin temsilciden uygun bir süre içerisinde temsil olunanı bildirmesini isteme hakkı vardır. Şayet temsilci kendisine verilen süre içerisinde, temsil olunanın kimliğini açıklamazsa, o zaman üçüncü kişi sözleşme ile bağlı olmaktan kurtulur. Üçüncü kişinin işlemi kimle yaptığı önem arz etmiyorsa ve temsilci bir başkası ad ve hesabına bu işlemi tesis ettiğini açıklamamış veya işlemin hal ve koşullarından işlemin bir başkası ad ve hesabına yapıldığı anlaşılmıyorsa, o halde artık ilgili için örtülü işlemde söz edilir.⁴⁰

Temsilci, doğrudan temsil halinde -haberciden farklı olarak- temsil olunanın değil, kendi iradesini beyan eder ve kiminle işlem tesis edileceği kendisine bildirilmediği veya temsil yetkisi bu hususta kısıtlanmadığı halde karşı tarafı kendisi seçer. Haberci ise yalnızca birinin irade beyanını bir başkasına götürmekle görevlidir. Haberci, kime karşı ve ne irade açıklamasında bulunacağını kendisi belirleyemez. Bu nedenle habercilerin ayırt etme gücüne sahip olması aranmasa da temsilcilerin ayırt etme gücüne sahip olması hatta kendisi bizzat irade açıklamasında bulunduğu için fiil ehliyetine sahip olması gerekir.

Son olarak temsilcinin hata, hile veya cebir ile iradesinin sakatlandığı hallerde temsil olunanın iptal hakkı bulunduğu gibi temsilci tarafından hata, tehdit, hile ile irade sakatlığına yol açılması halinde artık taraflarca gerçekleştirilen bir irade sakatlanmasına yol açması halinden söz edilir.⁴¹

³⁹Antalya, s.596.

⁴⁰Antalya, s. 597.

⁴¹Erdoğan/Akkurt/Tokat; s.179.

1.2.2.2. Dolaylı Temsil

Tıpkı doğrudan temsilde olduğu gibi dolaylı temsil halinde de temsilci, temsil olunan hesabına işlem tesis etmektedir. Doğrudan temsilden farklı olarak temsilci başkası ad ve hesabına işlem tesisinde bulunduğunu karşı tarafa bildirmemekte, temsilci sıfatını gizlemektedir.⁴² Şayet temsilci bir başkası hesabına işlem tesis ettiğini bildirmezse, ancak olayın mahiyetinden bir başkası hesabına işlem tesis edildiği anlaşıyorsa veya üçüncü kişinin temsilci veya bir başka kişi ile işlem tesis etmesi önem arz etmiyorsa artık burada doğrudan temsilin var olduğu kabul edilir.⁴³ Dolaylı temsilde temsilci; kendisi adına, başkası hesabına işlem tesisinde bulunmaktadır. Bu nedenle de yapılan işlem öncelikli olarak temsilcinin hukuk alanında sonuç doğurur. Bu nedenle dolaylı temsil yetkisine dayanarak tesis edilen işlemlerin sonradan ikinci bir hukuki işlem ile temsil olunana aktarılması gerekir.⁴⁴ Dolaylı temsilde temsilcinin işlemi başkası hesabına gerçekleştirmiş olması şarttır. Kendi ad ve/veya hesabına gerçekleştirilen işlemlerde artık ne doğrudan ne de dolaylı temsilden söz edilemeyeceği gibi tesis edilen işlemin tüm hukuki sonuçları artık temsilciyi bağlar. Bu halde temsilcinin hak ve borçların devredilmesi sorumluluğu yoktur.⁴⁵

Dolaylı temsilde temsilci kendi adına işlem tesis ediyor ve tesis edilen işlem, temsilcinin hukuki alanında sonuç doğuruyor olduğundan temsilcinin fiil ehliyetinin bulunması gerekir.⁴⁶

Dolaylı temsilde temsil olunan ile temsilci arasında vekâlet ilişkisi gibi bir iç ilişki bulunmaktadır. Temsil olunan tesis edilen işlemde kazanmış olduğu hakları temsilciye karşı olan edimlerini ifa ettiği anda üzerine alır.⁴⁷

TBK’da düzenlenen komisyon sözleşmeleri ve TTK’da düzenlenen taşıma işleri komisyonculuğuna ilişkin düzenlemeler dolaylı temsilin en güzel örnekleridir.

⁴²**Cansel, Erol/Özel, Çağlar;** (2017) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (Güncellenmiş İkinci Baskı), Ankara, Seçkin, s.217.

⁴³ **Kılıçoğlu,** s.220.

⁴⁴ Örn: Borcun üstlenilmesi, alacağın devri, zilyetliğin nakli, tapu kütüğüne tescil hükümleri vb. **Tekdoğan,** s. 146; **Reisoğlu,** s. 149; **Tuhr,** s.314; **Akyol,** s.46; **Cazibe, Ebru Yücel;** (2011) Adi Ortaklıkta Temsil (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 59; **Çiçek,** s.12; **Eren,** s.430.

⁴⁵ **Eren,** s. 430; **Yücel,** s. 63.

⁴⁶ **Antalya, Gökhan Osman;** (2012), 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1, İstanbul, Beta, s. 366.

⁴⁷ **Antalya,** s. 589.

1.2.3. İrade Beyanında Bulunma Yetkisine Göre Temsil

1.2.3.1. Aktif Temsil

Temsil olunan adına doğrudan doğruya irade açıklama yetkisine sahip temsilciler aktif temsilcilerdir. Aktif temsilciler hem temsil olunana karşı yapılan beyanları alma, hem de temsil olunan adına beyanda bulunma hakkına sahiptirler.⁴⁸ Aktif temsilciler, temsil olunan adına sözleşme önerisinde bulunma hakkına da sahiptir. Buradan hareketle aktif temsilin içerisinde, pasif temsili de barındırdığı kabul edilmelidir.⁴⁹ Bu temsil çeşidinde her ne kadar temsilci, temsil olunanın talimatları ve belirlemiş olduğu sınırlar çerçevesinde işlem tesisinde bulunuyor olsa da işlem tesis edilirken açıklanan irade beyanı, temsilciye ait irade beyanıdır. Aktif temsilde temsilciye karşı irade beyanı yönelten üçüncü kişinin, bu irade beyanını temsil olunana karşı yönelttiğini bildirmesi, temsilcinin de temsil olunan adına karşılık verdiğini üçüncü kişiye bildirmesi gerekir.⁵⁰ Aktif temsil yetkisinin bulunduğu birlikte temsil hallerinde, her bir temsilcinin açıklanan irade beyanına rıza göstermesi gerekir.⁵¹ TBK’da esas olarak aktif temsil düzenlenmiş olup, uygun düştüğü ölçüde aktif temsile ilişkin hükümler, pasif temsil için de uygulanır.⁵² Aktif temsil yetkisine sahip bir temsilcinin aksi kararlaştırılmadığı sürece pasif temsil yetkisine de sahip olduğu kabul edilir.⁵³

1.2.3.2. Pasif Temsil

Pasif temsil halinde temsilcinin, yalnızca temsil olunana yöneltilen beyanları karşılama yetkisi vardır.⁵⁴ Pasif temsilde temsilciye karşı üçüncü kişilerce açıklanmış olan irade beyanları doğrudan temsil olunana karşı yapılmış gibi kabul edilirken; temsilci, temsil olunan adına kendisi bir beyanda bulunamayacağı gibi bir sözleşme kurma önerisinde de bulunamaz.⁵⁵ Pasif temsilde temsilciye karşı beyan yönelten kişilerin beyanları; temsilciye

⁴⁸İnceoğlu, Murat;(2009), Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil, 1. Baskı, İstanbul, Seçkin s.430; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, s.632; Güntin, s.6; Çiçek, s.21.

⁴⁹Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, s.632; İnceoğlu, s.45; Eren, s.430; Oğuzman/Öz, s.230; Akyol, s.49; Çiçek, s.21.

⁵⁰Akyol, s.49.

⁵¹Kocayusufpaşaoğlu, s. 632; Oğuzman/Öz, s.238; Cihan, Hulki, (2011),Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi, 6. Baskı, İstanbul, Beta, s. 12.

⁵²Kocayusufpaşaoğlu, s.632.

⁵³Antalya, s.591.

⁵⁴Eren, s.430; İnceoğlu, s.45; Güntin, s. 6; Çiçek, s. 21.

⁵⁵Akyol, s:49.

değil, temsil olunana karşı yaptıklarını belirtmesi gerekir.⁵⁶ Pasif temsil yetkisinin bulunduğu birlikte temsil hallerinde temsil olunanın, irade beyanını tek bir temsilciye yapmış olması yeterlidir.⁵⁷

1.2.4. Yetkili Olan Kişilere Göre Temsil

1.2.4.1. Tek Başına Temsil

Temsil olunan kendisini temsil etmesi için bir kişiyi yetkili kılabilceği gibi birden fazla kişiyi de yetkili kılabilir. Şayet temsil olunan, birden fazla kişiye ayrı ayrı konularda, ayrı ayrı işlemlerde ve birbirinden bağımsız olarak ayrı ayrı temsil yetkisi vermiş ise tek başına temsilden söz edilir.

1.2.4.2. Birlikte Temsil

Birden fazla kişiye aynı iş veya işlemler için temsil yetkisinin verilmesi halinde ise birlikte temsilden söz edilir. Birlikte temsil, aynı zamanda bir temsil yetkisinin kısıtlanması halidir.⁵⁸

Birlikte temsil, müteselsil temsil ve elbirliğiyle temsil olarak ikiye ayrılır. Müteselsil temsilde her bir temsilci bir diğerinin katılımına gerek olmadan temsil olunan ad ve hesabına işlem tesisinde bulunabilirken, elbirliği ile temsilde temsilciler ancak hep birlikte hareket ederek temsil olunan ad ve hesabına işlem tesisinde bulunabilir. Ancak temsil olunan isterse temsilci olarak seçmiş olduğu kişilerin yalnızca bir kısmına bir iş için birlikte hareket etme zorunluluğu getirebilir.⁵⁹

TBK'nın temsile ilişkin genel hükümlerinde, müteselsil temsil ve elbirliği ile temsile ilişkin düzenlemelere yer verilmemiş ise de TBK 511'de birlikte temsil yetkisinin dayandığı ilişkinin, vekâlet ilişkisi olduğu hallerde aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça elbirliğiyle temsil olduğu düzenlenmiştir. Benzer şekilde bazı özel kanunlarda da düzenlemeler bulunmaktadır. Örneğin; birden fazla avukata vekâletname verilmesi halinde bu avukatların her birinin müteselsil olarak temsil olunanı temsil etme yetkisi bulunduğu HMK 75'te

⁵⁶Akyol, s. 49.

⁵⁷Oğuzman/Öz, s.230.

⁵⁸Yıkar, s.39.

⁵⁹ Yıkar, s. 40.

hüküm altına alınmıştır. Bunun gibi; TBK 625-637’de adi ortaklıkta, her bir ortağın şirketi tek başına temsil edebileceği; TBK 511/2 fıkrasında vekâleti birlikte üstlenenlerin, vekâlet vereni ancak birlikte gerçekleştirebilecekleri iş veya işlemlerle borç altına sokabilecekleri; TBK 549/2’de ticari temsilcinin temsil yetkisinin birlikte imza atma koşuluyla sınırlanabileceği; TTK 370/1’de sözleşmede aksine bir düzenleme yoksa veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa o halde temsil yetkisinin, çift imza ile kullanılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Birlikte temsilin söz konusu olduğu hallerde, bu temsilin müteselsil temsil mi yoksa elbirliği ile temsil mi olduğu, temsil olunanın irade beyanına göre belirlenir. Temsil olunan temsilcilerin her birine yalnızca o temsilcinin ad ve bilgilerini içerir nitelikte ayrı bir belge vermişse artık burada müteselsil temsilden söz edilirken, temsil olunanın tüm temsilcilerin ad ve bilgilerini içerir tek bir belge vermişse ve aradaki temsil ilişkisinin müteselsil temsil olduğunu belirtmemişse, o halde elbirliğiyle temsilden söz edilir.

Bununla birlikte, aktif temsilin söz konusu olduğu hallerde genellikle elbirliği ile temsil gibi her temsilcinin işleme katılmasını zorunlu kılan temsil yetkisi var kabul edilirken, pasif temsil halinde durumun mahiyetinden ve işlemlerin daha hızlı gerçekleştirilebilmesi amacıyla müteselsil temsilin varlığı kabul edilebilir.

Temsil yetkisinin müteselsil mi yoksa elbirliğiyle mi olduğu konusunda, temsil olunanın beyanından çıkarım yapılamıyorsa veya temsilcilere verilmiş bir belge yoksa o zaman yorum yapılarak temsil yetkisinin türü belirlenir. Esener ve İncoğlu’na⁶⁰ göre her halde, müteselsil temsilin söz konusu olduğu kabul edilirken, Eren’e⁶¹ göre ise temsil olunanın hukuki yararının korunması bakımından elbirliği ile temsilin kabul edilmesi gerekir. Çünkü müteselsil temsil ilişkisi bir güven esasına dayanmakta olup bu şekilde bir yetkinin ancak açıkça verilmiş olması gerekir.

Elbirliğiyle temsilde, temsilcilerin aynı anda hareket etmelerine gerek yoktur. Temsilciler yapılan bir işleme sonradan katılabilecekleri gibi gerçekleştirilecek işleme önceden onay vererek de elbirliğiyle temsilin gerekli şartını yerine getirebilirler.⁶² Resmi şekle tabi işlemlerin elbirliğiyle temsil yetkisine sahip temsilcilerle yapılması halinde işlemin geçerliliği resmi memur önünde, tüm temsilcilerin işleme katılmaları ve

⁶⁰ İncoğlu, s.240; Yıkar, s.44

⁶¹Eren, s.460

⁶²Yıkar, s.40.

imzalamalarına bağlıdır.⁶³ Şayet temsilcilerden biri işleme katılmaz veya onay vermezse o halde yetkisiz temsil hali söz konusu olur ve bu halde TBK'nın yetkisiz temsile ilişkin hükümlerine göre işlem tesis eden temsilcilerin sorumluluğu doğar.

Elbirliğiyle temsil yetkisine sahip olan temsilciler tesis edilecek işlem ve şartlarının önceden belirlenmiş olduğu veya işlem şartlarının öngörülebilir mahiyette olduğu hallerde, birbirlerine istisnai olarak vekâlet verebilirler. Bir temsilcinin, bir başka temsilciye; kendisinin işlemlere katılmasına gerek bırakmayacak şekilde genel bir vekâlet vermesi veya önceden her işlem için onay vermesi mümkün değildir. İstisnai hal dışında elbirliğiyle temsilin mahiyeti gereğince asıl olan temsilcilerin bir başka temsilciyi, kendisine temsilci olarak seçmemesidir. İşlemin esaslı unsurlarının önceden belirlenmesi halinde bir temsilcinin bir başka temsilciyi kendisine temsilci olarak seçmesi, aslında işleme önceden onay vermesi olarak yorumlanabilir ve bu halde kendisine bir başka temsilciyi temsilci olarak seçen kişi, tesis edilecek olan işlem tamamlanıncaya kadar vermiş olduğu yetkiyi geri alabilir.

1.3. VEKALET İLİŞKİSİ VE TEMSİL İLİŞKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Uygulamada temsil ve vekâletname kavramları, birbirleri yerine kullanılmaları sebebiyle sıklıkla karıştırılmaktadır. Temsil ilişkisi, tek taraflı varması gereken bir irade beyanı ile kurulurken vekâlet ilişkisi bir sözleşmedir ve diğer tüm sözleşmeler gibi tarafların birbiriyle uyumlu karşılıklı irade beyanları ile kurulur.⁶⁴ Vekâlet sözleşmenin bir gereği olarak vekil, sözleşmenin kurulması ile bir işi yapmak üzere görevlendirilir ve bu iş yapma borcu altına girer. Temsil ilişkisinde ise temsilci, sadece temsil ilişkisinin kurulmuş olması nedeniyle doğrudan doğruya bir işi yapmak üzere yükümlülük altına sokulmaz, yalnızca temsil olunanı temsil etmek üzere yetkilendirilir.⁶⁵

Bazı hallerde vekâlet sözleşmesi ile vekil eden, vekile kendisini temsil etme yetkisini de verebilir. Bu durumda vekâlet ilişkisi taraflar arasındaki bir iç ilişki iken, temsil ilişkisi dış ilişkidir. Görüldüğü gibi vekâlet sözleşmesi, temsil yetkisini içerebilir ise de her vekâlet sözleşmesinin temsil yetkisini içermesi şart değildir. Gerek vekâlet sözleşmesi, gerekse

⁶³Yıkar, s. 40.

⁶⁴Kılıçoğlu, s. 243; Kocayusufpaşaoğlu, s.626.

⁶⁵Antalya, s. 587.

temsil yetkisi birbirinden farklı uygulamalardır.⁶⁶ Vekâlet ilişkisinin temsil yetkisini de içerdiği hallerde vekâlet ilişkisinin geçersizliği, temsil ilişkisini etkilemez.⁶⁷

1.4. TEMSİL YETKİSİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Temsil yetkisi, bir hak niteliğinde olmayıp yalnızca temsil olunan adına tesis edilen işleme hukuki geçerlilik kazandırma amacı güden kendine özgü bir hukuki görünüştür. Temsilci, kendisine temsil yetkisinin verilmesi ile temsil olunandan herhangi bir hak kazanmış olmayacağından temsil yetkisi üzerinde temsilcinin tasarruf yetkisi yoktur. Temsil yetkisi temsilci tarafından bir başkasına devredilmez, haczedilmez, temlik edilmez ve aksi kanundan kaynaklanmadıkça veya temsil olunan tarafından belirlenmedikçe miras yoluyla mirasçılara geçmez.⁶⁸

1.5. TEMSİL YETKİSİNİN KAPSAMI

Temsil yetkisi fiil ehliyetinin bir parçası olduğundan dolayı fiil ehliyetine sahip olan herkes, kendisini temsil ettirme hakkını bir başkasına verebilir.⁶⁹ Temsilcinin tesis etmiş olduğu işlemlerin temsil olunanı ne kadar bağlayacağı, temsil yetkisinin kapsamı veya temsil yetkisinin içeriği ile belirlenebilir. Kanuni temsilde şayet temsil yetkisi kanundan kaynaklanıyorsa temsil yetkisinin kapsamı da kanunda belirlenmiştir, temsil yetkisi bir hukuki işlemde kaynaklanıyorsa o halde yetkinin kapsamı da bu hukuki işleme göre belirlenir. İradi temsilde ise temsil yetkisinin kapsamı temsil olunanın iradesi ile belirlenir.⁷⁰

Temsil yetkisi verilirken kapsamına ilişkin temsil olunanın iradesi açıkça anlaşılmıyorsa, yetkinin kapsamı temsilcinin kendisine yöneltilecek yetki beyanına vereceği anlam ile belirlenir. Temsilci yetkinin kapsamını belirlerken temsil olunanla arasındaki güven ilişkisini, gözetmek zorundadır.

Bir kimseye temsil yetkisi verildiği ve verilen temsil yetkisinin kapsamı tarafların isteğine göre üçüncü kişilere bildirilebilir. Temsil yetkisinin kapsamının üçüncü kişilere bildirildiği hallerde iç ilişkide verilen temsil yetkisinin kapsamı ile üçüncü kişilere bildirilen

⁶⁶Erdoğan/Akkurt/Tokat; s.181; Tekdoğan, s.144.

⁶⁷Tekdoğan, s.144; Antalya, s. 587.

⁶⁸Akyol, s.5-7.

⁶⁹Aydos, s.68.

⁷⁰Akyol, s.48.

temsil yetkisinin kapsamı arasında çelişki oluşursa, artık yapılmış olan bildirimin kapsamına itibar edilir.⁷¹

Temsil yetkisinin kapsamı TBK 41’de ortaya konmuştur. İlgili maddeye göre, temsil yetkisinin kapsamı yetkiyi veren işlemin kapsamına göre veya temsil yetkisinin üçüncü kişilere bildirilmiş olması halinde yapılan bildirimin kapsamına göre belirlenir.

1.6. TEMSİL YETKİSİNİN SINIRLANDIRILMASI

1.6.1. Genel Olarak

Kanuni temsilde; temsil yetkisinin kapsamında olduğu gibi temsil yetkisinin ne şekilde sınırlandırılacağı da kanunla belirlenir. İradi temsilde ise temsil olunanın iradesi ile temsil yetkisinin sınırları belirlenir. Temsil olunan dilediği zaman vermiş olduğu temsil yetkisini yer, zaman, konu olarak ⁷²sınırlandırma, kapsamını daraltma veya temsil yetkisini geri alma hakkına sahip olup, önceden bu hakkından feragat edemez. Geri alma hakkı en geç sözleşme kurulmadan hemen önce yapılmalıdır.

1.6.2. Süre Yönünden Sınırlandırılma

Temsil olunan temsil yetkisini belirli bir süre geçerli olacak biçimde vermişse bu sürenin sonunda temsil yetkisi sona erer. Süre geçtikten sonra yapılacak işlemlerde artık yetkisiz temsil hali söz konusu olur. Temsil yetkisi başlangıçta belirli bir süre ile sınırlı olarak verilebileceği gibi yetki verildikten sonra da süre yönünden sınırlandırma yapılması mümkündür.⁷³ Temsil yetkisinin süre yönünden sınırlandırılması hususu temsilcinin kendisine bildirilen işlemi süresinde yapıp yapmadığının belirlenmesi açısından önemli olup, verilen süre içerisinde temsilci işlem tesisinde bulunmamışsa o halde temsil olunan tarafından temsil yetkisi geri alınarak yeni bir temsilci tayin edilebilir veya temsil olunan kendisi işlem tesisinde bulunabilir. Temsil olunan tarafından temsil yetkisi her zaman tek taraflı irade beyanı ile geri alınabildiğinden ve temsil olunan bu hakkından feragat

⁷¹Erdoğan/Akkurt/ Tokat; s.182; Tekdoğan, s.146; Reisoğlu, s. 154, İsviçre Federal Mahkemesi’nce de temsil yetkisinin bildirilmiş olan kapsamı ile iç ilişkideki kapsamın farklı olması halinde bildirimde ancak üçüncü kişilerin iyi niyetli olması halinde itibar edilebileceği kabul edilmektedir.⁷¹

⁷²Tekdoğan, s.144, Örn: Dava açmak, sulh olmak, kambiyo taahhüdünde bulunmak, bağış yapmak, taşınmaz satımı yapmak gibi.

⁷³Akyol, s.101.

edemeyeceğinden pratikte temsil yetkisinin süre yönünden sınırlandırılmasının uygulanabilirliği düşüktür.⁷⁴

1.6.3. Çevre Yönünden Sınırlandırılma

Temsil yetkisi belirli bir süre için verilebileceği gibi yalnızca belirli bir çevrede gerçekleştirilecek işlemler için de verilebilir. Yer sınırlandırması il, ilçe, bölge, mahalle şeklinde olabileceği gibi ticari işletmelerde şube ile de sınırlandırma yapılması mümkündür. (TBK 549/1) Temsil yetkisi belirli bir çevre için verilmemişse artık yetkinin ülke çapında kullanılabileceği kabul edilir.⁷⁵ Temsilci ancak verilen sınırlar çerçevesinde yetkisini kullanabilir.

1.6.4. Konu Yönünden Sınırlandırılma

Konu bakımından temsil yetkisi, genel ve özel temsil yetkisi olarak sınıflandırılabilir. Genel temsil yetkisine sahip temsilci tarafından temsil olunanın her türlü iş ve işlemi veya belirli bir kategorideki işlemleri yapılabilir. Belirli bir iş veya işlemin tesis edilebilmesi için verilen temsil yetkisi ise özel temsil yetkisidir.⁷⁶ Bir işlemi tesis edebilmek için özel temsil yetkisinin varlığı gerekmiyorsa o halde genel temsil yetkisi ile temsilci işlem tesisinde bulunabilir.

1.6.4.1. Genel Temsil Yetkisi

Genel temsil yetkisinde, temsilcinin temsil olunan ad ve hesabına birçok işlemi yapma yetkisi bulunur. Ne var ki her işlemin temsilci vasıtasıyla yapılması mümkün değildir. Her şeyden önce ortada hukuki mahiyette bir işlem olması gerekir. Hem borçlandırıcı, hem kazandırıcı işlemlerin temsilci vasıtasıyla yapılabilmesi mümkünken, maddi fiiller bakımından temsilci vasıtasıyla işlem tesisi söz konusu olmaz.⁷⁷ Bununla birlikte hukuki işlem benzeri ayıp ihbarında bulunma gibi işlemlerin, temsilci vasıtasıyla yapılması mümkündür.⁷⁸ Tüm bunlara ek olarak haksız fiiller, kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların

⁷⁴Akyol, s.111.

⁷⁵Yıkar, s.33.

⁷⁶Demir, s.263.

⁷⁷Bu husus temsil yetkisi ile vekâlet sözleşmelerinin de farklarından biridir. Vekâlet sözleşmeleri genellikle bir maddi fiile ilişkin olmasına karşın temsil yetkisi maddi fiillere ilişkin olarak verilmez. Bkz: **Antalya**; s.587.

⁷⁸Erdoğan/ Akkurt/ Tokat, s.174; Doğan/Atamulu/Şahan, s.158; Tuhr, s.318; Kocayusufoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, s. 622; Eren, s.425; Günsay, s.35.

bulunduğu hallerde yapılacak işlemler,⁷⁹ ölüme bağı tasarruflar, özel temsil yetkisi gerektiren işlemler genel temsil yetkisine sahip temsilci vasıtasıyla tesis edilmez.

1.6.4.2. Özel Temsil Yetkisi

Bazı hukuki işlemler özel yetki şartı aramaktadır. Özel temsil yetkisinin arandığı hallerde işlemlerin genel temsil yetkisine sahip temsilci ile yapılması mümkün değildir. TBK 504/3 fıkrasında yer alan düzenlemeye göre vekil; “özel olarak yetkilendirilmedikçe, dava açamaz, sulh olamaz, hakeme başvuramaz, iflas, iflasın ertelenmesi ve iflas anlaşması talep edemez, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, bağışlama yapamaz, kefil olamaz, taşınmazı devredemez ve bir hak ile sınırlandıramaz.” Benzer şekilde HMK 74’te belirtildiğı gibi özel yetki verilmedikçe vekil; “sulh olamaz, hâkimi reddedemez, davanın tamamını ıslah edemez, yemin teklif edemez, yemini kabul, iade veya reddedemez, başkasını tevkil edemez, haczi kaldıramaz, müvekkilinin iflasını isteyemez, tahkim ve hakem sözleşmesi yapamaz, iflas anlaşması veya sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifinde bulunamaz ve bunlara muvafakat veremez, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz, davadan veya kanun yollarından feragat edemez, karşı tarafı ibra ve davasını kabul edemez, yargılamanın iadesi yoluna gidemez, hâkimlerin filleri nedeniyle devlet aleyhine tazminat davası açamaz, hangileri hakkında yetki verildiğı açıklanmadıkça kişiye sıkı sıkıya bağı haklarla ilgili davaları açamaz ve takip edemez.”

1.6.5. Kişi Yönünden Sınırlandırılma

Temsil olunan tarafından temsilciye yalnızca belirli bir veya birkaç kişi ile işlem tesisinde bulunmak üzere temsil yetkisi verilebilir. Bu halde temsilci yalnızca kendisine bildirilen kişi veya kişiler ile işlem tesis edebilmektedir. İşin mahiyetinden, durumundan veya verilen temsil yetkisinin kapsamından hukuki işlemin belirli bir kişi ile kurulması şartı aranmıyorsa o halde temsilci işlem tesis edeceği üçüncü kişiyi kendisi belirleyebilir.

⁷⁹Tuhr, s.319; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, s.622; Günsay, s.36; Eren, s.425.

1.6.5.1. Temsilcinin Kendisi ile İşlem Yapması veya Her İki Tarafın da Temsilcisi Olması Durumu

Her ne kadar işlem tesis edilebilmesi için tarafların farklı kişiler tarafından gerçekleştirilmesi gerekmeseyse de temsilcinin kendisi ile işlem tesis ediyor olması, temsil olunanın menfaatine aykırılık teşkil edebilir.

Alman hukukunda temsilcinin kendisi ile veya temsil etmiş olduğu bir başka kimse ile işlem tesis etmesi, temsil olunanın izni veya bir yükümlülüğün yerine getirilmesi halleri istisna olmakla birlikte kesin olarak yasaklanmıştır.⁸⁰ İsviçre hukukunda ve Türk hukukunda ise bu konuda bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak BGB 181 ve İsviçre Federal Mahkemesi'nin BGB'yi örnek alarak vermiş olduğu kararlar dikkate alınarak temsilcinin kendisi ile veya temsil ettiği bir başkası ile işlem yapması; kendisine temsil olunan tarafından yetki verilmemişse, temsil olunanın onayı yoksa veya durumun gerektirmesi halinde ve temsil olunanın çıkarlarına aykırı düşüyorsa kendi kendisi ile veya her iki tarafında temsilcisi olarak işlem tesisinde bulunması yasaktır.⁸¹ Bu yasak, birlikte temsil ve kanuni temsilin söz konusu olduğu hallerde ayrıca tüzel kişilerin organları yönünden de geçerlidir. Son olarak temsilcinin kendisiyle işlem yapma yasağı veya her iki tarafın da temsilcisi olarak işlem yapma yasağı hukuki işlem benzeri işlerde de uygulanır.

Temsilcinin kendisi ile sözleşme yapabilmesi için yukarıda sayılan şartlar, somut olayda gerçekleşmediği hallerde yapılan işlemler yönünden artık yetkisiz temsil söz konusu olur ve yetkisiz temsile ilişkin düzenlemeler üçüncü kişinin iyi niyetinin korunduğu haller dışında kıyasen bu tür uyumsuzlıklara da uygulanır.⁸² Öte yandan temsilci tarafından yetkisiz olarak tesis edilen işlemin geçersizliği temsil olunanın sonradan vereceği bir onayla geçerlilik kazanabilir.

1.6.5.2. Alt Temsil

Temsil yetkisinin kapsamına göre,⁸³ temsilcinin kendisine temsilci seçme hakkının kısıtlandığı veya temsilcinin kişilik özelliklerinin önem arz ettiği durumlar istisna olmak

⁸⁰BGB 181, (akt:Yıkar, s.36).

⁸¹(akt:Yıkar, s.37); Eren, s.463.

⁸²Erdoğan/Akkurt/Tokat, s.183.

⁸³Örn: TBK 506/1'de vekilin vekâlet borcunu bizzat göreceği kabul edilirken, kendisine yetki verildiği hallerde, durumun şartlarının gerektirmesi halinde veya teamülen var olan hallerde işi bir başkasına yaptırması mümkündür. Bu hüküm kanunda düzenlenmiş olan bir alt temsil örneğidir. Ticari işletmelerin temsiliinde de

üzere, temsilci kendisine açıkça yetki verildiği hallerde veya durumun zorunlu kılması hallerinde bir başka kişiyi kendisine temsilci olarak tayin edebilir. Bu halde alt temsil ilişkisinden söz edilir.⁸⁴ Ancak genel temsil yetkisine sahip kimselerin bir başkası ile alt temsil ilişkisi kurması mümkün değildir.

Alt temsil de tıpkı asıl temsil yetkisi gibi karşı tarafa ulaşan tek taraflı irade beyanı ile kurulur. Alt temsil ilişkisinin varlığı temsilcinin temsil yetkisini devrettiği anlamına gelmeyip, yalnızca temsil yetkisinin kullanılmasının bırakılması demektir. Temsilcinin kendisine alt temsilci atamış olması halinde aksine bir karar yoksa artık ortada müteselsil temsilin var olduğu kabul edilir. Alt temsilin söz konusu olduğu hallerde alt temsilci asıl temsilcinin değil, tıpkı asıl temsilci gibi temsil olunanın temsilcisidir. Temsilci alt temsilciye yetki verirken kendi temsil yetkisinin sınırlarını aşmadan, kendisine verilen yetkisinin kapsamını aynen veya sınırlandırarak verebilir. Asıl temsilci; alt temsilcinin seçiminde, talimat verilmesinde ve alt temsilcinin gözetiminde temsil olunana karşı sorumludur.

Alt temsilciye verilen yetkiler, asıl temsilci veya temsil olunan tarafından her zaman geri alınabilir. Bazı hallerde temsil olunanın asıl temsilcinin, alt temsilciden yetkileri geri alma hakkını yasaklaması söz konusu olabilir. Temsil olunan tarafından açıkça yasaklanmadığı hallerde, asıl temsilcinin de alt temsilciyi azletme hakkı bulunmaktadır. Şayet alt temsil ilişkisi başkaca bir nedenle önceden sonra ermediyse, asıl temsil ilişkisinin sona ermesiyle ortadan kalkar.

Alt temsilci tayininde sayılan şartlar sağlanmadığı halde alt temsilci atanmış veya alt temsilci yetkisini aşarak veya yetkisi olmadığı halde işlem tesisinde bulunulursa artık yetkisiz temsil hali söz konusu olur ve yetkisiz temsile ilişkin düzenlemeler üçüncü kişinin iyi niyetinin korunduğu haller dışında kıyasen bu tür uyumsuzlıklara da uygulanır.⁸⁵ Ne var ki alt temsilci tarafından yetkisiz olarak tesis edilen işlemin geçersizliği temsil olunanın sonradan vereceği bir onayla geçerlilik kazanabilir. Temsil olunanın onayı gibi şayet asıl temsilcinin alt temsilci atama yetkisi bulunuyorsa asıl temsilcinin de kendi yetkileri sınırında kalarak onay vermesi halinde işleme geçerlilik kazandırılması mümkündür.

benzer bir hal söz konusu olup ticari işletme temsilcisi işletmeyi ilgilendiren her türlü hukuki işlemi tek başına tesis edebileceği gibi işletmeye genel yetkili bir temsilci veya ticari vekil atayabilir.

⁸⁴Erdoğan/Akkurt/Tokat, s.183; Antalya, s.610.

⁸⁵Erdoğan/Akkurt/Tokat, s.183.

1.7. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ

TBK temsil yetkisinin sona erme sebeplerini; fiil ehliyetinin kaybı, ölüm, gaiplik, iflas gibi kendiliğinden sona ermesi ve iradi olarak temsil yetkisinin sona ermesi şeklinde iki başlık altında toplamıştır.

1.7.1. Kendiliğinden Sona Erme

Temsil yetkisi; belirli bir süre ile verilmiş ise sürenin dolması halinde, belirli bir iş için verilmiş ise bu işin yapılmış olması halinde⁸⁶, taraflar arasında temsil yetkisini sona erdirecek bir bozucu koşulun bulunması halinde bu koşulun gerçekleşmiş olması ile taraflardan birinin ölümü veya gaipliği halinde, taraflardan birinin fiil ehliyetini kaybetmesi⁸⁷ halinde, taraflardan birinin iflas etmesi halinde⁸⁸ veya tüzel kişiliğini kaybetmesi halinde⁸⁹, temsil olunanın fiil ehliyetini kaybetmesi halinde sona erer.⁹⁰

TBK 43/3 fıkrası gereğince temsilci ile temsil olunan arasındaki iç ilişkiden kaynaklı haklar temsil yetkisinin sona ermesi hallerinde dahi saklıdır.⁹¹ Temsil yetkisi taraflar

⁸⁶Temsil yetkisinin belirli bir süre için verilmiş olması ve verilen sürenin sona ermesi veya belirli bir işin yapılması için verilen temsil yetkisinde o iş yapılması veya imkânsızlaşması gibi durumun gerektirdiği hal ve şartlardan kaynaklı sona erme sebepleri TBK’da düzenlenmemiştir. **Oğuzman/Öz**, syf: 182; **Hatemi, Hüseyin/ Gökayla, Emre**; (2017), Borçlar Hukuku Genel Bölüm, (6098 sayılı TBK Esas Alınarak Hazırlanan dördüncü Bası), İstanbul, Yetkin, s.103.

⁸⁷Kişi fiil ehliyetini, mahkeme tarafından fiil ehliyetinin kısıtlanması veya kişinin ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde iki şekilde kaybedebilir. Fiil ehliyetinin kaybı bir mahkeme kararıyla fiil ehliyetinin kısıtlanmış olması halinde karşımıza çıkarsa o halde mahkeme tarafından kısıtlama kararı verilmiş olması halinde temsil yetkisi de sona erer. Kişinin ayırt etme gücünü kaybetmiş olması nedeniyle fiil ehliyetini kaybetmiş olması halinde ise ayırt etme gücünün geçici mi yoksa sürekli olarak mı kaybedildiği hususunda ikili bir ayırım yapılarak temsil yetkisinin değerlendirilmesi gerekir. Şayet kişi alkol, ilaç, hastalık gibi hallerle geçici olarak ayırt etme gücünü kaybetmiş ise o halde temsil yetkisinin sona erdiğinden söz edilemez. Bu halde yalnızca ayırt etme gücünün kaybolduğu esnada temsil olunan adına yapılan işlemler geçersiz olur. Ayırt etme gücünün tamamen kaybedilmesi halinde ise temsil yetkisi başkaca herhangi bir mahkeme kararına gerek olmadan kendiliğinden sona erer.

⁸⁸Temsil olunan tüzel kişinin iflası halinde temsil yetkisi kendiliğinden kesin olarak sona erer ve iflasın ortadan kaldırılması halinde dahi yeniden doğmaz. Temsilcinin iflası halinde de kural olarak temsil yetkisinin sona erdiğinden söz edilir. Ancak temsilci temsil yetkisini yalnızca iflas masasına dâhil olan mallar yönünden kaybedeceğinden temsil olunan tarafından diğer mallar, işler ve işlemler yönünden temsilcinin temsil yetkisinin devam ettiği söylenebilir.

⁸⁹TMK 52’de tüzel kişinin kişiliğini kaybetmiş olması halinde tüzel kişi tasfiye aşamasına girecek olup tasfiye amacı ile sınırlı olarak varlığını tasfiye aşamasında sürdüreceği kabul edilmiştir. Bu halde taraflar tasfiye aşamasında temsil yetkisinin devam edeceğini kendileri kararlaştırabileceği gibi taraflarca kararlaştırılmamış olsa dahi işin mahiyetinin gerektirdiği ölçüde tasfiye aşamasında sınırlı işlemler bakımından temsil yetkisinin devam ettiği kabul edilmelidir. Ne var ki tasfiye memuru tarafından her zaman temsil yetkisinin geri alınması mümkündür. **Kocayusufpaşaoğlu**, s.694.

⁹⁰**Tekdoğan**, s.150.

⁹¹**Oğuzman/Öz**, s.184.

arasındaki temel ilişkiden bağımsız bir ilişki olduğundan taraflar arasındaki temel ilişkinin sona ermesi temsil ilişkisini sona erdirmez.

Taraflardan birinin ölümü, gaipliği, tüzel kişinin kişiliğini kaybetmesi veya iflas hallerinde temsil ilişkisinin sona ermeyeceğinin taraflarca kararlaştırılması mümkündür. Taraflarca kararlaştırılmamış olsa dahi işin mahiyetinden temsil yetkisinin devam ettiğine ilişkin bir sonuç ortaya çıkıyorsa bu halde de temsil yetkisinin sona erdiğinden söz edilmez.⁹² Ayrıca temsil olunanın; temsilciye, temsil yetkisi hakkını ölümden sonrasına ilişkin olarak vermesi de mümkündür. Bu halde, ölüme bağlı tasarruf işleminden söz edilir.⁹³ Temsil olunan bu hakkını ölüme bağlı tasarruf işlemleri gibi gerçekleştirerek temsilcinin, kendisini ölümünden sonra temsil etmesine ilişkin yetki verebilir.⁹⁴ Temsil olunana verilen böyle bir temsil yetkisinde, ölümün gerçekleşmesi halinde, temsil olunanın menfaatinin korunduğu acil işlemler dışındaki işlemler, temsilci tarafından yapılmamalı ve mirasçılara temsil yetkisine ilişkin bildirimde bulunulmalı, mirasçıların temsil yetkisinin devamı veya geri alınmasına yönelik irade açıklamasında bulunmaları için kendilerine süre verilmelidir. Temsilcinin bu davranışı sadakat yükümlülüğünün bir parçasıdır.

Kanuni temsilin söz konusu olduğu hallerde temsil yetkisinin ne zaman ve ne şekilde sona ereceği de kanunda düzenlenmiştir. Kanunda yeterli düzenleme bulunmayan hallerde TBK hükümleri kıyasen uygulanır.

1.7.2. İradi Sebeplerle Sona Erme

1.7.2.1. Temsilcinin İstifası

Yukarıda açıklandığı üzere temsil ilişkisi karşı tarafa ulaştığında sonuç doğuracak tek taraflı bir irade beyanı ile kurulmuş olur. Temsilcinin kendisine verilen yetkiyi kabul etmesi veya etmemesi temsil ilişkisinin kurulması açısından bir önem arz etmez. Ne var ki temsilci istediğinde tıpkı yetki verilirken olduğu gibi herhangi bir şekil kuralına tabi olmadan karşı tarafa ulaştığında hüküm doğuran tek taraflı bir irade beyanı ile istifa ederek görevini

⁹²Bilgili/ Demirkapı, s.92; Kocayusufpaşaoğlu, s.687; TBK 554/2'ye göre; işletme sahibinin fiil ehliyetini kaybetmesi veya ölümü, ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkisini sona erdirmez.

⁹³Antalya, s. 631.

⁹⁴Bilgili/Demirkapı, s. 222.

sonlandırabilir.⁹⁵ İstifa beyanı da herhangi bir şekil şartına bağlı olmayıp, açık veya zımni olarak bildirilebilir.

1.7.2.2. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması ve Geri Alınması

Tek taraflı bir hukuki beyana dayanılarak verilen temsil yetkisinin zaman içerisinde sınırlandırılması veya geri alınması mümkündür.⁹⁶ Temsil yetkisinin yetki verildikten sonra sınırlandırılması halinde değiştirici yenilik doğuran bir işlem söz konusu olurken, verilen yetkinin alınması halinde artık bozucu yenilik doğuran bir işlemden söz edilir. Tıpkı yetkinin verilmesi gibi sonradan sınırlandırılması veya geri alınması da herhangi bir şekil şartına tabi olmadığı gibi zımni olarak da gerçekleşebilir.⁹⁷ Şu kadar ki; temsil yetkisi belirli bir şekil şartına uyularak verilmiş olsa daha geri alma beyanı hiçbir şekil şartına tabi değildir.

Temsil yetkisinin geri alındığının temsilciye ulaşması halinde temsil yetkisi sona ermiş olur, temsilcinin geri alma işleminden haberdar olmasına gerek yoktur.

Temsil yetkisinin sınırlandırılması veya geri alınması hakkı, temsil olunan hayattayken temsil olunan tarafından, temsil olunanın ölmüş olması halinde mirasçıları tarafından kullanılacak bir haktır. Temsil olunan temsil yetkisini sınırlandırma ve geri alma hakkından önceden feragat edemez. (TBK 42/2) ⁹⁸ Bu şekilde yapılan feragatler geçersizdir.

1.7.3. Sona Ermenin Üçüncü Kişilere Bildirilmesi

Sona erme hallerinden birinin gerçekleşmesi ile birlikte artık temsilcinin, temsil olunan ad ve hesabına işlem tesis etmesi mümkün değildir. Şayet temsilci, temsil yetkisi sona erdiği halde, temsil olunan ad veya hesabına bir işlem tesisinde bulunursa artık bu işlem temsil olunanı bağlamaz.

⁹⁵Temsilcinin istifasına ilişkin kanunda bir düzenleme bulunmamakla birlikte temsilcinin temsil yetkisini kullanmak istemediği veya temsil ilişkisine son vermek istediği hallerde temsilcinin irade ve isteğinin aksine temsil yetkisinin devam ettiğinin kabul edilmesi veya temsil olunan tarafından yetkinin geri alınmasını beklemesi hukukun genel mantığına aykırı olacağından uygulamada ispat hukuku açısından yapılacak değerlendirmeler hariç tutulmak koşuluyla istifa beyanının herhangi bir şekil kuralına bağlı olmadığı kabul edilir.

⁹⁶Oğuzman/Öz, s.182.

⁹⁷Eren, s.465.

⁹⁸Oğuzman/Öz, s.182.

Temsil yetkisinin üçüncü kişilere bildirildiği durumlarda temsil yetkisinin sona erdiğinin de üçüncü kişilere bildirilmesi gerekir. Bildirim yapılırken, şekli şartlarına uyulmalıdır. Şayet temsil yetkisinin sona erdiği, üçüncü kişilere bildirilmezse o halde üçüncü kişilerin iyi niyeti korunur.⁹⁹ Temsil yetkisinin belirli bir süre sonuna kadar verilmiş olması halinde sona ermenin üçüncü kişilere bildirilmesine gerek yoktur.

1.8. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

Temsil yetkisinin sona ermesi, geleceğe etkili biçimde sonuç doğurur ve bu hallerde artık temsilci, temsil olunan ad ve/veya hesabına işlem tesisinde bulunamaz. Temsil yetkisinin sona ermiş olduğu hallerde temsilci tarafından temsil yetkisinin kullanılmaya devam etmesi halinde artık yetkisiz temsil karşımıza çıkar.

Temsil yetkisinin sona erdiği hallerde, temsilciye yeniden temsil yetkisi verilmesi mümkün olduğu gibi, temsil olunanın ölümü veya gaipliği halinde de mirasçılarının temsil yetkisi vermesi mümkündür. Bununla birlikte, şayet temsil yetkisi devam ederken temsil olunanın fiil ehliyetinin sınırlandırılması söz konusu olursa, artık kanuni temsilcinin onayı ile geçerli bir temsil yetkisinden söz edilebilir.

1.8.1. Temsilci ve Temsil Olunan Bakımından Sonuçları

Temsil yetkisinin sona ermesi halinde temsilci artık temsil olunan ad ve hesabına üçüncü kişilerle işlem tesisinde bulunamaz. Ancak bu durum, temsilci ve temsil olunan arasındaki dava ve talep haklarını sona erdirmez. Örneğin; temsil yetkisinin, haksız ve zamansız olarak geri alınması halinde veya temsilci tarafından haksız ve zamansız istifa edilmesi halinde taraflar arasındaki iç ilişkiden kaynaklı tazminat veya alacak hakkına dayalı talep ve dava hakları devam eder.¹⁰⁰ Ayrıca temsilcinin, temsil yetkisinin sona erdiği ana kadar, temsil olunan adına tesis ettiği her türlü iş ve işleminden kaynaklı olarak temsil olunana karşı bilgi verme sorumluluğu devam ederken, bu ana kadar eğer temsil olunan adına ve hesabına aldığı birtakım şeyler varsa bunları da temsil olunana iade etmek zorundadır.

⁹⁹Reisoğlu, s.158.

¹⁰⁰Kayar, s.109.

Temsilci, temsil yetkisinin geri alındığını bilmiyor veya bilebilecek bir durumda değilse o halde temsil olunan ve mirasçıları temsilci tarafından tesis edilen işlem ile üçüncü kişilerin iyi niyetli olduğu hallerde bağılırlar.¹⁰¹ (TBK 45/1-2)

1.8.2. Üçüncü Kişiler Bakımından Sonuçları

Temsilci, temsil olunan ile arasındaki temsil ilişkisinin sona erdiğini biliyor veya bilebilecek durumda ise o halde iyi niyetli üçüncü kişiler ile tesis etmiş olduğu işlemler bakımından üçüncü kişilere karşı yetkisiz temsil hükümleri çerçevesinde sorumludur.

Bununla birlikte TBK 42/3 hükmünün kıyasen uygulanması sonucunda; temsilciye temsil yetkisinin verilmiş olduğu hususu üçüncü kişilere bildirilmiş ise temsilcinin istifa etmiş olması hususu da üçüncü kişilere aynı şekilde bildirilmelidir. Aksi halde üçüncü kişilerin iyi niyeti korunur.

1.8.3. Temsilciye Verilen Temsil Belgesinin İadesi

Temsil yetkisi verilirken temsilciye bu temsil yetkisini gösterir belge verildiyse temsil yetkisinin sona ermesi ile birlikte artık temsilci temsil yetkisini gösterir belgeyi temsil olunana teslim etmekle yükümlüdür. Temsilci bu yükümlülüğünü yerine getirmez ve bu belgelere dayanarak işlem tesisine devam ederse o halde iyi niyetli üçüncü kişilerin menfi zararlarını karşılamak zorunda kalır.¹⁰²

Temsil yetkisi sona erdikten sonra temsil olunan veya mirasçıları, temsilciden temsil yetkisini gösterir belgeyi almak için çaba göstermelidir. Burada mutlak sonuca ulaşmak önemli olmayıp, yeterli düzeyde çabanın gösterilmesi yeterlidir. Öte yandan temsilcinin belgeleri vermek istememesi halinde temsil olunan veya mirasçıları dava yolu ile belgelerin kendisine verilmesini isteyebilir. Burada açılacak olan dava, belgenin geri verilmesine ilişkin olabileceği gibi belgenin hükümsüzlüğünün tespitine ilişkin de olabilir. Belgenin iptali söz konusu değildir.

Tıpkı temsilcinin belgeleri teslim etme görevi olduğu gibi temsil olunanın da belgeleri teslim alma yükümlülüğü vardır. Burada amaç, temsilci tarafından yetki belgesi kullanılarak

¹⁰¹Reisoğlu, s.158.

¹⁰²Erdoğan/Akkurt/Tokat, s.188; Tekdoğan, s.147.

işlem tesis edilmesini engellemek, iyi niyetli üçüncü kişileri korumak, gerçek hukuki işlemler tesis edilmesini sağlamak, temsil olunanın zarara uğramasını engellemektir.

Temsil olunan da temsil belgelerini geri almak istemezse o halde temsilcinin, bu belgeleri hâkime tevdi etmesi gerekebilir. Temsil belgesinin geri alınması noktasında ihmal gösteren temsil olunanın iyi niyetli üçüncü kişilerin sözleşmenin geçersizliğinden doğan menfi zararlarını tazmini gerekir. (TBK 44/2-3) Temsil olunan veya mirasçıları iyi niyetli üçüncü kişilerin zararları bakımından TBK 44/2 gereğince sorumlu iken kötü niyetli temsilci de TBK 47 gereğince iyi niyetli üçüncü kişilerin zararlarından dolayı sorumludur.

1.9. YETKİSİZ TEMSİL

1.9.1. Kavram ve Şartları

Temsil yetkisinin kurucu unsuru mahiyetinde olan temsil yetkisi verilmesine ilişkin irade beyanının olmadığı, önceden verilmiş bir temsil yetkisinin daha sonradan ortadan kaldırıldığı veya belirli bir sınırlandırma ile verilmiş temsil yetkisinin bu sınır aşılarak kullanılması halinde artık yetkisiz temsil kavramı karşımıza çıkar.¹⁰³

Yetkisiz temsil halinde, temsilci ile üçüncü kişi arasında işlem tesisi sırasında geçerli bir temsil yetkisi yoktur. Bu nedenle dolaylı temsil ilişkisinin bulunduğu hallerde, temsilci kendi ad ve hesabına işlem tesisinde bulunacak olduğundan, yetkisiz temsil hallerinin söz konusu olamayacağı, ancak doğrudan temsilin söz konusu olduğu hallerde karşımıza çıkabileceği önemle belirtilmelidir.

Yetkisiz temsil mevzuatımızda TBK 46-47’de düzenlenmiştir. Geçersiz temsil yetkisine sahip kimse de yetkisiz temsilcidir. TBK 46-47’ye ek olarak TBK 526-531 maddelerinde düzenlenen vekâletsiz iş görmeye ilişkin özel düzenlemeler bulunmaktadır. Gerek genel, gerekse özel düzenlemelerde, hangi hallerde yetkisiz temsilin söz konusu olacağı açıkça belirtilmemiş ise de esasen temsil yetkisinin hiç olmadığı veya sınırlı olarak temsil yetkisinin aşılmış olduğu veya verilen temsil yetkisinin daha sonradan geri alındığı hallerde yetkisiz temsilin söz konusu olacağı hüküm altına alınmıştır.¹⁰⁴

¹⁰³ Antalya, s.400-401; Oğuzman/Öz, s.231; Ergün, s. 27; İncoğlu, s. 355.

¹⁰⁴ Doktrinde yer alan hâkim görüşe göre kanun hükmünden anlaşılan bu yetkisiz temsil hallerine ek olarak temsil yetkisinin kötüye kullanılması yetkisiz temsil olduğu gibi; gerçekte hiç var olmayan hayali bir kişi ad

Temsilci, temsil olunan adına bir işlem tesisinde bulunduğu anda temsil yetkisine sahip olmalıdır. Geçerli bir temsil yetkisinin var olup olmadığı hususu, temsil yetkisinin işlemin tesis edildiği andaki geçerliliğine bağlıdır. Temsilci tarafından temsil olunan adına bir işlem tesisinde bulunduğu ve işlemten sonra temsilcinin temsil yetkisine son verildiği hallerde işlemin geçerliliği etkilenmez. Aynı şekilde yetkisiz temsilci tarafından bir işlem tesisinde bulunulduğu sonrasında yetkisiz temsilciye geçerli bir temsil yetkisi verildiği hallerde de temsilcinin yetkisizken gerçekleştirmiş olduğu işlem kendiliğinden geçerli hale gelmez.¹⁰⁵

1.9.2. Görünüş Biçimleri

Kanunda yetkisiz temsilin birden fazla ortaya çıkış şekli belirlenmiş olsa da uygulamada en çok karşımıza çıkan yetkisiz temsil hali temsil yetkisinin bulunmaması halidir. Temsil yetkisinin bulunmaması şu hallerde mümkündür:

1- Temsilciye temsil yetkisinin hiç verilmemiş olması: Temsilciye temsil yetkisinin hiç verilmemiş olması halinde temsilci aslında var olduğunu iddia ettiği temsil yetkisini hiçbir zaman kazanamamıştır ve temsilcinin iddia ettiği temsil yetkisinin hiçbir hukuki dayanağı yoktur.¹⁰⁶ Temsil olunan tarafından temsilciye temsil yetkisinin hiç verilmemiş olması halinde tesis edilen hukuki işlem kesin olarak hükümsüzdür.

2- Temsil ilişkinin kurulması için gerekli geçerlilik unsurların bulunmaması (temsil olunanın fiil ehliyetine sahip olmaması): Temsil yetkisi fiil ehliyetine bağlı bir yetki olduğundan ancak fiil ehliyetine sahip kimseler tarafından kendileri ad ve hesaplarına işlem tesisi yapılabilmesi için bir başkasına yetki verilmesi hali söz konusu olabilir. Temsil olunanın tek başına yapamayacağı işlemlerin temsilci aracılığıyla yapılması da mümkün değildir. Örneğin; tam ehliyetsiz bir kişinin bir başkasına temsil yetkisi vermesi halinde verilen temsil yetkisi geçersiz olacağı gibi, sınırlı ehliyetsiz kişiler de ancak kanuni temsilcilerinin rızasına gerek olmadan yapabilecekleri işlemlerde bir başkasına temsil yetkisi verebilir. Temsil yetkisinin verilmesi hallerinde bir irade sakılığı bulunuyor, muvazaalı bir biçimde temsil yetkisi verilmişse veya ahlaka aykırı bir biçimde temsil yetkisi

ve hesabına işlem tesis edilmiş olması halinde de yetkisiz temsil hükümlerinin kıyasen bu hallerde de uygulanması gerektiği kabul edilmektedir. **İnceoğlu**, s.356-357.

¹⁰⁵**İnceoğlu**, s.357.

¹⁰⁶**Akyol**, s.451.

verilmesi halleri söz konusuysa o zaman temsil yetkisi geçersizdir ve artık temsilcinin tesis etmiş olduğu işlemler temsil olunanı bağlamaz.¹⁰⁷

3- Temsil yetkisinin sona ermiş olması: *a) Temsil Yetkisi Geri Alma Dışındaki Sebeplerle Sona Ermiş İse:* Temsil yetkisi ve temsil yetkisinin kapsamı üçüncü kişilere bildirilmiş olsa dahi geri alma dışında bir sebeple temsil yetkisinin sona ermesi halinde bu durumun üçüncü kişilere bildirilmemesi temsil olunanı sorumlu kılmaz.¹⁰⁸ Ne var ki temsil yetkisi bir belge ile düzenlenmişse ve yetkinin sona ermesi halinde temsilci veya temsilcinin halefleri belgeleri teslim etmek istemiş ancak temsil olunan tarafından belgeler geri alınmazsa bu halde iyi niyetli üçüncü kişilere karşı temsil olunanın sorumluluğu devam eder.

b) Temsil Yetkisi Geri Alma İle Sona Ermiş İse: Temsil yetkisinin geri alınması demek temsil olunanın temsilciyi görevden alması demektir. Temsil olunan her ne kadar istediği zaman temsilciyi görevden alabilecek olsa da geri almanın haksız ve zamansız olması halinde temsil olunanın temsilciye karşı sorumluluğu vardır. Geri alma da tıpkı temsil yetkisinin verilmesi gibi karşı tarafa ulaşması gereken tek taraflı irade beyanı ile olur. Geri alma beyanının geçerliliği için herhangi bir şekil şartı öngörülmediği gibi temsil yetkisinin belirli bir şekle göre verilmesi halinde dahi geri alma beyanı bir şekle tabi olmaksızın sunulabilir. Geri alma iradesinin açıklandığı andan karşı tarafa ulaştığı ana kadar temsil yetkisi devam etmektedir. Bazı hallerde Temsilci temsil yetkisinin sona erdiğini bilmeden bazı işlemler tesis edebilir. Bu halde artık yapılan işlemler geçerlidir. Kanun koyucu burada iyiniyetli temsilci ve iyiniyetli üçüncü kişileri korumak istemiştir. Temsil olunan veya halefleri tarafından temsil belgelerinin geri alınmaması halinde kanun koyucu yalnızca üçüncü kişilerin iyi niyetlerini ararken, temsilcinin temsil ilişkisinin geri alındığını bilmediği hallerde işlemin geçerli olabilmesi için hem temsilcinin hem de üçüncü kişilerin iyi niyetli olması aranmıştır.¹⁰⁹ Üçüncü kişilerin temsil yetkisinin sona erdiğini biliyor olduğu durumda artık işlemler geçersizdir ve işlem temsil olunanı bağlamaz. Her ne kadar iyi niyetli temsilci ile iyi niyetli üçüncü kişi arasında yapılan işlem geçerli olsa da temsilcinin iyi niyetine dayanılarak gerçekleştirilen işlemin sonucu olarak tescil yapılması halinde illi bir işlem olan tescil geçersizdir.

¹⁰⁷ Ergün, s.275-276; Akyol, s.453.

¹⁰⁸ Erdoğan/Akkurt/Tokat, s.189.

¹⁰⁹ Yavuz, Nihat; (2018), Borçlar Hukuku El Kitabı, 1. Baskı, Ankara, Yetkin, s.216.

Temsil ilişkisi üçüncü kişilere bildirildiyse temsil ilişkisinin sona erdirilmesinin de üçüncü kişilere bildirilmesi gerekir. Şayet temsil yetkisinin geri alındığı üçüncü kişilere bildirilmezse artık temsil olunan temsil yetkisinin geri alınmış olduğunu iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremez ve yapılan işlem geçerliliğini korumaya devam eder.

4- Temsil yetkisinin sınırının aşılmış olması: Bu halde temsilci kendisine sınırlı bir biçimde verilen temsil yetkisini kullanırken bu sınırlara dikkat etmemiş ve bu sınırları aşarak işlem tesisinde bulunmuştur. Yetkisiz temsilcinin temsil yetkisinin sınırlarını aşarak işlem tesis etmiş olduğu hallerde temsil yetkisinin sınırları kapsamında tesis edilen işlemler geçerliliğini korumaya devam ederken sınırın aşıldığı kısım için işlem askıda geçersiz olur. Ancak TBK 27/2’de düzenlendiği gibi tesis edilen hukuki işlemi bölmek mümkün değil veya işlemin geçersiz olan kısmı nedeniyle tesis edilen işlem anlamsız hale gelecekse o halde işlem bütün olarak geçersiz olur. Temsil yetkisinin sınırlı bir biçimde verildiği hallerde şayet yetkisinin kapsamı veya sınırları bir bildirim ile üçüncü kişilere bildirilmediyse o halde temsil olunan temsilcinin yapmış olduğu işlemden dolayı üçüncü kişiye karşı sorumludur. Şayet temsil yetkisinin kapsamı ve sınırları üçüncü kişiye bildirilmiş veya üçüncü kişi yapılan işlemin yetkinin sınırlarını aştığını biliyorsa artık temsil olunan yapılan işlemden dolayı sorumlu olmaz.

5- Temsilciye işlem tesis edildiği esnada temsil yetkisinin henüz verilmemiş olması: Temsilci vasıtasıyla geçerli bir hukuki işlem tesisinde bulunulabilmesi için temsilcinin işlem tesis ettiği esnada geçerli bir temsil yetkisine sahip olması gerekir. Temsilci işlem tesis ettiği esnada kendisine henüz verilmiş bir temsil yetkisi yoksa o halde burada da yetkisiz temsilin söz konusu olduğu söylenir. İşlem tesis edildikten sonra temsilciye temsil yetkisinin verilmiş olması işlemi geçerli hale getirmez. Adına ve hesabına işlem tesisinde bulunan kişinin sonradan tesis edilmiş işleme onay vermesi halinde işlem geçerli hale gelir ancak burada da temsilciye geçerli bir temsil yetkisi verildiğinden söz edilmez. Burada yalnızca tesis edilen işleme verilen bir onay söz konusudur.¹¹⁰

6- Birlikte temsilin söz konusu olduğu hallerde her bir temsilcinin tek başına işlem tesis etmiş olması: Birden fazla temsilciye bir hukuki işlemin tesis edilmesi için birlikte temsil yetkisi verildiği hallerde temsilcilerin birlikte hareket ederek işlem tesisinde

¹¹⁰Akyol, s.453.

bulunması gerekir. Bu kurala aykırı olarak her bir temsilcinin birbirinden bağımsız olarak işlem tesis ettiği hallerde yetkisiz temsil karşımıza çıkar.¹¹¹

7- Temsilcinin temsil olunanın çıkarlarına aykırı olarak hareket etmiş olması: Temsilcinin temsil olunan adına bir işlem tesisinde bulunurken kendisine verilen temsil yetkisinin sınırları içinde kalarak hareket etmesi gerektiği gibi TMK 2 gereğince temsil olunanın çıkarlarına uygun olarak da hareket etmelidir. Temsilcinin kendisine verilen temsil yetkisini kötüye kullandığı ve bu kullanımın üçüncü kişilerce bilindiği veya bilinebilecek durumda olduğu hallerde yetkisiz temsilden söz edilir.

1.9.3. Hüküm ve Sonuçları

Temsil olunan üçüncü kişilerin iyi niyetlerinin korunduğu haller dışında yetkisiz temsil ile tesis edilen işlemlerden sorumlu değildir. Ancak tesis edilen işlem sonradan temsil olunan tarafından onaylanırsa o halde temsil olunanın sorumluluğundan söz edilir. Yani temsil olunan tarafından onaylanmadıkça yetkisiz temsilci tarafından gerçekleştirilen işlemler askıda hükümsüzdür.¹¹² Yetkisiz temsilci tarafından tesis edilen ve askıda hükümsüz olan işlemler temsil olunan tarafından onaylanmadıkça temsil olunanın hukuk alanında bir sonuç doğurmazken, işlemin diğer tarafı olan üçüncü kişi bakımından geçerliliğini sürdürür. Temsil olunan tarafından verilen onay geçmişe etkili olarak sonuç doğurmakta olup, onay verildiği takdirde işlem gerçekleştiği andan itibaren geçerli hale gelir.¹¹³ Bu kuralın aksinin taraflarca kararlaştırılması mümkün olup, anlaşma halinde onaydan itibaren işlemin geçerli olduğuna karar verilebilir. Temsil olunan tarafından verilecek olan onay işlemi tek taraflı irade beyanı olarak karşımıza çıkar ve karşı tarafa ulaştığı anda hüküm doğurur. Temsil olunan tarafından verilecek onay işlemi kurucu yenilik doğuran nitelikte bir işlem olup herhangi bir şarta bağlanamayacağı gibi karşı tarafa vardığı andan sonra geri alınamaz.¹¹⁴ Temsil olunan tarafından verilecek onay beyanı açık veya zımni olabilir. Ayrıca onay beyanı, tesis edilen hukuki işlem bir şekil şartına bağlı olsa dahi herhangi bir şekil şartına bağlı değildir. Ancak temsil olunanın tesis edilen işlemde sorumlu olabilesi için verilen onayın işlemin tümünü kapsamaması ve koşulsuz olarak verilmesi gerekir. Her ne kadar kısmi olarak verilen onay

¹¹¹Akyol, s.456-457.

¹¹²Tekdoğan, s.151.

¹¹³Eren, s.472-475.

¹¹⁴Eren, s.472-473.

geçersiz olsa da sözleşme konusunun bölünebilir olduğu hallerde istisnai olarak onayın geçerli olduğu kabul edilir.

Yetkisiz temsilin söz konusu olduğu hallerde esas kural tesis edilen işlemin askıda hükümsüz olması hali ve temsil olunanın onayı ile geçerli hale gelmesi iken uygulamada TMK 2 gereğince bazı hallerde temsilcinin temsil yetkisine sahip olmadan tesis ettiği ve temsil olunan tarafından onaylanmadığı halde geçerli olan işlemler karşımıza çıkar. Örneğin; temsil olunanın temsilci tarafından tesis edilen işlemleri hiçbir ihtirazı kayıt ileri sürmeden kabullenip bu doğrultuda işlemlere devam etmesi veya temsil olunan tarafından üçüncü kişiye karşı daha önceden bir sözleşme vaadinde bulunmasına ve temsilci bu sözleşmeye uygun olarak hareket etmiş olmasına karşın temsil olunan tarafından işleme onay verilmemesi halinde temsil olunanın dürüstlük kurallarına aykırı hareket ettiği kabul edilir. Bu gibi temsil olunan tarafından dürüstlük kuralına aykırı biçimde temsilci tarafından tesis edilen işleme onay verilmemesi halinde işlemin geçerli olduğu kabul edilir.¹¹⁵

1.9.3.1. Yetkisiz Temsilin Söz Konusu Olduğu Hallerde Tarafların Hak ve Sorumlulukları

Yetkisiz temsilci ile üçüncü kişi arasında sözleşme imzalanmış olması halinde üçüncü kişi temsil olunanın onayına kadar sözleşme ile bağlıdır. Şayet temsil olunan açıkça onay vermediğini beyan eder veya susarsa o halde sözleşme üçüncü kişi açısından da bağlayıcılığını yitirir. Bu halde üçüncü kişinin temsil olunana karşı tazminat isteminde bulunma hakkı yoktur. Üçüncü kişi, temsilciden TBK 47/1-2 gereğince menfi zararının tazmin edilmesini isteyebilir.

Temsilcinin TBK 47/1-2 gereğince sorumlu tutulabilmesi için temsilci tarafından tesis edilen işlemin, temsil olunanın onay vermemesi nedeniyle geçersiz olması gerekir. Temsilcinin üçüncü kişinin menfi zararını tazmin ederken kusuru aranmasa da, temsilcinin kusuruna göre ve hakkaniyet gereğince hâkim menfi zararlara ek olarak daha fazla (örneğin müspet zararlara da) tazminata hükmedebilir.¹¹⁶

Temsilci, üçüncü kişilerin temsil yetkisinin sona erdiğini bildiğini veya olayın mahiyetinden temsil yetkisinin sona ermiş olacağını bilebilecek durumda olduğunu

¹¹⁵ Akyol, s.504.

¹¹⁶ Kayar, s.99.

kanıtlayarak zararı tazmin etmekten kurtulabilir.¹¹⁷ Bazı hallerde temsilci üçüncü kişi ile işlem tesis ederken, temsil olunan tarafından işleme onay verileceğini garanti etmiş olabilir. Verilen bu garantiye rağmen temsil olunanın onay verme zorunluluğu bulunmadığından artık her ne kadar üçüncü kişi temsil yetkisinin olmadığını biliyor olsa da temsilciden zararın tazminini isteme hakkı bulunur.¹¹⁸

Temsil olunanın onay vermesi anına kadar geçecek sürede temsilcinin sözleşme ile bağlı olması hali onayın ne zaman verileceği kesin olmadığından üçüncü kişi yönünden bazı sorunlar ortaya çıkarabilir. Bu halde kanun, üçüncü kişiye somut olayın niteliğine göre makul bir süre içerisinde işleme onay gelmemesi halinde işlem ile bağlı olmadığını bildirme hakkı tanımıştır.¹¹⁹

Verilen süre içerisinde temsil olunanın tesis edilen işleme karşı onay vermemesi halinde veya bu süreyi susarak geçirmesi halinde artık işlem kesin olarak hükümsüzdür.¹²⁰ Temsil olunan tarafından verilecek olan onay, belirli bir şekil şartına tabi değildir. Ancak temsil yetkisinin verilmesine ilişkin irade beyanı belirli bir şekil şartıyla yapılmışsa, artık burada onayın da bu şekil şartına uygun yapılması gerekir.

Temsilci ve üçüncü kişi arasındaki sözleşmenin, temsil olanın onay vermemesi dolayısıyla geçersiz olması halinde taraflar gerçekleştirmiş oldukları edimleri sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre birbirlerinden isteyebilirler.¹²¹ Kanun koyucunun bu hükümle ulaşmak istediği amaç; temsilcinin temsil yetkisine güvenerek üçüncü kişilerin temsil olunana teslim edilmek üzere temsilciye karşı edimini ifa etmesi halinde uyuşmazlığın çözüm şeklini belirlemektir. Ne var ki burada üçüncü kişinin teslim ettiği şeyi istihkak davası açarak geri alma imkânı varsa artık sebepsiz zenginleşmeye dayanılarak geri isteme olmaz. Genellikle temsil olunanın onay vermediği hallerde temsilciye teslim edilen şeyin mülkiyeti temsil olunana geçmediğinden ve halen üçüncü kişinin mülkiyetinde bulunduğundan öncelikli olarak üçüncü kişi istihkak davasına dayanarak teslim ettiği malı geri istemelidir.¹²² Teslim edilen malın temsilcinin mal varlığı içine karıştığı veya ayırt edilemediği hallerde artık sebepsiz zenginleşme hükümleri kapsamında dava açılması

¹¹⁷ **Akyol**, s.541.

¹¹⁸ **Erdoğan, İhsan**; (2019), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara, Seçkin, s.112.

¹¹⁹ **Bilgili/ Demirkapı**, s.217; **İnceoğlu**, s.403-404; **Eren**, s.474.

¹²⁰ **Yelmen, Adem**, (2015), Yetkisiz Temsil, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.6, S.1, Sa.429-448, Özel (1), s. 441.

¹²¹ **Kayar**, s.99.

¹²² **Eren**, s.476.

gerekir. Önemle belirtmelidir ki temsilcinin gerçekte var olmayan bir kimse ad ve/veya hesabına işlem yaptığı hallerde de gerçekleştirilen edimlerin iadesi sebepsiz zenginleşme hükümleri kapsamında geri istenmelidir.¹²³

Yetkisiz temsilci ile temsil olunan arasındaki ilişkiye vekâletsiz iş görme hükümleri uygulanır. Temsilci ile temsil olunan arasındaki ilişki bir sözleşmeye dayanıyorsa, artık taraflar sözleşme çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmelidirler. Sözleşmeye aykırılık söz konusu olduğunda her bir tarafın, diğer tarafa karşı sorumluluğu doğar.¹²⁴

Yetkisiz temsilin söz konusu olduğu hallerde kural olarak temsil olunan, tesis edilen işlem ile bağlı değildir. Bu nedenle de işlemlerden dolayı herhangi bir sorumluluğu bulunmaz, tazminat yükümlülüğü altına girmez. Öte yandan, temsil olunan tarafından, üçüncü kişi gözünde haklı bir hukuki görünüş oluşturulması halinde, temsil olunan tarafından, temsilciye temsil yetkisi verilirken kusurlu davranılmış olması veya temsil yetkisinin sınırının aşılmasına sebebiyet verilmiş olması hallerinde TBK 116 veya 66 gereğince temsil olunanın sorumluluğuna gidilebilir.¹²⁵ Bu halde de temsil olunan; üçüncü kişinin, temsilcinin yetkisiz temsilci olduğunu bildiği veya bilebilecek durumda olduğu hususunu ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir.

1.9.3.2. Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması

Temsilcinin, temsil yetkisini kullanırken, temsil olunanın çıkarlarına aykırı düşecek şekilde ve onun zararına işlem tesis etmesi halinde temsil yetkisinin kötü niyetli kullanılması hali vardır. TBK 506/2 gereğince kural olarak temsilci, temsil olunanın çıkarlarını gözeterek ve onun için yarar sağlayıcı işlemlerde bulunmalıdır. Aksi halde temsilci ve temsil olunan arasındaki ilişkiye aykırı davranmış olur. Temsilcinin kötü niyetli olarak tesis etmiş olduğu işlemlerin, üçüncü kişiyi bağlayabilmesi için üçüncü kişinin de iyi niyetli olması gerekmektedir. Şayet üçüncü kişi iyi niyetli ve temsil olunanın zararına kötü niyetli olarak işlem tesis edildiğini bilmiyor veya bilebilecek bir durumda değilse o halde temsilci tarafından gerçekleştirilen işlemler geçerlidir.¹²⁶

¹²³Yavuz, s.219.

¹²⁴Cansel/Özel, s.229.

¹²⁵Yelmen, s.439-440.

¹²⁶Demir, s.261.

Bunun aksine üçüncü kişinin, kötü niyetli olduğu veya hileli bir anlaşma ile işlem tesisinde bulunduğu hallerde, artık taraflar arasında tesis edilen işlemin sıhhatine ilişkin uyumsuzluklar doğar. Üçüncü kişi ile temsilci arasında gerçekleştirilmiş olan hileli anlaşma ahlaka aykırı bir anlaşma ise artık taraflar arasında tesis edilen işlem kesin olarak hükümsüzdür. Öte yandan, bazı hallerde anlaşmanın ahlaka aykırı olmasının yanında, üçüncü kişinin kötü niyetli olduğu hallerde vardır. Bu gibi hallerde artık temsil olunan; isterse ahlaka aykırılığa, isterse de dürüstlük kuralına aykırılığa dayanabilir.¹²⁷ Temsil olunan, sözleşmeye aykırı davranıldığından ve temsilcinin sadakat borcunu yerine getirmediğinden bahisle temsilciden zararının karşılanmasını isteyebilir. Bu tür uyumsuzluklarda temsilci, ancak sadakat borcuna uygun davrandığını ispatlayarak yükümlülüğünden kurtulabilir.¹²⁸ Temsil yetkisinin kötüye kullanılması halinin söz konusu olabilmesi için açıkça kötü niyetli olarak temsil olunanın çıkarlarına aykırı düşecek ve onu zarara uğratacak biçimde işlem tesisinde bulunulması gerekir.

1.9.3.3. Yetkisiz Temsile İlişkin Özel Kurallar

Türk hukuk sisteminde yetkisiz temsili düzenleyen TBK genel hükümler kapsamında yer alan hükümlere ek olarak bazı kanunlarda da yetkisiz temsile ilişkin özel düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemelerin birçoğu yetkisiz temsil hallerinde TBK’da yer alan düzenlemelere nazaran daha ağır hükümler içermektedir. Çalışmanın bu bölümünde başkaca kanunlarda düzenlenen yetkisiz temsil hallerine ilişkin örneklerle yer verilecektir. Yetkisiz temsile ilişkin en önemli özel düzenlemeler kambiyo senetlerine ilişkin olup bu husus çalışmamızın ana konusunu oluşturduğundan ve ileride ayrıntılı biçimde anlatılacağından çalışmanın bu bölümünden yetkisiz temsile ilişkin diğer özel düzenlemeler üzerinde durulacaktır.

HMK 77’de yetkisiz temsile ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Maddeye göre temsil yetkisine sahip olmayan bir avukat tarafından yargılama esnasında temsil olunan kimse, tesis edilen işlemlere onay vermedikçe, avukatın yapmış olduğu işlemler geçersizdir. Yetkisiz avukat ise karşı tarafın uğradığı zararlar ile birlikte yargılama giderlerinin tazmini ile de sorumludur.

¹²⁷Antalya, s.621.

¹²⁸Antalya, s.620.

TTK 108’de yer alan acentelere ilişkin hükümde de yetkisiz temsile ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Maddeye göre; bir acentenin yetkisi dışında, müvekkili adına bir sözleşme imzalaması halinde şayet acente sözleşmeden haber alır almaz sözleşmeye onay vermezse o halde imzalanan sözleşmeden dolayı acente bizzat sorumludur. TBK’da yer alan genel yetkisiz temsil hükümlerinin aksine yetkisiz acentenin imzalamış olduğu sözleşme, onay verilmemesi halinde geçersiz olmaz.¹²⁹

TBK 637/1 fıkrası gereğince adi ortaklıklarda ortaklardan biri kendi adına ancak ortaklık hesabına bir işlem tesisinde bulunursa o halde tesis edilen işlemten ortak bizzat kendisi sorumlu olur. Önemle belirtilmelidir ki ortağın bu madde hükümleri kapsamında sorumlu tutulabilmesi için adi ortaklık adına işlem tesis etmiş olduğu hususunu üçüncü kişiye bildirmiş olması gerekir. Şayet üçüncü kişi ortağın adi ortaklık adına ve hesabına işlem tesis edildiğini bilmiyor veya bilebilecek durumda değilse ve üçüncü kişinin, kiminle işlem tesis ettiği önem arz ediyorsa, o halde işlemin üçüncü kişi ve temsilci arasında tesis edildiği kabul edilir. Tıpkı TTK 108’de olduğu gibi burada da TBK’da yer alan genel hükümlerin aksine ortağın tesis edilen işlemten dolayı bizzat sorumlu tutulacağı öngörülmüştür.¹³⁰

Hukukumuzda sigorta sözleşmelerinin, temsilci aracılığıyla düzenlenebileceği kabul edilmekle birlikte sözleşmeyi düzenleyen temsilcinin yetkisiz olması halinde TTK 1406/1’e göre temsilci ilk sigorta dönemi primlerinden bizzat sorumludur.

¹²⁹ **Bahçivan, Şükriye;** (2016), Yetkisiz Temsilin Türk Ticaret Kanunundaki Yansımaları, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.69.

¹³⁰ **Bahçivan,** s.55.

2. BÖLÜM: TTK'DA TEMSİL

Çalışmamızın bu bölümünde esas konumuz olan ve TBK'da düzenlenen genel temsil hükümlerinin yanında özel olarak TTK'da düzenlenen kambiyo senetlerinde temsil hususu üzerinde durulacaktır. Kambiyo senetlerinde temsile ilişkin olarak TTK 678'de bir düzenleme yapıldığından, TBK'da yer alan temsile ilişkin genel hükümler, uygun düştüğü ölçüde kambiyo senetlerinde temsil hususunda da uygulama alanı bulacağından, çalışmanın birinci bölümünde genel olarak temsil ve yetkisiz temsil hususlarında açıklamalar yapılmıştır.

Kambiyo senetlerinde temsile ilişkin açıklamalar yapılırken, öncelikle kambiyo senetlerinde temsilci vasıtasıyla yapılabilecek işlemler üzerinde durulacak, daha sonrasında ise TTK'da ve Çek Kanunu'nda temsile ilişkin olan özel düzenlemeler açıklanacak sonrasında ise hem kambiyo taahhütlerinde hem de kambiyo senetlerinde temsile ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılacaktır.

2.1. KAMBYO SENETLERİNDE TEMSİLE KONU İŞLEMLER

2.1.1. Düzenlenmesi

TTK'da poliçe, bono ve çek olarak düzenlenen kambiyo senetleri birer kıymetli evrak türüdür.¹³¹ Kambiyo senetleri; tedavül kabiliyetleri yüksek olması nedeniyle sıkı şekil şartlarına bağlanmış, illetten mücerret, kamu düzenine ilişkin senetlerdir. Poliçe, bono ve çekin kanundan kaynaklanan farklı özellikleri nedeniyle kambiyo taahhüdünde bulunulması farklılık gösterir.

Poliçelerde; düzenleyen, lehtar ve muhatap olmak üzere üç taraflı bir işlem söz konusudur. Poliçenin lehtara teslimi ile kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olur. Muhatap yalnızca kabul beyanı sunarak ilişkiye dâhil olur. Bu sebeple her ne kadar poliçelerde üçlü bir ilişki olsa da aslında düzenleyen ve lehtarın katılımıyla poliçe düzenlenir.

Tıpkı poliçeler gibi çeklerde de üçlü bir ilişki vardır. Ne var ki çeklerin muhatabı yalnızca bir banka olabilir. Her ne kadar çeklerin muhatap bankalar tarafından basılması

¹³¹ İsviçre Hukuku'nda kambiyo senedi kavramı, yalnızca bono ve poliçeler için kullanılmakta olup çekler için kullanılmaz. Bu bakımdan Türk Hukuku ile İsviçre Hukuku arasında fark bulunmaktadır. **Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal;** (2018), Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 22. Baskı, İstanbul, Seçkin, s.127.

gerekiyor olsa da basılan çeklerin düzenleyen tarafından imzalanması ve lehtara teslim edilmesi halinde kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olur. Çekin düzenleyen tarafından imzalanarak lehtara verilmesi halinde, muhatap banka çek bedelini ödeme yükümlülüğü altına girerken, lehtarın ise çek bedelini talep etme hakkı doğar.

Bonolarda ise poliçe ve çeklerdeki gibi üçlü bir ilişki değil ikili bir ilişki vardır. Bonolarda düzenleyenin senedi düzenlemesi ve düzenlenen senedin lehtara teslimi ile kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olur. Bonolarda kabul beyanı sunması gereken ve işleme dâhil olması gereken bir muhatap bulunmamaktadır. Bu nedenle de bonoların asıl borçlusu bizzat düzenleyendir. Her ne kadar poliçe, çek ve bonoların düzenlenmesi ve tarafları bakımından farklılıkları bulunsun da sonuç olarak hepsinde düzenlenen senedin, lehtara teslimiyle kambiyo taahhüdü altına girilir.

2.1.2. Poliçenin Kabulü

Kabul, bono ve çeklerde olmayan yalnızca poliçeye özgü bir işlemdir.¹³² Yukarıda da belirtildiği gibi muhatap her ne kadar poliçenin tarafı olarak kabul edilse de; muhatap ancak kabul işlemi ile poliçe ilişkisine dâhil olur ve poliçe nedeniyle sorumlu tutulabilirler. İlk düzenlendiği anda poliçe, düzenleyen ve lehtar arasında bir ilişki doğurur ve lehtara karşı ancak düzenleyen, varsa cirantalar ve avalistler sorumlu olur. Muhatabın poliçeyi kabul etmesi ile artık muhatap da poliçedeki ilişkiye dâhil olur ve poliçeden kaynaklı borcu ödeme yükümlülüğü altına girer. Muhatabın kabul beyanı ile artık poliçenin asıl borçlusu muhatap olur. Şayet poliçe muhatap tarafından kabul edilmezse, diğer poliçe borçlularına kabul etmeme protestosu çekilmesi halinde başvurulabilir.

Muhatap poliçenin üzerine yazacağı bir kabul beyanı ve bu beyanın altına atacağı imza ile poliçeyi kabul edebileceği gibi senet üzerine herhangi bir beyanda bulunmadan, yalnızca senedin ön yüzüne imza atarak da kabul işlemini gerçekleştirebilir.¹³³ Tüm bunların yanında muhatap senet üzerine yazmadan veya imzalanmadan yazılı bir kabul bildirimi ile de

¹³²TTK 784 gereğince çeklerde kabul yasağı düzenlenmiştir. Buna göre çek üzerine yazılan kabul beyanları çekin kambiyo senedi vasfını etkilemez, yalnızca bu kayıtlar yazılmamış sayılır. **Poroy/Tekinalp**, s.168; **Ülgen, Hüseyin/Helvaci, Mehmet/Kaya, Arslan/Nomer Ertan, N. Füsün**; (2019), Kıymetli Evrak Hukuku, 12. Baskı, İstanbul, Yetkin, s.113

¹³³**Can, Mertol**, (2015), Kıymetli Evrak Hukuku, 3. baskı, Ankara, İmaj, s.100.

poliçeyi kabul edebilir. Ne var ki bu halde kabul, yalnızca bildirimin yapıldığı kişiye karşı sonuç doğurur.

Muhatabın kabul beyanı; sebepten soyut olup, muhatabın düzenleyen ile kendi arasındaki şahsi def'ileri senedi elinde bulunduran hamile ileri sürme imkânı bulunmamaktadır.¹³⁴ Kısmi kabul dışındaki hallerde kabul işlemi herhangi bir şarta bağlı tutulmadan senedin üzerine yazılacak bir kabul beyanıyla ve bu beyanın imzalanması ile gerçekleştirilir.¹³⁵ Kabul beyanının senet içeriğiyle uyumlu olması gerekir. Kabul beyanının hüküm ve sonuç doğurması için poliçenin tekrar teslim edilmesi gerekir.¹³⁶

Poliçeyi muhatap kabul edebileceği gibi muhatabın yetkili temsilcisi veya araya girme yoluyla poliçeyi kabul edecek kişi de kabul edebilir. Birden fazla muhatabın bulunduğu hallerde muhataplardan yalnızca birine senet kabul için sunulabilir ve muhataplardan yalnızca biri kabul işlemini gerçekleştirebilir.

Poliçe teslim edilmeden kabul beyanından dönülür, poliçede yer alan kabul beyanının üstü çizilir ise artık ortada geçerli bir kabul beyanından söz edilmez. Muhatap poliçeyi teslim etmeden önce kabul beyanının üzerini çizerek kabulden kaçınabilir.

Görüldüğünde ödenecek poliçelerde, poliçe düzenleme tarihinden itibaren en geç 1 yıl içinde ödeme için ibraz edilmelidir. Bu nedenle görüldüğünde ödenecek poliçelerin, kabule arzı mümkün değildir. Yerleşim yerli ya da adresli poliçelerde, muhatabın ödeme yapacağı adresi belirleme hakkı bulunduğundan, muhatabın bu hakkını kullanabilmesi için poliçeler muhataba sunulmalıdır. Bazı hallerde ise poliçe düzenlenirken, düzenleyenin kabule arza zorunlu tutulması ön görülmüş olabilir. Poliçelerin muhataba zorunlu olarak kabule arz edilmesi gerekmeyen hallerde hamil vade tarihine kadar muhatabın yerleşim yerinde poliçeyi kabule arz edebilir. Düzenleyen poliçenin kabule arzını zorunlu tutabileceği gibi, belli bir süreyle muhataba kabule arzı yasaklayabilir veya sınırlayabilir.¹³⁷

Kendisine kabul için sunulan poliçeyi muhatabın her hal ve şartta kabul etme zorunluluğu yoktur.¹³⁸ Muhatap dilerse sunulan poliçeyi kabul etmeyebilir. Muhatabın poliçeyi kabule zorlanması mümkün değildir. Poliçe yalnızca hamil tarafından değil, herkes

¹³⁴Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya, s. 113.

¹³⁵Senedin ön yüzüne muhatabın şerh koymadan attığı imza da kabul anlamına gelir.

¹³⁶Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya, s.113.

¹³⁷Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya, s. 116.

¹³⁸Poroy/Tekinalp, s.168.

tarafından muhataba kabul için sunulabilir. Cirantalar ve düzenleyenin, poliçe üzerine kabul edilmeme halinde sorumsuzluk kaydı düşmeleri mümkündür.

Muhatap tarafından poliçenin kabul edilmemesi halinde, hamil kabul etmeme protestosu çekerek senedin diğer borçlularına karşı vadeden önce başvurma hakkı kazanır. Kabule arzı zorunlu olmayan poliçelerde, hamil poliçeyi kabule arza sunmazsa ya da poliçenin kabul edilmemesi halinde kabul etmeme protestosu çekmezse diğer senet borçlularına vade tarihinden itibaren başvurabilir. Vade tarihinden önce başvuramaz.

2.1.3. Devri

2.1.3.1. Nama ve Hamiline Yazılı Senetlerin Devri

Kambiyo senetlerinin ne şekilde ve hangi şartlarda devredileceği hususu TTK 647’de düzenlenmiştir. Hükme göre bir kambiyo senedine dayalı olarak mülkiyet hakkı veya sınırlı bir ayni hak kurulabilmesi için senedin zilyetliğinin devri gerekir. Bu kural, tüm kıymetli evraklara uygulanan genel bir kuraldır. Hamiline yazılı senetlerde zilyetliğin devri, senedin devri için yeterliken nama yazılı senetlerin devrinin gerçekleşebilmesi için yazılı bir devir beyanı aranmaktadır. Bu devir beyanı, kıymetli evrakın üzerine yazılabileceği gibi alonj denilen kıymetli evraka ekli ayrı bir kâğıda da yazılabilir.

Temsilciye özel yetki verildiği hallerde kambiyo senetlerinin temsilci aracılığıyla devredilmesi mümkündür.

2.1.3.2. Emre Yazılı Senetlerin Devri

Tıpkı nama yazılı senetlerde olduğu gibi emre yazılı senetlerden doğan hakların devri için de zilyetliğin devredilmesinin yanında yazılı bir devir beyanı gerekmektedir. Emre yazılı senetlerde bu devir beyanına ciro denmektedir. Senet üzerinde ayrıca ve açıkça yazmamış olsa dahi tüm kambiyo senetleri emre yazılı senetlerdendir. Bu nedenle nama ya da hamiline yazılı hale getirilmedikçe tüm kambiyo senetlerinin devri için ciro beyanı ve senedin zilyetliğinin devri gerekmektedir.

Tüm kambiyo senetlerinde uygulanabilen ciro, kambiyo senedindeki hakkın kendinden sonra gelen kişiye devredilmesi ve devredilen miktar kadar kişiyi sorumluluk

altına sokan bir işlemdir. Burada senedi ciro eden kişi ciranta olarak adlandırılırken, lehine hak doğumu sağlanan kişi de ciro edilen olarak adlandırılır.¹³⁹

Ciro işlemi gerçekleştirildiğinde ciranta sanki lehtar lehine yeni bir kambiyo senedi düzenlemiş gibi kambiyo taahhüdü altına girmektedir. Ciro işlemi ile senedi elinde bulunduran kişi hem kendisinden önceki cirantaların haklarını elde eder, hem de senet bedelinin ödenmesi için cirantaya karşı başvuru hakkı kazanır.

Ciro işlemi, kambiyo senedinin üzerine veya kambiyo senedine bağlı alonj olarak adlandırılan bir başka kâğıda yazılarak yapılır. Ciro beyanının kayıtsız, şartsız ve tam olması gerekmektedir. Her ne kadar uygulamada çoğunlukla ciro işleminin senedin arka yüzüne yapıldığı görülse de senedin ön yüzüne de ciro işleminin yapılması mümkündür. Ancak önemle belirtmek gerekir ki senedin ön yüzüne yapılacak olan ciro işleminde imzanın ciro işlemine ilişkin olduğunun açıkça belirtilmesi gerekir. Aksi halde senedin ön yüzüne atılan ve keşideci ile lehtar dışındaki imzaların aval niteliğinde olacağı unutulmamalıdır.¹⁴⁰ Kısmi cirolar batıl nitelikte olup kesin olarak hükümsüzdür. Ciro işleminin bir kayıt ve şarta bağlanması halinde ise yazılı kayıt ve şart yazılmamış gibi kabul edilir. Ciro işleminin kayıt ve şarta bağlanması ciroyu geçersiz hale getirmez. Tüm bunların yanında çizilmiş cirolar TTK 686 gereğince yazılmamış sayılacağından dolayı yapılan ciro işleminin geçerli olabilmesi için cironun çizilmemiş olması gerekir.¹⁴¹

Ciro işlemini tesis edecek olan kişi kanunda herhangi bir zorunluluk olmamasına rağmen dilerse senedi kime devrettiğini yazıp beyanının altını imzalayarak senedi ciro edebilir. Bu halde tam cirodan bahsedilir. Bunun yanında ciro işlemini tesis edecek kişi, senedi devredeceği kişiyi yazmadan yalnızca imza atarak da ciro işlemini gerçekleştirebilir. Bu halde de beyaz cirodan söz edilir.¹⁴² Hukuk sistemimizde, kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyetinden kaynaklı ve piyasada hızlı dolaşımlarını sağlamak amacıyla, beyaz ciroyu engelleyecek bir düzenleme bulunmamaktadır. Bir senedi beyaz ciro yolu ile devralan kimse ise bu senedi ister kendi adına ister bir başkası adına doldurarak veya doldurmadan tekrar bir beyaz ciro ile senedi ciro edebilir.¹⁴³

¹³⁹Poroy/ Tekinalp, s.179.

¹⁴⁰Öztan, Fırat; (2019), Kıymetli Evrak Hukuku, 23. Bası, Ankara, Turhan, s.107-108.

¹⁴¹Poroy/ Tekinalp, s.182.

¹⁴²Ülgen/Helvaci/ Kaya/Ertan, s.174.

¹⁴³Can, s.87.

Emre yazılı senetlerde düzenleyen dilerse senet üzerine ciro edilmezlik kaydı koyabilir. Düzenleyenin senet üzerine koymuş olduğu ciro edilmezlik kaydı, emre yazılı senedi nama yazılı hale getirmektedir.¹⁴⁴ Tıpkı düzenleyen gibi senedi ciro yolu ile devralan cirantalar da senet üzerine ciro edilmezlik kaydı koyabilir. Ancak düzenleyenin koymuş olduğu ciro edilmezlik kaydından farklı olarak cirantaların koydukları ciro edilmezlik kayıtları, senedi nama yazılı hale getirmeyip yalnızca kaydı koyan ciranta bakımından hüküm ve sonuç doğurur.¹⁴⁵ Senede ciro edilmezlik kaydı koyarak senedi ciro eden ciranta kendi ciro ettiği kişiden sonraki kişilere karşı sorumluluktan kurtulur.¹⁴⁶

Tıpkı kabul gibi, ciro işlemi de sebepten soyuttur. Bu nedenle cirantalar düzenleyen ile kendisi arasındaki şahsi def'ileri senedi elinde bulunduran sonraki hamillere karşı ileri süremezler. Ne var ki senedi sonradan elde eden hamillerin, cirantalara karşı bilerek kötü niyetli ve onları zarara uğratmaya yönelik hareket etmeleri halinde, cirantaların def'ileri sonraki hamillere karşı da ileri sürme imkânları vardır.

Poliçe ve bonolarda ciro işlemi kural olarak vade tarihine kadar yapılabilmektedir. Ancak TTK 690 ile vadeden sonraki bir tarihte yapılan ciro işleminin de geçerli bir ciro işlemi olduğu kabul edilmiştir. TTK 690'da düzenlenen vadeden sonra tesis edilen ciro işleminin, vadeden önce tesis edilmiş bir ciro işlemi gibi hüküm ve sonuç doğurması için ödememe protestosu çekilmemiş olması gerekir. Şayet ödememe protestosu çekilmiş veya ödememe protestosu çekilmesi için kanunda öngörülen sürenin geçtikten sonra ciro işlemi yapılmışsa artık bu işlem alacağın temliki hükümlerine tabi olur.¹⁴⁷ Çeklerde ise protestonun keşide edilmesinden veya çekin ödeme için ibraz süresinin geçirilmesinden sonra yapılan ciro işlemleri alacağın temliki hükümlerini doğurur.¹⁴⁸

Ciro işleminin alacağın temliki özelliği taşımasının yanında, alacağı teminat özelliği de bulunmaktadır. Şayet bir senetten dolayı cirantaya başvurma hakkı kullanılmak isteniyorsa o halde o senedin ciro silsilesinde bir kopukluk olmamalıdır. Ciro silsilesinde kopukluk olması hali senedi elinde bulunduran kişinin cirantaya başvuru hakkını elinden

¹⁴⁴Özta, s.121.

¹⁴⁵Bilgili, Fatih; (2008), Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun Bonoda "Ciro Edilemez" Kaydına İlişkin 2007/202 No'lu Kararı Üzerine Bir Değerlendirme, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, c.21, S.78, Sa.26-39, s.32-33.

¹⁴⁶Özta, s.121.

¹⁴⁷Ülgen/Helvacı/ Kaya/ Ertan, syf: 168.

¹⁴⁸ Hacıömeroğlu, A. Oğuzhan; (2017), 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro, Ankara, Yetkin, s. 81-82.

alır. Ciro silsilesinin düzgün olabilmesi için senedi ilk ciro edenin lehtar olması gerekir. Yani ilk ciro lehtar tarafından yapılmalıdır. Lehtardan sonra senedi en son elinde bulunduran hamile kadar, senedi her ciro işlemiyle eline alan hamilin ciro silsilesinde tam ve sıralı imzalarının bulunması gerekir.

Temsilci vasıtasıyla yapılan cirolarda, imzanın yetkili temsil organına veya yetkili temsilciye ait olmaması halinde ciro işlemi temsil olunanı bağlamaz. Bir ciro işlemi esnasında bir kişiyi temsilen temsilci tarafından aynı senet üzerine birden fazla kez imza atılmış olabilir. Bu halde Yargıtay, şirket kaşesi üzerindeki veya şirketin ticaret unvanı içinde kalan imzanın şirketi temsilen atıldığını kabul ederken, unvan dışında kalan diğer imzanın aval niteliğinde olduğunu ve yapılan işlemde bizzat sorumlu olduğunu kabul etmişken şayet imzalar şirket kaşesi üzerindeyse o zaman kambiyo taahhüdü işleminin şirket adına yapıldığını kabul etmiştir.¹⁴⁹

2.1.3.2.1. Ciro Çeşitleri

2.1.3.2.1.1. Temlik Ciro

Kanunda düzenlenen üç çeşit ciro türü vardır. Aksine bir düzenleme bulunmayan hallerde her ciro türünün temlik ciro olduğu kabul edilir. Temlik cirounda ciro eden, kambiyo senedinden kaynaklanan tüm hak ve borçlarını ciro alana devreder.¹⁵⁰ Bu halde senedi ciro ile devir alan, senedi kendisine devir eden ciraanta ile düzenleyen arasındaki şahsi def'ileri düzenleyene karşı ileri süremez. Senedi temlik ciro ile devralan kişi, kendinden sonrakilere senedi; temlik, rehin ya da tahsil ciro ile devredebilir.¹⁵¹ Temlik cirosunun temlik, teşhis ve teminat kabiliyeti vardır. Temlik cirosunun teşhis kabiliyeti sayesinde, senedin kim tarafından kime devredildiği, senedi elinde bulunduran kişinin yetkili hamil olup olmadığı, senedin ciro silsilesinde herhangi bir kopukluk olup olmadığı hususları görünmüş olur.¹⁵² Önemle belirtmek gerekir ki hamiline yazılı olarak düzenlenmiş çeklerin

¹⁴⁹Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2020/5987 esas 2021/1647 karar ve 17/02/2021 tarih sayılı ilamı, Aynı yönlü; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2011/12-480 Esas, 2011/598 Karar ve 05.10.2011 tarih sayılı ilamı.

¹⁵⁰Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya, s.161; Tüzel,Nalan;(2004), Kambiyo Senetlerinde Tahsil Ciro, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, s. 45; Can, s.85; Yılmaz, Asuman; (2011), Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro ve Rehin Cirounun Teminat İşlemi, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, Sa.287-308, s.289; Hacıömeroğlu, s.50.

¹⁵¹ Bozer, Ali/Göle, Celal;(2018), Kıymetli Evrak Hukuku, 8. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s.110.

¹⁵²Can, s.90.

cirosunun, teşhis fonksiyonu yoktur. Bu tür çekler bir veya birden fazla kez ciro edilmiş olsalar da, çeki elinde bulunduran hamil, sadece çeki elinde bulundurmasından kaynaklı olarak görünürde yetkili hamil olarak kabul edilir.

Senedi temlik cirosu ile devreden kişi senedin borçlu tarafından ödenmemesi halinde senet borcunun ödenmesi için kendisine başvurulmasını kabul etmiş olur. Bu husus temlik cirosunun teminat fonksiyonundan kaynaklanmaktadır.¹⁵³

2.1.3.2.1.2. Rehin Ciro

Bir kambiyo senedinin rehin cirosu ile de devredilmesi mümkündür. Bir kimsenin kredi borcuna ilişkin vermiş olduğu teminatlardan biri de rehindir. TMK 939 gereğince taşınırın rehini zilyetliğinin devredilmesiyle mümkündür. Taşınır vasfında olan kambiyo senetlerinin de rehin olarak verilebilmesi için üzerine rehin cirosu ile ciro edildiğine ilişkin beyanın yazılması ve zilyetliğinin devredilmesi gerekir. Böylece rehin cirosuyla ciro edilen lehine bir rehin hakkı verilmiş olur.¹⁵⁴ Rehin cirosu ile devredilen bir kambiyo senedinde ciranta ve hamil arasındaki şahsi def'ilerin devralana karşı ileri sürülme imkânı yoktur. Ciranta senedi rehin cirosu ile devrederken teminat altına aldığı tutarı belirtebilir. Şayet ciranta tarafından teminat altına alınan tutar belirtilmediyse o halde senet bedeli kadar tutarın teminat altına alındığı kabul edilir. Ancak taraflar arasında yapılan ayrıca bir sözleşme ile teminat altına alınan tutar belirlenmişse bu halde senet bedelinin tamamının teminat olarak verildiğine ilişkin karine çürütülebilir. Bir kambiyo senedini, rehin cirosu ile devralan kimse, bu kambiyo senedini daha sonrasında yalnızca bir tahsil cirosu ile bir başkasına devredebilir.

Rehin cirosu ile senedi devralan yetkili hamil, rehin ile teminat altına alınan borç ödenmediği takdirde rehin cirosu ile kendisine geçen senetten kaynaklanan haklarını kullanarak alacağının tahsilini isteyebilir.¹⁵⁵

Çekler hukuk sistemimizde bir ödeme aracı olarak kabul edildiğinden çeklerin rehin cirosu ile devredilme imkânı yoktur.¹⁵⁶

¹⁵³ Can, s.90.

¹⁵⁴ Öztan, s.119.

¹⁵⁵ Can, s.94.

¹⁵⁶ Tüzel, s.54.

2.1.3.2.1.3. Tahsil Ciro su

2.1.3.2.1.3.1. Genel Olarak

Emre yazılı senetlerde, temsilciye tahsil amacıyla yetki verilebilmesi TTK'da düzenlenen ciro hükümlerine göre olur. Senet bedelini herhangi bir sebepten dolayı tahsil edemeyen bir kimsenin bir başka kimseyi, bedeli tahsil için görevlendirmesi işlemine tahsil ciro su denmektedir. Bir kambiyo senedini tahsil ciro su ile devralan kimse, senedi devreden kimsenin temsilcisi veya vekili durumundadır.¹⁵⁷ Bu nedenle de çalışmamızın temel konusunu daha çok ilgilendirecek olduğundan tahsil ciro su diğer ciro türlerine nazaran daha kapsamlı incelenecektir.

Tahsil ciro su bulunan hallerde cironun teminat fonksiyonu bulunmamaktadır. Senedi tahsil ciro su ile devralan kişi, senedin maliki olmamakta, yalnızca senedi kendisine ciro eden kişinin haklarına sahip olmaktadır.¹⁵⁸ Senedi tahsil ciro su ile alan kişi, varsa ciranta ile düzenleyen arasındaki şahsi def'iler ileri sürülebilir.¹⁵⁹

Senedi tahsil ciro su ile devralan kişi, senedi bir başkasına ancak tekrar bir tahsil ciro su ile devredebilir.¹⁶⁰ Burada hamilin, senet üzerine ayrıca bir kayıt koymasına gerek yoktur. Çünkü zaten senedi devralan her kişi, ilk başta yapılan cironun, tahsil ciro su olduğunu görmektedir. Senedi tahsil ciro su ile alan kişinin, açıkça temlik ciro su olarak senedi ciro etmesi halinde ise gerçekleştirilen işlem geçersizdir.

Bir kambiyo senedinin temsilci aracılığıyla tahsil edilebilmesi için temsilciye özel olarak yetki verilmesi gerekmektedir.¹⁶¹ Bu yetki temsilciye TBK'da düzenlenen genel hükümlere göre verilebileceği gibi, taraflar arasındaki inançlı işlem ile de verilebilir. İnançlı bir işleme dayanarak senedin temsilciye devredilmesi halinde temsilci görünürde senedin malikidir ve tahsil işlemini buna göre yapar. Tahsil gerçekleştikten sonra ise temsil olunan ile aralarındaki iç ilişkiye göre bedeli temsil olunana öder.

¹⁵⁷ **Pulaşlı, Hasan;** (2021), Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 9. Bası, Ankara, Adalet, s.195; **Yılmaz,** s.303; **Hacıömeroğlu,** s.96.

¹⁵⁸ **Can,** s.92.

¹⁵⁹ **Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya,** s.164; **Can,** s.87.

¹⁶⁰ **Pulaşlı,** s.195-196.

¹⁶¹ **Bozer/ Göle,** s. 344.

2.1.3.2.1.3.2. Şekli

Senet üzerinde “vekâlet” veya “ “bedeli tahsil içindir” şeklinde ifadelerin bulunduğu ciro işlemlerinde ciranta yalnızca senet bedelini tahsil yetkisini kazanır ve bu tip ciroya tahsil cirosu denir. Geçerli bir tahsil cirosu için senet üzerinden gerçekleştirilen işlemin tahsil için gerçekleştirildiğinin anlaşılması gerekmekte ve bu kaydın, imzanın üst kısmında bulunması gerekmektedir. Aksi halde yapılan işlemin, temlik cirosu niteliğinde olduğu kabul edilir.¹⁶² Her ne kadar tahsil cirosunun beyaz ciro olarak yapılamayacağına ilişkin bir düzenleme bulunmasa da beyaz ciro halinde ciro eden belirlenebilir nitelikte olmayacağından tahsil cirosunun tam ciro olarak yapılması daha sağlıklı olacaktır.¹⁶³ Tahsil cirosu kural olarak senedin arka yüzüne yazılır. Ancak senedin ön yüzüne de tahsil cirosunun yapılabilmesi mümkündür.¹⁶⁴ Senedin ön yüzüne yapılacak olan cironun açıkça hangi amaçla yapıldığının belirtilmesi gerekir. Aksi halde TTK 701/3 gereğince atılan imzalar aval hükmünde olacaktır.

2.1.3.2.1.3.3. Senedi Tahsil Cirosu ile Elinde Tutan Hamilin Yetkisi

TTK 688/1’de yer alan düzenlemeye göre senedi tahsil cirosu ile devralan hamil, yalnızca cirantaya ait hakları kullanabilir. Hamil bu hakları kullanırken gerçekleştirilecek tüm işlemler tahsil mahiyetine uygun biçimde yapılmalıdır. Senedi açık tahsil cirosu ile elde eden kişi, poliçelerde senedi kabule arza sunmaya, tam veya kısmi ödemelerde makbuz vermeye, ödememe protestosu çekerek müracaat borçlularına başvurmaya, senedin ziyaı veya iptali için dava açmaya, senedin ödenememesi halinde dayanak senede bağlı icra takibinde bulunmaya yetkilidir. Ancak hamilin sulh olmaya, davadan feragate veya ibraya ilişkin taraflar arasındaki ilişkiyi sonlandırmaya yönelik ve tahsil amacı taşımayan işlemleri yapmaya yetkili olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır.

Öğretide bir kısım görüşe göre hamilin yetkileri, HMK 74’te yer alan özel sınırlandırmaya tabi değildir. Bu nedenle sulh, kabul, feragat, ibra gibi sona erdirici işlemleri yapabilir. Bir diğer görüşe göre ise sulh, feragat, kabul gibi işlemler, tahsilin amacına aykırı

¹⁶²Bozer/Göle, s. 351.

¹⁶³Kendigelen, Abuzer; (2019), Çek Hukuku, 5. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s.240.

¹⁶⁴Kendigelen, Abuzer/Kırca, İsmail; (2019), Kıymetli Evrak Hukuku (Genel Esaslar/Kambiyo Senetleri), İstanbul, On İki Levha Yayıncılık s.219.

mahiyette olup herhangi bir nedenle tahsili gerçekleştiremeyen hamilin bu gibi işlemleri yapmaya yetkisi yoktur.¹⁶⁵

Hamilin tahsil cirosuna bağlı olarak yetkileri, ciranta ve hamil arasındaki iç ilişkiye göre belirlenmelidir. Taraflar arasındaki iç ilişki hizmet, iş, vekâlet gibi bir ilişki olabilir. Bu halde hamilin ne tür işlemleri yapabileceği bu ilişkiye göre belirlenmelidir. Taraflar arasındaki iç ilişkinin ne olduğu anlaşılamıyorsa veya taraflarca kararlaştırılan özel bir ilişki yoksa o halde hamil ve ciranta arasında vekâlet ilişkisinin var olduğu kabul edilir.¹⁶⁶ Bunun yanında taraflar aralarında; hamilin, kendisine verilen yetki kapsamında hangi işleri yapacağı ya da hangi işleri yapamayacağını serbestçe belirleyebilirler. Şayet taraflar hamilin sulh, feragat, kabul, ibra gibi sona erdirici işlemleri yapabileceğini aralarında kararlaştırmışlarsa hamil, tahsil cirosu yetkilerine dayanarak bu işlemleri gerçekleştirebilir. Hamilin bu işlemleri yapamayacağına yönelik açıkça taraflar arasında bir düzenleme varsa veya taraflar bu hususu hiç düzenlememişlerse veya taraflar arasındaki iç ilişki açık olarak anlaşılamıyorsa o halde hamilin, tahsil cirosunun mahiyetine aykırı sona erdirici işlemleri yapamayacağı kabul edilmelidir.

Tahsil cirosu ile senedi elinde bulunduran hamil, senedi aldığı anda tahsile ilişkin gerekli işlemleri usulüne uygun olarak ve süresinde yapmaya başlamalıdır. Aksi halde hamil cirantaya karşı aralarında bulunan vekâlet ilişkisinden kaynaklı olarak TBK 502 ve devamında yer alan hükümler uyarınca sorumlu olur. Ciranta, tahsilatı gerçekleştirmeyen hamilden senet bedelinin tamamını isteyebilir.¹⁶⁷ Hamilin, tahsil işleminin gerçekleşmemiş olması halinde doğacak sorumluluklardan kurtulabilmesi için senedi cirantaya iade etmesi gerekmektedir. Kural olarak senedin iadesi sırasında, yeniden bir ciro işleminin yapılmasına gerek yoktur. Ancak ispat hukuku bakımından, senedin cirantaya iade edilmiş olduğuna ilişkin yazılı bir belgenin tutulması önemlidir.

2.1.3.2.1.3.4. Senedi Tahsil Cirosu ile Elinde Tutan Hamilin Yetkisinin Sona Ermesi

Hamile verilen tahsil yetkisi, cirantanın ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi halinde sona ermez. (TTK 688/3) Kanun koyucu tahsil esnasında cirantanın ölümü veya fiil

¹⁶⁵Kendigelen/Kırca, s.221; Bozer/Göle, s.119.

¹⁶⁶Kendigelen/Kırca, s.221.

¹⁶⁷Kendigelen, Çek, s.242; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2016/5097 esas 2017/7453 karar ve 20/12/2017 tarih sayılı ilamı.

ehliyetini kaybetmesi halinde bir takım hak kayıplarına neden olmamak amacıyla bu şekilde bir düzenleme yapmıştır. Bunun yanında hamile verilen tahsil yetkisi, her zaman geri alınabilir. Yetkinin geri alınması halinde, senedin cirantaya iadesi gerekmekte senedin iadesi için ise yeniden bir ciro işlemine gerek bulunmamaktadır. Cirantanın senet üzerine yazacağı tahsil yetkisinin geri alındığına ilişkin bir beyanla veya önceki cironun üzerinin çizilmesi ile tahsil cirosu geri alınabilir.¹⁶⁸ Tahsil cirosunun üzeri çizilmeden veya senet üzerine tahsil cirosunun geri alındığına ilişkin bir beyanda bulunulmadan senedin ciranta tarafından tahsil, temlik veya rehin cirosu ile bir başkasına ciro edilmesi mümkündür. Bu halde üzeri çizilmeyen tahsil cirosu ciro silsilesini bozmaz ve senedin geçerliliğini etkilemez.¹⁶⁹ Çünkü tahsil cirosu ile senedi elinde bulunduran hamil, cirantanın temsilcisi konumundadır; asıl hak sahibi, ciranta olmaya devam eder. Bu nedenle de hakkı devam eden ciranta, bir başkası lehine ciro işlemi gerçekleştirebilir.

2.1.3.2.1.3.5. Zımni Tahsil Cirosu

TTK'nın tahsil cirosuna ilişkin düzenlemeler içeren maddesine göre tahsil cirosu açık veya zımni olarak yapılabilir. Kanunda buna ilişkin bir ayırım yapılmamıştır. Uygulamada ise en çok tahsil cirosunun zımni olarak yapılması ile karşılaşılır. Zımni tahsil cirosunda senet metninden hamile verilen cironun tahsil cirosu olduğu anlaşılmamaktadır. Bu şekilde verilen cirolarda, dış ilişkide verilen ciro tam ciro olarak görünürken, ciranta ve hamil arasındaki iç ilişkide tahsil cirosudur. Daha net olarak açıklanacak olursa, zımni tahsil cirosunun var olduğu hallerde, görünürde ciranta hamile kendi adına ancak ciranta hesabına işlem yapma yetkisi vermektedir.¹⁷⁰

Kanun koyucunun uygun gördüğü zımni olarak yapılan tahsil cirosu, geçerli bir işlemdir ve muvazaalı değildir. Görünürde tam bir ciro olarak görünen bu işlemde hamil, görünürde senedi devredebilme yetkisine sahipken, aslında ciranta ile aralarındaki ilişkide senedin devri yönünde yetkisinde bir sınırlandırma söz konusudur. Ne var ki hamilin, görünürde şekli olarak senedi devir yetkisi bulunduğundan, hamil senedi iyi niyetli üçüncü bir kişiye devrederse, o halde üçüncü kişi mülkiyeti kazanır. Bu halde de cirantanın, senedi devralan iyi niyetli üçüncü kişiye karşı sorumluluğu doğar. Ciranta ile arasındaki anlaşmaya

¹⁶⁸Bozer/Göle, s.353.

¹⁶⁹Kendigelen/Kırca, s.221.

¹⁷⁰Kendigelen/Kırca, s.108.

aykırı olarak hareket eden hamilin ise cirantaya karşı TBK kapsamında tazminat sorumluluğu vardır.

2.1.3.2.1.3.6. Def'ilerin İleri Sürülmesi

Senedi tahsil cirosu ile devreden ciranta, senetten kaynaklanan haklarını kullanmaya devam eder. Hamil burada cirantanın temsilcisidir. Bu halde senetten sorumluluğu bulunan üçüncü kişiler, ciranta ile aralarında bulunan şahsi def'ileri, hem cirantaya hem de senedi tahsil cirosu ile elinde bulunduran hamile karşı ileri sürebilirler. Ancak senedi tahsil cirosu ile elinde bulunduran hamil aslında senedin mülkiyetine sahip olmadığından hamile karşı ileri sürülebilecek olan def'iler cirantaya karşı ileri sürülemez.

Zımni olarak gerçekleştirilen tahsil cirosunda ise amaç, üçüncü kişilerin cirantaya karşı ileri sürebileceği def'ilerin önüne geçmektir. Zira zımni olarak verilen tahsil cirosunda dışarıdan görünen işlem, tam ciro niteliğinde olup, artık yalnızca senedi elinde bulunduran hamile karşı ileri sürülebilen şahsi def'iler ileri sürülebilir. Üçüncü kişilerin; ciranta ve hamil arasındaki ilişkinin, tahsil cirosu olduğunu ispatlaması halinde, artık cirantaya karşı ileri sürülecek olan her def'i hamile karşı ileri sürülebilir ve hamile karşı ileri sürülebilecek olan şahsi def'ilerin, cirantaya karşı ileri sürülmesi mümkün değildir. Bu hususun ispatlanması ancak yazılı delille mümkündür.

2.1.3.2.1.4. Senedin Ciro Edilmesi için Temsilcinin Görevlendirilmesi

Kambiyo senetlerinin ciro işlemlerinin, temsilci aracılığıyla yapılması mümkündür. Şayet bir temsilci, bir kambiyo senedini ciro etmek üzere sınırlı olarak yetkilendirilmişse, o halde temsilcinin hangi yetkilerle, hangi ciro işlemlerini gerçekleştirebileceği üzerinde durmak gerekir.

Yukarıda da ayrıntılı olarak belirttiğimiz gibi temlik cirosunun; temlik, teminat ve teşhis özellikleri varken; rehin cirosunun teşhis ve teminat; tahsil cirosunun ise teşhis özelliği vardır. Ciro türlerinin sahip olduğu özellikleri nedeniyle, şayet bir temsilci, temlik cirosu yapmak üzere yetkilendirilirse, bu yetki temsilciye rehin ve tahsil cirosu yapma yetkisi de verirken; bir temsilcinin, yalnızca rehin cirosu yapmak üzere yetkilendirilmiş olması halinde ise, rehin cirosu yanında, tahsil cirosu da yapma yetkisi vardır. Ancak yalnızca tahsil cirosu

yapmak üzere yetkilendirilen bir temsilci elinde bulundurduğu kambiyo senedini yalnızca tahsil cirosu ile devredebilir.

2.1.4. Aval

Aval; senet üzerine yazılan bir beyan ile senetten kaynaklanan borcu teminat altına alan ve kim lehine aval verilmişse avalistin onun gibi borçtan sorumlu tutulmasını sağlayan kambiyo senetlerine özgü bir şahsi teminat türüdür. Hukuki niteliği itibariyle bir şahsi teminat niteliğinde olan aval, diğer bir şahsi teminat türü olan kefaletten farklıdır.¹⁷¹ Örneğin; kefalet ilişkisi iki taraflı bir ilişki olup sözleşme niteliğindeyken, aval tek taraflı irade beyanı ile kurulan bir ilişkidir. Kefalette alacaklının kefile başvurmadan önce asıl borçluya başvurma zorunluluğu varken avalde alacaklının doğrudan doğruya avaliste başvurması mümkündür, aval asıl borçtan bağımsız şahsi bir teminatken kefalet asıl borça bağlı fer'i nitelikte bir teminattır, kefil asıl borçlunun alacaklıya karşı ileri sürebileceği def'ileri alacaklıya karşı ileri sürebilirken, avalist asıl borçlunun şahsından kaynaklanan def'ileri alacaklıya karşı asıl borçlu gibi ileri süremez. Son olarak kefaletten farklı olarak aval illetten mücerret bir kurumdur. Avalin bu özelliği nedeniyle kambiyo senedinin TTK madde 702/2 kapsamında şekle ait bir geçersizliği istisna hali dışında başka bir sebepten geçersiz olması halinde dahi, tesis edilen aval işlemi geçerliliğini koruyacaktır.¹⁷²

TTK 701'de bir kimsenin ne şekilde aval verebileceğine ilişkin düzenlemeye yer verilmiştir. Kanun hükmüne göre bir senedin üzerine veya alonj üzerine kim lehine aval verildiğine ilişkin şerhin düşülmesi ve bu şerhin imzalanması ile aval işlemi kurulmuş olur.¹⁷³ Bununla birlikte senedin ön yüzünde keşideci ve muhatap dışında atılan imzalar aval

¹⁷¹ Avalin kefaletten tamamen farklı, kambiyo senedinin temin amacına yönelik özellikli bir kambiyo taahhüdü olduğu yönündeki görüş için bkz: **Aksu, Raziye;** (2015), Aval Kurumu, 1. Baskı, Ankara, Seçkin, s.22-23; Avalin kıymetli evrakın ödenmesinin temin eden saf bir kıymetli evrak kurumu olarak gören görüş için bkz: **Demirkapı, Ertan;** (2005), Kambiyo Senetlerinin Aval Yoluyla Temini, 1. Baskı, İzmir Güncel Yayınevi, s.11; TTK 614/2(702/2) gereği avalin bağımsız bir kambiyo taahhüdü teşkil ettiği yönündeki görüş için bkz: **Boztosun Ayşe N.;**(2007), Avalde Defiler, Terazi Hukuk Dergisi, c.2, S.11, Sa.53-70, s.54.

¹⁷² **Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya,** s.171;**Kutlu, Cengiz;** (2013), Kambiyo Senetlerinin Devri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, s.39; **Özen, Burak;** (2012), 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi, 2. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s.45.

¹⁷³ **Ülgen/Helvacı/Kaya/Ertan,** s.183.

niteliğinde olup,¹⁷⁴ şayet avalin kim lehine verildiği belirtilmezse keşideci yerine verildiği kabul edileceği de düzenlenmiştir.¹⁷⁵

Temsilci vasıtasıyla aval verilmesi her ne kadar kambiyo ilişkisini dörtlü bir ilişkiye çıkarsa da TTK 678’de temsilci vasıtasıyla kambiyo taahhüdünde bulunulabileceğine ilişkin yer alan düzenleme doğrultusunda aval işlemi de bir kambiyo taahhüdü mahiyetinde olduğundan, gerçekleştirilebilmesi mümkündür.¹⁷⁶ Temsilci aracılığıyla aval verilmesine ilişkin TTK’da özel bir düzenleme bulunmadığından TTK 678’de yer alan hüküm yetkisiz temsilci tarafından aval verilmesi halinde de uygulanacaktır.

2.1.5. Kambiyo Senetlerinin Ödenmesi

2.1.5.1. Genel Olarak

Kambiyo senetleri aranılacak bir borç içermektedir. Buna göre; kambiyo senetlerinde senet alacaklısı veya senet alacaklısının yetkili temsilcisi senette belirtilen ödeme yerinde, senedi borçluya ibraz ederek, ödeme yapılmasını talep etmelidir. Senet borçlusu, senedin ödeme yerinde kendisine ibraz edilmesi halinde, senetten kaynaklanan borcu ödemekle yükümlüdür.

Poliçe ve bonolar vade tarihinde, çekler ise kanuni ibraz süreleri içerisinde senet borçlusuna ödenmek üzere senet alacaklısı yetkili hamil tarafından veya hamilin yetkili temsilcisi tarafından poliçelerde poliçeyi kabul eden muhataba veya muhatabın yetkili temsilcisine, bonolarda düzenleyene veya düzenleyenin yetkili temsilcisine, çeklerde ise muhatap bankaya ibraz edilmelidir. Senet borçlusu, senedin kendisine ibraz edilmesi halinde, üzerinde vade varsa vade tarihinde, yoksa ibraz anında senet borcunu ödeyerek borcundan kurtulur.

Bir kambiyo taahhüdünde bulunurken temsilcinin özel olarak yetkilendirilmesi gerekirken, senedin tahsil edilebilmesi için özel yetki gerekmez. Senedi tahsil edecek olan

¹⁷⁴ Yargıtay kararlarında şirket kaşesi üzerinde yer almayan ancak senedin ön yüzünden bulunan imzaların aval niteliğinde olduğu hüküm altına alınmıştır. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2020/5987 esas 2021/1647 karar ve 17/02/2021 tarih sayılı ilamı.

¹⁷⁵ **Can, Mehmet Çelebi;** (2017), Türk Borçlar Kanunu’nun 603. Maddesinin Kıymetli Evrak Hukukunda Uygulanabilirliği- Avalde Eşin Rızası Aranmalı mı?, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.21, S.3, Sa.35-74, s.55-56.

¹⁷⁶ **Demirkapı,** s.88.

temsilci veya vekilin, tahsil için genel olarak yetkilendirilmesi yeterlidir.¹⁷⁷ Örneğin; bir ticari vekilin, ticari işletme adına kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için özel olarak yetkilendirilmesi gerekirken, bir kambiyo senedinden doğan alacağı, işletme adına tahsil ederken özel olarak yetkilendirilmesi gerekmez.

Kural olarak senet borçlusu, senedi ödeme için kendisine ibraz eden kişinin gerçekten hak sahibi olup olmadığını araştırmakla yükümlü değildir; görünürde senedi tahsile yetkili olduğu anlaşılıyor ise borçlu ödemeyi yaparak borcundan kurtulabilir.

Nama yazılı senetler kamu güvenliğine sahip senetlerden değildirler. Bu nedenle bu senetlerde ödeme yapılacak hamilin yetkili olması gerekir. Nama yazılı senetlerin aksine, emre veya hamiline yazılı senetler kamu güvenliğine sahip senetlerdir. Emre yazılı senetlerde geçerli bir ciro zinciri ile senedi elinde bulunduran kişi yetkili hamil sayılır. Gerçekte yetkisiz cirantanın yapmış olduğu ciro işlemi ile dahi olsa, yapılan ciro işlemi geçerli kabul edilir. Önemle belirtilmelidir ki burada cirantanın yetkisizliğinin bilinmiyor olması gerekir ve hamilin iyi niyeti korunur. Şayet hamil senedi devralırken cirantanın yetkisizliğini biliyor veya basit bir araştırma ile öğrenebilecek durumda ancak ağır kusuru nedeniyle öğrenemediyse, o halde hamil yetkili hamil olmaz ve elinde bulundurduğu senedi iade etmekle yükümlüdür. Hamiline yazılı senetlerde ise kim senedi elinde bulunduruyor ise o kişi senedin yetkili hamilidir. Senedi elinde bulunduran kişinin senet üzerinde tasarruf yetkisi bulunmasa dahi senedi iyi niyetli olarak devralan kişinin iyi niyeti korunur ve bu kişi artık senedin hak sahibi olur.

2.1.5.2. Çekler Bakımından Muhatap Bankanın İnceleme Yükümlülüğü

Kendisine ödeme için bir çek ibraz edildiğinden, muhatap banka senedi ibraz eden kişinin senedin devir türüne göre yetkisini kontrol ederken, aynı zamanda düzenleyenin imza ve yetkisinin de çek hesabı sahibi kişiye veya hesap sahibinin yetkili temsilcisine ait olup olmadığını kontrol etmelidir. Şayet muhatap banka, üzerine düşen bu yükümlülüğe aykırı

¹⁷⁷Ticaret şirketleri, ticari faaliyetlerin yürütülmesinde istihdam ettiği elemanlarından faydalanabilir ve onları çeşitli işlemler için görevlendirebilir. Kendilerini borç altına sokacak hukuki işlemleri ise kanunda düzenlenen yetkili organları ve temsilcileri aracılığıyla yapması zorunludur (TTK 365). Dolayısıyla ciro işlemi, yetkili organlar aracılığıyla yapılmalıdır. Ancak şirketi borçla yükümlendirmeyen alacağın tahsili amacıyla istihdam edilene yetki verilmesinde kanuni bir engel bulunmamaktadır. Emre yazılı bir çekin, çekle işleyen hesabın bulunduğu şubeye ödeme için ibraz edilmesi ve TTK 789/4 gereğince muhatap lehine yapılan cironun makbuz hükmünde olması sebebiyle, şirketi herhangi bir borçla yükümlendirmemektedir. Bu nedenle anonim şirketin muhasebe görevlisine çekin tahsili amacıyla yetki verilmesi hukuka uygundur. Bkz: **Kendigelen**, s.313.

davranır ve sahte, tahrip edilmiş bir çeke ilişkin ödeme yaparsa o halde düzenleyenin uğrayacağı zararlardan dolayı sorumlu olur. Muhatap banka bu sorumluluğundan, ancak düzenleyenin çek defterini saklamada ağır kusurunun bulunması halinde kurtulabilir. Muhatap bankanın; düzenleyen imzasının, çek hesabı sahibine veya temsilcisine ait olup olmadığına yönelik yapması gereken inceleme, çekin ödeme için ibraz edildiği çek hesabının bulunduğu şube veya muhatap bankanın bir başka şubesi için de geçerli bir yükümlülüktür.¹⁷⁸ Her ne kadar çek hesabının bulunduğu şube dışındaki şubelere yapılacak olan ibrazda imza incelemesinin yapılabilmesinin bir takım zorlukları bulunuyor olsa da Çek Kanunu 3/1'e göre çekin muhatap bankanın, herhangi bir şubesine ibraz edilmesi halinde, ödemenin yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle inceleme yükümlülüğü, muhatap bankanın her şubesi için geçerli bir yükümlülüktür.

Bazı durumlarda çek hesabı sahibi tarafından muhatap bankaya bildirilen temsilcilerin kimlikleri ve yetkileri ile ticaret sicile tescil edilen hususlar arasında farklar bulunabilir. Bu durum özellikle çek hesabı açıldıktan sonra şirket temsilcilerinin veya bu temsilcilerin yetkilerinin değişmesi hallerinde karşımıza çıkar. Şirket yetkililerinde, temsilcilerinde veya bu kişilerin yetkilerinde bir takım değişikliğe gittiğinde bu durumu ticaret sicile tescil ve ilan ettirir. Bazı hallerde, şirket bu değişikliği ve yeni temsilcilerin imza örneklerini, muhatap bankaya hiç bildirmeyebilir veya şirket bu durumu muhatap bankaya bildirene kadar temsilci tarafından çek düzenlenmiş ve düzenlenen bu çek muhatap bankaya ibraz edilmiş olabilir. Bu halde muhatap banka çek hesabında düzenlenen çekin karşılığı bulunsa dahi düzenleyen imzası ile kendisinde bulunan imzalar uyuşmadığından dolayı, ibraz edene ödeme yapmamalıdır. Bankanın bu halde ödeme yapması durumunda da inceleme yükümlülüğüne aykırı davranıldığı kabul edilir.

Yeni temsilcilerin muhatap bankaya bildirimini yapılmaması halinde olduğu gibi, temsilcilerin değiştiğinin ticaret sicile bildirilmediği ve tescillerinin yapılmadığı halde de - her ne kadar yeni temsilciler yetkili olsalar da- muhatap banka, inceleme yükümlülüğü kapsamında kendisinde bulunan yetkililer ve imzalar ile düzenleyen arasında uyumsuzluk bulunduğundan ödeme yapmamalıdır. Ticaret sicilden terkin edilmeyen ve halen ticaret sicilde temsilci olarak görünen kimselerin düzenledikleri çekler ise, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı geçerliliğini korumaya devam eder. Zira ticaret sicilde yapılacak olan tescil ve ilan bildirici nitelikte olup, bir kimsenin temsilci olduğu üçüncü kişilere ilan edildiyse temsil

¹⁷⁸Kendigelen, (Çek), s.311.

yetkisinin alındığı hususunun da bildirilmesi gerekmektedir. Aksi halde üçüncü kişilerin iyi niyeti korunur.

TTK 36/4 gereğince tescili zorunlu iken tescil edilmemiş veya ilanı zorunlu iken ilanı yapılmamış hususlar, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülmez. Bu nedenle muhatap banka, tescili zorunlu iken tescil edilmemiş veya ilanı zorunlu iken ilan edilmemiş hususları, çeki ibraz eden iyi niyetli hamile karşı ileri süremeyecektir. Bununla birlikte, temsil yetkisinin aşımı gibi tescil edilemeyecek hususların bulunduğu hallerde de muhatap bankanın bunu iyi niyetli hamile ileri süremeyeceği kabul edilmelidir.¹⁷⁹

2.1.5.3. Hamilin Kimliğinin Belirlenmesi

Hamiline yazılı olarak düzenlenen senetlerde kural olarak senedi elinde bulunduran kişi yetkili hamil kabul edildiğinden, emre veya nama yazılı olarak düzenlenen senetlerin aksine, senet borçlusu veya muhatabın, ödeme yaparken yetkili hamilin veya temsilcisinin kimliğini araştırmasına gerek yoktur.¹⁸⁰ Ne var ki uygulamada çok fazla sahte imza ile düzenlenen veya tahrif edilmiş senet bulunduğundan, hamiline yazılı senetlerde de hamilin veya temsilcisinin kimlik kontrolü yapılmaktadır.

Buna ek olarak Çek Kanunu 3/1'e göre muhatap banka ödeme için kendisine ibraz edilen çekte varsa hamilin vergi kimlik numarasını da kontrol ederek ödeme yapar. İlgili hükme göre çekin düzenleme türü fark etmeksizin her halde muhatap banka tarafından, hamilin kimliğinin kontrol edilmesi gerekmektedir. Ne var ki hükümde muhatap banka tarafından bu yükümlülüğe uyulmaması halinde ne tür bir yaptırım uygulanacağı düzenlenmediğinden, muhatap bankanın bu yükümlülüğe aykırı olarak yapmış olduğu ödemeler de geçerlidir.¹⁸¹

2.1.5.4. Borçlunun Hileli veya Ağır Kusurlu Davranmama Görevi

Kural olarak borçlu ödeme yapacağı sırada, alacaklının gerçekten hak sahibi olup olmadığını araştırmak zorunda değildir. Görünürde düzgün bir ciro silsilesi ile senedi elinde bulunduran bir kimsenin hak sahibi olduğu kabul edilir ve borçlu bu kişiye senet borcuna

¹⁷⁹Gürel, Murat; (2015), Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere Etkisi Bağlamında Kambyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Bazı Sorunlar, BATİDER, c.3, S.1, Sa.231-250, s. 250.

¹⁸⁰Kendigelen/Kırca, s.41.

¹⁸¹Kendigelen, (Çek), s.314.

ilişkin ödeme yaparak borcundan kurtulur. Her ne kadar borçlunun alacaklının hak sahibi olup olmadığına ilişkin bir araştırma yükümlülüğü bulunmasa da TTK 646/2'ye göre, şayet borçlu hilesi veya ağır kusuru nedeniyle aslında hak sahibi olmadığını bildiği veya bilebilecek durumda olduğu alacaklıya yaptığı ödeme ile borcundan kurtulamaz. Borçlunun bu şekilde borçlu sıfatının devam ettiğine yönelik bir iddianın bulunması halinde bu iddianın; alacaklı tarafından, açık ve kesin bir delil ile ispatlanması gerekmektedir.

Senet borçlusunun ağır kusurlu kabul edilebilmesi için borçlunun ticaret hayatında gösterilmesi gereken en basit ve dikkatli özeni göstermemesi nedeniyle alacaklı olarak görünen kişinin aslında hak sahibi olmadığını anlayamamış olması gerekmektedir. Borçlunun üzerine düşen dikkat ve özen yükümlülüğünü yerine getirmemiş olmasının yanında borçlunun bu davranışının da ispatlanabilir nitelikte olması, borçlunun hileli davranışının veya ağır kusurunun kabulü için gereklidir. Borçlunun üzerine düşen basit dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranıldığına ispatlanamamış olması halinde, borçlunun hileli veya ağır kusurlu davranmış olduğundan söz edilemez ve borçlu; alacaklıya yapmış olduğu ödeme ile borcundan kurtulmuş olur.

2.2. TTK'DA YER ALAN TEMSİLE KONU DÜZENLEMELER

Kambiyo senetlerinde temsile ilişkin sadece TTK 678'de bir düzenleme bulunmaktadır. Kanunun poliçelere ilişkin düzenlemeleri içerisinde yer alan ve yetkisiz imza kenar başlıklı bu hüküm, poliçelerin yetkisiz temsilci veya temsil sınırını aşan temsilci tarafından düzenlenmesi halini düzenlemektedir. Bonolara ilişkin TTK 778 ve çeklere ilişkin TTK 818'de yer alan atıflarla poliçeler hakkında düzenlenen bu madde çek ve bonolar için de uygulama alanı bulmaktadır. Bu nedenle kambiyo senetlerinde temsile ilişkin konularda TTK 678'de yer alan düzenleme dışındaki konularda genel temsile ilişkin düzenlemelerin yer aldığı TBK 40 ve devamı uygun düştüğü ölçüde uygulanmaktadır.

2.3. ÇEK İLE İLGİLİ ÖZEL DÜZENLEMELER

Uygulamada sıkça kullanılan ve tedavül kabiliyeti çok yüksek olan çeke ilişkin TTK'da yer alan düzenlemelerin yanında özel kanun niteliğinde olan Çek Kanunu dikkate alınmaktadır. Çek Kanunu 3/5'te ödeme aracı olarak tanımlanan çek, düzenleyenin, serbestçe tasarruf edebildiği bir miktar para üzerinde muhatap banka tarafından üçüncü

kişiler lehine ödeme yapılmasını sağlayan bir tür havale aracıdır.¹⁸² Çek; muhatap banka, çeki düzenleyen ve lehine çek düzenlenen lehtarın taraf olduğu üçlü bir ilişkiden oluşur. Düzenleyen, bir çek düzenleyerek muhatap banka bünyesinde bulunan hesabından yetkili hamile bir miktar para tahsil yetkisi verirken, muhatap bankaya da bünyesinde bulunan hesaptan, yetkili hamile ödeme yapma yetkisi vermektedir.¹⁸³

TTK 782/1 gereğince çekte muhatap yalnızca bir banka olabilir. Kanun koyucu çek ilişkisinde muhatabı kambiyo ilişkisinin dışında bırakmak istediğinden muhatabın kabulünü geçersiz kılmış; senet üzerinde muhataba ait kabul beyanının olması halinde, bu şerhin yazılmamış sayılacağını kabul etmiştir.¹⁸⁴ (TTK 784) Aynı şekilde TTK 794/2 gereğince muhatap banka bir başkası lehine aval veremez ve TTK 789/2 gereğince çeki ciro edemez. Muhatap lehine yapılan cirolar ise makbuz niteliğindedir.

2.3.1. Karşılık ve Çek Anlaşması

TTK 782’de bir çekin düzenlenmesi için gerekli olan şartlar sayılmıştır. İlgili maddeye göre bir çekin düzenlenmesi için, düzenleyen tarafından muhatap banka nezdinde düzenlenen çek miktarını karşılayacak nitelikte bir paranın bulunması ve bu karşılık üzerinde tasarruf edeceğine dair muhatap ile düzenleyen arasında bir anlaşma yapılmış olması gerekmektedir. Ne var ki kanun koyucu bir çek düzenlenebilmesi için bu şartları getirmiş ise de, bu şartların sağlanmaması halinde dahi senedin çek vasfının etkilenmeyeceğini düzenlemiştir. Kanun koyucunun TTK 783/1-son cümlesine getirmiş olduğu bu düzenleme ile aslında maddede düzenlenen şartların; çekin düzenlenmesi için değil, ödemesinin yapılması için gerekli şartlar olduğu sonucuna varabiliriz.¹⁸⁵

Kanunda düzenlenen ve düzenleyen ile muhatap banka arasında, karşılık üzerinde tasarruf edilebileceğine ilişkin yapılacak anlaşmaya uygulamada “çek anlaşması” denmektedir. Çek anlaşması, özel hukuk hükümlerine tabi bir anlaşma olup, taraflar arasında bir kambiyo ilişkisi doğurmamakta, yalnızca düzenleyene muhatap banka nezdinde bulunan parası üzerinde tasarruf edebilmesine ilişkin bir yetki vermektedir.¹⁸⁶ TTK 670’te yer alan genel düzenleme çek düzenlenmesi için de geçerli olup düzenleyenin ehliyetine ilişkin özel

¹⁸²Kendigelen, s.18.

¹⁸³ Poroy/Tekinalp, s.309; Kendigelen, (Çek), s.45.

¹⁸⁴ Poroy/Tekinalp, s.310, Kendigelen, (Çek), s.45.

¹⁸⁵ Kendigelen, (Çek), s.65, Bozer/Göle, s.333.

¹⁸⁶ Kendigelen, (Çek), s.69.

bir düzenleme bulunmamaktadır. Sözleşme ile borç altına girmeye ehil olan herkes çek ilişkisinde düzenleyen taraf olabilir. Tam ehliyetli ve kendisine yasal danışman atanan kimseler doğrudan doğruya çek anlaşmasının tarafı olabilirken, kısıtlılar kanuni temsilcileri aracılığıyla veya kanuni temsilcilerinin onayıyla doğrudan kendileri çek anlaşmasının tarafı olabilirler. Ne var ki tam ehliyetli küçükler, kısıtlılar ve kendisine yasal danışman atanan kişiler; her ne kadar TMK kapsamında fiil ehliyetine sahip olsalar da, bu kişiler üzerinde bankalar, Çek Kanunu 2/1’de kendilerine yüklenen dikkat ve özen yükümlülüklerini yerine getiremeyecek olduklarından bu kişilerin çek hesabı açmaları halinde bankaların dikkat ve özen sorumluluğuna istisna getirilmelidir.

Çek anlaşmasının şekline ilişkin TTK’da özel bir düzenleme bulunmasa da Çek Kanunu 2/3’te çek hesabının ilgilinin, vekilin veya kanuni temsilcisinin imzası olmadan açılmayacağı düzenlenmiştir. Bu halde anlaşmanın, en azından hesap sahibi bakımından, yazılı şekilde yapılması şarttır. TTK 783/1’e göre muhatap banka ve düzenleyen/çek hesabı sahibi arasında yapılacak olan çek anlaşması açık veya zımni olarak yapılabilir. Tıpkı çek hesabı açılmasında olduğu gibi çek hesabı kapatılırken de hesap sahibinin veya kanuni temsilcisinin yazılı talebi ile kapatılabilir. Kanunda çek hesabı açılması işleminin vekil aracılığıyla yapılabileceği düzenlenirken çek hesabı kapatılırken vekilin de bu talepte bulunabileceği düzenlenmemiş olsa da, vekilin yazılı talebi ile çek hesabının kapatılabilmesi mümkündür.

2.3.2. İleri Tarihli Çek Düzenlenmesi

TTK’da yer alan düzenlemelerde, çek bir ödeme aracı olarak kurgulanmış ve düzenlemeler buna göre yapılmıştır. Ödeme aracı olan çek görüldüğünde ödenecek mahiyette olup, çek üzerinde bunun aksine olan kayıtlar yazılmamış sayılır. Düzenleme gününden önce ödenmek üzere ibraz edilen çekler ise ibraz tarihinde ödenir. Ne var ki uygulamada çek yalnızca ödeme aracı olarak değil aynı zamanda, ileri tarihli veya vadeli düzenlenerek kredi aracı olarak da kullanılmaktadırlar.

Bir çekin geçerli olabilmesi için üzerinde bulunması gereken zorunlu unsurlardan biri de düzenleme tarihidir. Düzenleme tarihi bilhassa ibraz sürelerinin belirlenebilmesi için önemli olup, çek üzerinde bulunmaması, çekin kambiyo vasfını etkiler. Kural olarak çek üzerinde bulunan düzenleme tarihi, çekin gerçek düzenleme tarihidir. Çek üzerinde yer alan düzenleme tarihinin gerçek düzenleme tarihi olmaması halinde çekin geçerliliği

etkilenmez.¹⁸⁷ İleri tarihli çeklerde gerçek düzenleme tarihi çek üzerinde yer almamakta, çek üzerinde yer alan düzenleme tarihi gerçek düzenleme tarihinden sonraki bir tarihi göstermektedir. Çek Kanunu geçici m. 3/5'e göre 31/12/2023 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce, çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir. Kanun koyucu bu hüküm ile ileri tarihli çek düzenlenebileceğini kabul etmiştir.

Çekin düzenlendiği ve lehtara teslim edildiği an düzenleyenin ehliyeti veya temsilcinin yetkisinin belirlenmesi bakımından önemlidir. TTK 800'de yer alan düzenlemeye göre çek tedavüle çıkarıldıktan sonra düzenleyenin fiil ehliyetini kaybetmesi, ölmesi veya iflası, çekin geçerliliğini etkilemez. Bu nedenle düzenleyenin ehliyeti veya temsilcinin yetkisi belirlenirken, çek üzerinde yer alan düzenleme tarihi değil, çekin gerçek düzenlendiği tarih dikkate alınmalıdır. Çekin üzerinde yer alan düzenleme tarihinde veya çekin ödeme için muhatap bankaya ibraz edildiği tarihte, düzenleyenin ehliyetini kaybetmesi veya temsilcinin yetkisini kaybetmesi hali çekin geçerliliğini etkilemez. Muhatap banka da yetkili hamile ödeme yapacağı sırada, ancak düzenleyenin düzenleme tarihindeki ehliyetini ve imzasının geçerliliğini kontrol etmelidir.¹⁸⁸

2.3.3. Seri Numarası ve Karekod Uygulaması

6728 sayılı Kanun¹⁸⁹ ile TTK 780'de bazı değişiklikler yapılmış ve çekin zorunlu unsurları arasına, çeklere sahte düzenlenen çeklerin önüne geçmek ve bankalara dikkat ve özen yükümlülüğünü azaltarak ödeme kolaylığı getirmek amacıyla, bankalar tarafından verilen, seri numaralarının ve kare kodların bulunması da getirilmiştir.

Çekin tedavül gücünün yüksek oluşu ve uygulamada sıklıkla kullanılması nedeniyle çekte duyulan güvenin artırılması amacıyla getirilen kare kod uygulaması sayesinde; lehtar, ciranta veya yetkili hamil, çeki alırken çekin geçerliliğini, düzenleyenin veya temsilcinin yetkisini, çekin karşılığının bulunup bulunmadığını kontrol edebilme imkânına sahiptir. (6728 sayılı Kanun 70/2.) İleri tarihli olarak düzenlenen çekler sisteme derhal

¹⁸⁷Kendigelen, (Çek), s.107.

¹⁸⁸Örn: Bir ticari şirket yetkilisi şirket adına bir çek düzenlemiş ve daha sonrasında imza yetkisini kaybetmişse de şirket bu çekten dolayı sorumludur. Bkz: Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2015/33635 esas 2016/10943 karar ve 13/04/2016 tarih sayılı ilamı.

¹⁸⁹ 15/07/2016 tarih ve 29796 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6728 sayılı kanun.

kaydedilerek,¹⁹⁰ bilhassa ticari şirket adına düzenlenen çeklerde yetkililerde sonradan meydana gelecek değişmelere karşı koruma sağlar.¹⁹¹

2.3.4. Bankaların Bildirim Yükümlülüğü

Çek Kanunu 4/2'ye göre; “tacir tüzel kişi veya onun faaliyetleri ile ilişkilendirilmek kaydıyla, tüzel kişinin gerçek kişi ortakları, ortakların ilgili bulunduğu veya tüzel kişinin veya ortaklarının etkisi altında bulundurduğu gerçek kişiler ile tüzel kişinin yönetim organında görev alan veya temsilcisi sıfatını taşıyan gerçek kişiler adına açılmış olan çek hesapları, tacir tüzel kişiye ait kabul edilir.” Bu düzenleme ile dolaylı temsil ilişkisine dayalı olarak düzenlenen çeklerde, çek hesabının tüzel kişiye ait olduğu hüküm altına alınmıştır. Doktrinde bu düzenlemenin ekonomik bir düzenleme olduğu ve bu nedenle de vergi hukuku bağlamında önem arz ettiği kabul edilmektedir.¹⁹² Çünkü hükmün amacı; gerçek kişilerin, tacir tüzel kişilerin borçları yönünden sorumlu tutulması değil, gerçek kişilerce düzenlenen çeklerin, vergilendirilmesi hususunda tacir tüzel kişilerin sorumlu tutulmasıdır. Çek Kanunu 4/2-son cümle ile söz konusu ilişkinin varlığına yönelik emarelerin bulunması hâlinde, hesabın bulunduğu banka şubesine, durumu Gelir İdaresi Başkanlığına bildirme yükümlülüğü getirilmiştir. Ne var ki bankaların bu bildirim yükümlülüğüne aykırı davranması halinde bir yaptırım ön görülmemiştir. Çek Kanunu 4/2 kapsamında bir ilişkinin tespit edilmesi halinde tespitten sonra düzenlenen çekler geçerliliğini korumaya devam edecek ve bankanın bu çeklere ilişkin yükümlülükleri devam edecektir.

2.3.5. Temsilci Aracılığı ile Çek Düzenlenmesi

Yukarıda açıklandığı gibi çekler, uygulamada sıklıkla kullanılan ve ticari hayat için önem arz eden kambiyo senetleridir. Çeklerin tedavül kabiliyetinin yüksek olması ve ticari hayatın güvenli yürütülmesi amacıyla Çek Kanunu'nda pek çok özel düzenlemelere yer verilmiştir.

¹⁹⁰Sisteme yapılacak kayıt yetkili hamil veya lehtarın iradesine bağlı olup kanuni bir zorunluluk değildir. **Kendigelen**, (Çek), s.139; **Bozer/Göle**, s.261.

¹⁹¹Çek Kanunu 3/10'da yer alan düzenleme ile bir şirket adına yetkilisi tarafından düzenlenen çeklerde sonradan yetkilinin yetkili sıfatının değişmesi halinde şirketin sorumluluğunun devam edeceği kabul edilmiştir.

¹⁹²**Ülgen/Helvaci/Kaya/ Arslan/Nomer**, s.300; **Kendigelen**, (Çek), s.157; **Kırca, İsmail**; (2010), 5941 Sayılı Çek Kanunu – Konferans (2 Ocak 2010)”, Ankara, s.22.

Çek Kanunu 5/3 fıkrasında, genel hükümlerden farklı olarak, temsile ilişkin özel hükümlere yer verilmiştir. Bu düzenlemeye göre; çek hesabı sahibi gerçek kişi, kendisi adına çek düzenleme yetkisini bir başkasına veremez.¹⁹³ Bir gerçek kişi adına, vekil veya temsilci aracılığıyla çek düzenlenmesi halinde, düzenlenen çekten kaynaklanan hukuki ve cezai sorumluluk çek hesabı sahibine aittir. Önemle belirtilmelidir ki her ne kadar doktrinde tartışmalı bir husus olsa da, baskın görüşe göre bir temsilci veya vekil aracılığıyla çek düzenlenmiş olması, senedin çek vasfına hanel getirmez. Yalnızca düzenlenen bu çekten dolayı ortaya çıkacak uyuşmazlıklarda hukuki ve cezai sorumluluk çek hesabı sahibine ait olur.¹⁹⁴

Vekil veya temsilci aracılığıyla düzenlenen bir çekin ibrazı halinde, muhatap bünyesinde karşılığı bulunuyorsa ve banka, bu karşılıktan çek bedelini ödemişse, artık burada geçerli bir ödeme yapıldığı söylenir ve bankanın sorumluluğuna gidilemez. Sonuç olarak vekil veya temsilci aracılığıyla bir çek düzenlenmesi halinde, şayet bu çek karşılıksız işlemi görürse çek hesabı sahibinin, cezai ve hukuki sorumluluğu doğar. Aksi halde çekin, çek vasfı devam etmekte, karşılığı bulunması halinde geçerli ödeme yapılmakta olup, ortada bir uyuşmazlık hali söz konusu olmayacaktır.

Çek Kanunu 5/3'te yer alan düzenleme, yalnızca iradi temsilcinin¹⁹⁵ var olduğu haller için ve gerçek kişiler için geçerli olup, bir tüzel kişinin çek düzenlenmesi için bir vekil veya temsilciye yetki vermesi halinde, bir gerçek kişi tacirin, kendisi adına bir başkasına çek

¹⁹³Kanun gerekçesinde keşidecinin hukuka aykırılıkları, perdelemeleri, başkasının arkasına gizlenmeleri, kısaca hilelerinin önüne geçilmesi amacıyla gerçek kişilerin temsilci aracılığıyla çek düzenleme yasağı getirildiği söylenmektedir.

¹⁹⁴**Kırca**, s.50; **Kendigelen**, s.127; **Pulaşlı**, s.412; **Poroy/Tekinalp**, s.384; **Bozer/Göle**, s.386; **Ülgen/ Helvacı/ Kaya/ Ertan**, s.271. Aksi yöndeki görüşler için bkz: **Reisoğlu, Safa**;(2009),Yeni Çek Kanunu ve Hukuki Sorunlar,TBB/Yeni Çek Kanunu ve Hukuki Değerlendirmesi Toplantısı, s.5-6.

¹⁹⁵Çek Kanunu 5/3'de belirtilen gerçek kişilerin temsilci aracılığıyla çek düzenleyemeyeceğine ilişkin yasağın kanuni temsil ve iradi temsil için de geçerli mi yoksa yalnızca iradi temsil için mi geçerli olduğu hususu doktrinde tartışmalı olmakla birlikte, Bazı yazarlara göre bu yasak hem kanuni temsilin hem de iradi temsilin söz konusu olduğu hallerde geçerlidir ve kanuni temsilciye sahip gerçek kişiler adına da bu temsilciler adına çek düzenlenemeyeceği kabul görürken; bkz: **Çağlar, Hayrettin**; (2009), 5941 Sayılı Çek Kanunu Hükümlerine Göre Ticaret Şirketi Yöneticilerinin, Temsilcilerinin ve İmza Yetkililerinin Çek Hesabı Açma ve Çek Düzenleme Yasağı.” Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.13, S.1, Sa.1-20, s.3; **Topçuoğlu, Metin**; (2010), Yeni Çek Kanunu Çerçevesinde Çeklerde Gerçek Kişilerin Temsili ve Temsilin Sonuçları, Batider, c.26, S.4, Sa.135-154, s.143.

Doktrinde baskın olan ve bizimde katıldığımız diğer görüşe göre Çek Kanunu 5/3'de ön görülen yasak yalnızca iradi temsilin söz konusu olduğu hallerde geçerlidir. Kanuni temsilcilerin temsil olunan gerçek kişiler adına çek düzenleyebilmesi mümkündür. Bkz: **Kendigelen**, s.127-128; **Dural, Halil Ali**;(2010), 5941 sayılı Çek Kanununa Göre Gerçek Kişilerin Temsilci Aracılığıyla Çek Düzenlemesi ve Gerçek Kişi Tacirin Ticari Mümessilinin Çek Düzenleme Yetkisi, Prof. Dr. Köksal Bayraktar'a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.1, Sa. 667-679, s.670.

düzenlenmesi yetkisi vermesi halinde veya kanuni temsilin söz konusu olduğu hallerde uygulanmayacaktır.¹⁹⁶

Çek Kanunu 5/3’de temsilci aracılığıyla çek düzenlenemeyeceği hüküm altına alınmış olup hükümde “düzenleme” kelimesi kullanıldığından ve hukuk sistemimizde yasaklamaların dar yorumlanması gerektiğinden, diğer kambiyo taahhütlerinin temsilci aracılığıyla yapılabileceğini kabul etmek gerekir.

Çek Kanunu 5/3 fıkrası, yetkili temsilin var olduğu haller için söz konusu olup, yetkisiz temsil ile çek düzenlenmesi halinde hukuki veya cezai sorumluluğun kime ait olacağı Çek Kanunu’nda özel olarak düzenlenmemektedir. Bu nedenle TTK 678’de yer alan kambiyo senetlerinde yetkisiz temsile ilişkin düzenleme çekler için de uygulanacak ve yetkisiz temsilin söz konusu olduğu hallerde hukuki veya cezai sorumluluk çeki düzenleyen yetkisiz temsilciye ait olacaktır.

2.3.6. Çek Karşılığını Bankada Bulundurmama Suçunda Fail

Bir çekin, kanuni ibraz süreleri içerisinde muhatap bankaya ibraz edilen çeki muhatap banka tarafından karşılıksızdır işlemi yapılması halinde, çek karşılığını bankada bulundurmama suçu meydana gelir. Çek karşılığını bankada bulundurmama suçunun faili ise, çekin ibraz edildiği esnada muhatap banka hesabında çekin karşılığını bulundurmamakla yükümlü olan çek hesabı sahibidir. Çekin gerçek kişiye ait bir çek olması halinde bu çekin bir temsilci veya vekil aracılığıyla düzenlenmesi mümkün olmadığından ve bu şekilde düzenlenen çeklerden, çek hesabı sahibi bizzat sorumlu olacağından, çek hesabı sahibi gerçek kişi, karşılıksız çek keşide etme suçunun faili olur.

Karşılıksızdır işlemi gören çek bir tüzel kişiliğe aitse, o halde suçun faili ibraz tarihinde çekin karşılığını bankada bulundurmamakla görevli olan, mali işlerden sorumlu yönetim kurulu üyesi gerçek kişi veya kişilerdir. Şayet çek düzenleme yetkisi çift imza ile birden fazla yönetim kurulu üyesine verilmişse ve yetkililer yetkilerini aşarak tek imza ile

¹⁹⁶Doktrinde de yasağın gerçek kişi tacirler için de uygulanıp uygulanamayacağı hususu tartışmalı olup bazı yazarlara göre Çek Kanunu 5/3’de ön görülen yasak gerçek kişi tacirler bakımından da uygulanması gereken bir yasakken; **Kendigelen**, s.127-128; **Kırca**, s.41-42; **Dural**, s.676-677; **Topçuoğlu**, s.145.

Bizim de katıldığımız bazı yazarlara göre ise yalnızca gerçek kişiler bakımından uygulanmalı ticari hayatın devamı, sıhhati, ticari hayata güven ve üçüncü kişilerin iyi niyetlerinin korunması bakımından için gerçek kişi tacirler bakımından ise uygulanmamalıdır. **Pulaşlı**, s.412; **Çağlar**, s.3; **Reisoğlu**, s.5; **Ersoy, Ayşe Nur** (2019), 5941 Sayılı Çek Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Çeklerde Karşılıksızdır İşlemine Sebebiyet Verilmesinin Cezai ve İdari Yaptırımları, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, S.1, Sa.259-310, s.281-282.

çek düzenlemişlerse o halde yetkisiz temsile ilişkin kurallar geçerli olur ve imza atan yetkili tek başına, “karşılıksızdır işlemi yapılmasına sebebiyet verme” suçundan dolayı sorumlu olur.

Çek Kanunu 5’te yer alan çek karşılığını bankada bulundurmama suçunda TCK’nın genel ilkeleri gözetilmiş ve cezaların şahsiliği prensibiyle çekin karşılıksız işlemi görmesine sebebiyet veren gerçek kişiler, bu suçun faili kabul edilmişlerdir. Bir tüzel kişi adına yetkili tarafından çek düzenlendikten sonra ancak henüz çek ödeme için ibraz edilmeden önce şirket yetkilisinin değişmesi halinde artık düzenleyen kişinin ibraz tarihinde, banka hesabında çekin karşılığını bulundurma yükümlülüğü kalmayacağından ceza sorumluluğu olmayacaktır. Ne var ki her kadar şirket yetkilisi değişmiş olsa da, temsilcinin yetkisinin alındığı ticaret sicilde bildirilmemiş ve temsilci dış dünyada şirket adına ve hesabına iş veya işlemler yapmaya devam ediyor ise artık bu temsilcinin cezai sorumluluğuna gidilebilir.¹⁹⁷

Tüzel kişiliğe dışarıdan atanan ve yönetim organı içerisinde yer almayan müdürler tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulduğu takdirde, dışarıdan atanan müdür, mali işlerden sorumlu olmadığından çek karşılığını bankada bulundurmamakla da yükümlü değildir. Bu halde dışarıdan atanan müdürün, ceza sorumluluğu bulunmamaktadır.¹⁹⁸

2.4. KİŞİLER YÖNÜNDEN KAMBYO SENETLERİNDE TEMSİL

Kambiyo senetlerinin bir temsilci aracılığıyla düzenlenebilmesi mümkün olup yalnızca kambiyo senedi düzenlenirken değil kambiyo senetlerinde ciro veya aval işleminin yanında poliçenin kabulü, araya girme gibi işlemlerin de temsilci aracılığıyla yapılabilmesi mümkündür.¹⁹⁹ Bir kambiyo senedinin temsilci aracılığıyla düzenlenmesi, ciro edilmesi veya aval işlemi uygulanması için kanunda özel bir şekil şartı ön görülmemiştir. Bu nedenle temsilcinin senet üzerine temsil olunanın adı ve temsilci sıfatını yazarak imzalaması halinde, temsil olunanın sorumlu olacağı geçerli bir işlem tesisinde bulunmuş olur.²⁰⁰

Yukarıda açıklandığı gibi TTK’da kambiyo senetleri düzenlenirken veya herhangi bir kambiyo taahhüdünde bulunurken, temsil yetkisinin hangi hallerde geçerli olduğu veya

¹⁹⁷Yargıtay 19. Ceza Dairesi 2019/33988 esas 2019/14958 karar ve 03/12/2019 tarih sayılı ilamı, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2016/2413 Esas, 2016/15167 Karar ve 30.05.2016 tarih sayılı ilamı.

¹⁹⁸Yargıtay 19. Ceza Dairesi 2019/33988 esas 2019/14958 karar ve 03/12/2019 tarih sayılı ilamı.

¹⁹⁹Poroy/Tekinalp, s.155.

²⁰⁰Öztan, s.75.

ortaya çıkacak uyuşmazlıklarda nasıl yol izleneceği hususu özel olarak düzenlenmemiş olduğundan temsil yetkisinin geçerliliği hususunda veya bu nedenle doğacak uyuşmazlıklar hususunda genel hükümler çerçevesinde bir değerlendirme yapılacaktır. Genel hükümlere baktığımızda hem kanuni temsil hem de iradi temsil bağlamında çok sayıda düzenleme bulunduğundan aşağıda detaylı olarak geçerli bir temsil yetkisinin ne şekilde olacağı, temsil yetkisinin geçersiz olması halinde ise uygulanacak hükümler üzerinde durulacaktır.

2.4.1. Gerçek Kişiler²⁰¹

2.4.1.1. Ehliyet

TTK 670'e göre, bir sözleşme ile borç altına girebilme ehliyetine sahip herkes; poliçe, bono veya çek ile borçlanma ehliyetine de sahiptir. Madde içerisinde kanun koyucunun kullanmış olduğu "borçlanma" ifadesi yalnızca kambyo senedi düzenleyebilme olarak değil, her türlü kambyo taahhüdünde bulunabilmeyi ifade etmektedir.²⁰² Bu nedenle TTK 670 yalnızca kambyo senedinin düzenlenmesi değil, kambyo senetlerinin cirosu, aval, poliçenin kabulü gibi borçlandırıcı her türlü kambyo taahhüdü için geçerlidir.

2.4.1.1.1. Tam Ehliyetli Kişiler

TTK'de kişilerin kambyo taahhütlerine ilişkin olarak özel hükümler bulunmamaktadır. Bu nedenle, hak edinimi ve borç altına girilmesi hususlarında TMK'nın hak ehliyetine ilişkin genel hükümleri uygulanır ve hem gerçek kişiler, (TMK 8-28) hem de tüzel kişiler (TMK 47) kambyo taahhüdünden hak edinebilir ve borç altına girebilirler.

Kambyo taahhüdünde bulunulabilmesi hususu ise TMK'da yer alan fiil ehliyetine karşılık gelmektedir. TMK gereğince tam fiil ehliyetine sahip kimseler; kambyo senedi düzenleyebilecekleri gibi ciro, aval, kabul, araya girme gibi her türlü kambyo taahhüdünde

²⁰¹Çekle ilgili özel düzenlemeler bölümünde belirttiğimiz hususlar dikkate alınarak gerçek kişilerin temsilci aracılığıyla çek düzenleyemeyeceği yapacağımız açıklamaların yalnızca poliçe ve bonolara ilişkin olduğu unutulmamalıdır.

²⁰²Yıkar, s.59; Pulaşlı, s.202.

de bulunabilirler.²⁰³ Buna göre gerçek kişiler ayırt etme gücüne sahip, ergin²⁰⁴ ve kısıtlanmadıkları sürece, tüzel kişiler ise kanunda yer alan zorunlu organlarının kurulması ile kambiyo senedi düzenleyebilir veya kambiyo taahhüdünde bulunabilirler.²⁰⁵ Bir kimsenin tam olarak fiil ehliyetine sahip olması, hukuk sistemimizde temel kural olup, şayet kişinin tam ehliyetli olmadığı ileri sürülüyorsa, o halde bu durumu iddia eden ispatlamalıdır.

Tam ehliyet sahibi kişiler, kendileri adına kambiyo senedi düzenlenmesi ve her türlü kambiyo taahhüdünde bulunulması bakımından hiçbir makamın onay ve iznine tabi olmadan temsilci atayabilirler. Tam ehliyetli kişilerin yetkilendirdikleri temsilci tarafından kambiyo senedi düzenlenmesi halinde, tam ehliyetli kişi; senetten kaynaklanan borçtan dolayı, doğrudan ve bizzat sorumlu olur.

Bir temsilci; temsil olunan tam ehliyetli adına kambiyo senedi düzenlerken, senede temsil olunanın adı ile “temsilen”, “adına”, “vekâleten” ibareleri yazarak imzalayabileceği gibi, bu ibareleri hiç kullanmadan doğrudan senedi imzalayarak da kambiyo senedi düzenleyebilir. Temsilcinin temsil olunanın adını ve “vekâleten”, “temsilen”, “adına” gibi ibareleri kullanmış olması durumunda, kambiyo senedinin bir temsil ilişkisine dayanarak temsil olunan adına temsilci vasıtasıyla yapıldığı senet metninden anlaşılabilecekken; diğer durumda, senet metninden senedin bir temsil ilişkisi kapsamında düzenlendiği anlaşılamamaktadır. Bu halde temsilcinin senedin bir temsil ilişkisine dayanılarak düzenlendiğini ispatlaması gerekir. Aksi halde senedin temsil ilişkisi kapsamında düzenlendiğini iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremez.

2.4.1.1.1. Yasal Danışmanlık Altındaki Kişiler

TMK 429’da düzenlenen yasal danışmanlık kurumu bir kimsenin fiil ehliyetini sınırlandırmayı değil, bir kimseye belli bazı konular bakımından yardımcı olmak amacıyla

²⁰³TMK 9’a göre tam ehliyetli kişiler tek başlarına kendi eylemleriyle hak edinip borç altına girebilirler. Tam ehliyetli kişiler bunu yaparken dilerse kendileri bu yetkilerini kullanır dilerse de kendilerine bir temsilci atayarak temsilci vasıtasıyla haklarını kullanır veya borç altına girerler bu nedenle de kambiyo taahhüdünde başka bir hukuki işlem olmadan veya bir başkasının rızası aranmaksızın kambiyo taahhüdünde bulunabilirler. Tıpkı tam ehliyetliler gibi TMK 11/2 ve 12 gereğince ergin kılınan bireyler de haklarını kendileri kullanabileceği gibi kendi fiilleriyle borç altına da girebilir, kambiyo taahhüdünde bulunabilirler. Tüzel kişiler ise TMK 49 gereğince kanunda bulundurmaları gereken zorunlu unsurların kurulmasıyla fiil ehliyetlerini kazanırlar.

²⁰⁴TMK 124/1-2 ve 126 gereğince on sekiz yaşını henüz tamamlamamış bireylerin ergin kılınmaları halinde ergin kılınan bireyler kambiyo taahhüdünde bulunabilir. Kambiyo taahhüdünde bulunabilme şartı bireyin on sekiz yaşını tamamlamış olması değil ergin olmasıdır. **Can**, s.56.

²⁰⁵**Can**, s.56.

düzenlen bir kurumdur. Kanunda vesayet kurumları içinde sayılmayan yasal danışmanlık, bu bağlamda tam ehliyetlilik halinin bir görüntüsü olarak kabul edilebilir. TMK’da yasal danışmanlık, oy danışmanlığı ve yönetim danışmanlığı olarak ikiye ayrılmıştır.

2.4.1.1.1.1. Oy Danışmanlığı Altındaki Kişiler

TMK 429/1’de yapılan düzenlemeye göre kendisine oy danışmanı atanan kişiler; tam ehliyet sahibi kişiler olup, yalnızca kanun maddesinde sayılan sınırlı sayıdaki işlemi yaparken, oy danışmanının görüşü gerekir. Kendisine oy danışmanı atanan kişiler, işlemleri tek başlarına yaparlar; yasal danışmanlarının, onlar adına işlem yapması gibi bir durum söz konusu değildir.²⁰⁶ Yasal danışman yalnızca kişiye tesis edeceği işleme ilişkin olarak görüş bildirir.²⁰⁷ Yasal danışmanın bildireceği bu görüş temsil yetkisi olarak adlandırılmaz. Yasal danışman tarafından bildirilecek olan görüş, işlem tesis edilmeden önce, işlemin yapıldığı esnada veya işlem tesis edildikten sonra bildirilebilir.²⁰⁸ Yasal danışman tarafından bildirilecek görüş açık bir biçimde bildirilebileceği gibi zımni olarak da bildirebilir. Ayrıca danışmanın görüş bildirirken uyması gereken herhangi bir geçerlilik şekil şartı yoktur.²⁰⁹

TMK 429/1-9 gereğince kendisine yasal danışman atanan kimselerin, kambiyo taahhüdü altına girmeleri için yasal danışmanlarının oyuna ihtiyaçları vardır. Yasal danışmanın oyu olmadan düzenlenen kambiyo taahhütlerinde şayet kendisi ile işlem tesis edilen taraf yasal danışmanın oyunun alınması için verdiği sürede veya hâkime başvurulmuş olması halinde hâkimin belirleyeceği sürede, işleme yasal danışman tarafından onay verilmezse, kendisi ile işlem tesis edilen taraf, işlemle bağlı olmaktan kurtulur.²¹⁰ Bu halde, kambiyo taahhütlerinde yetkisiz temsile ilişkin TTK 678 gündeme gelmeyecek, yapılan işlem geçersiz olacaktır. Kendisine yasal danışman atanan bir kimse üçüncü kişi ile işlem tesis ederken üçüncü kişiyi aldatarak kendisinin tam ehliyetli olduğu görüntüsü çizerse, TMK 452/2 gereğince üçüncü kişinin zararlarını karşılamakla yükümlüdür.²¹¹

²⁰⁶ Dural, s.62; Helvacı, Serap; (2016), Gerçek Kişiler, 6. Bası, İstanbul, Legal Kitapevi, s.63; Gençcan, Ömer Uğur; (2009), Vesayet Hukuku, 1. Baskı, Ankara, Yetkin, s.912; Ayan, Mehmet/Ayan,Nurşen; (2020), Kişiler Hukuku, 9. Baskı, Ankara, Adalet, s.65.

²⁰⁷Topçuoğlu, s.143; Oğuzman, M. Kemal/ Seliçi, Özer/ Oktay Özdemir, Saibe; Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 20. Bası, İstanbul 2021, s.78.

²⁰⁸Gençcan, s.928-931.

²⁰⁹Dural, s.66.

²¹⁰Helvacı, s.63; Gençcan, s.929.

²¹¹Gençcan, s.930.

Yasal oy danışmanının sadece TMK 429/1’de yer alan işlemler bakımından görüş bildirmesi gerekmekte olup işlemi yapan kişi her halde kendisine yasal danışman atanan kişidir. Şayet yasal oy danışmanı görüş bildirmekle yetinmez; temsilcisi olduğu kişi adına, doğrudan kambiyo taahhüdünde bulunursa, o halde TTK 678 gereğince, yetkisiz temsil hükümleri devreye girecek ve danışman, kambiyo taahhüdünden kaynaklanan borçtan dolayı bizzat sorumlu olacaktır.

Kendisine yasal oy danışmanı atanan bir kimse, TMK 429/1-9 gereğince kambiyo taahhüdü altına girerken yasal danışmanın oyuna ihtiyaç duyduğundan, kendi adına kambiyo taahhüdünde bulunulması için temsilci ataması yaparken de yasal oy danışmanının, oyuna ihtiyacı vardır. Danışmanın onayı, kambiyo taahhüdünde bulunularak, senedin üçüncü kişiye devredilmesi anına kadar alınabilir. Şayet yasal danışmanın onayı olmadan bir kimse, kendisi adına kambiyo taahhüdünde bulunulması için temsilci atarsa, o halde yetkisiz temsil hali söz konusu olacak ve TTK 678 gereğince işlem yapan temsilci, kambiyo taahhüdünden bizzat sorumlu olacaktır.

Kendisine yasal oy danışmanı atanan bir kimsenin, fiil ehliyeti sınırlandırılmamış olduğundan ve hukukumuzda temsilci olarak atanan bir kimsenin, fiil ehliyetine sahip olması yeterli görüldüğünden, fiil ehliyeti tam olarak kendisine yasal danışman atanan bir kimseye bir başkası tarafından temsil yetkisi verilmesi ya da bu kimsenin bir başkasını temsilen kambiyo taahhüdünde bulunmasında hukuki bir engel yoktur. Temsil olunan kişinin tam ehliyetli olması halinde, kendisine yasal oy danışmanı atanan kimsenin, temsil olunan adına kambiyo senedi düzenlerken ya da kambiyo taahhüdünde bulunurken yasal danışmanının onayına ihtiyacı yoktur.

2.4.1.1.1.2. Yönetim Danışmanlığı Altındaki Kişiler

TMK 429/1-2. cümlesinde bir kimsenin malvarlığının geliri yönünden dilediği gibi tasarruf etme hakkı saklı kalmak kaydıyla, mal varlığının sermayesi üzerindeki tasarrufunun yönetimi için kendisine danışman atayabileceği düzenlenmiştir.²¹² Kendisine yönetim danışmanlığı atanan kişilerin de tıpkı oy danışmanlığında olduğu gibi fiil ehliyeti sınırlanmaz. Ancak yönetim danışmanları, oy danışmanlarından farklı olarak, kişiyi mal varlığının sermaye kısmını yönetirken temsil yetkisine sahiptir.²¹³ Kişinin malvarlığının

²¹²Dural, s.67; Helvacı, s.64; Gençcan, s.912.

²¹³Helvacı, s.64; Dural, s.67; Ayan/Ayan, s.65; Gençcan, s.912-936, Dural, s.67; Helvacı, s.64.

sermaye bölümü üzerindeki işlemler, yönetim danışmanı tarafından temsil olunan adına bizzat yapılabileceği gibi danışmanın izin ve onayı ile kişi tarafından da yapılabilir.²¹⁴ Şayet kişi yönetim danışmanının onayı veya izni olmadan malvarlığının sermaye bölümü bakımından kendi başına işlem tesisinde bulunursa o zaman yapılan işlem geçersiz olur.²¹⁵

Doktrinde yer alan baskın görüşe göre yönetim danışmanlığı, vesayet kurumu ile benzer niteliklere sahiptir. Bu bakımından yönetim danışmanlığı hususunda değerlendirmeler yaparken TMK 462 ve 463 de dikkate alınmalıdır. Bu bakımdan TMK 462 ve 463'te yer alan işlemler bakımından vesayet makamının veya denetim makamının izni gerekmemektedir.²¹⁶

Kambiyo taahhüdünde bulunulması, TMK 462'de yer alan işlemlerden olduğundan yönetim danışmanı tarafından, temsil olunan adına kambiyo taahhüdünde bulunulabilmesi için, sulh hukuk mahkemesinden izin alınması gerekmektedir. Yönetim danışmanı tarafından yapılan kambiyo taahhüdü, sulh hukuk mahkemesinden alınacak olan izne kadar askıda hükümsüzdür. Yönetim danışmanı tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulurken, sulh hukuk mahkemesinden izin alınmazsa, o halde TMK 451 uygulanır ve karşı tarafın başvurusu üzerine mahkeme tarafından uygun görülen sürede sulh hukuk mahkemesinden yönetim danışmanının izin alması istenebilir. Şayet sulh hukuk mahkemesinden izin alınmazsa o halde tesis edilen işlem geçersiz olur.

Yönetim danışmanı atanan kimseler; malvarlığının sermaye kısmını, yönetim danışmanının izin ve onayıyla bizzat; aksi halde yönetim danışmanı tarafından yürütebilir. Bu nedenle kendilerine vasi atanmış kişiler gibi değerlendirilmeleri gerekir. Aval işlemi, vesayet altındaki kişiler bakımından yasaklı işlemlerden olması sebebiyle, kendisine yönetim danışmanı atanan kişiler de bir başkası lehine aval veremez; aynı zamanda, kendileri adına aval verilmesi yönünde temsilci ataması yapamazlar.²¹⁷

Kendisine yönetim danışmanı atanan kişi; kendisi adına kambiyo taahhüdünde bulunulması için bir başkasına temsil yetkisini, ancak vesayet makamının izni ve yönetim danışmanı tarafından veya yönetim danışmanının onay veya izni ile verebilir. Vesayet

²¹⁴Dural, s.67; Gençcan, s.933.

²¹⁵Gençcan, s.935.

²¹⁶Dural, s.67.

²¹⁷Aksi yöndeki görüş için bkz; Güral, Jale (1951), Kefalet Akdiyle Aval Arasındaki Fark ve Benzerlikler, AÜHFD, c.8, S.3, Sa. 435-478, s.454; Demirkapı, Ertan; (2005) Kambiyo Senetlerinin Aval Yoluyla Temini, 1. Baskı, İzmir, Güncel Hukuk Yayınları, (aval) s.36; Aksu (aval), s.26.

makamından izin alınmaksızın temsilci atanmış olması ve temsilci tarafından kendisine yasal danışman atanan kişi adına kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması durumunda, kambiyo taahhüdü doğrudan doğruya geçersiz olmayacak; karşı tarafın başvurusu üzerine veya mahkeme kararıyla verilecek uygun bir süre içerisinde, sulh hukuk mahkemesinden izin alınması istenecektir. Uygun görülen süre içerisinde vesayet makamından izin alınmazsa o halde yetkisiz temsilci, TTK 678 gereğince kambiyo taahhüdünden dolayı bizzat sorumlu olacaktır. Yönetim danışmanlığı altındaki kimselerin, ticari işletmeleri için ticari temsilci veya vekil atama işlemleri de yönetim danışmanı tarafından ve vesayet makamının iznine tabi olduğundan aynı kural ticari temsilci ve ticari vekil atanması noktasında da uygulanacaktır.

Kendisine yönetim danışmanı atanan bir kimsenin fiil ehliyeti sınırlandırılmamış olduğundan ve hukukumuzda temsilci olarak atanan bir kimsenin fiil ehliyetine sahip olması yeterli görüldüğünden, fiil ehliyeti tam olarak kendisine yönetim danışmanı atanan bir kimseye, bir başkası tarafından temsil yetkisi verilmesi ya da bu kimsenin bir başkasını temsilen kambiyo taahhüdünde bulunmasında hukuki bir engel yoktur. Temsil olunan kişi tam ehliyetli olması halinde, kendisine yönetim danışmanı atanan kimsenin, temsil olunan adına kambiyo senedi düzenlerken ya da kambiyo taahhüdünde bulunurken yasal danışmanın katılımına ve vesayet makamının iznine ihtiyacı yoktur. Bu bakımdan her ne kadar kendisine yönetim danışmanı atanan kişiler tarafından ve onların atayacakları temsilciler tarafından kambiyo senetlerinde aval işlemi yasaklı işlemlerden olsa da, kendisine yönetim danışmanı atanan kimseler, bir başkasının temsilcisi iseler o halde aval işlemi gerçekleştirmeleri önünde bir engel yoktur. Onlar tarafından tesis edilen aval işlemi geçerlidir ve temsil olunan kişiyi bağlar.

2.4.1.1.1.3. Karma Danışmanlık Altındaki Kişiler

Yönetim danışmanlığı ve oy danışmanlığının birlikte olduğu bu danışmanlık türünde kendisine yasal danışman atanan kişi, malvarlığının sermaye bölümü üzerinde kendi başına işlem tesis edemediği gibi TMK 429’da sayılan işlemleri de ancak oy danışmanının izin veya onayıyla yapabilir.²¹⁸ Sayılan işlemler dışında ise kişinin, tam ehliyetli olarak her türlü işlemi yapabileceği kabul edilir. Hem yönetim danışmanlığının hem de oy danışmanlığının birleşmesi ile oluşan bu danışmanlık türü, özelliği itibarıyla vesayet kurumuna en çok

²¹⁸Helvacı, s.65.

benzeyen haldir. Bu durumda kendisine karma danışman atanan bir kimse yasal danışmanın katılımı ile vesayet makamının izni ile kambiyo taahhüdünde bulunabilir. Burada yasal danışman bizzat kambiyo senedi düzenleyeceğinden, kendisine danışman atanan kişinin bizzat kambiyo senedi düzenleyebilmesi için ayrıca danışmanın izni gerekmektedir. Şayet kendisine yasal danışman atanan kişi danışmanın izni veya onayı yokken bizzat kambiyo taahhüdünde bulunmuşsa veya yasal danışman vesayet makamının izni olmaksızın temsil olunan adına kambiyo taahhüdünde bulunmuşsa o halde karşı tarafın veya başvuru halinde mahkemenin uygun göreceği süre içerisinde izinlerin tamamlanması istenir, süre içerisinde izin alınmazsa artık tesis edilen kambiyo taahhüdü geçersiz olacaktır.

Kendisine karma danışman atanan bir kimse, kendi adına kambiyo taahhüdünde bulunulması için bir başkasına temsil yetkisini ancak danışman tarafından ve vesayet makamının izni ile verebilir. Doğrudan doğruya kendisine karma danışman atanan bir kimse veya vesayet makamının izni olmaksızın danışman tarafından temsilci atanmış olması durumunda ve bu temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunması halinde tesis edilen işlem doğrudan geçersiz olmayacaktır. Karşı taraf veya başvuru üzerine mahkeme tarafından izinlerin tamamlanması için uygun bir süre verilecek, verilen süre içerisinde şayet izin tamamlanmazsa o halde TTK 678. maddesi yetkisiz temsilci bakımından uygulanacaktır.

Kendisine karma yasal danışman atanan bir kimsenin, fiil ehliyeti sınırlandırılmamış olduğundan ve hukukumuzda temsilci olarak atanan bir kimsenin fiil ehliyetine sahip olması yeterli görüldüğünden, fiil ehliyeti tam olarak kendisine karma danışman atanan bir kimseye bir başkası tarafından temsil yetkisi verilmesi ya da bu kimsenin bir başkasını temsilen kambiyo taahhüdünde bulunmasında hukuki bir engel yoktur. Temsil olunan kişi tam ehliyetli olması halinde, kendisine karma yasal danışman atanan kimsenin temsil olunan adına kambiyo senedi düzenlerken ya da kambiyo taahhüdünde bulunurken yasal danışmanın katılımına ve vesayet makamının iznine ihtiyacı yoktur. Bu bakımdan her ne kadar kendisine yönetim danışmanı atanan kişiler tarafından ve onların atayacakları temsilciler tarafından kambiyo senetlerinde aval işlemi yasaklı işlemlerden olsa da kendisine yönetim danışmanı atanan kimseler bir başkasının temsilcisi iseler o halde aval işlemi gerçekleştirmeleri önünde bir engel yoktur. Onlar tarafından tesis edilen aval işlemi geçerlidir ve temsil olunan kişiyi bağlar.

2.4.1.1.2. Sınırlı Ehliyetsiz Kişiler

Ayırt etme gücüne sahip küçükler veya kısıtlılar hukuk sistemimizde sınırlı ehliyetsiz olarak adlandırılırlar. Sınırlı ehliyetsiz kişilerin, kural olarak velileri varsa velayet altına, velileri yoksa vesayet altına alınmaları gerekir.²¹⁹ Sınırlı ehliyetsizlerde kural, kişilerin ehliyetsiz olmalarıdır. Bu kişiler istisnai olarak bazı hallerde fiil ehliyetine sahiptirler. Sınırlı ehliyetsizler için, TMK 16/1 gereğince karşılıksız kazanım ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanırken kanuni temsilcinin rızası aranmazken bunun dışındaki işlemlerde -bilhassa borçlandırııcı işlemlerde- tesis edilen işlemin geçerliliği için ya kanuni temsilcinin işleme rıza göstermiş olması ya da işlemin bizzat kanuni temsilci tarafından yapılması gerekir.²²⁰ Kanuni temsilciler işlem yapılmadan önce veya işlemin yapıldığı esnada rıza gösterebileceği gibi işlem tesis edildikten sonra da onay verebilirler.²²¹ Kanuni temsilcilerin verecekleri onay veya rıza herhangi bir şekil şartına bağlı olmadığı gibi açık veya zımni vermelerine de bir engel yoktur.²²² Sınırlı ehliyetsiz tarafından tesis edilmiş olan işleme kanuni temsilcisi tarafından onay verildiği anda işlem geçerli hale geleceğinden verilen onayın geri alınması mümkün değildir. Ancak kanuni temsilci tarafından işlem tesis edilebilmesi için izin verilmiş olması halinde, işlem sınırlı ehliyetsiz tarafından tesis edilinceye kadar izin geri alınabilir.²²³ Sınırlı ehliyetsizlerin kambiyo taahhüdünde bulunması bakımından velayet altındaki sınırlı ehliyetsizler ile vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizler bakımından fark vardır. Bu nedenle çalışmamızda sınırlı ehliyetsizler yönünden kambiyo taahhüdünde bulunulması ve kambiyo senetlerinde temsil hususu iki başlık altında incelenecektir.

2.4.1.1.2.1. Velayet Altındakiler

Sınırlı ehliyetsizler velilerinin bulunması halinde öncelikli olarak velayet altına alınırlar. Ana ve babanın sağ ve birlikte olması halinde velayet hakkı ikisine birden aitken, ana ve babadan birinin vefat etmiş olması halinde velayet hakkı bir diğerinde; boşanmış olmaları halinde ise, mahkeme tarafından velayet kime verilirse ona aittir. Bir sınırlı ehliyetsiz tarafından işlem tesis edilirken velinin rızası gerekmektedir. Ana ve babanın ikisinin de rızasının gerekli olduğu hallerde, işlemin karşı tarafı iyi niyetli üçüncü kişi ise;

²¹⁹**Taşkın, Feyzullah;** (2002), Vesayet Organlarının Görev ve Sorumlulukları,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s.8.

²²⁰**Helvacı,** s.76.

²²¹**Dural,** s.87; **Helvacı,** s.77;**Taşkın,** s.56.

²²²**Helvacı,** s.77-78; **Dural,** s.87; **Taşkın,** s.56.

²²³**Dural,** s.88; **Taşkın,** s.56.

eşlerden birinin rıza vermiş olması halinde diğersinin de rızasının olduğunu kabul ederek işlem tesisinde bulunabilirler.

Velayet altındaki kişiler adına kanuni temsilcileri başkaca herhangi bir özel yetkilendirmeye veya bir izne gerek olmadan kambyo senedi düzenleyebilir veya diğers her türlü kambyo taahhüdünde bulunabilir.²²⁴ Sınırlı ehliyetsizin kanuni temsilcinin rızası olmadan kambyo taahhüdünde bulunmuş olması halinde ise işlem, kanuni temsilcinin rıza vermesi ile geçerli olacaktır.²²⁵ Bu halde veli tarafından verilen rıza veya izin yeterli olup, vesayet makamının izni gerekli değildir. Sınırlı ehliyetsiz tarafından tesis edilen işlem, kanuni temsilci tarafından rıza verilene kadar askıda hükümsüzdür. Sınırlı ehliyetsizlik halinde kural kişinin ehliyetsiz olması olduğundan; şayet bir kişi, işlem tesis edilirken kanuni temsilcinin izin veya rızasının var olduğunu iddia ediyorsa, bu iddiasını ispatlaması gerekir. Veli tarafından işleme izin verilmesi süresinin uzaması halinde veya iznin ne zaman verileceğı belirsiz olduğunda bu belirsizlikte beklemek istemeyen üçüncü kişi tarafından veya başvurulmuş olması halinde mahkeme tarafından veliye uygun bir süre verilerek, işleme izin verip vermediğini bildirmesi istenebilir. Verilen süre içerisinde veli tarafından işleme izin verilmezse o halde düzenlenen kambyo senedi geçersizdir.²²⁶ TTK'nın yetkisiz temsile ilişkin hükümleri burada uygulanmaz. Veli tarafından işleme izin verilmiş olması halinde ise kural olarak izin geçmişe etkili sonuç doğurur. Ancak sınırlı ehliyetsiz ve üçüncü kişi işlemin geçerliliğini, velinin rızasına bağı tutabilir. Bu halde kambyo senedi velinin vermiş olduğu rıza anında geçerlilik kazanır.

TMK 126 ve 124 gereğince velilerinin rızası veya mahkeme kararı ile ergin kılınan kimseler ayırt etme gücüne sahipseler o halde kendi ad ve hesaplarına kambyo taahhüdünde bulunma imkânları vardır. Evlenmenin sona ermiş olması durumunda ise önceden ergin kılınan kişilerin bu statüleri etkilenmeyeceğinden kendi başlarına tam ehliyetliler gibi kambyo taahhüdünde bulunmalarının önünde bir engel yoktur.²²⁷

²²⁴ **Ayan/Ayan**, s.71; Yargıtay 12 Hukuk Dairesi, 1981/8335 esas, 1981/9699 karar sayılı ilamı; Aynı yönde Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 1988/3112 esas, 1988/15133 karar sayılı ilamı.

Aval işlemi velayet altındaki sınırlı ehliyetsizler bakımından yasaklı işlemlerden olup, velinin rızası veya izni olsa dahi sınırlı ehliyetsiz adına aval işlemi gerçekleştirilmez.

²²⁵ **Ayan/Ayan**, s.72.

²²⁶ **Helvacı**, s.79.

²²⁷ **Helvacı**, s.51. Evliliğın butlan ile sona ermesi halinde kişinin erginliğinin devam edip etmeyeceğı hususu doktrinde tartışmalı olup baskın görüşe göre şayet evlilik butlan ile sona ermişse iyi niyetli eşin erginliği devam eder. Ne var ki eşin kötü niyetli olduğu hallerde erginlik sona erecektir. Bu durumda erginliği geri alınan eşin kendi adına kambyo taahhüdünde bulunabilmesi için kanuni temsilcisinin rızası veya izni gerekir. Bkz: **Hatemi, Hüseyin**. (1992), *Kişiler Hukuku Dersleri*, İstanbul, Filiz Yayınevi, s.46. Yazar evliliğın butlanına ancak izin alınmadan

TMK 12 gereğince on beş yaşını doldurmuş kişiler, kendi istekleri ve velilerinin rızaları ile mahkeme kararı doğrultusunda ergin kılınabilirler. Mahkeme kararı ile ergin kılınan bu kişiler mahkeme tarafından erginliğe ilişkin bir tarih belirlenmiş olması halinde bu tarihten, mahkeme tarafından bir tarih belirlenmemiş olması halinde ise verilen kararın kesinleşmesi anından itibaren, tam ehliyetliler gibi kendi başlarına velilerinin rıza ve iznine gerek olmaksızın, kambiyo taahhüdünde bulunabilirler.

Velileri tarafından bir meslek veya sanatla uğraşması için her türlü olağan işi yapma yetkisi verilen kişilerin yalnızca kendilerine verilen yetki sınırları içinde kalmak kaydıyla kambiyo taahhüdünde bulunmaları veya sınırlar dâhilinde kendi adlarına kambiyo taahhüdünde bulunmaları için temsilci atamaları mümkündür.²²⁸ Küçük veya kısıtlıya verilen bu yetki, işletmeyi temsilen küçük veya kısıtlı tarafından ticari temsilci atanabilmesi iznini kapsamaz. Bu nedenle her ne kadar kendisine bir meslek veya sanatla uğraşması bakımından sınırlı olarak yetki verilmiş olsa da velinin rızası veya izni olmadan, kısıtlı veya küçük tarafından işletmeye ticari temsilci atanamaz. Bu duruma rağmen ticari temsilci atanmış ve ticari temsilci tarafından işletme adına kambiyo taahhüdünde bulunulmuşsa, o halde velinin onayı beklenir. Şayet veli işleme onay verirse o halde kambiyo taahhüdünden kaynaklı borçtan işletme sorumlu olur. Aksi halde TTK 678 gereğince yetkisiz ticari temsilci tesis edilen işlemde dolaylı bizzat sorumlu olur.

Velayet altındaki kişiler kendilerini ergin olarak göstererek velilerinin izin ve rızaları olmadan işlem tesis etmişlerse o halde iyi niyetli üçüncü kişilerin uğramış oldukları zararları karşılamak zorundadırlar.

Velayet altında bulunan kişiler lehine kambiyo taahhüdünde bulunulması, bir borçlandırıcı işlem olmadığından, kambiyo senedinde velayet altındaki küçük veya kısıtlının lehtar olarak gösterilmesi halinde, senedin geçerliliği bakımından velinin rızası veya izni aranmaz. Öte yandan senedin ciro edilmesi halinde sınırlı ehliyetsiz müracaat borçlusu haline geleceğinden artık velinin rızası gerekecektir.

küçüğün evlenmesi sebebiyle hükmedilmişse ortadan kalkacağını, olağanüstü evlenme yaşının altındaki evlenmeler dışında diğer durumlarda devam edeceği görüşündedir., evliliğin butlan kararı ile sona ermesi halinde erginliğin sona ereceğine ilişkin bkz: **Oğuzman/Seliçi /Oktay-Özdemir**, s.68, evliliğin butlan ile sona ermiş olması halinde erginliğin devam edeceğine dair görüş için bkz: **Helvacı**, s.51; **Dural**, s.53; **Akıntürk, Turgut/ Ateş, Derya**; (2020), Medeni Hukuk, 26. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi., s.120.

²²⁸**Kayar, İsmail**; (2018), 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, 5. Baskı, İstanbul, Seçkin, s.609-610.

Velayet altındaki küçük ve kısıtlıları temsilen velileri tarafından, herhangi bir rıza ve izne gerek olmadan kambiyo taahhüdünde bulunulabilir. Ancak TMK 345'e göre; çocuklar ile velileri arasında veya veliler menfaatine; çocuk ve üçüncü kişi arasında kambiyo taahhüdünde bulunulması durumunda; çocuğun borç altına girebilmesi için, işleme kayyımın katılması ve işlemin geçerliliği için hâkim onayı gerekir.

Sınırlı ehliyetsize; velisi tarafından, sınırlı şekilde kambiyo taahhüdünde bulunma izni verilebilir. Bu halde sınırlı ehliyetsiz, kendisine verilen izin miktarında kambiyo taahhüdünde bulunabilir ve bu kısma kadar yapılan işlemler geçerlidir. Verilen izni aşan miktar yönünden ise, yapılan işlem geçersizdir. Sınırlı ehliyetsize verilen iznin sınırları kapsamında, küçük veya kısıtlı tarafından, kendi adlarına kambiyo taahhüdünde bulunması için temsilci ataması yapılabilmesi mümkündür.

Bir kimse, kambiyo taahhüdünde bulunduğu ve kambiyo senedini lehtara teslim ettiği anda fiil ehliyetine sahip olmalıdır. Kambiyo senedi düzenlendikten ve lehtara teslim edildikten sonra kişinin fiil ehliyetini kaybetmesi durumunda kişinin sorumluluğu ortadan kalkmaz.²²⁹ Aynı şekilde kişi, kambiyo senedinin düzenlendiği esnada fiil ehliyetine sahip değilken senedin lehtara teslimi anında fiil ehliyetine sahipse, artık burada da kişinin sorumluluğunun bulunduğu kabul edilir. Çünkü bir kambiyo senedinin teslim ile düzenlenmiş olur.²³⁰ Ancak kambiyo senedinin teslim edildiği anda kişinin fiil ehliyetine sahip olması zorunlu olduğundan; senedin düzenlenmesi tarihinde kişi fiil ehliyetine sahipken, senedin teslim edildiği tarihte fiil ehliyetine sahip değilse veya senedin teslim anından sonra fiil ehliyetini kazanırsa, artık burada kişinin kambiyo taahhüdünden kaynaklı sorumluluğunun bulunduğu söylenemez.

Kambiyo taahhüdü ile borç altına giren kişilerin ehliyetsizlik itirazları, herkese karşı ileri sürülebilecek itirazlardandır ve ehliyetsiz kimseler tarafından bulunulan kambiyo taahhütleri, kesin olarak geçersizdir. Ancak ayırt etme gücüne sahip velayet veya vesayet altında bulunan kısıtlılarda, kanuni temsilcinin rızası olmaksızın kambiyo taahhüdünde bulunulmuş ve kanuni temsilci tarafından onay verilmemesi nedeniyle işlem geçersiz

²²⁹Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 2015/10737 esas, 2015/22722 karar ve 01/10/2015 tarih sayılı ilamı. **Kayar**, s.164.

²³⁰**Yıkar**, s.61.

olmuşsa, kısıtlı alacaklıya karşı TBK 49 kapsamında haksız fiilden kaynaklı olarak zararını tazminle sorumludur.²³¹

Velileri tarafından, sınırlı ehliyetsiz adına, hiçbir makamın izin ve onayına tabi olunmaksızın, kambiyo taahhüdünde bulunulabileceği gibi temsilci de atanabilir. Küçük veya kısıtlının; velinin izni veya onayı olmaksızın, kendileri adına temsilci atamış olmaları halinde ve bu temsilcinin küçük veya kısıtlı adına kambiyo taahhüdünde bulunmuş olması halinde velinin; hem temsilci atamasına, hem de temsilcinin tesis etmiş olduğu işleme onay vermesi gerekir. Velinin onay anına kadar, işlem askıda hükümsüzdür. Veli işleme onay vermezse, TTK 678 gereğince temsilci bizzat sorumlu olur. Şayet veli kambiyo taahhüdünde lehtar kendisi olacak biçimde işlem tesis edilmesi için sınırlı ehliyetsiz küçük veya kısıtlıya bir temsilci ataması yapmışsa o halde temsilcinin geçerli bir temsil yetkisine sahip olması için kayyımın da işleme katılması ve mahkeme tarafından işleme onay verilmesi gerekir.

Kambiyo taahhüdünde bulunulması halinde uygulanacak ehliyet hükümleri, temsil olunana uygulanır. Temsil olunanın, kambiyo taahhüdünden kaynaklı sorumluluğunun doğması için, borç altına girmeye ehil olması gerekir. Temsilcinin ise genel temsil kuralları çerçevesinde fiil ehliyetine sahip olmasına gerek olmayıp, ayırt etme gücüne sahip olması yeterlidir.²³² Bu nedenle sınırlı ehliyetsiz küçük veya kısıtlının, bir başkasının temsilcisi olarak kambiyo senedi düzenleyebilmesi mümkündür. Küçük veya kısıtlı; bir başkasının temsilcisi olarak, kambiyo taahhüdünde bulunurken, velilerinin izin ve onayları gerekmez. Her ne kadar velayet altındaki sınırlı ehliyetsizlerin aval işlemi yapması ya da temsilci aracılığıyla onlar adına aval işlemi yapılması yasak olsa da, sınırlı ehliyetsizin bir başkasını temsilen, aval işlemi yapabilmesi mümkündür.

2.4.1.1.2.2. Vesayet Altındakiler

Sınırlı ehliyetsizler kural olarak velileri varsa velayet altına alınırlar. Şayet velayet altına alınamıyorlarsa, o zaman vesayet altına alınırlar ve kendilerine kanuni temsilci olarak vasi atanır. Vasiler, veliler gibi kanuni temsilci olsalar da, sınırlı ehliyetsiz adına bazı iş ve işlemleri, veliler gibi doğrudan doğruya kendi başlarına gerçekleştiremezler. Kanunda

²³¹Can, s.57.

²³² Tekinalp, Ünal; (1976), Kambiyo Senetlerinde Temsile İlişkin Bazı Sorunlar, Temsil ve Vekaletle İlişkin Sorunlar Sempozyumu, İstanbul, 14-16 Haziran 1976., (Temsil) s.38.

sayılan bazı iş ve işlemler için vesayet makamının, bazı iş veya işlemler için ise denetim makamının iznine ihtiyaç duyarlar.

TMK 462/5 gereğince vesayet altında olan sınırlı ehliyetsizler, kambiyo taahhüdünde bulunurken vasilerinin rızasının yanında, vesayet makamı yani sulh hukuk mahkemesinin de onayı gerekir.²³³ Küçük veya kısıtlı adına vasi; vesayet makamının izni olmadan, kambiyo taahhüdünde bulunursa işlem askıda hükümsüzdür. TMK 451 gereğince karşı taraf veya mahkemeye başvurulmuş olması halinde mahkeme tarafından, vasiye uygun bir süre verilerek, sulh hukuk mahkemesinden izin alması istenir. Vesayet makamının işleme izin vermesi ile kambiyo taahhüdü geçerli hale gelecek, küçük veya kısıtlı, kambiyo taahhüdünden kaynaklı olarak sorumlu olacaktır. Verilen süre içerisinde mahkemeden izin alınmazsa veya mahkeme tarafından işleme izin verilmezse o halde sınırlı ehliyetsiz adına işlem tesis eden vasi, TTK 678 kapsamında senetten doğan borçtan dolayı bizzat sorumlu olacaktır.²³⁴

Küçük veya kısıtlı tarafından vasinin ve vesayet makamının izni olmadan kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması veya vasi tarafından küçük veya kısıtlı adına vesayet makamının izni olmadan kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde, işlem baştan itibaren geçersiz olmaz; askıda hükümsüz olarak kalır. Vasinin ve vesayet makamının onayı ile yapılan kambiyo taahhüdü geçerli hale gelir.²³⁵ Vasi ve vesayet makamının izni olmazsa eğer o zaman yapılan işlem geçersizdir. Bu geçersizlik mutlak def'i²³⁶ olup, senedin bütün alacaklılarına karşı ileri sürülebilir. Sınırlı ehliyetsiz tarafından vasi ve vesayet makamının izni olmadan kambiyo taahhüdünde bulunulduğu; ancak vasinin izin verme anında veya vasi izin verdikten sonra vesayet makamının izin verme anında, sınırlı ehliyetsiz tam fiil ehliyetine sahip hale gelirse, o halde kendi vereceği icazet ile işlem geçerli hale gelir.²³⁷

²³³Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2012/11712 esas 2012/29214 karar ve 12/10/2012 tarih sayılı ilamı.

²³⁴**Taşkın**, s.71. Aksi görüş için bkz: **Tekinalp (Temsil)**, s.38. Yazara göre TMK 451 doğrultusunda vesayet makamından izin alınması için süre verilmiş ancak bu süre içerisinde izin verilmemiş vasinin TTK 678 kapsamında sorumluluğuna gidilmez. Ancak vasi tarafından TMK 451 kıyaslamasıyla vesayet makamından izin talep edilmezse o halde TTK 678 kapsamında sorumlu tutulması gerekir.

²³⁵**Dinç, Hakkı**; (2010), Vesayet Altındaki Kişinin Temsili, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, S.147, s.14.

²³⁶**Yılmaz**, s.400.

²³⁷**Dural**, s.87.

Küçük veya kısıtlılara vasinin ve vesayet makamının izni ile kendi başlarına kambiyo taahhüdünde bulunma hakkı verilebilir. Bu durumda küçüğün, kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi olduğunun, senet metninden anlaşılması gerekmez.²³⁸

TMK 16 gereğince küçük veya kısıtlının lehine kazandırıcı işlem tesis edilirken vasi ve vesayet makamının izni gerekmez. Buradan hareketle vasi, küçük veya kısıtlı adına temsilen; küçük veya kısıtlı ise, doğrudan kendi adlarına, senedin lehtar olarak işlem tesisinde bulunabilir. Ne var ki senedin ciro edilmesi halinde artık küçük veya kısıtlı müracaat borçlusu haline geleceğinden vasinin ve vesayet makamının izni gerekecektir.

Bir küçük veya kısıtlının, vesayet altına alındığı, ilan edilme anında iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir. Bu halde küçük veya kısıtlı tarafından, vesayet kararı ilan edilmeden önce kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde işlem geçerlidir.²³⁹

Mahkeme tarafından bir meslek veya sanatla uğraşması bakımından kendisine bu konuyla sınırlı olarak her türlü olağan işlemi yapma yetkisi verilen ve vesayet altında bulunan kişiler, yalnızca kendilerine verilen yetki sınırları içinde kalmak koşuluyla, kambiyo taahhüdünde bulunmaları veya sınırlar dâhilinde kendi adlarına kambiyo taahhüdünde bulunmaları için temsilci atamaları mümkündür.²⁴⁰ Küçük veya kısıtlıya verilen bu yetki, işletmeyi temsilen küçük veya kısıtlı tarafından ticari temsilci atanabilmesi iznini kapsamaz. Bu nedenle her ne kadar kendisine bir meslek veya sanatla uğraşması bakımından sınırlı olarak yetki verilmiş olsa da, vasinin ve vesayet makamının izni olmadan kısıtlı veya küçük tarafından işletmeye ticari temsilci atanamaz. Bu duruma rağmen ticari temsilci atanmış ve ticari temsilci tarafından işletme adına kambiyo taahhüdünde bulunulmuşsa, o halde vasi ve vesayet makamının onayı beklenir. Şayet onay verilirse kambiyo taahhüdünden kaynaklı borçtan işletme sorumlu olur. Aksi halde TTK 678 gereğince yetkisiz ticari temsilci tesis edilen işlemde dolayı bizzat sorumlu olur.

Vesayet altındaki küçük ve kısıtlılar adına vasi tarafından bir kambiyo taahhüdünde bulunulduğu ve lehtarın vasi olduğu durumlarda işleme kaydının katılması ve vesayet makamının izninin yanında denetim makamının da izni gerekir.²⁴¹ Vasinin kendi menfaatine

²³⁸**Taşkın**, s.71.

²³⁹Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2015/11249 esas 2015/13095 karar ve 11/05/2015 tarih sayılı ilamı.

²⁴⁰**Kayar**, s.609-610.

²⁴¹Bu halde TMK 345 değil TMK 463/1-7 uygulanacağına ilişkin bkz: **Yücel, Özge**; (2011) Çocuğun Kayyım Tarafından Temsili, 1. Baskı, Ankara, Turhan Kitapevi, s.118; **Dinç**, s.11; **Taşkın**, s.87.

üçüncü kişilerle işlem tesis etmiş olması halinde ise TMK 426/1-b-2 gereğince, işleme kaydının katılması ve mahkeme kararı gerekir.

Vesayet altına alınmış küçük veya kısıtlılar hile ile kendilerini tam ehliyetli olarak göstererek üçüncü kişilerle işlem tesis ederlerse o halde iyi niyetli üçüncü kişilerin uğradığı zararları karşılamak zorundalardır.

Vesayet altındaki küçük veya kısıtlılar, kendi başlarına kambyo taahhüdünde bulunamadığından kendi adlarına kambyo taahhüdünde bulunması için temsilci de atayamazlar. Ancak vasinin ve vesayet makamının izni ile küçük veya kısıtlı, kendi adlarına kambyo taahhüdünde bulunulması için temsilci ataması yapılabilir. Vasinin küçük veya kısıtlı adına kambyo senedi düzenlenmek üzere bir temsilci atayabilmesi için ise vesayet makamının izni gerekir.²⁴² Vasinin ve vesayet makamının izni alınmaksızın, küçük veya kısıtlı adına kambyo taahhüdünde bulunulması için temsilci atanmış olması ve temsilci tarafından kambyo taahhüdünde bulunulması durumunda, yapılan işlem askıda hükümsüz durumdadır. Karşı tarafın veya başvuru halinde mahkemenin vereceği uygun bir süre içerisinde izinler tamamlanmazsa tesis edilen işlem geçersiz olacaktır. Bu halde kambyo taahhüdünde bulunan yetkisiz temsilci, TTK 678 gereğince senetten kaynaklanan borçtan dolayı bizzat sorumlu olacaktır.

Vasinin; kendi lehine kambyo taahhüdünde bulunmak isteyen küçük veya kısıtlı adına temsilci atayabilmesi için vesayet makamının izninin yanında, denetim makamının iznine de ihtiyaç vardır. Vasinin menfaatine üçüncü bir kişi lehine kambyo taahhüdünde bulunulabilmesi adına temsilci atanmış olması halinde ise işleme kaydının katılması ve mahkeme kararı gerekir. Kaydının katılması ve denetim makamının izni, temsilci atanması esnasında değil, kambyo taahhüdünde bulunulma esnasında gereklidir.

Bir kimsenin temsilci olarak yetkilendirilebilmesinde, temsilcinin ayırt etme gücüne sahip olması yeterli olup, tam fiil ehliyetine sahip olması aranmadığından, vesayet altındaki küçük veya kısıtlının; bir başkasının temsilcisi olarak, onlar adına kambyo taahhüdünde bulunmaları mümkündür. Küçük veya kısıtlı bir başkasının temsilcisi olarak işlem tesis ederken, bizzat sorumlu olarak borçlandırıcı işlem yapmadıklarından başkası adına kambyo taahhüdünde bulunurken, vasinin ve vesayet makamının iznine ihtiyaçları yoktur. Aval

²⁴²Hatemi, s.77.

işlemi vesayet altındaki küçük veya kısıtlılarda yasaklı işlemlerden olmalarına rağmen bir başkası adına temsilen küçük veya kısıtlının aval işlemi yapması da mümkündür.

2.4.1.1.3. Tam Ehliyetsiz Kişiler

TMK 15 gereğince ayırt etme gücüne sahip olmayan ve bu nedenle gerçekleştirdikleri fiiller hukuki olarak sonuç doğurmayan kişiler, tam ehliyetsiz olarak tanımlanır. Yapılacak hukuki işlemleri tam ehliyetsizler adına kanuni temsilcileri yaparlar.

Tam ehliyetsiz kişiler kesin olarak fiil ehliyetine sahip olmadıklarından onların yapmış oldukları işlemler baştan itibaren kesin hükümsüzdür.²⁴³ Kanuni temsilcilerin, tam ehliyetsiz tarafından tesis edilen işleme onay vermiş olması veya işlem yapıldıktan sonra tam ehliyetsizin fiil ehliyetini kazanmış olması halinde dahi işlem geçerlilik kazanmaz. Yapılan işlem tamamıyla tam ehliyetsizin yararına olması ve üçüncü kişilerin iyi niyeti işlemin geçerliliğini etkilemez.²⁴⁴ Tam ehliyetsizlerin üstün menfaati, üçüncü kişilerin iyi niyetinin üzerinde bir koruma gerektirir. Tıpkı bir hukuki işlem tesis edemeyecekleri gibi tam ehliyetsizlerin işlem tesis edilirken açıklamış oldukları beyanlar da geçersizdir. Yani tam ehliyetsizler, hukuki mahiyette bir işlem tesis edemedikleri gibi, hukuki beyanda da bulunamazlar ve onlara karşı beyanda bulunulamaz.²⁴⁵ Tam ehliyetsizlik hususu hukukumuzda korunması gereken üstün kamu yararı olarak tanımlandığından yargılamanın her aşamasında ileri sürülebileceği gibi hâkim tarafından re'sen de dikkate alınmalıdır.

Tam ehliyetsizler, kendi başlarına kambiyo taahhüdünde bulunamazlar. Tam ehliyetsizlerin, kendi başlarına kambiyo taahhüdünde bulunmuş olmaları halinde sonradan verilecek onay ile de taahhüdün geçerli hale getirilmesi mümkün değildir. Tam ehliyetsizler adına ancak onları temsilen kanuni temsilcileri tarafından bizzat kambiyo taahhüdünde bulunulabilir.

Velayet altında bulunan tam ehliyetsiz adına velileri, herhangi başkaca bir izne gerek duyulmadan bizzat kambiyo taahhüdünde bulunabilirler. Eşler birlikte ise o halde velayet hakkı birlikte kullanılması gerektiğinden, eşlerin birlikte kambiyo taahhüdünde bulunması

²⁴³ Dural, s.69; Helvacı, s.65; Hatemi, s.62.

²⁴⁴ Dural, s.69-71; Helvacı, s.67; Akıntürk/Ateş, s.130. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı, 1941/4 esas 1941/21 karar ve 28.07.1941 tarih sayılı ilamı; “alacaklı, senedi düzenleyen kişinin ehliyetsiz olması halinde iyiniyetli olduğunu dahi ileri süremez. Çünkü ehliyet kamu düzenini ilgilendirir. Süresiz şikayet yolu ile İcra Mahkemesinden takibin iptali istenebilir.”

²⁴⁵ Dural, s.66.

veya diğ er eş in de rızasının olması gerekir. Şayet eşlerden biri diğ erinin rızası olmadan kambiyo taahhüdünde bulunursa, TMK 342/2 gereğince üçüncü kişilerin iyi niyeti korunur. Üçüncü kişilerin iyi niyetli olmadığı hallerde ise işlem tam ehliyetsiz bakımından hükümsüz olup, bu halde yetkisiz temsil söz konusudur. Eşlerin ayrı olmaları halinde, velayet hakkı kendisine devredilen ana veya baba velayet hakkını kullanabileceğinden, bunların tam ehliyetsiz adına bizzat kambiyo taahhüdünde bulunma hakkı vardır. Şayet tam ehliyetsiz adına kambiyo taahhüdünde bulunurken veliler kendi lehlerine veya kendi menfaatlerine olacak şekilde üçüncü kişilerle birlikte kambiyo taahhüdünde bulunacaklarsa o halde TMK 345 gereğince işleme kayyımın da katılması ve hâkim onayı olması gerekir.²⁴⁶

Vesayet altında bulunan tam ehliyetsizlerde ise, vasi tarafından tam ehliyetsiz adına kambiyo taahhüdünde bulunulurken, vesayet makamının da izni veya onayı gerekir. Vesayet makamının izni olmadan vasi tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulduğu durumlarda, tam ehliyetsiz kambiyo taahhüdünden dolayı sorumlu değildir. Üçüncü kişi için ise işlem, askıda hükümsüzdür. TMK 451 gereğince üçüncü kişi tarafından veya başvurulmuş olması halinde mahkeme tarafından, vesayet makamından izin alınması için uygun bir süre verilir. Verilen süre içerisinde izin alınmazsa, o zaman üçüncü kişi de kambiyo taahhüdü ile bağlı olmaktan kurtulur. Verilen süre içerisinde, vesayet makamı tarafından kambiyo taahhüdüne izin verilirse, o halde işlem geçerli hale gelir. Tam ehliyetsiz adına vasi lehine veya vasiinin menfaatine olacak biçimde üçüncü kişi lehine, geçerli bir kambiyo taahhüdünde bulunulması için vesayet makamının yanında, işleme bir kayyımın katılması ve denetim makamının da izni gerekir.

Ehliyetin, kambiyo senedinin karşı tarafa teslim edildiği anda var olması gerekir. Bir kimse kambiyo senedi düzenlerken tam ehliyetliken, senedin teslimi anında tam ehliyetsiz hale gelirse, o halde düzenlenen kambiyo senedi geçersiz hale gelecektir. Şayet kişi senedin teslim anından sonra ehliyetini kaybederse, o zaman senedin geçerliliği bu durumdan etkilenmeyecektir.²⁴⁷ Buradan çıkarılacak sonuç ile şayet bir kişi tam ehliyetsiz olarak kambiyo senedi düzenlemiş, ancak senedin teslimi anında tam ehliyetli hale gelmişse, artık düzenlenen senede kendisi rıza gösterebilecek durumda olduğundan düzenlenen kambiyo senedi geçerlidir.

²⁴⁶Ayrıntılı açıklamalar için bkz: **Yücel**, s.117-123. Borçlandırııcı işlem olmaması durumunda TMK 345'in devreye girmeyeceği konusunda **Yücel**, s.122.

²⁴⁷**Yılmaz**, s.398.

Kısıtlılık halinden farklı olarak tam ehliyetsizlik mutlak def'i niteliğinde olduğundan ilan gerekmeksizin her zaman tam ehliyetsiz tarafından yapılan işlem hükümsüzdür. Bunun yanında tam ehliyetsizlik hususu kamu düzenine ilişkin bir husus olduğundan, hâkim tarafından diğer dava şartlarından önce resen incelenmesi gerekir.

Kural olarak tam ehliyetsizlerin yapmış oldukları işlemler kesin hükümsüzdür. Ancak kesin hükümsüzlüğün ileri sürülmesi, açıkça tam ehliyetsizin menfaatine aykırı ise, o zaman bu durum ileri sürülmez²⁴⁸ ve işlem geçerli kabul edilir.²⁴⁹ Şayet tam ehliyetsizin temsilcisi tarafından veya kendisinin tam ehliyetli hale gelmiş olması halinde kendisi tarafından, ehliyetsizlik durumunun üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi, hakkın kötüye kullanılması olarak yorumlanıyorsa²⁵⁰ veya tam ehliyetsiz tam ehliyetli hale geldiğinde, kendisi de aynı işlemi tesis edecek idiyse, o halde işlem geçerli bir işlemmiş gibi hüküm ve sonuç doğurur.

Yukarıda da ayrıntılı bir biçimde anlattığımız gibi, bir kimsenin kendi adına bir hukuki işlemi tesis etmesi amacıyla bir başka kişiyi temsilci olarak atayabilmesi için tesis edilecek olan işlemi, kişinin bizzat yapabiliyor olması gerekir. Doğal olarak tam ehliyetsizlerin, kendileri adına kambyo taahhüdünde bulunmak üzere bir başkasını temsilci olarak atamış olması halinde, yapılan atama işlemi de geçersiz olacaktır. Verilen temsil yetkisi kesin olarak hükümsüzlük yaptırımıyla karşı karşıya olduğundan sonradan kanuni temsilci tarafından işleme onay verilmesi veya tam ehliyetsizin tam ehliyetli hale gelmesi halinde dahi geçerli hale gelmez.²⁵¹

Bir tam ehliyetsiz, kendisine temsilci atayamayacağı gibi bir başkasının da temsilcisi olamaz. Bir kimse, tam fiil ehliyetine sahip olduğu sırada, bir başkasını kendisine temsilci olarak atamış, ancak sonradan fiil ehliyetini kaybederek tam ehliyetsiz hale gelmişse, o halde verilen temsil yetkisi sona erer.²⁵²

Geçersiz temsil yetkisi ile tam ehliyetsiz adına kambyo taahhüdünde bulunulması halinde ise tam ehliyetsiz, senetten kaynaklı borçtan dolayı sorumlu tutulamaz.

²⁴⁸Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı, 1955/22 esas 1955/2 karar ve 09.03.1955 tarih sayılı ilam “*mümeyyiz olmayan kimse temyiz kudretini haiz olsa idi aynı surette hareket edecek, yani normal zekâlı bir insan dahi aynı tarzda muamelede bulunabilecek idi ise ehliyetsiz olduğundan bahisle muamelenin hükümsüzlüğünü ileri sürmemelidir.*”

²⁴⁹Helvacı, s.70; Dural, s.73.

²⁵⁰Dural, s.73; Helvacı, s.70.

²⁵¹Helvacı, s.43; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.81.

²⁵²Akyol, s.216.

Tüm bu açıklamalar, tam ehliyetsiz kimsenin, kendi başına kendisi adına bir başkasını temsilci olarak atamış olması hali için geçerlidir. Kanuni temsilcisi tarafından tam ehliyetsiz adına kambiyo taahhüdünde bulunulması için bir başkasının temsilci olarak atanması mümkündür. Kanuni temsilciler tarafından atanan temsilci, tam ehliyetsiz adına iş ve işlemler yapabilirler. Ne var ki her halde kanuni temsilcinin tüm yetkilerini atadıkları diğer temsilciye devretmesi mümkün değildir.²⁵³ Ancak belirli işlemler adına tam ehliyetsiz adına bir başkasına temsil yetkisi verilebilir.²⁵⁴

Şayet tam ehliyetsiz velayet altında ise, veliler tam ehliyetsiz adına başka herhangi bir makamın izni gerekmeksizin kambiyo taahhüdünde bulunabildiklerinden, velilerin hiçbir izne gerek olmaksızın, bir başka kişiyi tam ehliyetsiz adına kambiyo taahhüdünde bulunmak üzere yetkilendirmesi mümkündür. TBK 504 gereğince veli tarafından atanan temsilci, ayrıca yetkilendirilmediği sürece kambiyo taahhüdünde bulunamaz. Yetkisiz temsilci tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulduğunda, tam ehliyetsiz senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu değildir. Yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu kambiyo taahhüdüne veli tarafından onay verilmesi halinde, tam ehliyetsiz senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu hale gelir. Velinin işleme onay vermemesi halinde temsilci, TTK 678 gereğince senetten bizzat sorumlu olacaktır. Velinin kambiyo senedinin lehtar olması veya veli menfaatine, üçüncü bir kişi lehine kambiyo taahhüdünde bulunulabilmesi için bir kimsenin temsilci olarak atanabilmesi ancak işleme kayyım atanması ve hâkim onayı ile mümkündür.

Tam ehliyetsizin vesayet altında bulunması halinde ise, vasi ancak vesayet makamının izni ile tam ehliyetsiz adına kambiyo taahhüdünde bulunabileceğinden, vasinin bir başkasını tam ehliyetsiz adına kambiyo taahhüdünde bulunmak üzere yetkilendirebilmesi için de vesayet makamının izin veya onayı gerekir. Vesayet makamından izin alınmaksızın bir kimsenin tam ehliyetsiz adına kambiyo taahhüdünde bulunmak üzere yetkilendirilmesi ve temsilci tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde, tam ehliyetsiz yapılan işlemle bağlı değilken, üçüncü kişi senetle bağlıdır. Üçüncü kişi TMK 405 gereğince mahkemeye başvurarak uygun bir süre içinde vesayet makamından izin alınmasını isteyebilir. Verilen süre içerisinde vesayet makamı işleme onay verirse, tam ehliyetsiz senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu olacaktır. Vesayet makamı tarafından işleme izin verilmezse, TTK 678 gereğince yetkisiz temsile ilişkin hükümler burada da uygulanacak

²⁵³Tuhr, s.344; Dinç, s.11.

²⁵⁴Tuhr, s.344; Akyol, s.216.

ve kambiyo taahhüdünde bulunan temsilci senetten bizzat sorumlu olacaktır.²⁵⁵ Kambiyo taahhüdünün vasi lehine veya vasi menfaatine üçüncü bir kişi ile düzenlenmesi halinde, işleme vesayet makamının yanında kayyımın katılması ve denetim makamının da izin veya onayı gerekir.

Hukuk sistemimizde bir kimsenin temsilci olarak atanabilmesi için tam fiil ehliyetine sahip olması gerekmezken, ayırt etme gücün sahip olması gerekir. Tam ehliyetsizler ayırt etme gücüne sahip olmadıklarından dolayı bir başkası adına işlem yapmak için temsilci olarak atanamazlar.²⁵⁶ Tam ehliyetsizin bir başkası adına kambiyo taahhüdünde bulunması halinde tesis edilen işlem kesin hükümsüzdür. Ne temsil olunan ne de işlemin karşı tarafı üçüncü kişi işlem ile bağlı değildir. Bu nedenle yetkisiz temsilci bakımından TTK 678 hükmü bu halde uygulanmayacaktır. Üçüncü kişinin iyi niyeti korunmaz.²⁵⁷

2.4.2. Tüzel Kişiliğe Sahip Yapılar

TMK 50 gereğince, tüzel kişiler iradelerini organları aracılığıyla açıklarlar, organlar yapmış oldukları hukuki işlemler sayesinde tüzel kişiyi borç altına sokarlar. Türk hukukunda tüzel kişilerin organları aracılığıyla irade açıklamasında bulunuyor oluşu, işlemlerini organları aracılığıyla gerçekleştirmesi, TBK kapsamında temsil ilişkisi olarak yorumlanmaz. Çünkü organın açıklamış olduğu irade beyanı, doğrudan şirketin irade beyanı, organın tesis etmiş olduğu işlem doğrudan şirket tarafından tesis edilmiş işlem ve işlemten kaynaklanan sorumluluk, doğrudan şirketin sorumluluğunu doğurur. Bir temsil ilişkisinde ise açıklanan irade beyanı, temsil olunanın irade beyanı; yapılan işlem, temsil olunan bünyesinde onun ad ve hesabına tesis edilmiş bir işlemdir. Temsil ilişkisinde temsilcinin yetkisi, temsil olunan tarafından her zaman geri alınabilirken, organların organ sıfatı sona ermedikçe yetkileri devam eder. Tüzel kişiler, diledikleri takdirde bir başkasını da temsilci olarak atayabilirler.²⁵⁸

Alman hukukunda ise, her organın tüzel kişinin temsilcisi olmadığı, hangi organın temsilci sıfatına sahip olduğu hususunun kanunda açıkça gösterilmesi gerektiği; bu hususun da temsil için yeterli olmayıp, işlem tesisi sırasında, -aynen gerçek kişilerde olduğu gibi- tüzel kişi adına işlem yaptıkları hususunu, üçüncü kişiye bildirme zorunluluğu bulunduğu

²⁵⁵ Dinç, s.14.

²⁵⁶ Akyol, s.216; İncoğlu, s.134-137; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, s.654.

²⁵⁷ Akyol, s.227.

²⁵⁸ Oğuzman/ Seliçi/Oktay-Özdemir, s.285- 289; Eren, s.429.

kabul edilmiş olup, bu durum Alman hukukunda organların tüzel kişiyi temsile yetkili olduklarını göstermektedir.

Bizim de katıldığımız Kocayusufpaşaoğlu'nun görüşüne göre ise tüzel kişi organlarının, irade beyanlarının TBK kapsamında değerlendirilen genel temsil kurallarından farklı olarak tüzel kişiye ait olması hali göz önünde bulundurularak, tüzel kişi organları tüzel kişinin temsilcisidir. Ancak bu temsil ilişkisi; kanuni temsil ilişkisinden farklı, kendine has bir temsil ilişkisidir.²⁵⁹

2.4.2.1. Ticaret Şirketleri

2.4.2.1.1. Kolektif Şirketler

TTK 236/1'de yer alan düzenlemeye göre kolektif şirketler, şirketi oluşturan ortakların tamamının, şirket borçlarından dolayı sınırsız olarak sorumlu tutulduğu bir şirket türüdür.²⁶⁰ Kanunda yer alan bu düzenleme doğrultusunda ortakların her biri, şirketin birer yöneticisidir. Ortakların şirketin yöneticisi sayılması, kanun tarafından ortaklara verilmiş bir hak olmanın yanı sıra, aynı zamanda ortaklara kanun tarafından verilmiş bir yükümlülüktür.²⁶¹

TTK tarafından ortaklara verilen bu yönetim hakkı, TTK 218 gereğince ortakların alacağı çoğunluk kararı veya şirket sözleşmesi ile ortaklardan bir veya birkaçına verilebilir.²⁶² TTK 218 gereğince şirketin yönetim yetkisi ortaklardan bir veya birkaçına şirket sözleşmesi ile devredilmişse, diğer ortaklar tarafından verilen yetkinin sınırlandırılması veya geri alınması, ancak ortakların oybirliği kararı ve şirket sözleşmesinin değiştirilmesi ile mümkündür.²⁶³ (TTK 219) Ancak, kendisine yönetim yetkisi verilen ortak; bu yetkisini basiretsiz, iktidarsız ve ihmalkâr olarak kullanırsa, yani ortada haklı bir sebep varsa, ortaklardan her biri, mahkemen kendisine yönetim yetkisi devredilen ortağın bu yetkisinin sınırlandırılmasını veya kaldırılmasını isteyebilir.²⁶⁴ Yönetim yetkisinin bir veya

²⁵⁹Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, s.629. Yazar tüzel kişinin zorunlu organlarının haksız fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokmaları durumunda temsil ilişkisinin söz konusu olmayacağını savunmaktadır. Aynı yönde bkz: Bahçivan, s.25.

²⁶⁰ Öte yandan Yargıtay 12.Hukuk Dairesi'ne göre, kolektif şirkete karşı borçlarından dolayı takip yapılması ile takibin semeresiz kalması halinde TTK 237/1 fıkrası gereğince, ortaklar hakkında takip yapılabilmesi mümkündür.

Bkz: Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2014/24597 esas, 2015/1216 karar ve 20/01/2015 tarih sayılı ilamı.

²⁶¹Pulaşlı, Hasan; (2018), Şirketler Hukuku Şerhi, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, s.398-399.

²⁶²Ayhan, Rıza/ Çağlar, Hayrettin/ Özdamar, Mehmet; (2019), Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 1. Baskı, Ankara, s.218.

²⁶³Pulaşlı, s.400.

²⁶⁴Ayhan/Çağlar/Özdamar, s.218.

birkaç ortağa, ortakların oy çokluğu kararı ile verilmiş olması halinde ise verilen yetki yine ortakların oy çokluğu kararı ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir.

TTK 213’de yer alan şirket sözleşmesinde bulunması zorunlu hususların içinde, şirket temsilcilerinin de şirket sözleşmesinde yer alması zorunluluğu da vardır.²⁶⁵ Maddeye göre şirketi temsile yetkili kişilerin, şirket sözleşmesinde gösterilmesi şarttır. Tıpkı yönetim yetkisinin olduğu gibi şirketi temsile yetkili kişileri seçme konusunda da ortaklar özgür olup, dilerlerse içlerinden bir veya bir kaçını ve hatta üçüncü bir kişiyi şirketi temsile yetkili olarak seçebilirler.²⁶⁶ Şirketin yönetimi ve temsili hususu, her ne kadar kanunda ayrı ayrı düzenlenmiş ve birbirinden farklı hususlar olsalar da, uygulamada temsil ve yönetim yetkisinin aynı kişide olduğu haller çoğunlukla karşımıza çıkmaktadır.

TTK 233’de kolektif şirketlerde temsil yetkisine sahip kimsenin, sahip olduğu yetkinin kapsamı düzenlenmiştir. Maddeye göre temsil yetkisine sahip ortak, ortaklar veya üçüncü kişi ya da kişiler, “şirketin işletme konusu her türlü iş veya işlemi, şirket adına yapmak ve bu iş veya işlemleri yaparken şirket unvanını kullanma hakkına sahiptirler.”²⁶⁷

Kolektif şirketlerde, ortağın tüzel kişi adına yapmış olduğu her işleminden dolayı şirket sorumludur. Ortağın şirketin temsilcisi olduğunu bildirmeden yapmış olduğu işlemlerde ise, işin mahiyetine göre şirketi bağlayıp bağlamayacağı belirlenir. Şayet temsilcinin işlemi şirket adına yapmış olduğu tespit ediliyorsa, o halde işlemin şirketi bağlayacağı kabul edilir.²⁶⁸ Aksi halde, ortak işleminden dolayı bizzat sorumlu olacaktır.

²⁶⁵ **Pulaşlı, Hasan;** (2011), 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar Cilt 1, Ankara, Adalet Yayınevi, (Şirketler).s.353. Şayet TTK 213’de sayılan ve şirket sözleşmesinde bulunması zorunlu hususlar şirket sözleşmesinde yer almazlar ise şirket adi ortaklık niteliğinde kabul edilir.

²⁶⁶ **Kayar,** s.367.

²⁶⁷ TTK 125/2 ile tüm ticaret şirketlerinin TMK 48’de yer alan haklardan yararlanabileceği ve bu haklar çerçevesinde işlem tesis edebileceği düzenlenmiş, yapılan bu düzenleme ile tüm ticari şirketler bakımından ultra vires ilkesi ortadan kaldırılmıştır. Ne var ki kolektif şirketlerde temsilin kapsamını düzenleyen TTK 233’de temsilcilerin yalnızca şirketin işletme konusu ile ilgili her türlü iş ve işlemleri yapabileceği düzenlenmiştir. TTK 233’de yer alan bu düzenleme TTK 125/2’de yer alan düzenleme ile çelişmekte olup, kolektif şirketlerde şirketin işletme konusu dışındaki iş veya işlemlerinin temsilci aracılığıyla tesis edilmiş olması halinde neler olacağına ilişkin uyumsuzluğa neden olmuştur. Düzenlemeye göre şahıs şirketlerinde şirketin işletme alanı dışında temsilci tarafından tesis edilen işlemler açısından yetkisiz temsil hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmiştir. Bu halde kolektif şirketlerde şirketin işletme alanı dışında temsilci tarafından işlem tesis edilmesi halinde tesis edilen işlem ultra vires ilkesinin kaldırılması sonucunda yok hükmünde olmayacak, yetkisiz temsil hükümleri kapsamında askıda hükümsüz olacaktır. Ortakların onayı halinde yetkisiz temsilci tarafından tesis edilecek olan işlem geçerli hale gelecektir. Bkz: **Yıldız, Burçak;** (2011), Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukuki Niteliği, BATİDER, c.27, S.3, Sa.111-134, s.122-123.

²⁶⁸ **Şener, Oruç Hami;** (2017), Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 5. Baskı, Ankara, s.237.

Şirketin işletme konusu ile ilgili işlemler tesis etmeye yetkili temsilcinin, bu kapsamda kalan temsil yetkisi; birlikte temsil hali veya yer bakımından sınırlandırılma dışında başkaca bir sebepten dolayı sınırlandırılmaz.²⁶⁹ Şu kadar ki temsilcinin yetkisinin sınırlandırılması ve bu sınırlandırmanın ticaret sicilde tescil ve ilan edilmiş olması halinde bile bu sınırlandırma, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.²⁷⁰ Ortaklar ancak temsilci ile işlem tesisinde bulunan üçüncü kişinin temsilcinin yetkisinin sınırlandırılmış olduğunu bildiğini ispat etmeleri halinde sorumluluktan kurtulabilirler.²⁷¹ Üçüncü kişilerin temsilcinin yetkisinin sınırlandırılmış olduğunu bilebilecek durumda olduğu iddiası ile şirket sorumluluktan kurtulamaz. Diğer ortakların bu halde iç ilişkide rücu ve diğer hukuki yollara başvurma hakkı vardır.

Yapılan açıklamalar ışığında; kolektif şirketlerde şirketin yönetim hakkı, şirket sözleşmesi veya ortakların oy çokluğu ile almış olduğu bir karar ile bir veya birden fazla ortağa veya üçüncü bir kişiye devredilmiş olması halinde, artık yöneticinin şirketi temsile yetkisi olduğu kabul edilir ve temsilcinin başkaca özel bir yetkiye sahip olmasına gerek olmaksızın şirket adına kambyo taahhüdünde bulunabileceği kabul edilir. Yönetim yetkisinin bir veya birden fazla ortağa veya üçüncü bir kişiye devredildiği durumlarda diğer ortakların şirket adına kambyo taahhüdünde bulunma yetkisi yoktur. Aynı şekilde ortakların oy çokluğu kararı olmaksızın atanan ticari temsilcinin de şirket adına kambyo taahhüdünde bulunma yetkisi yoktur. Birlikte temsilin söz konusu olduğu hallerde, birlikte temsil kuralına aykırı olarak kambyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde, senette imzası bulunan ortak, senetten kaynaklanan borçtan dolayı TTK 678 gereğince bizzat sorumlu olacaktır.

Temsilcinin kolektif şirketin işletme konusu alanına girmeyen iş veya işlemler tesis etmiş olması halinde, işlem kesin olarak hükümsüz olmayıp, yetkisiz temsile ilişkin hükümler burada uygulama alanı bulacak ve ortakların bu işleme TBK 46 gereğince sonradan onay vermesi halinde işlemin geçerli olması mümkün hale gelecektir. Bununla birlikte kolektif şirketin işletme konusu alanına girmeyen iş veya işlemlerden kaynaklı olarak kambyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde, şayet ortaklar tesis edilen işleme

²⁶⁹TTK 233/1-f gereğince temsil yetkisinin birlikte temsil yetkisi olarak verilebileceği ve bu hususunun şirket sözleşmesinde düzenlenmesi gerektiği hususu düzenlenmiştir. TTK 233/2'de ise temsil yetkisinin bir şube veya merkezin işleri ile sınırlandırılabilmesi düzenlenmiştir. Bu iki istisna dışında kolektif şirketlerde temsilcinin temsil yetkisi sınırlandırılmaz. Temsil yetkisinin bu iki nedenden dolayı sınırlandırılmış olması halinde dahi şayet bu sınırlandırma ticaret sicilde tescil ve ilan edilmezse o halde üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

²⁷⁰**Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin;** (2010), Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 12.bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s.218.

²⁷¹**Pulaşlı,** s.409, **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu** s.218.

onay vermezler ise, o halde bu durum düzenlenen kambiyo senedinin geçerliliğini etkilemeyecek TTK 678 gereğince yetkisiz temsilci bizzat düzenlemiş olduğu senetten dolayı sorumlu olacaktır.²⁷²

Kolektif şirket adına temsilen aval işleminin düzenlenebilmesi için genel düzenlemenin aksine temsilciye TTK 223 gereğince oybirliği ile temsil yetkisinin verilmesi gerekir. Çünkü aval işlemi kambiyo senetlerine özgü bir kefalet işlemidir ve kefalet işlemleri kolektif şirketlerde TTK 223 gereğince tüm ortakların katılımıyla geçerli olabilir. Tüm ortakların oy birliği ile yetkilendirilmeyen temsilci tarafından tesis edilen aval işlemi şirketi bağlamaz.²⁷³ Aval işleminin şirket adına yapılmış olduğunun senet metninden anlaşılması gerekir. Aksi halde avalin temsilci tarafından verildiği kabul edilir. Yargıtay senet metninde yer alan aval işleminde şirket kaşesi üzerinde bulunan imzanın şirketi temsilen atıldığını kabul ederken, kaşe dışında bulunan imzaların bireysel aval hükmünde olduğunu kabul eder.²⁷⁴ Şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi ise ticaret sicil gazetesinden anlaşılacaktır.²⁷⁵

2.4.2.1.2. Adi Komandit Şirketler

Komandit şirketler; kural olarak şirket alacaklılarına karşı sınırsız olarak sorumlu komandite ortaklar ile birlikte şirket alacaklılarına karşı belirli bir sermaye ile sorumlulukları sınırlandırılmış komanditer ortaklardan oluşur. Kural bu olmakla birlikte, TTK 320 ve 321’de komanditer ortakların sınırlandırılmış sorumluluklarına ilişkin bir takım istisnalar getirmiştir. TTK 320’ye göre şayet bir komanditer ortağın adı şirket unvanında yer alıyorsa, o halde bu komanditer ortak, şirket alacaklılarına karşı komandite ortak gibi sınırsız olarak sorumlu olur. TTK m. 321’e göre ise komanditer ortak şirket adına üçüncü bir kişiyle işlem tesisinde bulunurken, açıkça şirketin ticari temsilcisi veya ticari vekili olarak hareket ettiğini açıkça bildirmezse, o halde tesis edilen işlemde kaynaklı olarak, şirket alacaklılarına karşı

²⁷² Aynı yönde; **Aksu** (Aval), s.41-42. Yazar şahıs şirketlerinde TTK 233 gereği işletme konusu dışında yapılan işlemin askıda geçersiz olduğu ve işletme konusu dışında yapılan aval(dolayısıyla kambiyo taahhüdü)in şirketi bağlamayacağı, doğrudan TTK 678 gereği işlemi yapanın sorumlu olacağı görüşündedir.

²⁷³ Aksi görüşte **Aksu** (Aval) s.74. Yazar şirketi temsil için yetkilendirilen ortağın kambiyo hukuku işlemi olan aval için de şirketi temsil yetkisine sahip olduğu görüşündedir.

²⁷⁴ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2016/24481 esas 2017/15073 karar ve 04/12/2017 tarih sayılı ilamı.

Çift imza nedeniyle aval olarak senetten sorumlu olunacağı hususu ile imzanın şirket kaşesi üzerine atılmasından sonra kaşede şirketin yanına temsilcinin de isminin yazılması durumunda bu eklemenin senet metninde tahrifata girmesi sebebiyle geçersiz olması durumunun birbirinden ayrılması gerektiği yönünde bkz.:**Akan, İbrahim/ Sarıoğlu,Ufuk**; (2004), Borçlu Olarak Tüzel Kişinin İsmi Yazıldıktan Sonra Temsilcileri Tarafından İmzalanmış Bir Bono Üzerine Sonradan Temsilci İsmi Eklenebilir mi? Tahrifat mıdır yoksa, TTK 592. Maddesine Göre Yapılmış Bir Tamamlama mıdır?, Ankara Barosu Dergisi, S.4, s.132-139.

²⁷⁵ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2016/20231 esas, 2018/5763 karar ve 14/11/2018 tarih sayılı ilamı.

komandite ortak gibi sınırsız sorumludur.²⁷⁶ Bunun yanında aynı maddenin 2. fıkrasına göre şayet şirket, henüz ticaret sicilde tescil ve ilan edilmemişse bu halde komanditer ortak üçüncü kişilere karşı sınırlı sorumluluğunun bulunduğunu ileri süremez. Ne var ki üçüncü kişilerin sınırlı sorumlu olduğunu bildiğini veya bilebilecek durumda olduğunu ispatlarsa, o halde sınırsız sorumluluktan kurtulur.

Komandit şirketlerde şirketin yönetim yetkisi, yalnızca komandite ortaklara aittir olup komanditer ortakların şirketi yönetim yetkisi bulunmamaktadır. Buradan hareketle, komandit şirketlerin temsil yetkisi de komandit ortaklara aittir. Komandit ortakların şirketi temsil yetkisinin kapsamı, sınırlandırılması veya kaldırılmasına ilişkin olarak, kolektif şirketlerde yapmış olduğumuz açıklamalar burada da geçerlidir. Komanditer ortakların ise şirketi yönetim yetkileri bulunmadığı gibi şirketi temsil yetkileri de bulunmamaktadır. Ne var ki şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme yoksa komanditer ortakların şirketin ticari vekili veya ticari temsilcisi olarak görevlendirilebilmesi mümkündür.²⁷⁷

Yapılan açıklamalar ışığında; komandit şirketlerde komandite ortağın başkaca hiçbir özel yetkiye gereksinim duymadan şirket adına kambiyo senedi düzenleyebilmesi veya başkaca kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi mümkündür. Komanditer ortak tarafından şirket adına kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde TTK 678’de yer alan yetkisiz temsile ilişkin düzenlemeler burada da uygulanacaktır ve komanditer ortak, senetten kaynaklanan borçtan dolayı bizzat sorumlu olacaktır. Şirketi yönetim yetkisi bulunmasa da şayet bir komanditer ortak, şirketin ticari temsilcisi olarak seçilmişse o halde bu ortak da tıpkı komandite ortak gibi başkaca özel bir yetkiye gereksinim duymadan şirket adına kambiyo senedi düzenleyebilir. Ne var ki ticari vekil olarak atanan komanditer ortaklar için aynı durum söz konusu değildir. Ticari vekil olarak atanan komanditer ortakların şirket adına kambiyo senedi düzenleyebilmeleri için özel olarak yetkilendirilmeleri gerekmektedir.

2.4.2.1.3. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde sermaye, paylara bölünmüştür ve komanditer ortaklar bu payları anonim şirketlerde olduğu gibi serbestçe devredebilir. Bu tür şirketlerde en az bir komandite ortak şirketin yönetim ve temsilinden sorumludur. Bu şirketler bünyesinde, şirketin borçlarından dolayı sınırsız olarak sorumlu tutulan komandit

²⁷⁶Bahtiyar, (2016) s.103.

²⁷⁷Bilgili/Demirkapı, s.185.

ortak barındırdığından, anonim şirketlerden; sermayesi paylara bölünmüş ve komanditer ortağın bu payları serbestçe devretme yetkisi bulunduğundan, adi komandit şirketten ayrılırlar.

Tıpkı adi komandit şirketlerde olduğu gibi sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin de temsil ve yönetim yetkisi komandit ortağa ait olup komanditer ortağın şirketi yönetim ve temsil yetkisi bulunmamaktadır.²⁷⁸ Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde adi komandit şirketlerden farklı olarak; komandit ortağın, şirketin yönetiminde bulunması zorunludur.²⁷⁹ Komandite ortağın şirket yönetiminde bulunmama imkânı yoktur. Bu nedenle de her komandite ortak, şirket adına kambyo taahhüdünde bulunabilir. Komanditer ortağın temsil ve yönetim yetkisinin olmaması kanundan gelen emredici bir düzenlemedir. Bu nedenle komanditer ortağın şirketi temsile yetkilendirilmesi mümkün değildir.²⁸⁰ Komanditer ortak tarafından şirket adına kambyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde TTK 678 gereğince şirket sorumlu tutulamaz, kambyo taahhüdünde bulunan komanditer ortak bizzat senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu olacaktır.

Şirketin işletme konusu dışında yer alan iş veya işlemler için kambyo senedi düzenlenmiş olması halinde TTK 678 gereğince senetten kaynaklanan borçtan düzenleyen bizzat sorumludur.²⁸¹

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde ticari temsilci atanması işlemi olağanüstü işlemlerden sayıldığından, komandit ve komanditer ortakların alacağı oy birliği kararı ile şirkete bir ticari temsilci atanabilir. Atanan ticari temsilci, başkaca izin ve onaya gerek olmaksızın şirket adına kambyo taahhüdünde bulunabilir. Şirkete ticari temsilci atandığında bu durumun ticaret sicilde tescil ve ilan edilmesi gerektiğinden, temsilcinin yetkisinin sona erdiğinin de ticaret sicilde tescil veya ilan edilmesi gerekir. Aksi halde iyi niyetli üçüncü kişiler lehine kambyo taahhüdünde bulunulması halinde şirket kambyo taahhüdü ile bağlı olacaktır.²⁸²

²⁷⁸**Pulaşlı, Hasan;** (2014), Şirketler Hukukundaki Temsil İle Borçlar Kanunundaki Ticari Mümessil ve Ticari Vekil Ayrımı, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, c.1, S.7, Sa.3-22,s.7.

²⁷⁹**Poroy/Tekinalp/Çamoğlu** (Ortaklıklar), s.773;**Pulaşlı** (Şirketler), s.422. Yazar TTK 571/son cümle gereği komandite ortakların sınırsız sorumlu olmalarının ancak yönetici oldukları zaman söz konusu olduğunu bu nedenle yönetici olmayan komandite ortağın olamayacağı görüşündedir.

²⁸⁰**Bahçivan,** s.107.

²⁸¹Aynı yönde; **Aksu** (Aval), s.41-42.Yazar şahıs şirketlerinde TTK 233 gereği işletme konusu dışında yapılan işlemin askıda hükümsüz olduğu ve işletme konusu dışında yapılan avalin şirketi bağlamayacağı, doğrudan TTK 678 gereği işlemi yapanın sorumlu olacağı görüşündedir.

²⁸²Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2012/26596 esas 2013/2964 karar ve 31/01/2013 tarih sayılı ilamı.

Şirket adına ticari vekil atanması işlemi, olağan işlemlerden olup bir şirket adına ticari vekil atanabilmesi için tüm ortakların oy birliğine gerek yoktur. Şirket adına komandit ortaklar tarafından ticari vekil atanabilir. Ticari vekilin, şirket adına kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için özel olarak yetkilendirilmesi veya şirket tarafından temsilcinin yapmış olduğu kambiyo taahhüdünün kabul edilmiş olması gerekir. Aksi halde ticari vekil, düzenlediği kambiyo senedinden dolayı, TTK 678 gereğince bizzat sorumlu olacaktır.

Komanditer ortağın, şirkete ticari temsilci veya ticari vekil olarak atanması mümkündür. Bu hallerin varlığı durumunda komanditer ortak da şirket adına kambiyo taahhüdünde bulunabilir. Ancak komanditer ortağın şirketin ticari temsilcisi veya ticari vekili olduğunun ticaret sicile tescil ve ilan edilmesi veya işlem tesisi esnasında komanditer ortağın bu durumu üçüncü kişilere bildirmesi gerekir aksi halde komanditer ortak şirketin borçlarından dolayı komandite ortak gibi sorumlu olur. Komanditer ortağın, şirketin ticari temsilcisi veya ticari vekili olduğu hususu, ticaret sicile tescil ve ilan edilmezse o zaman TTK 678 gereğince komanditer ortak senetten doğan borçtan dolayı bizzat sorumlu olur.

2.4.2.1.4. Anonim Şirketler

TTK 329 vd. maddelerinde düzenlenen anonim şirketler sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, ortakların şirkete getirdikleri sermaye oranında şirkete karşı sorumlu oldukları bir şirket türüdür. Anonim şirketlerin genel kurul ve yönetim kurulu gibi zorunlu organları vardır. TTK 359/1 gereğince anonim şirketlerde şirket sözleşmesi ile atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya birden fazla kişiden oluşan yönetim kurulu vardır. Anonim şirketleri temsil ve yönetim yetkisi bu yönetim kuruluna aittir. Her yıl yönetim kurulu, kendi üyeleri arasından bir başkan ve başkan olmadığı zamanlarda başkanı temsilen bir başkan vekili seçer. Kural bu olmakla birlikte başkan ve/veya başkan vekilinin, genel kurul tarafından seçileceğine ilişkin şirket sözleşmesinde düzenleme yapılabilir.

Yönetim kurulu sahip olduğu yönetim yetkisini şirket sözleşmesi ile veya düzenleyeceği bir iç yönerge ile bir veya birden fazla üyeye veya üçüncü bir kişiye devredebilir.²⁸³ (TTK 367) Yönetim kurulu tarafından düzenlenen iç yönerge ile şirketin yönetimine ilişkin düzenlemelerde bulunulur. Bu düzenlemeler içinde gerekli olan görevler tanımlanır; yönetim yerleri belirlenir ve bilhassa kimin kime bağlı olacağı ve kime

²⁸³Kırca, İsmail/Çelik, Feyzan Hayal Şehirali/Manavgat, Çağlar; (2013), Anonim Şirketler Hukuku C.1, 8. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s.624.

bilgilendirme yapacağı hususu düzenlenir. TTK 368 gereğince yönetim kurulu, şirketi temsile yetkili ticari temsilci veya ticari vekil ataması yapabilir.

Yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devredilmiş olması; ayrıca temsil yetkisi devredilmemişse, yönetim kurulunun temsil yetkisinin de devredildiği anlamına gelmez. Yönetim yetkisi bir şirketin iç ilişkilerini ilgilendiren, karar alma ve alınan kararların uygulanabilirliği noktasında organsal bir yetki iken yönetim kurulunun temsil yetkisi, şirketin dış ilişkilerini ilgilendiren bir yetkidir.²⁸⁴ Şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme bulunmuyorsa veya yönetim kurulu tek üyeden oluşmuyorsa o halde anonim şirketlerde temsil yetkisi, çift imza kuralı ile kullanılır. Tıpkı yönetim yetkisinin devredilebilmesi gibi yönetim kurulu temsil yetkisi de devredilebilir. Yönetim kurulunun; yönetim yetkisinin devretmesi TTK 367’de, temsil yetkisini devretmesi ise TTK 370/2 fıkrasında düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre yönetim kurulu sahip olduğu temsil yetkisini bir veya birden fazla murahhas üyeye²⁸⁵ veya üçüncü bir kişiye devredebilir. Ne var ki her hal ve şartta en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması gerekir.

Anonim şirketlerde temsil yetkisinin kapsamı ise TTK 371’de düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, temsil yetkisine sahip kimse veya kimseler şirketin işletme konusu ile sınırlı olarak, şirket adına her türlü iş ve işlemi yapmaya yetkilidirler. Ne var ki, temsil yetkisine sahip bir kimse tarafından iyi niyetli üçüncü kişiler ile işletme konusu dışında tesis edilen işlemler de şirketi bağlamaktadır. Şirket ancak tesis edilen işlemin şirketin işletme konusu dışında olduğunun üçüncü kişiler tarafından bilindiği veya bilinebilecek durumda olduğunu ispatlarsa sorumluluktan kurtulabilir.

10/09/2014 tarihli resmi gazetede yayımlanan 6552 sayılı Kanunun 131. maddesi ile TTK 371’e eklenen 7. Fıkra, yönetim kurulu tarafından temsile yetkisi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile şirkete hizmet akdi ile bağlı olan kişilerin, sınırlı yetki ile ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarının biri olarak atanabileceği hüküm altına alınmıştır. Torba kanun ile TTK’ya eklenen bu hüküm, kanunun hazırlanış tekniği, dil ve üslubu, düzenlenme yeri, ticaret hukukunun kuralları ile çelişkili oluşu, yorumlanırken bir hukuki temele

²⁸⁴**Tekinalp, Ünal;** (2013), Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku- Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme, 3. Baskı, İstanbul, Vedat Yayıncılık, s.202-203; **Demirel, Devri;** (2017), Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, c.7, S.2, Sa.211-250, s.235-236.

²⁸⁵Kendisine temsil yetkisi devredilen üye.

dayandırılmaması gibi nedenlerle doktrinde çok sayıda eleştiriye maruz kalmıştır²⁸⁶ (TTK 371/7) Bu düzenlemeyle TTK 371/7'ye göre atanan kişilerin, görev ve yetkileri yönetim kurulunun hazırlayacağı bir iç yönerge ile açıkça belirlenmelidir. Ancak iç yönerge ile ticari vekil ve tacir yardımcıları atanamaz. Yalnızca atanan kişilerin görev ve yetkileri belirlenebilir. Hem atanan ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları, hem de bu atanan kişilerin görev ve yetkilerini düzenleyen iç yönergenin, ticari sicilde tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Bu düzenleme ile birlikte tacir yardımcılarının sahip olduğu temsil yetkisine ilişkin sınırlandırmaları düzenleyen özel kanun hükümlerine ek bir düzenleme yapılmakla, tacir yardımcılarının temsil yetkisinin konu ve miktar olarak da sınırlandırılabilmesinin önü açılmıştır.²⁸⁷ İlgili madde bütün ticari şirketler için değil yalnızca anonim ve limited şirketler için uygulama alanı bulacak bir düzenlemedir.

Eklenen hükümle ilgili doktrinde birçok konuda çeşitli tartışmalar bulunmaktadır. Bu tartışmalardan ilki; “ temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetki ile” ifadesinin kimlere karşılık geldiğidir. Düzenlemenin yeri ve içeriği dikkate alındığından temsil yetkisinin TTK 371/1 gereğince bir veya birden fazla murahhas üyeye veya üçüncü bir kişiye devredildiği durumlarda kendisinden temsil yetkisi alınan yönetim kurulu üyeleri ile şirkete hizmet akdi ile bağlı olanların sınırlı bir yetki ile ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı olarak atanabileceği anlaşılmaktadır.

Bu tartışmalardan bir diğeri; hükümde belirtilen “sınırlı yetkiye sahip ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları” kavramından kimlerin anlaşılması gerektiğidir. Doktrinde yer alan bir görüşe göre yalnızca özel temsil yetkisine sahip ve temsil yetkisine sınırlandırma getirilen ticari vekil bu kapsamda değerlendirilmelidir.²⁸⁸ Bir başka görüşe göre ise temsil yetkisi sınırlandırılmış; hem özel yetkili, hem de genel yetkili ticari vekiller bu kapsamda değerlendirilmelidir.²⁸⁹ Bazı yazarlar her ne kadar tek tek sayılmamış olsa da diğer tacir yardımcılarının da bu kapsamda değerlendirilebileceğini savunurken,²⁹⁰ bazı yazarlara göre bu hükümle anlaşılması gereken; genel hükümler çerçevesinde ticari vekilin temsil yetkisinin; daha dar ve tescil ve ilan edilebilir nitelikte sınırlandırılmış yeni bir temsil yetkisi

²⁸⁶ **Kırca, İsmail;** (2016). Hakkında Bir İnceleme: AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım, BATİDER, c.30, S.3, Sa.23-37, s. 23-25.

²⁸⁷ **Özdamar, Mehmet;** (2014), 6552 Sayılı Kanun ile TTK'da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.18, S.3-4, Sa.137-164, s137.

²⁸⁸ **Şener, Oruç Hami;** (2017), Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku, 1.baskı, Ankara, Seçkin, s.679.

²⁸⁹ **Kırca** (2016) s.25-26.

²⁹⁰ **Özdamar,** s.157-159.

olduğu yönündedir. Son olarak ise ticari temsilcinin dahi ilgili madde kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunan görüşler bulunmaktadır.²⁹¹

Madde ile ilgili yapılacak olan son eleştiri ise; TTK 371'e göre atanacak olanların, görev ve yetkilerinin 367'nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergeye göre açıkça belirleneceği; bu yönergenin tescil ve ilanının zorunlu olduğu; iç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının atanamayacağı; bu yeni eklenen fıkraya göre yetkilendirilen ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının da, ticaret siciline tescil ve ilan edileceğine ilişkin hükümlere ilişkin olup; TTK 371/2'de yer alan ve şirketin işletme konusu dışında, temsilci tarafından işlem tesis edilmiş olması halinde iyi niyetli üçüncü kişilerin korunacağına ilişkin düzenlemelere aykırı olduğu yönündedir.

Anonim şirketlerde temsil yetkisine sahip kişilerin yetkilerinin sınırlandırılması üçüncü kişiler bakımından önem arz etmez. Ne var ki temsil yetkisinin yalnızca merkez veya şube işleri olarak yani yer bakımından sınırlandırılmış olması ve bu sınırlandırmanın ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmiş olması halinde sınırlandırılması mümkündür.

Anonim şirketler ticaret sicile tescil edilmedikçe fiil ehliyeti kazanmazlar. Kurulan bir anonim şirket adına henüz ticaret sicile tescil işlemi gerçekleşmeden müdür tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulduğunda, bu senetten dolayı şirket; yalnızca karşı tarafa yapılan işlemin, şirket adına yapıldığının bildirilmiş olması halinde sorumlu olur. Aksi durumda henüz ticaret sicile tescil edilmeyen ve tüzel kişilik kazanmamış olan şirket adına müdür tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulursa TTK 678 gereğince yetkisiz temsile ilişkin hükümler uygulama alanı bulur. (TTK 355)

Yapmış olduğumuz açıklamalar ışığında; anonim şirketlerde şirket esas sözleşmesi ile atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya birden fazla kişiden oluşan yönetim kurulu üyeleri, yönetim kurulunun kendi aralarından seçtikleri bir veya birden fazla temsil yetkisine sahip üyeler veya yönetim kurulu tarafından temsil yetkisi kendisine devredilmiş olan ticari temsilciler, başkaca herhangi bir özel yetkilendirmeye gerek olmaksızın şirket adına kambiyo senedi düzenlemeye veya başkaca kambiyo taahhüdünde bulunarak şirket adına borçlandırıcı işlem tesis etmeye yetkilidirler. Temsil yetkisinin çift imza kuralı ile kullanılacağı durumlarda, kambiyo senedinin tek imza ile düzenlenmesi halinde ise yetkisiz

²⁹¹**Cenkci, Esra;** (2018), Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması Sorunsalı, BATİDER, c.34, S.2, Sa.93-118, s.102.

temsil hali söz konusu olur ve bu halde TTK 678 gereğince yetkisiz temsilci tarafından tesis edilen işlemten dolayı senet üzerinde imzası bulunan yetkisiz temsilci senetten doğan borçtan dolayı bizzat sorumlu olur.

2.4.2.1.5. Limited Şirketler

Limited şirketler bir veya birden fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından kurulan, ortakların; getirdikleri sermaye oranında şirket borçlarından dolayı sorumlu tutulduğu şirket türüdür. Bu şirket türünde genel kurul ve müdürler zorunlu organlardır. Müdürler limited şirketlerde önemli ve ağır sorumluluk altında bulunduklarından mutlaka tam ehliyetli kişiler olmalıdırlar.

6102 sayılı TTK ile limited şirketlerde yönetim ve temsile ilişkin önemli değişiklikler meydana gelmiş ve bu değişikliklerden sonra limited şirketlerde yönetim ve temsil hususu anonim şirketlerdekine benzer hale gelmiştir.²⁹² Limited şirketlerde temsil ve yönetim TTK 623'te hüküm altına alınmıştır. Maddeye göre limited şirketlerin temsili ve yönetimi şirket sözleşmesinde düzenlenir. Şirket sözleşmesinde yer alan bu düzenleme ile şirketin yönetim ve temsili bir veya birden fazla ortağa veya ortakların tamamına veya üçüncü kişilere verilebilir.²⁹³ Ancak her hal ve şartta, en az bir ortağın yönetim ve temsil yetkisine sahip olması gerekir. Şirketin temsil ve yönetim yetkisine sahip kişiler, müdür olarak adlandırılır. Kanunda şirket sözleşmesi ile müdür tayin edilebileceği özel olarak düzenlenmişken; bir kimsenin, genel kurul tarafından müdür tayin edilebileceğine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. TTK 616/1-b gereğince genel kurulun görevleri arasında müdür atanması ve müdürlerin görevden alınmaları da sayılmıştır. Bu halde bir limited şirkete genel kurul kararı ile de müdür tayin edilebileceğinin kabulü gerekecektir.²⁹⁴ Genel kurul tarafından veya sözleşme ile birden fazla kişinin müdür olarak tayin edilmesi halinde; genel kurul, tayin edilen müdürler arasından bir müdürler kurulu başkanı atar. Müdürler kurulu başkanının, şirketin ortağı olması gerekmez (TTK 624/1).

Müdürler kurulu kararlarını oy çokluğu ile alırken, oyların eşit olması halinde başkanın bulunduğu taraf ağır basar (TTK 624/3). Bu düzenleme emredici nitelikte olmayıp

²⁹²Değişimden önce limited şirketlerde temsil ve yönetim yetkisi tüm ortaklar için hem bir hak hem de bir yükümlülük olarak tüm ortakların birlikte kullanabileceği bir yetkiydi. (özden organ ilkesi)

²⁹³Ayhan, Çağlar/ Özdamar, s.528.

²⁹⁴Karaahmetoğlu, İsmail Özgün. (2018), Limited Şirketin Temsili, 2. Baskı, Ankara, Seçkin, s.66.

şirket sözleşmesi ile müdürler kurulunun karar sayısına ilişkin yeni düzenlemeler getirilebilir.

Limited şirketlerde müdürlerin; temsil yetkilerinin kapsamı, yetkinin sınırlandırılması, imzaya yetkili olanların belirlenmesi, imza şekli ile bunların tescil ve ilanı konularında TTK'nin anonim şirketlere ilişkin hükümleri kıyasen uygulanır (TTK 629). Bir diğer anlatımla, limited şirketlerde temsil yetkisi, sözleşmede aksine bir düzenleme bulunmadığı takdirde veya şirket müdürler kurulu tek kişiden oluşmadığı takdirde çift imza kuralı ile kullanılır. (TTK 370/1). Müdürler kurulu şirketin temsil yetkisini bir veya birden fazla murahhas üyeye²⁹⁵ veya üçüncü bir kişiye de devredebilir.²⁹⁶

Limited şirketler, ticaret sicile tescil edilmedikçe tüzel kişilik kazanmazlar. Kurulan bir limited şirket adına henüz ticaret sicile tescil işlemi gerçekleşmeden müdür tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulduğunda, bu senetten dolayı şirket yalnızca karşı tarafa yapılan işlemin şirket adına yapıldığının bildirilmiş olması halinde sorumlu olur. Aksi durumda henüz ticaret sicile tescil edilmeyen ve tüzel kişilik kazanmamış olan şirket adına müdür tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulursa, TTK 678 gereğince yetkisiz temsile ilişkin hükümler uygulama alanı bulur. (TTK 588/4)

TTK 371'de ise temsil yetkisinin kapsamı ve sınırları düzenlenmiştir. Maddeye göre temsil yetkisine sahip müdür veya müdürler, şirketin işletme konusu ile sınırlı olmak üzere, her türlü iş veya işlemleri şirket adına yapabilirler. Temsil yetkisine sahip olan müdürlerin iyi niyetli üçüncü kişiler ile yapmış oldukları şirketin işletme konusu dışında yer alan iş ve işlemleri de şirketi bağlayacaktır. Şirket sorumluluktan ancak üçüncü kişilerin tesis edilen işlemin şirketin işletme konusu dışında kaldığını bildiği veya bilebilecek durumda olduğunu ispatlayarak kurtulabilir.²⁹⁷ Yetkisizlik yalnızca lehtara karşı ileri sürülebilecek mahiyette bir

²⁹⁵Murahhas üye ve murahhas müdür ayrımı için bkz. : “ ...Yönetim kurulu yönetim ve temsil yetkisini bizzat kullanmak zorunda değildir. Yönetim kurulu üyeleri gereğinde yönetim ve temsil yetkisi olmayan üye konumuna geçebilir. TTK m. 367/’ye göre, yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. TTK m. 370.2 hükmüne göre de yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır. Bu hükümlere göre, yönetim kurulunun görev ve yetkileri, bir yönetim kurulu üyesine devredilirse, bu yönetim kurulu üyesine murahhas üye denir. Ancak aynı yetkinin yönetim kurulu üyesi olmayan kişilere devri halinde, bu kişiye de murahhas müdür denir...” **Uzunallı, Sevilay;** (2013), Anonim Şirkette İşletme Konusu, 1. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, s.109.

²⁹⁶**Karaahmetoğlu,** s.162.

²⁹⁷**Karaahmetoğlu,** s.210; **Bahtıyar, Mehmet;** (2017), Ortaklıklar Hukuku, 12. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, s. 438; **Topçuoğlu, Metin;** (2012), Ticaret Şirketlerinde Konu Dışı İşlemler ve Sonuçları, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.2, S.2, Sa. 47-79, s.72.

def'idir. Bu nedenle sonraki cirantalar veya hamil açısından, işletme konusu dışında işlem yapıldığının bilindiği veya bilinebilecek durumda olduğu hususu ileri sürülemez. Şirket ciranta ve yetkili hamile karşı işletme konusu dışında tesis edilmiş işleminden dolayı sorumludur.²⁹⁸ Şayet ciranta veya yetkili hamilin bilerek şirketi zarara uğratmak amacıyla senedin şirketin işletme konusu dışında olduğunu bilerek senedi devraldıkları ispatlanırsa o halde şirket sorumluluktan kurtulur.²⁹⁹ Ancak belirtmek gerekir ki şirket sözleşmesinin ticaret sicilde tescil veya ilan edilmiş olması, üçüncü kişilerin şirketin işletme konusu dışında işlem yapıldığını bildiği veya bilebilecek durumda olduğunu kesin olarak kanıtlar mahiyette değildir.³⁰⁰

Temsil yetkisinin kapsamı ve sınırlandırılmasını düzenleyen TTK 371/3'e göre temsil yetkisinin sınırlandırılmış olması iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ancak temsil yetkisinin merkez veya şube işlemleri olarak sınırlandırılması halinde, sınırlama ticaret sicilde tescil ve ilan edilmişse ileri sürülebilir. Yetkinin merkez veya şube işlemleri dışında sınırlandırılmış olması halinde, bu sınırlandırma ticaret sicilde tescil ve ilan edilmiş olsa da iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. Şirket, sınırlandırmadan üçüncü kişinin

²⁹⁸ **Karaahmetoğlu**, s.207-208.

²⁹⁹ **Şener**, s.182.

³⁰⁰ TTK 354'de anonim şirketlerde şirket sözleşmesinin tamamının ticaret sicilde tescil ve ilan edileceği hususu düzenlenmiş ve yer alan düzenleme ile hangi hallerde TTK 36'da yer alan ticari sicillerin olumlu etkisinden yararlanılabileceği üzerinde durulmuş, kanun metninde sayılmayan hususlar yönünden ticaret sicilin olumlu etkisinden yararlanılamayacağı düzenlenmiştir. Anılan düzenlemeye göre işletme konusu bakımından yani dolayısıyla TTK 371/2 bakımından ticaret sicilin olumlu etkisinden yararlanılmaz. Ancak limited şirketlerde şirket sözleşmesinin tescil ve ilanını düzenleyen TTK 584/1-c'de şirket sözleşmelerinde işletme konusunun ticaret sicilde tescil ve ilan edilmesi halinde sicilin olumlu etkisinin olduğu düzenlenmiştir. TTK 629 atfı ile limited şirketlerde temsil ve yönetim yetkisinin kapsamı ve sınırları için uygulanması gereken TTK 371/2 ile TTK 584/1-c bu bakımdan çelişmektedir. Öğreti de bu çelişkinin TTK 584/a-c'de yer alan işletme konusunun kanun metninden çıkarılması gerektiği görüşü hâkimdir. Bkz: **Abşkan, Murat**. (2012), İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, c.18, S.2, Sa.207-220, s.213.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2018/5284 esas 2020/3551 karar ve 23/09/2020 tarih sayılı ilamında yer alan karşı oy; *"TTK 623. maddesi uyarınca, limitet şirketlerde şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirket sözleşmesi ile yönetim ve temsil, müdür sıfatını taşıyan ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. Müdürler, kanunla veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmamış bulunan yönetime ilişkin tüm konularda karar almaya ve bu kararları yürütmeye yetkilidirler.*

TTK 630. maddesi uyarınca, şirket genel kurulunun, müdürü görevden alma, yönetim hakkı ve temsil yetkisini sınırlama yetkisi bulunmaktadır.

TTK'nın 36.maddesi uyarınca, ticaret sicili kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü kişiler hakkında, tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği; ilanının tamamı aynı nüshada yayımlanmamış ise, son kısmının yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur. Üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenmez. Tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir."

bilgisi olduğu veya bilebilecek durumda olduğunu ispatlamadığı sürece kambiyo senedinden kaynaklanan borcun tamamından sorumlu olur.³⁰¹

Yapmış olduğumuz tüm bu açıklamalar ışığında, genel kurul tarafından veya şirket sözleşmesi ile kendisine temsil ve yönetim yetkisi verilen yani müdür olarak atanan ortak, ortaklar veya üçüncü kişiler başkaca herhangi bir yetkilendirmeye ihtiyaç duymadan şirket adına kambiyo senedi düzenleyebilir veya başkaca bir kambiyo taahhüdünde bulunarak şirketi borçlandırıcı işlem tesisinde bulunabilir. Ancak temsil yetkisinin çift imza kuralı ile kullanılacağı hallerde kendisine özel yetki verilmemiş ticari vekilin tek başına imza atarak kambiyo senedi düzenlemiş olması halinde, yetkisiz temsil hali söz konusu olacak ve TTK 678 gereğince yetkisiz ticari vekilin kambiyo senedinden doğan borçtan bizzat sorumlu olacaktır.

2.4.2.1.6. Kooperatifler

Kooperatifler, ortaklarının meslek ve geçimleri gibi önemli ekonomik faaliyetlerini sağlamayı amaçlayan gerçek ve tüzel kişilerden oluşan bir tüzel kişiliktir. Kooperatiflere ilişkin uyuşmazlıklara öncelikli olarak Kooperatifler Kanunu,³⁰² bu kanunda hüküm bulunmayan ve uygun düştüğü hallerde TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümleri uygulanacaktır. Genel kurul ve yönetim kurulu kooperatiflerin zorunlu organlarıdır. Kooperatifler Kanunu 55 gereğince kooperatiflerde yönetim ve temsil yetkisi, üyelerini kooperatif ortaklarının oluşturduğu yönetim kuruluna aittir. Bununla birlikte kooperatifin ana sözleşmesinde yer verilecek bir hüküm ile yönetim kuruluna veya genel kurula; yönetim kurulunda olan yönetim ve temsil yetkisini sınırlandırma veya kooperatif üyesi olan bir veya birkaç kişiye veya kooperatif üyesi olmayan bir veya birkaç kişiye devretme yetkisi verilebilir. Taraflar arasında kambiyo taahhüdünden kaynaklanan çıkan uyuşmazlıklarda şayet bir kooperatif yönetim kurulu tarafından üçüncü kişilere yönetim ve temsil yetkisinin devredildiğine yönelik bir itiraz olursa mahkemece borçlu kooperatifin ana sözleşmesi ve karar defteri getirtilerek üçüncü kişilere yönetim ve temsil yetkisinin devredilip devredilmediği, devredilmiş ise yetkinin kapsamı, sona erip ermediği gibi hususların

³⁰¹ Karaahmetoğlu, s.211.

³⁰² 10/05/1969 tarihli 13195 sayılı resmi gazetede yayımlanan 1163 sayılı kanun

araştırılması ve kambiyo taahhüdünde bulunurken atılan imzanın yetki devredilen kişilere ait olup olmadığının araştırılarak kooperatifin sorumluluğunun belirlenmesi gerekir.³⁰³

Kooperatiflerin temsil hükümleri, ana sözleşmede bulunması zorunlu hükümlerden olup ana sözleşmenin ticaret sicilde tescil ve ilan edilmesi gerekir. Yönetim yetkisine sahip iki kişi tarafından atılacak imza ile kooperatifler adına işlem tesis edilebilir. Bu halde yönetim ve temsil yetkisine sahip kişiler veya bu kişilerin atamış oldukları ticari temsilciler, herhangi özel başkaca bir yetkiye gerek olmaksızın kooperatif adına kambiyo taahhüdünde bulunabilirler.

Kooperatifler ticaret sicilde tescil edilmedikleri sürece tüzel kişilik kazanmazlar. Bunun yanında kooperatiflerin ana sözleşmelerinin de ticaret sicilde tescil ve ilan edilmeleri gerekir. Ticaret sicilde kooperatiflerin tüm üyelerin imzası ile veya birden fazla üyenin imzası ile temsil edileceğine ilişkin bir hüküm varsa ve kambiyo taahhüdünde imzalardan biri eksik olursa o halde kooperatif kambiyo senedinden kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu tutulamaz.

Kooperatiflerde temsil yetkisi, yalnızca birlikte temsil halinde ve merkez veya şube işlemleri olarak sınırlandırılabilir ve bu sınırlandırmanın da ticaret sicilde tescil ve ilan edilmesi gerekir. Aksi sınırlandırmalar, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ticaret sicilde tescil ve ilan edilmiş olsa dahi ileri sürülemezler.

Temsilci, kooperatifin işletme konusu işlemler bakımından kambiyo taahhüdünde bulunabilir. Ancak kooperatifin işletme konusu dışında kalan konularda da kambiyo taahhüdünde bulunulması halinde, üçüncü kişilerin iyi niyeti korunacaktır. İşletme konusu dışında bir konu için kambiyo taahhüdünde bulunulması hususu, şahsi def'i olup ciranta ve yetkili hamil için ileri sürülemez. Ciranta veya yetkili hamilin şirketin zararına kasten hareket ederek durumu bildiği halde senedi devraldığı hususu, ispatlanması halinde şirket sorumluluktan kurtulur.³⁰⁴

³⁰³Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2013/5349 esas 2013/14390 karar ve 16/04/2013 tarih sayılı ilamı.

³⁰⁴Şener, s.182.

2.4.2.2. Diğer Tüzel Kişiler

2.4.2.2.1. Dernekler

Dernekler en az yedi gerçek veya tüzel kişiden oluşan ve ortak bir amaç uğruna bir araya gelmiş kişi topluluğudur. Dernekler tüzel kişiliğe sahip topluluklardır, onları ticari şirketlerden ayıran en önemli nokta, derneklerin iktisadi amaç gütmemesidir. Ancak dernekler, asıl amaçlarına ulaşmak adına araç olarak³⁰⁵ kullanmak maksadıyla ticari işletme işletebilirler.

Dernekler; tüzüklerini, kuruluş bildirilerini ve gerekli evraklarını, bulundukları yerin en büyük idari amirliğine teslim etmekle tüzel kişilik kazanırlar. Dernekler genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu olmak üzere üç zorunlu organdan oluşurlar. TMK 85/1 gereğince derneklerde yönetim ve temsile yetkili organ, yönetim kuruludur. Yönetim kurulunun temsil yetkisi dernek tüzüğünde belirlenir. Tüzükte temsil yetkisine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmuyorsa derneği temsil yetkisi yönetim kurulunun tamamına aittir. Ancak yönetim kurulu sahip olduğu temsil yetkisini bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü bir kişiye devredebilir. Buradan hareketle derneklerde yönetim kurulu, yönetim kurulu temsil yetkisini devretmişse temsil yetkisine sahip üye veya üyeler veya üçüncü kişiler veya dernek bir ticari işletmeye sahip ise temsil yetkisine sahip kişilerce atanmış ticari temsilciler tarafından dernek adına kambyo senedi düzenlenebilir veya başkaca bir kambyo taahhüdünde bulunularak dernek adına borçlandırıcı işlem tesisinde bulunulabilir. Şayet ticari temsilcinin dernek adına kambyo taahhüdünde bulunma yetkisi yoksa, kambyo taahhüdünde taahhüdün dernek adına verildiğine ilişkin bir ibare yoksa ve düzenlenen kambyo senedi dernek kayıtlarında yer almıyorsa o halde TTK'nın yetkisiz temsile ilişkin hükümleri burada da uygulanır ve temsilci kambyo taahhüdünden dolayı bizzat sorumlu olur.³⁰⁶

Temsil yetkisine sahip kişilerin temsil yetkisini, dernek tüzüğünde belirlenen derneğin amacına uygun olarak kullanması gerekir.

Derneklerin amaçlarına ulaşmak maksadıyla ticari işletme işletmeleri halinde bu ticari işletmeler tarafından kambyo taahhüdünde bulunulması durumunda, herhangi bir yetki

³⁰⁵ Ergün, s.59.

³⁰⁶Yargıtay 19. Hukuk Dairesi 2010/1498 esas 2010/10425 karar ve 29/09/2010 tarih sayılı ilamı.

devri söz konusu değilse dernek tüzel kişiliği kambyo senedinden kaynaklı olarak sorumlu olur.

2.4.2.2.2. Vakıflar

Vakıflar gerçek veya tüzel kişilerin bir mal veya ekonomik değeri olan hakları belirli bir amaca özgülenmesi ve kullanılması için kurulan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır.³⁰⁷ Vakıflar mal veya ekonomik değeri olan hakları belirli bir amaca özgüledikleri için ticari şirketlerden, mal topluluğu oldukları için ise derneklerden ayrılırlar.³⁰⁸

Vakfı kuracak olan kişi, vakfı; sağlığında kurmak istiyorsa, bu yönlü iradesini noterlikte düzenleme şeklindeki resmi belge ile şayet vakfın ölümünden sonra kurulmasını istiyorsa, bu yönlü iradesini miras sözleşmesi ya da vasiyetname ile bildirmesi gerekir. ³⁰⁹

Vakıflar, vakfı kuracak olan kişinin irade beyanını içeren belgeleri kurulacakları yerdeki asliye hukuk mahkemesinde tutulan sicile tescil ettirilmesi ile tüzel kişilik kazanır. Her vakfın bir vakıf senedi bulunması gerekir. Vakıf senedi vakfın kuruluş amacını, vakfa özgülenen hak ve malları, vakfın yönetim şeklini içeren belgelerdir. TMK 109 gereğince vakıfların bir yönetim kuruluna sahip olmaları zorunludur. Vakıfların tek zorunlu organı yönetim kuruludur. Yönetim kurulu hem genel kurul gibi vakfın işleyişine ilişkin kararların alınmasından hem de vakfın yönetim ve temsilinden sorumludur.³¹⁰ Yönetim kurulu içindeki kişiler vakıf senedinde yer alabilir.

Vakıflar özgüledikleri amacı gerçekleştirmek amacıyla gelir elde etmek için yönetim kurulunun kararı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne yapılacak bir bildirim ile ticari işletme kurabilir, bu ticari işletmeleri yönetebilir veya kurulmuş bir ticari işletmeye ortak olabilirler.³¹¹ Vakıfların bir ticari işletme kurabilmeleri için vakıf senetlerinde bu hususun yer alması ve yönetim kurulu kararı gerekmektedir.

³⁰⁷ **Serozan, Rona;** (1994), Tüzel Kişiler Özellikle: Dernekler ve Vakıflar, İstanbul, Filiz Kitapevi, s. 91; Aksi yönde görüş için bkz: **İnal, Tamer;** (2015) Ticari İşletme Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Seçkin, s.357.

³⁰⁸ Dernek ve vakıflar arasındaki farklar için bkz: **Hatemi, Hüseyin/ Kalkan Oğuztürk, Burcu;** (2014), Kişiler Hukuku, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Yayıncılık, s.106; **Aykul, Ömer;** (2015), Yeni Vakıflar Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Seçkin, s.22-23.

³⁰⁹ **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir;** s.392.

³¹⁰ **Dural, Mustafa/ Öğüz, Tufan;** (2009), Türk Özel Hukuku Cilt 3 Kişiler Hukuku", 9. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi, s.303; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir;** s. 406.

³¹¹ **Aykul,** s.157.

Vakıflarda yönetim kurulu üyeleri veya vakıf bir ticari işletmeye sahip ise yönetim kurulu tarafından atanan ticari temsilciler tarafından başkaca özel bir yetkilendirmeye ihtiyaç duyulmadan vakıf adına kambiyo senedi düzenlenebilir veya başkaca bir kambiyo taahhüdünde bulunularak, vakıf adına borçlandırıci işlem tesis edilebilir. Vakıf senedinde özel bir düzenleme olmadığı sürece, yönetim kurulunun tamamının imzası ile kambiyo senedi düzenlenir. Aksi halde düzenlenen senetten kaynaklanan borçtan, vakıf sorumlu olmayacaktır. Yönetim kurulu kararı olmaksızın bir vakfı temsilen üçüncü bir kişi tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde, artık TTK 678’de yer alan yetkisiz temsile ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Vakıflar da tıpkı dernekler gibi belirli bir amaca ulaşmayı hedefleyen tüzel kişilikler olduğundan tahsis ilkesi derneklerde olduğu gibi vakıflarda da geçerlidir. Tahsis ilkesi çerçevesinde, yönetim kurulu vakfın özgülendiği amaç çerçevesinde iş ve işlemler için vakfi temsile yetkilidir. Vakıf senedinde yönetim kurulunun temsil yetkisi sınırlandırılabilir.³¹² Yönetim kurulunun vakfın özgülendiği amaç dışındaki iş ve işlemler bakımından kambiyo senedi düzenlemiş olması halinde düzenlenen senetten kaynaklanan borçtan dolayı vakıf sorumlu olmayacak, yönetim kurulu üyeleri TTK 678’de yer alan yetkisiz temsile ilişkin hükümler kapsamında bizzat senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu olacaktır.³¹³

Vakıfların belirli bir amaca özgülünmüş olmaları ve aval işleminin vakfın özgülendiği amaca aykırı olması nedeniyle vakıflar tarafından aval işlemi gerçekleştirilemez.³¹⁴ Vakıfların bir ticari işletme işletmeleri durumunda ise yalnızca ticari işletmenin amacına uygun düşecek ve ticari işletmeyle sınırlı olmak kaydıyla ticari işletme adına aval işlemi tesis edilebilir.

³¹²**Ergün**, s.172.

³¹³**Alper, Gizem**, (2013), Türk Özel Hukukunda Ultra Vires İlkesi(Anlamı ve Kapsamı), (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.145. Yazar vakfın tipini belirleyen amacını aşan işlemlerde vakfın hak ehliyetinin bulunmadığı, kuruluş sözleşmesindeki amacını aşan ve TMK 449 kapsamında olan işlemlerde fiil ehliyetinin kısıtlandığı, TMK 449 kapsamında olmayan ama amacını aşan işlemler yönünden ise yetkisiz temsil kapsamında kaldığı görüşündedir.

³¹⁴Benzer görüşte **Ergün**, s.172. Yazar gerçek kişiler için yasak işlem niteliğinde olan bağışlama, kefalet(dolayısıyla aval) gibi işlemlerin vakıflar için de yasak işlem niteliğinde olduğu, kuruluş belgesindeki özel amacın fiil ehliyetini kısıtlayacağı görüşündedir. **Alper**, s.145. Yazar vakfın amacını aşan ve TMK 449 kapsamında olan önemli miktarda bağışlama, kefil olma gibi işlemler yönünden vakfın fiil ehliyetinin kısıtlandığı görüşündedir. Vakıfların vakfın gayesine ulaşılması amacıyla sınırlı olarak kefalet(Dolayısıyla aval) verebileceği görüşü için bkz: **Karmutoğlu, Başak**, (2016), Anonim ve Limited Şirketlerin Kefalet Ehliyeti, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çag Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, s.73.

2.4.2.2.3. Tüzel Kişiliğe Sahip Olmayan Yapılar

2.4.2.2.3.1. Adi Ortaklıklar

Adi ortaklıklar iki veya daha fazla kişinin ortak bir amaca ulaşmak maksadıyla mal ve emeklerini bir araya getirdikleri bir sözleşmedir. Adi ortaklıklar tüzel kişiliğe sahip olmadıklarından organsal temsilleri de mümkün değildir. TBK'nın 620-645 maddeleri arasında düzenlenen adi ortaklıklarda kanunda yer alan hükümler, genellikle ortakların iç ilişkilerinde uygulanması gereken hükümlerdir.

TBK 625/1'de yer alan düzenlemeye göre ortaklığın yönetimi, bir sözleşme veya bir kararla bir veya birden fazla ortağın yönetimine bırakılmadıysa tüm ortaklara aittir.³¹⁵ TBK 625/3'e göre ise, ortaklığa genel yetkili bir temsilci atanması veya ortaklığın olağandışı işlerinin yürütülebilmesi için tüm ortakların oy birliğine ihtiyaç vardır. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, her ortak kendisi işlem yapmaya yetkilidir. Kanun koyucu gecikmesinde sakınca bulunan hal demekle yetinmiş olup hangi hallerin gecikmesinde sakıncası bulunan hal olduğunu ve hangi işlerde ortakların kendi başlarına işlem yapabileceklerini ayrıntılı olarak düzenlememiştir. Kanun metnindeki bu eksikliği tamamlarken, TBK 504'de düzenlenen vekâlet hükümleri yerine, TTK 223'de yer alan kolektif şirketlere ilişkin düzenlemeleri yol gösterici olarak almak daha doğru olacaktır. Zira TBK 504'e göre gecikmesinde sakınca bulunan halin belirleneceği kabul edilirse kambyo taahhüdünde bulunmak hususunda dahi ortakların tamamının oy birliğine ihtiyaç duyulacaktır ki bu durum ticari hayatın devamlılığını önemli ölçüde olumsuz şekilde etkiler.³¹⁶

Bunun yanında TBK 637'de, adi ortaklığın temsili halinde dışarıya ve üçüncü kişilere karşı durumu düzenlenmiştir. Adi ortaklığın temsiline ilişkin oluşabilecek en büyük sorun, ortaklığın tüzel kişiliğinin bulunmamasıdır. Adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından adi ortaklarda temsile ilişkin; hem dolaylı, hem doğrudan temsilin görünümüleri karşımıza çıkmaktadır. Adi ortaklıklarda dolaylı temsile ilişkin TTK 637/1 hükmü esas alınacaktır. Maddeye göre şayet ortak kendi adına ve ortaklık hesabına işlem tesisinde bulunursa, o halde işleminden bizzat sorumlu olur.³¹⁷ Adi ortaklıklarda doğrudan temsile ilişkin TTK 637/2'de

³¹⁵Şener, Oruç Hami; (2019) Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 4. Baskı, Ankara, Seçkin, s.47.

³¹⁶Şener, (2019) s.50.

³¹⁷Şener, (2019), s.76.

yer alan düzenlemeye göre ise, tüm ortaklar veya ortaklık adına işlem tesisinde bulunan bir ortağın işlemlerine ortaklar, ancak temsile ilişkin hükümler çerçevesinde alacaklı veya borçlu olurlar.³¹⁸ Buradan da görüleceği gibi adi ortaklıklarda temsile ilişkin uyumsuzluklara, TBK’da yer alan temsile ilişkin genel düzenlemeler uygulanacaktır.³¹⁹

Adi ortaklıklarda dolaylı ve doğrudan temsile ilişkin yapılan düzenlemelerin yanı sıra, aynı maddenin üçüncü fıkrasında bir ortağın yönetim yetkisi ile görevlendirilmiş olması halinde, kendisine yönetim yetkisi verilen ortağın, üçüncü kişilere karşı ortaklığı temsil yetkisi olduğu düzenlenmiştir.³²⁰ Kanun koyucu bu fıkra ile şirket yöneticilerinin, aynı zamanda temsil yetkilerinin de bulunduğu görünümüne dayanarak işlem tesisinde bulunan üçüncü kişiler nezdinde, yöneticilerin geçerli bir temsil yetkisine sahip olduğu karinesi getirmiştir.³²¹ Burada önemle belirtmek gerekir ki kanun koyucunun kabul etmiş olduğu bu karine, kesin bir kanuni karine niteliğinde olup aksinin ispatı mümkün değildir. Özetlemek gerekirse kanun koyucu; adi ortaklığın yöneticisinin, geçerli bir temsil yetkisine sahip görüntüsü oluşturarak, iyi niyetli üçüncü kişilerle işlem tesis etmiş olması halinde üçüncü kişinin iyi niyetinin korunacağını ve ortaklığı oluşturan diğer yöneticiler tarafından; işlem tesisinde bulunan ortağın, temsil yetkisine sahip olmadığı iddiasının ileri sürülemeyeceğini kabul etmiştir. Bu halde üçüncü kişi ile tesis edilen işlem geçerliliğini korur.³²² Ne var ki TBK 637/3 hükmünün uygulanabilmesi için kendisine yönetim yetkisi verilen ortağa verilen bu yönetim yetkisinin, tüm ortakların oybirliği ve yetki belgesine dayanak yapılarak verilmiş olması gerekir.

TBK’da düzenlenen genel temsil kurallarının aksine yetkisiz bir ortağın tesis etmiş olduğu işleme diğer ortaklar tarafından onay verilmezse, işlem tesisinde bulunan ortak aynı zamanda işlemi kendi adına da yapmış olduğundan, tesis edilen işlemde dolayı bizzat sorumlu olur ve üçüncü kişi, tesis edilen işlemin ifası için ortağı dava edebilir.³²³ Bazı hallerde üçüncü kişi, işlem tesis eden ortakla tek başına işlem tesis etmek istemeyebilir veya ortaklığın bütününe güvenerek işlem tesisinde bulunmuş olabilir. Bu durumda üçüncü kişi,

³¹⁸ Ayhan/ Çağlar/ Özdamar, s.107.

³¹⁹ Kırca, İsmail; (2000) Adi Şirketin Temsili ile İlgili İki Sorun, BATİDER, c.20, S.4, Sa.63-71,s.65.

³²⁰ Şener, (2019), s.78-80.

³²¹ Kırca, (2000), s.66-67.

³²² Kırca, (2000), s.68-69.

³²³ Şener, (2019), s.78-79.

işlem tesisinde bulunan ortağın bizzat sorumlu olması yerine, TBK 47 gereğince sorumlu tutulmasını talep edebilir.³²⁴

Yapmış olduğumuz tüm bu açıklamalar ışığında; adi ortaklıklarda ortaklığın yönetimi bir karar veya bir sözleşme ile ortaklardan bir veya birkaçına veya üçüncü bir kişiye bırakılmadığı sürece adi ortaklığı oluşturan ortaklardan her biri, ayrıca özel bir yetkilendirmeye gerek olmaksızın ortaklık adına kambiyo taahhüdünde bulunabilir. Adi ortaklığın yönetiminin, ortakların oy birliği kararı ile bir veya birkaç ortağa veya üçüncü bir kişiye bırakılmış olması halinde ise, yönetim yetkisi kendisine bırakılan kişi veya kişiler ayrıca özel bir yetkiye gerek olmaksızın ortaklık adına kambiyo taahhüdünde bulunabilir. Her iki halde de ortaklık adına düzenlenen kambiyo taahhütleri bakımından ortakların tamamı müteselsil olarak borçtan sorumludur.³²⁵ Şayet adi ortaklığı oluşturan tüm ortakların oy birliği ile ortaklığa bir ticari temsilci atanmışsa, usulüne uygun olarak atanan bu ticari temsilcinin de ortaklık adına kambiyo taahhüdünde bulunabileceği kabul edilir. Ne var ki ortaklığa atanan bu ticari temsilci, ortakların tamamının oy birliği kararı ile atanmamışsa, o halde ortada geçersiz bir atama vardır ve bu halde temsilcinin, ortaklığı temsile yetkisi olmadığı kabul edilir. Ortaklığı temsile yetkisi olmayan ortağın tesis etmiş olduğu işlemler için ise yetkisiz temsile ilişkin hükümler uygulanır. Düzenlenen kambiyo taahhüdünden dolayı yetkisiz ticari temsilci bizzat sorumlu olur.

2.4.2.3.2. Donatma İştiraki

Donatma iştiraki; birden fazla kişinin, bir geminin paylı mülkiyet şeklinde mülkiyetine sahip oldukları, gemiyi ortakların tamamı adına ve hesabına deniz ticaretinde kullanmaları halinde ortaya çıkan ortaklıklardır.³²⁶ Donatma iştiraklerinin tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Donatma iştiraki TTK'nin beşinci kitap ikinci kısmında yer alan deniz hukuku hükümlerinin bulunduğu bölümde düzenlenmiş olup, tamamlayıcı mahiyette bir ortaklıktır. Şayet gemi paydaşları arasında başkaca bir hukuki kurum, ticari şirket veya miras şirketi varsa o halde ortaklığa bu hukuki kurumlara ilişkin hükümler uygulanır.³²⁷ Donatma iştiraki, yalnızca tek

³²⁴Kırca, (2000), s.70.

³²⁵Karamanhoğlu, Argun; (2013) Kambiyo Senetlerinde Düzenleyenin İmzası ve Bulunmamasının Sonuçları, KHÜHFD, c.1, S. 2, Sa.89-116, s.108.

³²⁶ Kender, Rayegan/Çağa, Tahir (2010),Deniz Ticareti Hukuku, 16. Baskı, İstanbul, Arıkan Yayıncılık, s.182; Kender, Rayegan/ Çetingil, Ergon; (2010), Deniz Ticareti Hukuku Temel Bilgiler, 12. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s.87.

³²⁷Kender/ Çetingil, s.87; Çağa, Kender, s.183.

bir gemi için söz konusudur. Birden fazla geminin var olduğu hallerde, her bir gemi kendi içinde donatma iştirakine sahiptir. Her ne kadar donatma iştirakleri tüzel kişiliğe sahip olmasalar da, TTK 17 gereğince tacirlere ilişkin hükümlere tabidirler ve bir tüzel kişi gibi işlem görmektedirler.

Donatma iştirakleri kurulduktan sonra en fazla 15 gün içerisinde bulundukları bölgedeki ticaret ve gemi siciline tescil edilmelidirler. Donatma iştiraki kuruluş sözleşmesi, herhangi bir şekil şartına tabi değildir. Ne var ki ticari sicile tescil işlemi gerçekleşirken, donatma iştiraki sözleşmesinin noterlikçe onaylı bir suretinin sicile teslimi gerekir.

Donatma iştiraklerinin temsilinde, sözleşmelerinde yer alan düzenlemeler uygulanır (TTK 1066). Donatma iştiraki sözleşmesinde bulunması ve tescil edilmesi gereken hususlar ise TTK 1065/2’de belirtilmiştir. Maddeye göre iştiraki temsile yetkili paydaş veya paydaşların veya temsile yetkili kılınan üçüncü kişinin sözleşmede belirlenmesi, temsil yetkisinin kapsamı, sınırları, birlikte veya tek başına temsil halinin de sözleşmede yer alması gerekir.

Bir donatma iştirakini temsile yetkili ve bu hususun tescil edildiği paydaş, paydaşlar veya iştirak sözleşmesi ile kendisine temsil yetkisi verilen üçüncü kişiler tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulabilir.

Üçüncü kişilere verilecek olan temsil yetkisinin paydaşların oybirliği ile verilmesi gerekmektedir. Donatma iştiraki sözleşmesinde temsile ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiş olması halinde her bir paydaşın iştiraki temsile yetkisi bulunmakta olup,³²⁸ her biri kendi adına kambiyo taahhüdünde bulunabilirler. Bununla birlikte temsil yetkisine ilişkin özel bir düzenleme bulunmayan hallerde, her bir ortak iştiraki temsile yetkili üçüncü kişileri de görevlendirebilir. Bu halde atanan temsilci tarafından kambiyo senedi düzenlenmişse artık oybirliği kuralına aykırı davranılması iştiraki sorumluluktan kurtarmaz. İştirak, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu olur. Gemi müdürleri³²⁹ de TTK 1070/4 gereğince kendilerine özel olarak yetki verilmiş olması

³²⁸**Can, Mertol.** (2016) Donatma İştirakinde Tacir Sıfatının Aidiyeti ile Müşterek Donatanlar Hakkında da İflas Kararının Verilip Verilemeyeceği Meselesi, Bilgi Toplumunda Ünal Tekinalp’e Armağan, c.1, İstanbul, Sa.907-930, s.925; **Şener**, s.42.

³²⁹Doktrinde gemi müdürlerinin hukuki statüsü üzerinde tartışmalar mevcuttur. Kimi yazarlar gemi müdürlerinin yetkileri itibarıyla ticari temsilci benzeri bir statüsü bulunduğunu söylerken, bkz: **Can**, (Donatma) s.916, Kimi yazarlar ticari vekil, bkz: **Sayın, Abdullah**; (2016) Ticari Vekil, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul,s.29; **Kaya, Emin**; (2010) Türk Özel Hukukunda Ticari Vekillik, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler

halinde iştirak adına kambiyo taahhüdünde bulunabilirler. Donatma iştiraklerinde gemi müdürünün yanında geminin sevk ve idaresinden sorumlu kaptanlar da bulunmaktadır. Her ne kadar kaptanların iştiraki temsil yetkisi bulunsa da bu yetki; geminin idaresi, bağlanması, sevki gibi işlemlerle sınırlı olup kaptanların iştirak adına kambiyo senedi düzenleme yetkileri bulunmamaktadır.³³⁰ Donatma iştiraki adına kambiyo senedi düzenleyenlerin senedi düzenlerken, TTK 44/2 gereğince belirlenen ticaret unvanının altına imza atmaları gerekmektedir.

Donatma iştiraklerinde temsil yetkisi ancak birlikte temsil hali ile sınırlandırılabilir. Bunun dışındaki sınırlandırmalar, tescil ve ilan edilmiş olsalar dahi geçersiz olup üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

2.4.2.2.3.3. Kat Mülkiyeti Kanununa Tabi Yerler

2.4.2.2.3.3.1. Kat Mülkiyeti Kanununa Tabi Bireysel Yapılar

Kat mülkiyeti, tamamlanmış betonarme bir yapının kullanıma uygun bağımsız bölümleri üzerinde taşınmaz malikleri veya tüm ortak malikler tarafından kurulan kendine özgü özelliklere sahip mülkiyet hakkıdır. Kat mülkiyeti, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu³³¹ hükümlerine göre kurulan bir mülkiyet hakkı türüdür. Apartman veya site gibi kişilerin toplu olarak yaşadıkları, bağımsız bölümlerden oluşan taşınmazların yönetimi, idaresi, ihtiyaçlarının karşılanması, bağımsız bölüm maliklerinin birbiri ile olan ilişkileri ve taşınmazdan nasıl ve ne şekilde yararlanılacağına ilişkin usuller 634 sayılı KMK'ya göre belirlenir.

Kanuna göre kat mülkiyetine tabi yerlerin yönetimi, kat malikleri kuruluna ve yöneticiye aittir. Kat malikleri kurulu, tüm kat maliklerinin içinde bulunduğu ve kural olarak ana taşınmazın yönetiminin en üst organı olarak görev alır. Kurul, yönetim görevini idame ettirirken kanun hükümleri ve yönetim planına uygun olarak hareket etmek zorundadır. Kat malikleri kurulu, maliklerin sayı ve arsa payı çoğunluğuyla toplanmakta olup, kararlarını oy çokluğu ile almaktadır. Kat malikleri kurulunun toplanma yeter sayılarının, toplanma ve

Enstitüsü, Kırıkkale, s.45; kimi yazarlar ise donatma iştirakine özgü tacir yardımcısı olarak kabul etmektedirler. Bkz: Şener, s.40.

³³⁰ Çağa/Kender, s.201.

³³¹ 02/07/1965 sayılı resmi gazetede yayımlanmış 634 sayılı kanun

karar almayı zorlaştırıcı etkisi nedeniyle; taşınmaza, kat maliklerinin sayı ve arsa payı çokluğu ile her yıl malikler arasından veya dışarıdan bir yönetici atanır. Yönetici tek kişi olabileceği gibi, üç veya daha fazla kişiden de oluşabilir. Üç veya daha fazla kişiden oluşan yöneticiler yönetim kurulunu oluşturur. Yöneticiler, kat malikleri kurulunun aldığı kararları uygulamak, taşınmazın yönetim ve idari işleriyle ilgilenmek, bunun yanında kat malikleri birliğini temsil etmekle görevlidir.³³²

Kat malikleri kurulunun, kanunda sayılan haller dışında, aktif ve pasif dava ehliyeti yoktur. Çünkü kat malikleri kurulu tüzel kişiliğe sahip değildir. Yönetici, KMK 35'te sayılan hallerde kat malikleri birliğini temsile yetkilidir. Bunun dışındaki hallerde ve genel yönetim işleri dışında özel olarak yetkilendirilmediği sürece, yöneticinin kat malikleri birliğini temsile yetkisi yoktur.³³³ Buradan hareketle yöneticinin, kat mülkiyeti yapılarında bir organ gibi değil, daha çok vekil gibi hareket ettiği sonucuna varılabilir.

Kat malikleri kurulu tarafından özel olarak yetkilendirilmiş olması halinde yönetici, kat malikleri birliği adına kambyo taahhüdünde bulunabilir. Ayrıca kambyo taahhüdünde bulunabilmesi için yetkilendirilmeyen yönetici tarafından kat malikleri birliği adına kambyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde TTK 678 gereğince yetkisiz temsil hükümleri uygulanır.³³⁴ Kat malikleri kurulunun tüzel kişiliği bulunmadığından yönetici her bir maliki temsilen kambyo taahhüdünde bulunur.

Yöneticinin üç veya daha fazla kişiden oluşması durumunda, temsil yetkisini TBK 511/2 gereğince yöneticilerin birlikte kullanması gerekir. Bu halde kambyo senedi düzenleme yetkisine sahip yönetim kurulunun, kambyo taahhüdünde bulunurken, senet üzerine birlikte imza atmaları gerekir. Aksi halde TTK 678'de yer alan yetkisiz temsile ilişkin düzenlemeler burada da uygulama alanı bulacak, senet üzerinde imzası yer alan kişiler bizzat senetten doğan borçtan sorumlu olacaktır.

Yöneticinin kurul tarafından her ne kadar özel olarak yetkilendirilmesi halinde kambyo taahhüdünde bulunulabileceği kabul edilse de aval işlemi KMK amacına aykırı

³³² Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.687; Ayan, s.533.

³³³ Eren, Fikret; (2012), Mülkiyet Hukuku, 4. Baskı, Ankara, Yetkin, (Mülkiyet) s.174; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.692; Ayan, s.539.

³³⁴ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2016/8500 esas, 2016/25566 karar ve 19/12/2016 tarih sayılı ilamı, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2006/12 esas, 2006/682 karar ve 08/11/2006 tarih sayılı ilamı.

düştüğünden, yönetici tarafından kat malikleri birliği adına aval verilemez. Aval işlemi tesis edilmiş olması halinde TTK 678 gereğince yönetici avalden bizzat sorumlu olur.

2.4.2.2.3.3.2. Kat Mülkiyeti Kanununa Tabi Toplu Yapılar

KMK üzerinde 5711 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin kanun ile yapılan değişiklik ile birlikte birden fazla parselde yer alan apartmanların yönetimine ilişkin değişiklik getirilmiş ve hukuk sistemimize toplu yapı kavramı girmiştir.

KMK 66'ya göre toplu yapı, bir ya da birden çok imar parseli üzerinde, belli bir onaylı yerleşim planına göre yapılmış ya da yapılacak, alt yapı tesisleri, ortak kullanım yerleri, sosyal tesis ve hizmetler ile bunların yönetimi bakımından birbirleriyle bağlantılı birden çok yapıyı ifade eder. Toplu yapı kapsamındaki imar parsellerinin, bitişik ya da komşu parsel olmaları şarttır. Ancak bu parseller arasında kalan ve imar planına göre yol, meydan, yeşil alan, park otopark gibi kamuya ayrılan yerler için bu şart aranmaz. Toplu yapı kapsamındaki her imar parseli, kat irtifakının ya da kat mülkiyetinin tesisinde ayrı ayrı dikkate alınır. Toplu yapı birden fazla imar parselini içeriyorsa, münferit parseller üzerinde toplu yapı hükümlerine tâbi olacak şekilde kat mülkiyeti ilişkisi kurulamaz.

Bu hükme göre birden fazla parsel üzerinde bulunan yapıların yönetiminde ayrı ayrı değil tüm parseller bazında toplu olarak yapılmasının önü açılmıştır. Birden fazla parsel üzerinde birden fazla yapıda olduğu gibi bir parsel üzerinde birden fazla yapının bulunması halinde de toplu yapı ve buna bağlı olarak toplu yönetim hükümleri uygulanacaktır.³³⁵ KMK'ya tabi toplu yapılarda yönetim, KMK 69'da ihtimalli olarak düzenlenirken, kat malikleri kuruluna yönetici ve denetçi atanması hususu da KMK 71'de ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir.

Kat mülkiyetine tabi toplu yapılarda yapılacak olan yönetim işlemi hangi yöneticinin alanına giriyorsa o yönetici tarafından gerçekleştirilmelidir.³³⁶ Blok mahiyetinde olan yapılarda blok kat malikleri kurulu, blok mahiyeti olmayan yapılarda seçilen yönetici tarafından, kat malikleri kurulu birliği adına kambyo taahhüdünde bulunulabilir. Burada da kambyo senedine konu işlem, hangi yöneticinin iş alanına giriyorsa, o yönetici tarafından kambyo taahhüdünde bulunulabilecektir.

³³⁵Öktem Çevik, Seda; (2010), Toplu Yapılarda Yönetim, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s.29.

³³⁶ Öktem Çevik, s.208.

Kat malikleri kurulu, tüzel kişiliğe sahip bir yapı olmadığından yönetici, tüm kat maliklerini temsilen kambiyo senedi düzenlemiş sayılmaktadır. Yönetim yetkisi dışındaki iş veya işlemler için yönetici tarafından kambiyo senedi düzenlenmiş olması halinde yetkisiz temsile ilişkin hükümler uygulanacak ve senet düzenleyen bizzat kambiyo senedinden kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu olacaktır. Kat malikleri kurulunun düzenlenen kambiyo taahhüdünden sorumlu olmayacağına ilişkin def'i, şahsi def'i mahiyetinde olup, senedi ilk devralana karşı ileri sürülebilirken, sonraki cirantalara ve yetkili hamile karşı bu def'i ileri sürülemez. Ancak senedi sonradan devralanların durumu bildikleri veya bilebilecek durumda oldukları hallerde onlara karşı da yetkisiz temsil hususu ileri sürülebilir.

Yönetici tarafından yönetici işleriyle ilgili olarak kambiyo taahhüdünde bulunulabileceği kabul edilse de aval işlemi KMK amacına aykırı düştüğünden yönetici tarafından kat malikleri birliği adına aval verilemez. Aval işlemi tesis edilmiş olması halinde TTK 678 gereğince yönetici avalden bizzat sorumlu olur.

2.4.2.2.4. Tacir Yardımcıları Tarafından Temsilen Kambiyo Senedi Düzenlenmesi

Ticari işletme sahibi tacirler, ticaret yaptıkları çevrenin genişliği, faaliyet konularının kapsamı, iş yoğunlukları gibi nedenlerle kendileri dışında başka kişilerin de bilgi ve emeklerinden yararlanma ihtiyacı duyarlar. Bu ihtiyaç sonucunda tacire bağlı ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacı adı altında yardımcılardan faydalandığı gibi simsar, komisyoncu ve acente adına, tacirden bağımsız hareket eden yardımcılardan faydalanılır.

Çalışmamızın önceki bölümlerinde gerçek kişilerde, ticari şirketlerde, tüzel kişiliği bulunmayan adi ortaklıklarda ve diğer tüzel kişiler adına temsilci vasıtasıyla kambiyo senedi düzenlenmesi veya onlar adına kambiyo taahhüdünde bulunularak borçlandırııcı işlem tesis edilmesi konusu üzerinde durulmuştur. Bu kısımda ise tacir yardımcıları tarafından temsilen kambiyo senedinin ne şartlarda düzenleneceği, uyuşmazlık hallerinde hangi düzenlemelere uyulması gerektiği üzerinde durulacaktır.

2.4.2.2.4.1. Ticari Temsilci

TBK 547-550'de düzenlenen ticari temsilciler, tacire bağlı tacir yardımcılarındandır. Ticari temsilci; işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da

örtülü olarak yetki verdiği kişidir (TBK 547). Ticari temsilciye temsil yetkisinin kural olarak sözlü ya da yazılı olarak açıkça verilmesi mümkün olduğu gibi herhangi bir irade açıklamasında bulunulmaksızın zımni olarak verilmesi de mümkündür. Uygulamada genel olarak ticari temsilciye noterliklerce düzenlenen bir vekâletname ile temsil yetkisi verilmektedir.

Gerçek kişiler tarafından işletilen ticari işletmelerde, tam ehliyet sahibi gerçek kişilerin, işletmeyi temsil etmek için ticari temsilci ataması yapması mümkündür. Bir ticari temsilci; kendisine özel olarak yetki verilmiş olması halinde, bir başkasını işletme adına ticari temsilci olarak atayabilir.³³⁷ Ne var ki ticari temsilcinin görevleri arasında TMK 429'da sayılan işlemler de bulunduğundan kendisine yasal oy danışmanı atanan kişilerin, işletmelerini temsilen ticari temsilci atayabilmeleri için yasal danışmanın onayı gerekmektedir.³³⁸ Şayet karşı tarafın veya mahkemenin uygun gördüğü süre içerisinde yasal danışman tarafından tesis edilen işleme onay verilmezse, ticari temsilci tarafından işletme adına düzenlenen kambiyo taahhüdünden dolayı TTK 678 gereğince ticari temsilci bizzat sorumlu olur.

TBK 547/2'de işletme sahibinin ticari temsilciye verilen temsil yetkisinin, ticaret sicilde tescil ettirme zorunluluğu bulunduğu düzenlenmiştir. Ne var ki ticaret sicile yapılacak bu tescil, ticari temsilciye verilecek temsil yetkisinin geçerliliği için gerekli değildir. İşletme sahibi ticari temsilcinin sahip olduğu temsil yetkisini, sınırlarını ve kapsamını ticaret sicile tescil ettirmese de ticari temsilci tarafından tesis edilen işlemlerden dolayı sorumlu olur. Kanunda düzenlenen bu tescilin amacı, kendisiyle işlem tesisinde bulunulan üçüncü kişilerin temsil yetkisinin var olduğunu, sınırlarını ve kapsamını bilmedikleri itirazlarının önüne geçilmesi bakımından önemlidir.³³⁹ Ticaret sicilde tescil edilen ticari temsilcinin görevinin sona erdiği de ticaret sicilde tescil ve ilan edilmelidir. Aksi halde ticari temsilcinin yapmış olduğu işlemlerde işletme, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı sorumlu olmaya devam eder.³⁴⁰

TBK 548'de ise ticari temsilcinin sahip olduğu temsil yetkisinin kapsamı düzenlenmiştir. Maddeye göre; ticari temsilci işletme sahibi adına kambiyo taahhüdünde

³³⁷ Aksi görüş için bkz: **Pulaşlı**, (Ticari Mümessil Ve Ticari Vekil) s.9; özel yetki verilse dahi ticari temsilcinin bir başka ticari temsilciyi atayamayacağı çünkü ticari temsilcinin iradi temsilci tarafından atanamayacağı görüşü için bkz: **Şener, Oruç Hami; (2015)**, Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, 1. Baskı, Ankara, (Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi), s.13.

³³⁸ **Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya**, s.679; **Şener**, s.20.

³³⁹ **Şener**, (Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi), s.112-113.

³⁴⁰ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2009/18699 esas 2010/124 karar ve 11/01/2010 tarih sayılı ilamı.

bulunmaya, işletmenin konusu kapsamına giren ve işletmeyi ilgilendiren her türlü olağan ve olağan üstü işlemi yapmaya yetkilidir. Kanunda oldukça geniş bir biçimde temsil yetkisine sahip kılınan ticari temsilci özel olarak yetkilendirilmediği sürece taşınmazı devredemez. Bunun yanında ticari temsilcinin temsil yetkisi açıkça bir düzenleme yapılmadığı sürece, bir hak ile sınırlandırılmaz. Ne var ki işletme sahibi tarafından ticari temsilciye taşınmaz devri yapma yetkisi verilebileceği gibi bir aynı hak ile temsil yetkisinin sınırlandırılması da mümkündür.³⁴¹

Ticari temsilcinin sahip olduğu temsil yetkisi, ancak merkez ve şube işlemleri ile geçerli olacak biçimde sınırlandırılabilir. Bu sınırlandırmanın üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için ticaret sicilde tescil ve ilan edilmesi gerekir. Temsil yetkisinin şube veya merkez işleri ile yer olarak sınırlandırılması ve ticaret sicilde tescil ve ilan edilmemesi halinde veya yer bakımından yapılacak bu sınırlamalar dışında başkaca sınırlamaların ticaret sicilde tescil ve ilan edilmesi halinde, yapılan sınırlandırmalar üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. Bununla birlikte ticari temsilciye verilen temsil yetkisi ticaret sicilde tescil edilmemiş olsa dahi yetkinin sona erdiğinin ticaret sicile tescil edilmesi gerekir. Aksi halde ticari temsilci ile temsil yetkisinin varlığına güvenerek işlem tesis eden üçüncü kişilerin iyi niyeti korunur.

TBK 548’de yer alan açık düzenleme doğrultusunda ticari temsilciler ve kendilerine yetki verildiği hallerde ticari temsilciler tarafından atanan ticari temsilciler, başkaca hiçbir özel yetkilendirmeye gerek duyulmadan işletme adına kambyo senedi düzenleme veya her türlü kambyo taahhüdünde bulunarak işletme adına borçlandırıcı işlem tesis etme yetkisine sahiptirler.³⁴²

Ticari temsilci tarafından yalnızca işletme konusu kapsamında işlem tesis edilebileceği hususu göz önüne alındığında, işletme konusu dışında kalan işlemler nedeniyle ticari temsilci tarafından kambyo senedi düzenlenmiş veya başkaca bir kambyo taahhüdünde bulunulmuşsa da kambyo senetlerinin iletten mücerretliği sonucunda düzenlenen kambyo senedi geçerli olur ve işletme senetten doğan borçlardan dolayı sorumludur. Bu gibi hallerde işletme sahibinin senedi devralan alacaklıya karşı düzenlenen kambyo senedinin işletme konusu dışında bir işlem için düzenlendiğine ilişkin şahsi bir def’i ileri sürme hakkı varken, diğer cirantalar ve yetkili hamile karşı işletme sahibi bu

³⁴¹Şener, (Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi) s.136-139.

³⁴²Şener, (Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi) s.171.

şekilde bir def'i ileri süremez. Ne var ki cirantalar veya yetkili hamil işletmeyi bilerek zarara uğratma kasti ile hareket etmemiş olsun.³⁴³

2.4.2.2.4.2. Ticari Vekil

Tıpkı ticari temsilci gibi bağlı tacir yardımcılarında olan ticari vekil TBK 551'de, bir ticari işletme sahibinin, kendisine ticari temsilcilik yetkisi vermeksizin, işletmesini yönetmek veya işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişi olarak tanımlanmıştır. Tam ehliyet sahibi işletme sahibi tarafından işletmenin işlerini yönetmek için görevlendirilen ticari vekillere genel yetkili ticari vekil, işletmenin yalnızca bazı işlerini yürütmek için görevlendirilen ticari vekillere ise özel yetkili ticari vekil denir.³⁴⁴ Ne var ki ticari vekilin görevleri arasında TMK 429'da sayılan işlemler de bulunduğundan, kendisine yasal oy danışmanı atanan kişilerin işletmelerini temsilen ticari vekil atayabilmeleri için yasal danışmanın onayı gerekmektedir.³⁴⁵ Şayet karşı tarafın veya mahkemenin uygun gördüğü süre içerisinde yasal danışman tarafından tesis edilen işleme onay verilmezse veya tesis edilecek kambiyo taahhüdü bakımından vekil, özel olarak yetkilendirilmezse, ticari vekil tarafından işletme adına düzenlenen kambiyo taahhüdünden dolayı TTK 678 gereğince ticari temsilci bizzat sorumlu olur. Kanunda ticari vekillerin atanmasına ilişkin herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Bu bağlamda yazılı veya sözlü olarak açık veya zımni bir biçimde işletme sahibi tarafından ticari vekil atanması mümkündür. Ticari vekillerin ticari temsilciler gibi ticaret sicile tescil ve ilan edilmeleri gerekmez.³⁴⁶

Ticari temsilciden farklı olarak genel yetkili ticari vekiller, işletme adına yalnızca işletme konusu olağan işlemleri yapmaya yetkilidirler. TBK 551/2'de yer alan düzenlemeye göre özel olarak yetkilendirilmedikleri sürece ticari vekiller, işletmeyi temsilen kambiyo senedi düzenleyemez veya başkaca bir kambiyo taahhüdünde bulunarak işletmeyi borçlandırıcı işlem tesis edemez.³⁴⁷ Bir ticari vekil özel olarak yetkilendirilmiş olmak koşuluyla bir ticari işletme adına kambiyo senedi düzenleyebilir, aval ve ciro gibi diğer her türlü borçlandırıcı kambiyo taahhüdünde bulunabilir. Önemle belirtilmelidir ki ticari vekilin

³⁴³Şener, (Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi) s.180-182.

³⁴⁴Arkan, Sabih; (2018) Ticari İşletme Hukuku, 24. baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s.196.

³⁴⁵Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Kaya, s.679; Şener, s.20.

³⁴⁶Yukarıda TBK 371/7 gereğince anonim şirketler ve limited şirketler için yapılan açıklamalar bu konuda unutulmamalıdır.

³⁴⁷Arkan, s.198.

rehin ve temlik cirosu yapabilmesi için özel olarak yetkilendirilmesi gerekmekte ise de ticari vekilin, kambiyo senedinden kaynaklı alacağı tahsil etmesi için özel yetkilendirilmesine gerek yoktur³⁴⁸ ve tahsil cirosunun da yalnızca tahsil kabiliyeti bulunduğundan vekilin bu durumda özel olarak yetkilendirilmesi gerekmez. Özel yetkili ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı ise, yetkilendirilmiş olduğu iş ve işlemler ile sınırlıdır. Özel yetkili ticari vekilin temsil yetkisinin kapsamı, niteliği ve sınırları yetkilendirilmiş olduğu iş ve işlemler ile belirlenir.

2.4.2.2.4.3. Pazarlamacı

TBK'nın 448 ve 460. maddeleri arasında düzenlenen bağlı tacir yardımcılarında olan pazarlamacı, TBK 448'de sözleşme yapmaya yetkili pazarlamacı ve aracı pazarlamacı olarak ikiye ayrılmıştır. Maddeye göre pazarlamacı, bir ticari işletme sahibi hesabına ve işletmenin dışındaki her türlü iş ve işlemleri yapmaya aracılık eden veya yazılı bir sözleşme varsa³⁴⁹ bu sözleşmede yer alan iş ve işlemleri yapmaya yetkili kişidir. İşletme sahibi tarafından, pazarlamacıya madde kapsamında tesis etmiş olduğu işlemler nedeniyle ücret ödenir.³⁵⁰

TBK 452'de aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece pazarlamacının, yalnızca ticari işletme sahibi hesabına ve işletme dışında, işletme konusu ile ilgili olağan iş ve işlemlere aracılık etme yetkisine sahip olduğu düzenlenmiştir. Bu halde tıpkı ticari vekillerde olduğu gibi pazarlamacılar da özel olarak yetkilendirilmedikleri sürece, ticari işletme sahibi ad ve hesabına kambiyo senedi düzenleyemez veya herhangi başkaca bir kambiyo taahhüdünde bulunarak işletme sahibini borçlandırıcı işlem tesis edemez.³⁵¹

2.4.2.2.4.4. Simsar

TBK 520 ve 525. maddeler arasında düzenlenen ve bağımsız tacir yardımcılarında olan simsarlar, tacirin işletmesi dışında asıl olarak taraflar arasında sözleşme imzalanmasına aracılık etmekle görevlidirler ve işlemleri sonucunda sözleşme imzalanması halinde ücret

³⁴⁸**Cenkci, Esra/ Çetinkaya, Mehmet;** (2013), Ticari Vekilin Kambiyo Taahhüdünde Bulunma Yetkisi, Terazi Hukuk Dergisi, c.8, S.86, Sa.25-29, sy.26.

³⁴⁹TBK 449'da sözleşmenin kapsamının ve içeriğinin ne şekilde olacağını, aksi halde uyumsuzluklarda uygulanacak hükümleri düzenlemiştir.

³⁵⁰**Ülgen, Hüseyin/Helvaci, Mehmet/Kaya, Arslan/Nomer Ertan,** (2015), Ticari İşletme Hukuku, 5. Baskı, İstanbul, Vedat Yayıncılık, s.699.

³⁵¹**Ülgen/ Helvaci/ Kendigelen/ Kaya/ Ertan,** (2015), s.705.

almayı hak kazanırlar. Tacir ve simsar arasında imzalanan simsarlık sözleşmesi taşınmazları konu alan sözleşmeler istisna olmak üzere, kural olarak herhangi bir geçerlilik şekil şartına bağlı değildir. Taşınmazları konu alan simsarlık sözleşmelerinin ise yazılı şekilde yapılması gerekir.

Tacirden bağımsız olarak hareket eden ve sürekli olarak tacir adına işlem tesis etmeyen simsarlar, özel olarak yetkilendirilmedikleri sürece, tacir adına kambiyo senedi düzenleyemez veya başkaca bir kambiyo taahhüdünde bulunarak tacir adına borçlandırıcı işlem tesis edemez.³⁵²

2.4.2.2.4.5. Komisyoncu

Kanunda kıymetli evrak alım satımı ve taşınır alım satımı işlemlerini kendi adına, vekâlet veren hesabına gerçekleştiren ve gerçekleştirdiği işlemler karşılığında ücret alan komisyoncular TBK'nın 432 ve 446. maddeleri arasında düzenlenmiş, bağımsız tacir yardımcılarındandır. Komisyoncular kendi adlarına vekâlet veren hesabına işlem tesisinde bulunurken; simsarlar, tarafları bir araya getirerek aralarında bir sözleşme kurulmasına aracılık ederler.³⁵³ Komisyoncu vasıtasıyla tesis edilen işlemlerde, dolaylı temsil ilişkisi vardır ve üçüncü kişi komisyoncunun vekâlet veren hesabına işlem tesis ettiğini bilse dahi üçüncü kişilerle tesis edilen işlemler komisyoncu nezdinde hüküm ve sonuç doğurur. Komisyoncu elde ettiği hak ve borçları başka bir hukuki işlem ile vekâlet verene devreder.³⁵⁴

Komisyoncunun kendi adına ancak bir başkası hesabına işlem tesis etme özelliği gereğince komisyoncu tarafından kambiyo senedi düzenlenmesi hususu, çalışmamız bakımından önem arz etmemektedir. Çünkü tesis edilen işlem, komisyoncunun hukuki alanında hüküm ve sonuç doğuracaktır. Bir kimse tarafından kendi adına ancak bir başkası hesabına kambiyo senedi düzenlenmesi veya başkaca bir kambiyo taahhüdünde bulunulması halinde, düzenleyen kişi temsilci değil komisyoncu sıfatını haizdir.³⁵⁵

³⁵²Bozer/Göle, (2018), s.132-133.

³⁵³Bozer, Göle, (2018), s.136.

³⁵⁴Bozer, Göle, (2018), s.136, TBK 532/2 gereğince uygun düştüğü ölçüde vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümler komisyonculuk sözleşmelerine de uygulanır.

³⁵⁵Poroy/Tekinalp, s.157.

2.4.2.2.4.6. Acente

Son olarak TTK 102 ve 103’de düzenlenen bağımsız tacir yardımcılarında olan acente üzerinde durulacaktır. TTK 102’ye göre acente, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kimse olarak tanımlanmaktadır. Acenteler; ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip değildir.

Kanuni tanımından çıkarılacak sonuca göre acenteler, ya tacir adına sözleşme imzalanması için taraflar arasında aracılık eder veya tacir adına üçüncü kişilerle sözleşme imzalarlar. Aracılık faaliyetine sahip acenteler, yetkileri süreklilik arz ettiğinden simsarlardan ayrılırlar. Bir acente tarafından tacir adına sözleşme imzalanabilmesi için acentenin bu konuda ayrıca ve yazılı olarak yetkilendirilmesi gerekir. Bunun yanında yapılan yetkilendirmenin ticaret sicilde tescil ve ilanı gerekir. Aksi halde TTK 108 gereğince yetkisiz acente tarafından tesis edilen işlemlere tacir tarafından onay verilmediği sürece acente işlemlerden dolayı bizzat sorumlu olur.³⁵⁶

Acenteye verilen temsil yetkisinin konu, miktar, süre yönünden sınırlandırılması mümkündür. Ne var ki bu sınırlandırmanın da üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için ticaret sicilde tescil ve ilan edilmesi gerekir.³⁵⁷

Tıpkı acentelerin tacir adına sözleşme imzalayabilmesi halinde olduğu gibi, tacir adına kambiyo senedi düzenleyebilmesi veya başkaca bir kambiyo taahhüdünde bulunarak tacir adına borçlandırıcı işlem tesis edebilmesi için, özel olarak yetkilendirilmesi ve bu yetkinin yazılı olarak verilmiş olması gerekir. Bunun yanında verilen yetkinin ticaret sicilde tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Aksi halde acente tarafından tacir adına kambiyo senedi düzenlenemez veya başkaca kambiyo taahhüdünde bulunularak borçlandırıcı işlem tesis edilemez. Yetkisiz acente tarafından kambiyo senedi düzenlenmesi veya başkaca bir kambiyo taahhüdünde bulunulması halinde senetten doğan borçtan dolayı acente bizzat sorumlu olur.

³⁵⁶Arkan, s.218.

³⁵⁷Üçüncü, S. Hilal, (2013) Acentenin Temsil Yetkisinin Usul Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.15, S.(1-2), Sa.961-996, s.966.

2.4.3. İmza

Kambiyo senedi düzenleyerek kambiyo taahhüdünde bulunurken, senedin altına tüm metni kapsayacak biçimde düzenleyen tarafından bir imza atılmalıdır. Bu imza dış dünyada senedin kabul edildiği anlamını taşır. Atılacak olan bu imza TTK 756 gereğince el ile atılmalıdır. İmza atılırken bir başka aracın kullanılması veya el ile ancak imza yerine geçmeyecek farklı şekil kullanılması halinde imza geçersiz kabul edilir. Her ne kadar TBK 15'e göre elektronik imza, el ile atılan imzanın tüm hüküm ve sonucunu doğuracağından söz edilse de, TTK 1526 gereğince elektronik imza ile kambiyo taahhüdünde bulunulamaz. Tüm bunlara ek olarak TBK 15/3 gereğince görme engellilerin talepleri halinde imza atma işlemleri esnasında şahit aranır. Görme engelli bireylerin talepleri yoksa yalnızca kendilerinin elle attıkları imza geçerlidir. El ile imza atamayan kimseler ise yalnızca temsilcileri vasıtasıyla kambiyo taahhüdünde bulunabilirler.³⁵⁸ Birden fazla kişi tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulması halinde ise düzenleyenlerin en az birinin el ile imza atmış olması gerekir.³⁵⁹

Sözleşme ile borç altına girme ehliyetine sahip olan kişiler; keşideci, ciranta veya avalist sıfatlarıyla kambiyo taahhüdünde bulunabilirken, borç altına girmeye ehil olmayan kişiler hiçbir sıfatla kambiyo taahhüdünde bulunamazlar. Tıpkı keşidecide olduğu gibi ciranta ve avalistlerin de imzalarını el ile atmış olmaları gerekir. Keşidecinin imzasının senet üzerinde bulunmaması veya senet üzerinde keşideci adına başkaca yollarla atılmış bir imzanın bulunması halinde senet geçersiz olurken, ciranta ya da avalist tarafından başkaca yollarla atılmış bir imza varsa ya da hiç imza yoksa o halde ciro ve aval işlemi geçersiz olmakta ve bu kişiler senetten kaynaklı borçtan sorumlu tutulmamaktadır. Ancak bu durum senedin geçerliliğini etkilemez.³⁶⁰

³⁵⁸Bozer/Göle, s.68.

³⁵⁹Yıkar, s.62.

³⁶⁰Coşkun, Mahmut; (2021), Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Seçkin, s.86.

2.5. TEMSİLCİ ARACILIĞIYLA KAMBIYO TAAHHÜDÜNDE BULUNULMASI

2.5.1. Genel Olarak

Kambiyo taahhüdünde bulunabilmek için asıl kural, kendi başına borç altına girme ehliyetine sahip bir kimsenin, bir kambiyo senedi üzerine imza atmasıdır. Bu kuralın istisnası TTK 678’de düzenlenmiş olup ilgili madde hükmüne göre, temsilci aracılığıyla bir poliçenin imzalanması mümkündür. TTK 778 ve 818’de yer alan göndermeler ile çek ve bonolara da temsilci aracılığıyla imza atılabileceği kabul edilmektedir. Burada kanun koyucunun maddeyi düzenlerken, “temsilci vasıtasıyla imza atılabilir” demesi önemlidir. Şöyle ki bu haliyle temsilci aracılığıyla yalnızca kambiyo senedi düzenlenemeyeceği, kambiyo senedi düzenlemenin yanında, her türlü kambiyo taahhüdünde bulunulabileceği hüküm altına alınmıştır. Geçerli bir temsil ilişkisinin varlığı ile kambiyo senetlerinde kabul, aval, devir, ciro, araya girme gibi işlemler geçerli olup, temsil olunan üzerinde hüküm ve sonuç doğururlar. Temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunması demek, temsilci aracılığıyla tedavül sözleşmesi imzalanması demektir.

Kambiyo taahhüdünde bulunacak olan temsilcinin yetkisi, kanundan doğabileceği gibi temsil olunanın iradesinden de kaynaklanabilir. Temsil olunanın iradesi ile temsilciye kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için verilecek olan temsil yetkisinin, özel bir yetki olması gerekmektedir. Ne var ki bu özel yetkinin, senet metninden anlaşılabilmek olması gerekmez.

Temsilciye verilecek olan yetkinin, belirli bir geçerlilik şartına tabi olmasına gerek yoktur. Ancak ispat hukuku bakımından, verilecek yetkinin yazılı olması önemlidir. Gerçek kişilerce verilen temsil yetkisinde, temsilcinin hangi kambiyo taahhüdü bakımından yetkilendirildiğinin, temsilcinin hangi işlemleri yapabileceğinin de açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Temsilciye verilecek olan yetkinin içeriğinde “her türlü kambiyo taahhüdünde bulunabilir.” yazıyor olması yeterli değildir. TBK 504/3’e göre genel vekâletname ile yetkilendirilen vekilin, TBK 551/2’ye göre ticari vekilin, TTK 1070/4’e göre gemi müdürünün ve TTK 1105/3’e göre kaptanın kambiyo taahhüdünde bulunabilmeleri için özel olarak yetkilendirilmeleri gerekmektedir.

Ticari şirketlerin temsil organlarının kambyo taahhüdünde bulunma yetkisi, kanundan doğduğundan onlara ayrıca kambyo taahhüdünde bulunabilmeleri için yetki verilmesine gerek yoktur.

Bunun yanında iradi olarak temsil yetkisi verilen ticari temsilciliklerin de kambyo taahhüdünde bulunması için özel olarak yetkilendirilmesine gerek yoktur. Çünkü ticari temsilcilerin kambyo taahhüdünde bulunabilecekleri TBK 548’de düzenlenmiştir. Bu maddeye göre ticari temsilci, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambyo taahhüdünde bulunabilir. Kanun koyucu burada iyi niyetli üçüncü kişilerin korunacağını özel olarak düzenlemiş olup, ticari temsilcinin temsil yetkisi, iç temsil ilişkisi içerisinde sınırlandırılmış olsa da üçüncü kişilerin iyi niyetlerinin korunmasını amaçlamıştır.

2.5.2. Temsilcinin Temsil Yetkisini Kullanması

2.5.2.1. Doğrudan Temsil

Doğrudan temsil ilişkisinin bulunduğu hallerde, temsil ilişkisinin senetten anlaşılması gerekip gerekmediği doktrinde tartışmalıdır. Çoğunluk görüşe göre doğrudan temsil hallerinin bulunduğu durumda, senet metninden temsilci aracılığıyla taahhütte bulunulduğunun anlaşılması gerekir. Senet üzerine işlemin temsilci aracılığıyla yapıldığının ne şekilde yazıldığına ise bir önemi yoktur. “vekâleten” “adına” “temsilci olarak” gibi ifadelerle bu durumun senet üzerinde belirtilmesi yeterlidir. Uygulamada senet üzerinde ayrıca belirtilemeksizin tacirin ticaret unvanının³⁶¹ veya kaşesinin altına imza atılarak kambyo taahhüdünde bulunulabildiği görülmektedir. Bunun dışında hem kanuni, hem iradi temsil yetkisinin bulunduğu hallerde, senet metninden işlemin temsilci aracılığıyla yapıldığının anlaşılması gerekmektedir. Temsilcinin temsil yetkisine sahip olduğu, ancak senet üzerinden bunun anlaşılmadığı hallerde temsilcinin temsil olunan ad ve/veya hesabına değil kendi ad ve hesabına işlem yaptığı kabul edilir. Temsilci borç altına girer.

Doktrindeki azınlık görüşe göre ise temsilcinin kambyo taahhüdünde bulunurken temsilci olduğunu belirterek imza atmasına gerek yoktur. Temsilcinin, temsilci sıfatını bildirmeden imza atmış olması sorumluluk hukuku bakımından değil, ispat hukuku

³⁶¹ Önemle belirtmek gerekir ki temsilci sıfatıyla gerçekleştirilen işlemlerde ticaret unvanının tam ve açık olarak belirtilmiş olması gerekir, aksi halde gerçekleştirilen işlem geçersizdir. Bkz: Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2011/49202 esas 2012/31695 karar ve 25/09/2012 tarih sayılı ilamı.

bakımından önem arz etmektedir. Şayet atılan imzanın temsilciye ait olduğu sonradan dahi olsa ispatlanıyorsa o halde mevcut kambiyo taahhüdünden temsilci sorumlu olmaz, ne var ki imzanın temsilciye temsilci sıfatıyla atfedilmesi söz konusu olmazsa o halde temsilcinin kambiyo taahhüdünden kaynaklanan sorumluluğu doğar. Son dönemlerde Yargıtay'ın da benimsediği görüş bu yönde olup şayet temsilciye kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için özel yetki verilmişse, temsilcinin bu yetkisini kullanırken senet üzerine temsilci olduğuna ilişkin ibarelerin yer almaması temsil olunanı sorumluluktan kurtarmaz.³⁶²

2.5.2.2. Dolaylı Temsil

Dolaylı temsilde temsilci ile temsil olunan arasındaki temsil ilişkisi senet metninden anlaşılamamaktadır. Temsilci kendi adına ve temsil olunan hesabına işlemleri yapmaktadır. Bu nedenle temsilci, dolaylı temsil yetkisine dayanarak bir kambiyo taahhüdünde bulunduğu zaman, bizzat kendisi borç altına girmiş olur. Daha sonrasında tesis edilen işlemin temsil olunana devredilmesi mümkündür.

TTK 673'e göre poliçelerin üçüncü bir kişi yararına düzenlenmeleri de mümkündür. Bu şekilde üçüncü bir kişi hesabına poliçe düzenlendiğinde hesabına poliçe düzenlenen kişinin belirtilmiş olması gerekir. Aksi halde düzenleyen kişinin sorumluluğu doğar. TTK 818'de 673'e atıf bulunmasına karşın TTK 778'de 673'e atıf bulunmamaktadır. Bu halde üçüncü bir kişi yararına çek ve poliçe düzenlenebilirken, bono düzenlenemez. Üçüncü bir kişi yararına düzenlenen poliçelerde temsilci ile temsil olunan arasında komisyonculuk ilişkisi söz konusu olur. Üçüncü kişi hesabına poliçe düzenleyen kişi komisyoncu sıfatındadır. Taraflar arasındaki uyuşmazlığa da komisyonculuğa ilişkin hükümler uygulanır.

2.5.3. Üçüncü Kişilerin Durumu

Temsilci ile işlem tesis eden üçüncü kişi, temsilcinin yetkisizliğinden kaynaklanan sonuçlardan etkilenecek olması nedeniyle temsilcinin yetkili olup olmadığını, yetkisinin kapsamını araştırması gerekmektedir.³⁶³ Geçerli bir temsil yetkisi tedavül sözleşmesi yapıldıktan sonra senedin zilyetliğinin devredildiği anda olmalıdır. Aksi halde geçerli bir

³⁶² Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2021/2720 esas 2021/7093 karar ve 29/06/2021 tarih sayılı ilamı, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2021/4226 esas 2021/5680 karar ve 31/05/2021 tarih sayılı ilamı.

³⁶³ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2013/14212 esas 2014/15681 karar ve 16/10/2014 sayılı ilamı, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2016/8835 esas 2018/2186 karar ve 21/03/2018 tarih sayılı ilamı.

temsil yetkisine dayanılarak düzenlenmiş kambiyo taahhüdünden söz edilemez. Kambiyo taahhüdünün ileri bir tarihli olarak verilmesi halinde ise senedin tedavüle çıkacağı anda geçerli bir temsil yetkisinin bulunması gerekmektedir.

Şayet senedin teslim edildiği anda geçerli bir temsil yetkisi yoksa senet alacaklısının iyi niyetli olup olmaması önemli olmaksızın, üçüncü kişinin herkese karşı mutlak def'i olarak bu hususu ileri sürmesi ve sorumluluktan kurtulması mümkündür. Çünkü bu şekilde gerçekleştirilen kambiyo taahhüdü üçüncü kişiler bakımından hukuki olarak geçerli mahiyette değildir. Alacaklının temsil yetkisinin geçerliliğini araştırma yükümlülüğü iyi niyetini ortadan kaldırır mahiyettedir. Geçerli bir temsil ilişkisinin bulunmadığı hallerde temsil olunan kambiyo taahhüdünden kaynaklanan borçlardan sorumlu olmayıp temsilci şahsen sorumludur. (TTK 678)

Temsil yetkisine sahip olan kişinin, temsilci olduğunun senet alacaklısı tarafından bilindiği ancak temsilci sıfatının senede yazılmadığı hallerde temsilciye başvurmak kötü niyetli bir hareket olup, şayet temsilci, senet alacaklısının kendisinin temsilci olduğunu bildiğini ispat ederse sorumluluktan kurtulabilir.

2.5.4. Temsilcinin Kendisi ile İşlem Tesis Etmesi

Temsilcinin kendisi ile işlem tesisinde bulunması hususu çalışmamızın birinci bölümünde ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Hukukumuzda temsilcinin kendisi ile işlem tesis etmesi hususu ayrıca düzenlenmemiş, bu durum doktrinde ve teamüllerle şekillenmiştir. Yukarıda da açıklandığı üzere temsilcinin kendisi ile işlem tesisinde bulunabilmesi iki şartın varlığı halinde söz konusu olabilir: Temsil olunan tarafından özel olarak yetkilendirilmiş olması gerekir ve tesis edilen işlemin temsil olunanın menfaatlerine uygun düşmesi, onu zarara uğratacak nitelikte olmaması gerekir.

Genel hükümleri anlatırken anlatmış olduğumuz bu iki istisnai hal, kambiyo senetlerinde temsil hususunda da uygulanmalıdır. Ancak kambiyo senetlerinin tedavül gücü yüksek senetlerden olması nedeniyle ve kamu güvenini sağlamak amacıyla temsilcinin özel olarak yetkili kılınmış olması halinde kendisi ile işlem tesisinde bulunabileceği kabul edilmelidir.

İradi temsil ilişkisinin söz konusu olduğu hallerde yalnızca temsil olunan tarafından temsilciye kendisiyle işlem tesis etmesi hususunda yetki verilmesi yeterliyken, kanuni

temsilin söz konusu olduğu hallerde yalnızca temsil olunanın yetki vermesi yeterli değildir. Vesayet altındaki kişilerde temsilciye bu konuda bir yetkisi verilmesi halinde işleme bir kayyımın katılması ve hâkimin işlemi onaylaması gerekirken vesayet altındaki kişilerde ikili bir ayrıma gidilmiştir. Vasinin kendisi lehine kambyo taahhüdünde bulunduğu hallerde, işleme bir kayyımın katılması gerekmekte olup denetim makamı ve hâkimin onayı gerekirken, vasinin kendi menfaatine üçüncü bir kişi lehine kambyo taahhüdünde bulunabilmesi için işleme bir kayyımın katılması ve hâkimin onayına ihtiyaç vardır.

Temsilcinin kendisi ile işlem tesis etmesi yasağı ticari şirketlerde ve adi ortaklıklarda da uygulanmaktadır. Kolektif şirket, komandit şirket ve adi şirketlerde temsilcinin kendisi ile işlem tesisinde bulunmasına ortaklar oy birliği ile izin verebilir veya temsilci tarafından tesis edilmiş olan işlemi oy birliği ile onaylayabilirler. Anonim şirketlerde ise temsil yetkisine sahip yönetim kurulu, temsilcinin kendisi ile işlem tesis etmesine izin ve onay verebilir. Bunun yanında TTK 395 gereğince yönetim kurulundan bir kimse denetim kurulunun izni ve onayı olmadan şirket ile kendisi arasında bir işlem tesis edemeyeceği gibi üçüncü bir kişi ile de işlem tesisinde bulunamaz. Denetim kurulunun izni olmadan gerçekleştirilen işlemlerde şirket, tesis edilen işlemin hükümsüz olduğunu ileri sürebilir. Kanun koyucu tarafından düzenlenen hükümde şirkete tesis edilen işlemin batıl olduğunu ileri sürebilme imkânı verilmiş olup, bu düzenleme ile işlemin mutlak olarak batıl olmadığı sonucuna varılabilir. Bu durumda yetkisiz yönetim kurulu üyesi tarafından tesis edilen işlem askıda hükümsüz olup, genel kurul tarafından onaylandığı sürece işlem şirket bakımından da sorumluluk doğurucu bir hal alabilir. Bu genel düzenlemeler ışığında, genel kurulun izni olmadan bir yönetim kurulu üyesinin, kendisi lehine kambyo taahhüdünde bulunması geçersizdir. Genel kurul işlem tesis edilmeden önce izin verebileceği gibi işlem tesis edildikten sonra tesis edilen işlemi onaylayarak da işleme katılabilir ve şirketin işlemden sorumlu olmasını sağlayabilir. Önemle belirtilmelidir ki şirket esas sözleşmesine konulacak bir hüküm ile de şirketle iş yapma yasağı ortadan kaldırılabilir. Aksi halde TTK 678’de yer alan yetkisiz temsile ilişkin düzenlemeler uygulama alanı bulur ve işlem tesisinde bulunan yönetim kurulu üyesinin bizzat sorumluluğu doğar.

3. BÖLÜM: KAMBİYO SENETLERİNDE TEMSİLE İLİŞKİN SORUNLAR VE YETKİSİZ TEMSİL

3.1. UYGULAMADA KAMBİYO SENETLERİNDE TEMSİLE İLİŞKİN SORUNLAR

3.1.1. Sahte İmza

Geçerli bir temsil yetkisine sahip olan temsilci, temsil olunan ad ve hesabına işlem tesisinde bulunabilir. Temsilci özellikle doğrudan temsile ilişkin durumlarda işlem tesisinde bulunurken temsil ilişkisini karşı tarafa bildirmelidir. Ancak uygulamada bazı hallerde temsilcinin temsil olunan ile arasındaki temsil ilişkisini üçüncü kişiye bildirmediği ve temsil olunanın imzasını taklit ederek işlem tesisinde bulunduğu görülmektedir. Dolaylı temsilden farklı olarak temsilci burada temsil olunan gibi hareket etmekte ve üçüncü kişiyi aldatmaya yönelik davranmaktadır. Temsilcinin temsil olunan yerine geçerek temsil olanmış gibi taahhütte bulunduğu hallerde, taahhüdün geçerliliği ve temsilcinin bu taahhütten sorumlu olup olmadığı, öncelikle genel hükümlere sonrasında kambiyo senetlerine özgü hükümlere göre değerlendirilmelidir.

3.1.1.1. Alman Hukuku’nun Genel Hükümleri Kapsamında Sahte İmza ve Başkasının Adıyla İşlem Tesis Edilmesi

Genel hükümler çerçevesinde bir başkasının adıyla işlem tesis edilmesi halinde bu işlemin geçerliliği özellikle Alman hukukunda tartışılmıştır. Tartışmalarda ortaya atılan ilk teoriye göre başkası adıyla gerçekleştirilen işlem çelişkili olup taraflar arasında bir temsil ilişkisi söz konusu değildir. Çünkü bir başkası adıyla işlem tesis eden kişi kendi kimliğini gizlemekte ve aslında olmayan bir irade beyanına göre işlem tesisinde bulunmaktadır. Bu halde de gerçekleştirilen işlem geçersizdir.³⁶⁴ İkinci teoriye göre ise başkası adıyla işlem tesisinde bulunan bir kimsenin tesis etmiş olduğu işlemin kendi adına yapılmış sayılmasıdır. Her ne kadar kişi bir başkasının adını kullanarak ve kendi kimliğini gizleyerek işlem tesisinde bulunsun da gün sonunda kendisi olarak bu işlemi tesis etmiştir ve bu nedenle genel kuraldan ayrılmaya gerek olmadan kişinin sanki kendi adına bu işlemi yapmış gibi sorumlu

³⁶⁴ Yıkar, s.70.

tutulması gerekmektedir.³⁶⁵ Son olarak hâkim görüş olan üçüncü teoriye göre; temsile ilişkin hükümler kıyasen de olsa başkasının adıyla tesis edilen işlemlere uygulanmalıdır. Buna göre şayet üçüncü kişinin menfaatine bir durum varsa o halde işlemin kimin adıyla veya kimliğiyle tesis edilmiş olması bir önem arz etmez ve bir başkasının adı ile işlem tesisinde bulunan kişinin bu işlemden sorumlu olduğu kabul edilir, sözleşmenin hazırlar arasında bir sözleşme olması halinde üçüncü kişinin hazır olan kişi ile yapmış olduğu işlem geçerli kabul edilir ve hazır olan kişinin sözleşmeden kaynaklanan sorumluluğu vardır. Ancak imzası taklit edilerek kendi adıyla işlem tesis edilen kişi ile işlem yapılması üçüncü kişinin menfaatineyse o halde sahte imzayı atarak işlem tesisinde bulunan kişinin kendi lehine talepte bulunması mümkün değildir. Bu gibi durumlarda işlem tesisinde bulunan ile imzası taklit edilen kişi arasında temsil ilişkisi var kabul edilir. Çünkü bir başkasının imzasını kullanan kişi burada artık temsilci gibi hareket etmiştir. Bu tarz işlemlerde adı ve imzası kullanılarak işlem tesis edilen kimse ise yetkisiz temsil hükümlerine göre korunur.³⁶⁶ Şayet işlem tesis edilirken adı ve imzası kullanılan kimse tesis edilen işleme onay verirse o halde tesis edilen işlemde sorumlu olur, ancak kişinin onay vermediği durumlarda asıl işlem tesisinde bulunan kişinin üçüncü kişiye karşı yetkisiz temsil hükümlerine göre sorumluluğu doğar.

3.1.1.2. Bir Başkasının Adı ve İmzası ile Kambiyo Taahhüdünde Bulunulması

Aralarında temsil ilişkisi bulunmamasına karşın bir kimsenin bir başka kişinin adını ve imzasını kullanarak kambiyo taahhüdünde bulunması halinde adı ve imzası kullanılan kimse tesis edilen işlemde dolayı sorumlu değildir. Kişinin bir başkası tarafından adı ve imzası kullanıldığına ilişkin beyanı mutlak def'i niteliğinde olup herkese karşı ileri sürülebilir.³⁶⁷

Başkasının adını ve imzasını kullanarak kambiyo taahhüdünde bulunan kişinin ise TTK 678 kapsamında yer alan yetkisiz temsil hükümlerine göre mi yoksa TBK 49'da yer alan haksız fiil hükümlerine göre mi sorumlu tutulacağı ise doktrinde tartışmalı olmasına karşın hâkim görüş yukarıda Alman Hukuku Genel Hükümleri Kapsamında yapmış

³⁶⁵ **Yıkar**, s.71.

³⁶⁶ Yetkisiz temsilde temsilci temsil olunanın iradesiymiş gibi göstererek bir işlem tesis ederken, bir başkasının adı ve imzasıyla işlem tesisinde bulunulurken de ad ve imzada yanılsama yaratılmak istenmektedir. Bu nedenle bir başkasının adı ve imzasıyla işlem tesis edilmesi hususu yetkisiz temsil hususuyla büyük benzerlik göstermektedir. Bkz: **Yıkar**, s.72.

³⁶⁷ **Kendigelen/Kırca**, s. 128.

olduğumuz temsil teorisinin uyumsuzlıklara uygulanması gerektiği yönündedir. Buna göre taraflar arasında geçerli bir temsil ilişkisi bulunmaması halinde bir başkası adını ve imzasını kullanarak kambiyo taahhüdünde bulunan kimse, yetkisiz temsil hükümleri çerçevesinde taahhütten bizzat sorumlu olur. Burada bir başkasının imzasının taklit edilmesi ile bir başkası adına sahte imza atılması noktasında bir fark bulunmamakta olup, adı ve imzası kullanılarak kambiyo taahhüdünde bulunan kimsenin bu taahhüt nedeniyle kendisine başvurulması halinde imzanın kendisine ait olmadığını beyan etme ve yapılacak tahkikat sonrasında sorumluluktan kurtulma ihtimali vardır. (İİK 170) İmza atan kişi ile imzası atılan kişi arasında geçerli bir temsil ilişkisi olmaması önemlidir. Şayet taraflar arasında geçerli bir temsil ilişkisi varsa o halde temsil olunanın imzayı inkâr etmesi hakkaniyet kurallarına aykırı olup, hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilmelidir.³⁶⁸

Temsilci ise imzasını kullanarak kambiyo taahhüdünde bulunduğu kişi ile arasında geçerli bir temsil ilişkisinin varlığını ispat ettiği takdirde, yetkisiz temsile ilişkin sorumluluklardan kurtulur. Burada taraflar arasında geçerli bir temsil yetkisinin bulunması yeterli olup temsilciye temsil olunanın imzasının kullanılabileceğine ilişkin özel bir yetki verilmesine gerek yoktur. Şayet borçlu kambiyo taahhüdüne ilişkin imzanın kendisine ait olmadığını ileri sürerse ve imzayı atan kişi ile borçlu arasında temsil ilişkisinin var olduğu kabul edilirse o zaman imzanın temsilciye ait olup olmadığı araştırılmalı, imza temsilciye ait ise o zaman temsil olunanın asıl borçlu sıfatıyla sorumlu tutulması gerekir.³⁶⁹

3.1.2. Düzenleyene Zorlayarak İmza Attırılması

Bir kimsenin bir kambiyo senedini fiziki veya psikolojik cebirle imzalaması halinde senedi imzalamada iradesi olmadığı gibi ortada bir temsil ilişkisi de söz konusu değildir. Bu nedenle kişi bu senetten dolayı sorumlu tutulamaz. İmza sahibi bu hususu herkese karşı ileri sürebilir. Kişinin kambiyo senedine zorla imza attırıldığına ilişkin itirazı genel mahkemelerde³⁷⁰ görülmesi gereken bir husus olup bu durum HMK 209 gereğince bir sahtelik iddiası değildir.³⁷¹

³⁶⁸ Karamanhoğlu, s.109.

³⁶⁹ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2013/34184 esas 2014/21 karar ve 13/01/2014 tarih sayılı ilamı.

³⁷⁰ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2008/7079 esas 2008/9601 karar ve 06/05/2008 tarih sayılı ilamı.

³⁷¹ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2014/12760 esas 2014/14269 karar ve 14/05/2014 tarih sayılı ilamı.

3.1.3. Var Olmayan Kişiler Adına Atılan İmza

Sahte veya taklit imza kullanılarak atılan imzalar ile düzenlenen kambiyo senetlerinde ortada var olan bir kişi adına atılan bir imza bulunmakta olup bu imzanın o kişi tarafından atılmış olduğu görüntüsü verilirken, bazı hallerde aslında hiç var olmayan bir kişinin adı ve imzası kullanılarak kambiyo taahhüdünde bulunulabilir. Bu kişiler hiçbir zaman var olmayan kişiler olabileceği gibi ölmüş veya tüzel kişiliğini kaybetmiş kişiler de olabilir. Aslında var olmayan bir kişi adına imza atılması halinde bu adla imza atan kişi kambiyo taahhüdünden dolayı bizzat sorumlu tutulur. Bu şekilde bir kambiyo taahhüdünde bulunulması hali senedi geçersiz hale getirmez. (TTK 977-778-8118) Ne var ki bu halde de ortada bir temsil ilişkisinden söz edilemez.

3.1.4. Açık Senet

TTK 680’de yer alan düzenlemeye göre poliçeler, bütün zorunlu veya ihtiyari unsurları bulunmadan da tedavüle çıkarılabilirler.³⁷² Ancak unsurları eksik açık bir senedin tedavüle çıkabilmesi için düzenleyenin imzasının senet üzerinde bulunması gerekir. Düzenleyenin imzasının bulunduğu hallerde, diğer hiçbir zorunlu veya ihtiyari unsur senet üzerinde bulunmasa dahi, düzenlenen senet geçerli bir senet kabul edilir. Açık senetler düzenleyenin imzası ile tarafların aralarında yapmış oldukları anlaşmaya binaen düzenleyen tarafından karşı tarafa verilir. Sonrasında senedin, senedi devralan veya senedi elinde bulunduran son hamil tarafından ödeme için ibraz anına kadar doldurulabilmesi mümkündür. Senedi devralan veya son hamil senedin eksik yerlerini doldururken taraflar arasında yapılan anlaşmaya uygun davranmalıdır. Senedin eksik unsurlarının doldurulması işleminde senedi devralan veya son hamilin yetkisinin bulunması gerekir. Bu yetkiye dayanarak senedin eksik unsurları tamamlanabilir. Bu nedenle senet üzerindeki boşlukların temsilci vasıtasıyla yapılması mümkün değildir.

Açık senet senedi devralan veya son hamil tarafından doldurulurken düzenleyen ve senedi devralan arasındaki anlaşmaya bağlı kalınarak doldurulmalıdır. Senedin taraflar arasındaki anlaşmaya aykırı olarak doldurulduğuna ilişkin itirazlarını borçlu, senedi dolduran kişiye karşı ileri sürebilir. Senedin anlaşmaya aykırı olarak doldurulduğu iddiası şahsi def’i niteliğinde olup, TTK 680 gereğince hamile karşı ileri sürülemez. Şu kadar ki

³⁷² TTK 778 ve TTK 818 gereğince poliçelere ilişkin bu düzenleme bono ve çekler içinde uygulama alanı bulur ve onlarda bazı zorunlu veya ihtiyari unsurları bulunmadan tedavüle çıkarılabilirler.

senedin doldurulmuş olarak kötü niyetli olarak devralındığı veya senedin anlaşmaya aykırı biçimde doldurulduğu bilebilecek konumda olup, ağır kusuru nedeniyle bu durumdan haberdar olmadığı hallerde hamile karşı da senedin anlaşmaya aykırı doldurulduğu def’inde bulunulması mümkündür.³⁷³ Borçlunun bu yönlü itirazı İİK bakımından borca itiraz³⁷⁴ mahiyetinde olup İİK 169 ve 169/a kapsamında incelenmelidir.³⁷⁵ Açık senedin anlaşmaya aykırı olarak doldurulduğuna yönelik iddialara karşılık senedi düzenleyenin bunu ispatlaması gerekmektedir. Senedi düzenleyen senedin anlaşmaya aykırı olarak doldurulduğunu ancak senet ile ispatlayabilir. HMK 202 kapsamında delil başlangıcı sayılan hallerin varlığı halinde anlaşmaya aykırı doldurulma iddiasının tanık ile de ispatlanması mümkündür.

3.1.5. Kabule Arz

Poliçelerde muhataba poliçenin arz edilmiş olması ve arz edilen poliçenin muhatap tarafından kabul edilmesi halinde muhatap senedin borçlusu haline gelir. Poliçeyi kabule arz edecek kişi bizzat hamil olabileceği gibi senedi elinde bulunduran bir başka kişinin de poliçeyi muhataba kabule arz için sunması mümkündür. Bu nedenle kabule arz işleminin senedi elinde bulunduran ancak yetkili hamil olmayan kişilerce gerçekleştirildiği durumlarda arada bir temsil ilişkisi olduğu veya haberci sıfatının bulunduğu kabul edilir.

3.2. KAMBIYO SENETLERİNDE YETKİSİZ TEMSİL HUSUSUNUN TBK 46-47 VE TTK 678 BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Genel hükümler kapsamında yetkisiz temsil hususu TBK 46-47’de düzenlenmişken, kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil TTK 678’de düzenlenmiştir. Poliçelerde yetkisiz temsil hususunu düzenleyen bu hüküm TTK 778/2-e bendi gereğince bonolara ve TTK 818/1-c bendi gereğince çeklere de uygulanır.

Gerek TBK’da gerekse TTK’da yetkisiz temsilin hüküm ve sonuçlarına yer verilirken hangi hallerin yetkisiz temsil olarak değerlendirileceği düzenlenmediği gibi, yetkisiz temsil

³⁷³ TTK 680 emre yazılı senetler bakımından düzenlenmiş olup nama yazılı olarak bir açık senet düzenlenmesi halinde bu def’i herkese karşı ileri sürülebilir. Bkz: **Yıkar**, s.77.

³⁷⁴Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2021/11716 esas 2021/11840 karar ve 23/12/2021 tarih sayılı ilamı.

³⁷⁵Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2017/5553 esas 2017/11379 karar ve 26/09/2017 tarih sayılı ilamı.

de tanımlanmamıştır. Doktrinde ise yetkisiz temsil; bir kimsenin yetkisi bulunmadığı halde bir başka kişi ad ve/veya hesabına hukuki işlemlerde bulunması olarak tanımlanmaktadır.

TBK 47'ye göre yetkisiz temsilci tarafından tesis edilen işleme temsil olunanın açık veya zımni bir onayı olmaması halinde, yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu işlem geçersiz kabul edilmektedir. Hükme göre işlemin karşı tarafı iyi niyetli üçüncü kişi ise işlemin geçersizliğinden kaynaklanan zararlarını yetkisiz temsilciden isteyebilir. Ne var ki bu işlemi geçerli hale getirmez. İşlem tüm ilgililer için geçersiz bir işlemdir. Üçüncü kişi tesis edilen işlemin geçerliliğini ne temsil olunanın ne de yetkisiz temsilciden isteyebilir.

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil hallerinde ise uygulanacak olan hüküm TBK'ya göre özel nitelikte olan TTK 678'dir. Hükme göre, bir kimse temsile yetkisi olmadığı halde bir başka kimse adına kambiyo taahhüdünde bulunursa, o halde senetten kaynaklı borçtan kendisi bizzat sorumlu olur. Temsil olunanın senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumluluğu bulunmamaktadır.

Kanun koyucu kambiyo senetlerinin tedavül gücünü arttırmak, ticari hayatı koruma altına almak ve güvenilirliği arttırmak için genel hükümlerin aksine yetkisiz temsilcinin bizzat sorumlu olacağına ilişkin böyle bir düzenleme yapmıştır.³⁷⁶ Kanun koyucu tarafından TTK 678'de özel bir düzenleme yapılmamış olsaydı dahi TTK 677'de yer alan imzaların bağımsızlığı ilkesi uyarınca şayet senet üzerinde geçersiz bir imza varsa bu durum senette bulunan tüm imzaların geçerliliğini etkilemeyeceğinden ancak imzanın geçersizliğinin mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürülerek temsil olunanın senet sorumluluğundan kurtulabileceği muhakkaktır. Kanun koyucu TTK 678 ile temsil olunanı senetten kaynaklanan borçtan kurtarmak istemekten çok temsil olunanın senetten kaynaklı borçtan sorumluluğunun sona ermesi halinde yetkisiz temsilcinin temsil olunanın yerine sorumlu tutulmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Önemle belirtmek gerekir ki geçerli bir temsil yetkisine sahip olmayan yetkisiz temsilcinin düzenlemiş olduğu kambiyo senedinden dolayı TTK 678 gereğince sorumlu tutulabilmesi için işlem tesis ederken fiil ehliyetine sahip olması gerekir. Aksi halde fiil ehliyetine sahip olmayan yetkisiz temsilcinin bu madde kapsamınca bizzat sorumlu

³⁷⁶ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi 2016/12811 esas 2017/7355 karar ve 26/10/2017 tarih sayılı ilamı, Yargıtay 19. Hukuk Dairesi 2017/718 esas 2018/6067 karar ve 26/11/2018 tarih sayılı ilamı.

tutulması mümkün değildir. Mutlak def'i olan bu hal yetkisiz temsilci tarafından herkese karşı ileri sürülebilir.

TTK 108'de acentenin yetkisinde olmadan bir işlem tesis etmiş olması halinde de, müvekkilin acenteye onay vermemesi durumunda acentenin tesis edilen işlemde bizzat sorumlu olacağı düzenlenmiştir. Bu hüküm, TTK 678 ile paralel bir hüküm olup, kanun koyucu burada da genel hükümlerden aykırı bir düzenleme yapmıştır.

Yapmış olduğumuz açıklamalar dışında kambiyo senetlerinde yetkisiz temsile ilişkin TTK 678 hükümlerinin, somut olaylara uygulanmasında yetersiz kalması halinde TBK'nin yetkisiz temsile ilişkin genel hükümleri dikkate alınmalıdır. Örneğin; yetkisiz temsilci tarafından düzenlenmiş olan kambiyo senedi nedeniyle her ne kadar temsil olunan sorumlu tutulamaz ve yetkisiz temsilcinin bizzat sorumlu tutulacağı söylenirse de, temsil olunan tarafından tesis edilen işleme verilen açık veya zımni onay ile senetten kaynaklı borçtan dolayı sorumlu tutulabilir.³⁷⁷

TTK 678 gereğince senetten kaynaklı borçtan dolayı yetkisiz temsilcinin bizzat sorumlu tutulmalıdır. Öte yandan yetkisiz temsilci; senette, temsil olunan nasıl ve ne kadar sorumlu ise yalnız o kadar ve o şekilde sorumlu tutulur. Bu bağlamda senetten kaynaklı borcun yetkisiz temsilci tarafından ifa edilmiş olması halinde, yetkisiz temsilci artık temsil olunanın sahip olacağı haklara sahip olur. Yani yetkisiz temsilci, senetten kaynaklanan borcu ödemesi halinde alacaklının değil temsil olunanın halefi olur, ayrıca temsil olunana karşı ileri sürülebilecek şahsi def'iler, yetkisiz temsilciye karşı da ileri sürülebilir. Örneğin; yetkisiz temsilci temsil olunan adına bir kambiyo senedi düzenlemişse ve sonrasında bu senetten kaynaklı borcu ödemek zorunda kalmışsa, artık borç diğer tüm borçlular için kapatılmış olur ve yetkisiz temsilci diğer kişilere karşı bir müracaat hakkı kullanamaz. Ne var ki yetkisiz temsilci senet üzerine temsil olunan adına müracaat borçlusu sıfatıyla imza koyarsa ve senetten kaynaklanan borcu ödemek zorunda kalırsa o halde temsil olunanın, kendinden önceki müracaat borçlularına karşı sahip olduğu başvurma hakkını kullanabilir.

³⁷⁷Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2017/4404 esas 2019/1112 karar ve 13/02/2019 tarih sayılı ilamı.

3.3. YETKİSİZ TEMSİL HALLERİ

3.3.1. Genel Olarak

Temsilcinin temsil yetkisinin bulunmaması, verilen temsil yetkisinin geri alınmış olması, temsilciye verilen temsil yetkisinin geçersiz olması, müşterek temsilin bulunduğu hallerde temsilcilerden yalnızca birinin imzası ile işlem tesis edilmiş olması, özel yetki gerektiren hallerde temsilcinin bu yetkiye sahip olmaması, bir makamın onayı veya izni gereken durumlarda, ilgili makamın onayı veya izninin bulunmuyor olması, temsilcinin şartları oluşmamış olduğu halde kendisi ile veya kendisinin temsil etmiş olduğu bir başka kişi ile işlem tesisinde bulunmuş olması, sahte imza ile kambyo taahhüdünde bulunulması, temsilcinin temsil yetkisini kötüye kullanmış olması veya gerçekte hiç var olmayan bir kişi adına işlem tesisinde bulunulmuş olması halleri yetkisiz temsil olarak değerlendirilir ve yetkisiz temsile ilişkin düzenlemeler bu gibi hallerde uygulama alanı bulur. Yetkisiz temsil kavramı doktrinde ve içtihatlarda çoğunlukla karşımıza çıkmaktadır. Yukarıda örnekleme olarak sayılan yetkisiz temsil halleri TTK 678’de temsilcinin temsil yetkisinin hiç olmaması veya temsilcinin sahip olduğu temsil yetkisinin sınırının aşılması olarak iki başlık altında değerlendirilmiştir. Bu nedenle çalışmamızda yetkisiz temsil halleri bu iki başlık altında ele alınacaktır.

3.3.2. Temsil Yetkisinin Bulunmaması

3.3.2.1. Kişi Bakımından

Temsil yetkisine sahip olmayan bir kimsenin bir başkası adına kambyo taahhüdünde bulunması halinde kişi bakımından yetkisiz temsilin söz konusu olduğu söylenebilir. Kişi bakımından yetkisiz temsil sahte imza ile kambyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde; kişiye verilen temsil yetkisinin sonradan alınmış olması halinde; temsil olunanın fiil ehliyeti bulunmaması nedeniyle vermiş olduğu temsil yetkisinin geçersiz olması nedeniyle, gerçekte hiç var olmayan bir kişi adına kambyo taahhüdünde bulunulması halinde; temsil yetkisinin sona ermiş olması halinde meydana gelir.³⁷⁸

³⁷⁸**Acar, Serdar;** (2006), Kambyo Senetlerinde Temsil Yetkisindeki Sakatlıklar ve Sonuçları, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, s. 1, S. 2, Sa. 27-42, s.29.

Yukarıda kambyo senetlerinde temsil konusu içerisinde değindiğimiz gibi gerçek kişiler tarafından çek düzenlenebilmesi amacıyla temsilci atanamaması hali istisna olmak üzere gerçek kişilerde kanuni veya iradi temsilcinin, ticari şirketlerde ve diğer tüzel kişilerde yetkili organların, adi ortaklıklarda ise aksine bir düzenleme bulunulmayan hallerde tüm ortakların veya temsilci olarak görevlendirilen bir veya birkaç ortak veya üçüncü kişilerin herhangi başkaca bir özel yetkilendirmeye gerek olmadan kambyo senedi düzenleyebileceği kabul edilmektedir.³⁷⁹ Bununla birlikte diğer ticari temsilcilerin ve tacir yardımcılarının, gemi müdürleri ve gemi kaptanlarının temsilcileri olduğu kişi adına kambyo senedi düzenleyebilmeleri için özel olarak yetkilendirilmeleri gerekir.

3.3.2.1.1. Sahte İmza

Sahte imza ile bir kambyo taahhüdünde bulunulması, her zaman senetle birlikte borç altına girecek olan kişi tarafından bizzat imza atılmamış olması demek değildir. Geçerli bir temsil ilişkisine dayanarak temsilci, temsil olunanın imzası ile kambyo taahhüdünde bulunabilir. Burada temsil olunanın doğrudan doğruya senet üzerinde bir beyanı bulunmaz. Ancak temsil olunan geçerli bir temsil ilişkisinin varlığı ile kendisi adına temsilcinin atmış olduğu imzadan sorumludur. Bu halde şayet bir kimse geçerli bir temsil yetkisi olmadığı halde, bir başka kimsenin imzasını kullanarak kambyo taahhüdünde bulunmuşsa artık orada sahte imza var kabul edilir. Bu durum her zaman gerçek kişilerde karşımıza çıkmaz. Aynı şekilde temsil yetkisine sahip olmayan bir kimsenin ticari bir şirket veya ticari bir işletmenin kaşesi üzerine imza atarak kambyo taahhüdünde bulunması halinde de sahtecilik oluşur.³⁸⁰ Senet üzerindeki beyan görünürde kambyo taahhüdü ile borç altına giren kimseye ait olmadığından borçlu buna ilişkin itirazlarını herkese karşı ileri sürebilir.³⁸¹ Sahtelik iddiasında bulunan kişi iddiasını HMK 201 gereğince yazılı delille ispatlamalıdır.

Temsil yetkisine sahip olmayan bir kimsenin, temsil olunan adına imza atarak kambyo taahhüdünde bulunması ile bir kimsenin sahte imza ile kambyo taahhüdünde bulunması hali dışarıdan ayırt edilebilecek bir husus değildir. Temsil yetkisine sahip olmayan bir kimse, temsil olunan adına hareket ederken, sahte imza ile kambyo taahhüdünde bulunan kimse, aslında bir başkası adına hareket etmiyor, başkasının ad ve imzasını kullanarak kendi

³⁷⁹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2017/1648 esas 2021/1350 karar ve 04/11/2021 tarih sayılı ilamı.

³⁸⁰ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2012/8180 esas 2017/196 karar ve 07/01/2017 tarih sayılı ilamı, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2016/22966 esas 2017/14858 karar ve 30/11/2017 tarih sayılı ilamı.

³⁸¹ Yılmaz, s.411; Kendigelen/Kırca, s.97.

yararına işlem tesisinde bulunuyordur. Her ne kadar her iki durum görünürde benzer olup içerde farklılık bulunsada, sonuç olarak temsil yetkisi bulunmayan temsilcinin atmış olduğu imza ile kambiyo taahhüdünde bulunulması veya sahte imza ile kambiyo taahhüdünde bulunulması hallerinde de sahtelik iddiasında bulunan kişi şayet bu iddiasını ispatlarsa senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu olmaz.

Sahte imzanın bulunması halinde sahtekârlığı yapan kimsenin nasıl sorumlu olacağı doktrinde tartışmalıdır. Bir takım yazara göre; kambiyo taahhüdünde bulunurken sahtekârlık yapan kimse, kendi adına hareket etmemiş olacağından, TTK 678 kapsamında değil TBK’da yer alan haksız fiil hükümlerine göre sorumlu tutulmalıdır. Hâkim olan görüşe göre ise; kambiyo senetlerindeki beyanlara güven ilkesi gereğince ve kambiyo senetlerinin tedavül gücü nedeniyle kişi, TTK hükümlerine göre sorumlu tutulmalıdır.³⁸² Burada önemli olan sahte imzanın senet üzerine atılmış olmasıdır. Sahte imzayı atan veya bir başkasının adını kullanan kimsenin ne şekilde hareket ettiği önem arz etmemektedir. Bu nedenle sahtekârlık yapan kişi TTK 678 gereğince senetten bizzat sorumlu olmalıdır.

Sahte imza ile kambiyo taahhüdünde bulunulduğunda imzası kullanılan kişi, kural olarak kambiyo senedinden kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu değildir. Çünkü bu kişinin kambiyo taahhüdünde bulunma iradesi ve beyanı bulunmamaktadır. Lehine işlem tesis edilen üçüncü kişinin iyi niyetli olup olmaması da bu hususta önem arz etmemektedir. Ne var ki, imzası kullanılan kişi sahte imza ile düzenlenen kambiyo senedine onay verirse o halde kambiyo senedinin hukuki görünüşüne güven ilkesi gereğince genel hükümler kapsamında bu kişi senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu tutulabilir. Bunun yanında sahte imza ile düzenlenmiş olan senedi tedavüle çıkaran kişi, imzası kullanılan kişi ise o halde de imzası kullanılan kişi senetten sorumlu tutulur.³⁸³

3.3.2.2. Yer Bakımından

Bir kimse kendisi adına kambiyo taahhüdünde bulunması için bir başka kişiye temsil yetkisi verirken, bu temsil yetkisinin kullanılacağı yeri sınırlandırabilir. Ticari şirket yalnızca bir şubenin işleri için bir ticari temsilci atamış ve bu temsilcinin yetkisini şubenin bulunduğu bölge ile sınırlandırmış olabilir. Bu halde temsilcinin yetkisini kullanabileceği yerler

³⁸² **Bilgen, Mahmut;** (2009) Kambiyo Senetlerinde Tahrifat (Değişiklik) Yapılması, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.11 S.Özel, Sa. 985-1028, s. 1026; **Kendigelen/Kırca,** s.97.

³⁸³ **Kendigelen/Kırca,** s.97.

dışındaki yerlerde tesis edeceği işlemlerden dolayı, temsil olunan sorumlu olmayacak, bizzat temsilci sorumlu olacaktır. Ancak temsil yetkisine getirilen yer sınırlandırılmaları, ticaret sicilde tescil ve ilan edilmediği takdirde, üçüncü kişiler bağlamında hüküm ve sonuç doğurmaz.

Örneğin; bir temsilci bir limited şirketin Ankara Şubesi kapsamındaki iş ve işlemler bağlamında yetkilendirilmiş olabilir. Bu halde bu temsilci Ankara Şubesi sınırları dışında kambiyo senedi düzenleyemez. Şayet temsilci şube sınırları dışında kambiyo senedi veya başkaca bir kambiyo taahhüdünde bulunursa o halde şirket senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu tutulmayacak, yetkisiz temsilci bizzat sorumlu olacaktır. Ne var ki şirket ancak temsil yetkisinin yer bakımından sınırlandırıldığıнын ticaret sicilde tescil ve ilan edilmiş olması halinde bu sınırlandırmayı iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürebilir. Şayet sınırlandırma ticaret sicilde tescil ve ilan edilmemişse o halde şirketin düzenlenen senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumluluğu devam eder. Şirket ancak üçüncü kişilerin temsil yetkisindeki sınırlandırmayı, bildiği veya bilebilecek durumda olduğunu ispatlarsa o zaman sorumluluktan kurtulur.

3.3.2.3. Konu Bakımından

Bir kimseye temsil yetkisi yalnızca belirli iş veya işlemler için verilebilir. Bu halde temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı dışında yetkilendirilmiş olduğu iş ve işlemler dışında iş ve işlemler tesis etmiş olması halinde artık yetkisiz temsilden söz edilir. Örneğin, temsilci yalnızca çek düzenlemek adına yetkilendirilmiş olabilir. Bu halde temsilcinin temsil olunan adına bono ve poliçe düzenleyemeyeceği, düzenlemiş olması halinde ise yetkisiz temsil halinin söz konusu olduğu ve TTK 678 kapsamında düzenlemiş olduğu bono ve poliçelerden dolayı bizzat sorumlu olacağı kabul edilmelidir.³⁸⁴

3.3.2.4. Zaman Bakımından

Temsilciye temsil yetkisi, temsil olunan tarafından belirli bir süreliğine verilmiş olabilir. Bu halde temsilcinin temsil yetkisini, belirlenen süreden sonra kullanarak kambiyo senedi düzenlemiş olması durumunda, artık temsil olunan senetten kaynaklı borçtan sorumlu olmayacak, yetkisiz temsilci bizzat sorumlu tutulacaktır. Önemle belirtmek gerekir ki

³⁸⁴Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2016/21246 esas 2017/13752 karar ve 07/11/2017 tarih sayılı ilamı.

temsile ilişkin ticaret sicilde tescil edilen durumların varlığı halinde, bu durumlar üçüncü kişilere karşı ilan tarihini takip eden ilk iş gününden itibaren ileri sürülebilirler. Bu bakımdan temsil yetkisinin değiştiği, sınırlandırıldığı, müşterek temsil yetkisine dönüştüğü hallerde bu durumların ticaret sicilde ilan edildiği tarihte, eski temsilcinin temsil yetkisine dayanarak işlem tesis etmiş olması halinde işlem geçerlidir ve temsil olunan, kambiyo senedinden dolayı sorumludur.³⁸⁵

3.3.3. Temsil Yetkisinin Aşılması

Yetkisiz temsil halinden söz edebileceğimiz bir diğer hal de temsilcinin temsil yetkisinin bulunduğu ancak bu temsil yetkisinin aşılmış olduğu hallerdir. TTK 678'e göre bir kimsenin temsil yetkisini aşarak kambiyo taahhüdünde bulunması ile temsil yetkisi bulunmayan bir kimsenin bir başkası adına kambiyo taahhüdünde bulunması hali aynı hükme tabidir. Ancak temsil yetkisinin sınırını aşan temsilcinin sorumluluğunun sınırı hükümde belirtilmemiştir.

Doktrinde yer alan hâkim görüşe göre temsil yetkisinde sınırın aşılması konu³⁸⁶ ve miktar olarak aşım hali olarak ikiye ayrılmaktadır. Şayet temsil yetkisi konu yönünden bir takım sınırlandırmalara tabi tutulduysa, bu halde belirlenen konular dışında işlem tesis edilmiş olması halinde TTK 678 gereğince temsil olunan borçtan sorumlu tutulmayacak, temsilci bizzat sorumlu olacaktır.

Şayet temsilciye yalnızca belirli bir miktara kadar kambiyo taahhüdünde bulunabileceğine ilişkin bir sınırlama getirilmişse ve temsilci bu sınırı aşarak bir kambiyo taahhüdünde bulunmuşsa bu halde sorumluluğun nasıl olacağı doktrinde tartışmalıdır.

Doktrinde yer alan bir görüşe göre; yetkisini aşan temsilci TTK 678 kapsamında senetten kaynaklı borcun tamamından bizzat sorumludur.³⁸⁷ Bu görüşü savunan yazarlara göre kanun koyucu TTK 678'i düzenlerken temsil yetkisinin bulunmaması veya temsil yetkisinin aşılması halini birlikte düzenlemiş ve sonuçları yönünden bir ayırım gözetmemiştir. Bu halde kanun lafzına da uygun olacak biçimde temsilcinin borcun tamamından bizzat sorumlu tutulması gerekmektedir. Bu görüş doğrultusunda temsilci,

³⁸⁵ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2018/10797 esas 2018/7229 karar ve 03/07/2018 tarih sayılı ilamı.

³⁸⁶ Doktrindeki bir görüşe göre, konu bakımından yetkisizlik temsil yetkisinin bulunmamasının bir türüdür. Bkz: **Acar**, s.30.

³⁸⁷ **İnceoğlu**, s.447; **Bozer/Göle**, s.91.

senetten kaynaklanan borcu ödemiş olması halinde, yetkisi sınırları içerisinde kalan miktar kadar temsil olunanla aralarındaki iç ilişkiye dayanarak temsil olunana başvurabilir. Ne var ki bu yetki yalnızca temsilciye verilmiş olup alacaklının temsil yetkisi kapsamında kalan miktar bakımından temsil olunana başvurma imkânı bulunmamaktadır.³⁸⁸ Doktrinde yer alan bu görüş, temsil olunanın vermiş olduğu temsil yetkisi iradesine bir aykırılık bulunmadığı; yalnızca belirli bir miktar bakımından yetki sınırının aşıldığı; temsilcinin temsil yetkisinin görünümünden kaynaklı olarak üçüncü kişilerin temsil olunanın ödeme gücüne güvenerek temsilci ile işlem tesisinde bulunmuş olmaları; temsil olunanın tamamen sorumluluktan kurtarılması durumunda hamilin zarara uğrayacağı; TTK 678'in bu bağlamda amaçsal olarak ve dar yorumlanması gerektiği; tıpkı hamil gibi temsilcinin de yetkili olduğu miktar itibariyle de bizzat sorumlu tutulmasının zararına olacağı gerekçeleriyle diğer görüş sahibi yazarlar tarafından eleştirilmektedir.³⁸⁹

Bir başka görüşe göre ise; temsil yetkisinin sınırını aşan temsilci, yalnızca yetkisini aşmış olduğu miktardan dolayı sorumludur. Temsil yetkisi sınırına kadar olan borçtan dolayı temsil olunanın sorumluluğu devam eder.³⁹⁰ TTK 678 kambyo senetlerinde yetkisiz temsil hususunu özel olarak düzenleyerek genel hükümlerden ayırmıştır. Maddenin ilk cümlesine bakıldığında yetkisiz temsilcinin bizzat ve senedin tamamından sorumlu tutulabilmesi için temsil yetkisine hiç sahip olmaması gerekmektedir. Bu noktadan hareketle şayet temsilci, temsil yetkisinin sınırlarını aşarak bir işlem tesis etmişse, sınırın aşıldığı miktar yönünden hiç temsil yetkisi olmadığı kabul edilmeli ve aşılan miktar yönünden bizzat sorumlu tutulmalıdır. Temsil olunanın vermiş olduğu miktar bakımından ise temsilcinin temsil yetkisi bulunduğundan, temsil olunanın sorumluluğunun bu sınırdan var olması gerekir.³⁹¹

Kanun koyucu TTK 678'de yetkisiz temsilciyi bizzat sorumlu tutarken kambyo senetlerinin tedavül gücünü arttırmayı ve iyi niyetli hamili korumayı amaçlamaktadır. Bu nedenle temsilcinin yetki sınırlarını aşarak kambyo senedi düzenlediği veya başkaca kambyo taahhüdünde bulunduğu hallerde, temsil olunanı tamamen işlemin dışında bırakmak, kanunun koyuluş amacına aykırı düşecektir.³⁹² Her ne kadar bazı yazarlar bu

³⁸⁸ **Acar**, s.32.

³⁸⁹ **Karaahmetoğlu**, s.208-209; **Acar**, s.32-33.

³⁹⁰ **Tekinalp**, s.45; **Erdem**, s.76; **Karaahmetoğlu**, s.208-209; **Acar**, s.35; **Bahtiyar, Mehmet**; (2017) 6102 Sayılı TTK'nın Kıymetli Evrak Kitabına İlişkin Bazı Değerlendirmeler, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.16, S.2, Sa. 67-82, s.73.

³⁹¹ **Arıcı, Fatih**; (2001) Kambyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul, s.21.

³⁹² **Arıcı**, s.22.

görüş kapsamında, temsil olunanın ve temsilcinin birlikte sorumlu tutulması halinde tahsilde bölünmeler yaşanacağını ve bunun da sorun çıkarabileceği yönünde eleştirilerde bulunsa da; yetkisi sınırında temsil olunanın, yetkiyi aşan kısım bakımından da temsilcinin sorumlu tutulması tahsilde bölünme yaratmayacaktır.³⁹³ Şöyle ki; TTK 709/2-3'te poliçelerde kısmi ödemelere ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.³⁹⁴ İlgili düzenlemeye göre senedin asıl borçlusu kısmi ödeme yapılmış olması halinde bu kısmi ödemenin senet üzerine yazılmasını ve kendisine yapılan kısmi ödemeye ilişkin makbuz verilmesini isteyebilecektir. Bu halde senet hamilde kalmaya devam eder ve bir bölünme söz konusu olmaz. Ancak senet üzerine kısmi ödemenin yazılmasını isteyen borçlu, senet metninden anlaşılan ödemeyi mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürebilecektir.³⁹⁵ Yapmış olduğumuz açıklamalar ışığında kambiyo senetlerinde kısmi ödemeye ilişkin yapılan düzenlemeler, temsilcinin temsil yetkisinin miktar olarak aşıldığı durumlarda; yetki kapsamında temsil olunanın, yetkinin aşılma kısmı için temsilcinin, sorumlu tutulduğu bu halde de kıyasen uygulanır ve tahsilde bölünme gibi bir sorunla karşılaşmaz.

Üçüncü ve son görüşe göre; temsilci yetkisini aşmış olduğu miktar yönünden bizzat sorumlu olup, yetkisi sınırına kadar temsil olunan ile birlikte sorumluluğu bulunmaktadır.³⁹⁶ Tahsilde ve sorumlulukta bölünme sorunun yaşanmayacak oluşu, bilerek yetki sınırını aşarak hareket eden temsilcinin sorumluluğun hafifletilmemesi ve hakkaniyete uygunluğu, alacaklının haklarının daha yüksek oranda korunması, hamilin rücu haklarını zorlaştırmaması bakımından öğretide en çok kabul gören görüştür.³⁹⁷ Belirtmek gerekir ki bu halde TBK 162'de düzenlenen müteselsil sorumluluktan ayrılan bir birlikte sorumluluk hali söz konusudur. Şöyle ki; TBK 162'de düzenlenen müteselsil sorumlulukta, tarafların birlikte borç altına girme iradeleri veya kanundan kaynaklanan bir müteselsil sorumluluk hali söz konusu olmalıdır.³⁹⁸ Ne var ki temsilcinin temsil yetkisinin sınırlarını aşarak işlem tesis etmiş olması halinde, temsil olunanın sınırın aşıldığı miktar bakımından borç altına girme iradesi bulunmamaktadır. Tarafların iradelerinin bulunmamasının yanında TTK 678'de de tarafların müteselsil sorumlu tutulacağına ilişkin bir düzenleme bulunmadığından,

³⁹³ Arıcı, s.22.

³⁹⁴ TTK 778/1-d ve TTK 818/1-l atfı gereği poliçelerde kısmi ödemeye ilişkin hususlar bono ve çekler için de uygulanır.

³⁹⁵ TTK 728 gereğince benzer bir düzenleme müracaat borçluları için de getirilmiştir. Bkz: Arıcı, s.25-26.

³⁹⁶ Arıcı, s.18.

³⁹⁷ Arıcı, s.18; Karamanlioğlu, s.111; Acar, s.33.

³⁹⁸ Arat, Alev; (2018), Müteselsil Borçlarda Alacaklı ile Borçlular Arasındaki İlişkinin Hüküm ve Sonuçları, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c. 26, S.2, Sa.325-366, s.327.

doktrinde yer alan bu birlikte sorumluluk hali TBK 162’de yer alan müteselsil sorumluluk halinden farklıdır.³⁹⁹

Görüldüğü gibi her üç görüşte de temsilcinin şahsen sorumlu olacağı kabul edilmiş ancak temsil olunanın sorumlu olup olmadığı, sorumlu ise hangi sınırlarla sorumlu olacağı hususunda doktrinde tam bir uzlaşma bulunmamaktadır.

Kanaatimizce miktar olarak temsil yetkisinin aşılmış olması halinde doktrine ilişkin belirtmiş olduğumuz görüşlerden ikincisi dikkate alınmalıdır. Temsil yetkisinin miktar olarak sınırlandırılmış olması halinde temsil olunan; kambyo taahhüdünde bulunulabileceğine yönelik irade ortaya koyarken, bulunulacak olan kambyo taahhüdünde borç altına girmek istediği miktar üzerinde bir sınırlandırma yapmıştır. Bu halde temsil olunanın sınırlandırılan miktarla ilgili kambyo taahhüdünde bulunulmasına onayı ve rızası var kabul edilmeli ve temsilci yalnızca sınırı aşan miktardan bizzat sorumlu tutulmalıdır. Aksi durumda kambyo senetlerinin güvenilirliği zedelenecek, temsil olunanın; senet bedelinden hiç sorumlu tutulmaması senedin tedavül gücünü azaltacaktır. Bu husus aynı zamanda hamilin korunması ilkesi ile de bağdaşmayacaktır.⁴⁰⁰

3.4. YETKİSİZ TEMSİLİN HUKUKİ SONUÇLARI

TTK 671/1-h, 776/1-g, 780/1-f bentlerine göre düzenlenen bir poliçe, bono veya çekin geçerli olabilmesi için düzenleyenin imzasının senet üzerinde bulunması gerekmektedir. Senedin geçerliliği için önemli olan, senet üzerinde şekli olarak bir imzanın bulunmasıdır. Senet üzerindeki imzanın, sahte olması, hayali bir kimseye ait olması, birlikte imzanın geçerli olduğu hallerde senet üzerinde yalnızca bir imzanın bulunması hususları senedin geçerliliğini etkilemez; bu hallerde senedin geçersiz olduğuna ilişkin itirazlar dinlenmez.⁴⁰¹

Her ne kadar senet üzerinde bulunan imzanın sahteliği, gerçekliği, usule uygunluğu senedin geçersizliğini etkilemese de yetkisiz temsilcinin kambyo taahhüdünde bulunmuş olması halinde, temsil olunan bu taahhütten dolayı sorumlu tutulamaz. Senet alacaklısının

³⁹⁹ Arıcı, s.27-28.

⁴⁰⁰ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, 2015/11145 esas, 2016/2747 karar 22/02/2016 tarih sayılı ilamında, Şirket temsilcisinin yetkisinin sınırlandırılmış olduğu iddiasının iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceğini kabul etmiştir.

⁴⁰¹ TTK 677 gereğince bu durum hükme bağlanmış olup bir imzanın geçersizliğinin diğer imzanın geçersizliğini etkilemeyeceği kabul edilmiştir.

iyi niyetli olup olmaması hususu da temsil olunanın sorumsuzluğunu etkilemez. Temsil olunan temsilcinin yetkisizliğini mutlak def'i olarak herkese karşı ileri sürebilir.⁴⁰²

3.4.1. Yetkisiz Temsilcinin Sorumluluğu

TTK 678 ile hüküm altına alınan yetkisiz temsil hali; hem temsil yetkisinin hiç olmaması,⁴⁰³ hem de temsil yetkisinin sınırının aşılmış olması hallerini düzenlemekte olup; iradi, organsal veya kanuni temsil şeklinde bir ayrıma gitmemiş; her temsil türü için yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu işlemlerden dolayı kendisinin bizzat sorumlu olduğunu ve temsil olunanın kambyo taahhüdünden dolayı sorumlu tutulamayacağını kabul etmiştir. Ancak belirtmelidir ki bu hüküm doğrudan temsilin var olduğu hallerde uygulama alanı bulur. Zira dolaylı temsilde temsilcinin başkasını temsilen işlem tesis ettiği bilinmemekte, temsilci kendi adına ve hesabına işlem yapıyormuş gibi görünmektedir. Bu halde zaten kambyo taahhüdünden dolayı kendisi bizzat sorumlu olduğundan, TTK 678 hükmü uygulanmaz.

TTK 678'in uygulanabilmesi için gerekli olan bir diğer şart ise taahhütte bulunurken yetkisiz temsilcinin kendi imzasının olmasının gerekmesidir. Temsilcinin imzası TTK madde 678 kapsamında yetkisiz temsil hükümlerinin uygulanabilirliği bakımından yeterli olup ayrıca kambyo taahhüdü üzerinde temsilcinin adının yazılı olmasına gerek yoktur.⁴⁰⁴ Doktrinde bir takım yazarlar TTK 678'de yer alan "poliçeye imza koyan" ibaresini dar yorumlayarak; bu hükümle yetkisiz temsilcinin bizzat sorumlu tutulabilmesi için senet üzerinde yer alan imzanın, yetkisiz temsilciye ait olması gerektiğini; aksi halde bir başkasının imzasını atan veya senet üzerine sahte imza atan temsilcinin, TBK 46 kapsamında yetkisiz temsile ilişkin hükümlere göre sorumlu tutulması gerektiğini zira bu hallerde senette sahteliğin bulunduğunu ileri sürmektedirler. Bu görüşün aksini savunan ve bizimde katıldığımız yazarlara göre ise yetkisiz temsilcinin kendi adını veya temsil olunanın adını kullanarak imza atması hususu, onun TTK 678 kapsamında sorumlu tutulmasını engellemez. Çünkü hükmün amacı yetkisiz temsilcinin gerçekleştirmiş olduğu işlemde dolayı bizzat sorumlu tutulmasını sağlamaktır. Aksi halde hükmün düzenleniş amacına aykırı bir

⁴⁰²Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2017/11-37 esas, 2021/512 karar ve 20/04/2021 tarih sayılı ilamı.

⁴⁰³ Temsil yetkisinin çift imza ile kullanılabileceği hallerde tek imza ile kambyo taahhüdünde bulunulursa imza sahibinin temsile yetkisi olmadığından temsil olunan kambyo taahhüdünden kaynaklı olarak sorumlu tutulamazken imza sahibinin kambyo taahhüdünden kaynaklı bizzat sorumlu olduğu kabul edilir. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2017/718 esas, 2018/6067 karar ve 26/11/2018 tarih sayılı ilamı.

⁴⁰⁴ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 2019/12684 esas, 2019/17224 karar ve 28/11/2019 tarih sayılı ilamı.

yorumlama yapılmış olur.⁴⁰⁵ Yetkisiz temsile ilişkin uyuşmazlıklara uygulanacak hükümler arasında bir tutarlılığın sağlanması amacıyla sahtelik halinde de TTK 678 uygulanmalıdır.⁴⁰⁶

Her ne kadar temsil olunan, herkese karşı senet üzerinde yer alan imzadan kaynaklı def'ilerini ileri sürebilse ve senet alacaklısının iyi niyetli olup olmaması temsil olunanın sorumsuzluğunu etkilemese de, temsilcinin TTK 678 kapsamında senet borcundan dolayı bizzat sorumlu tutulabilmesi için senet alacaklısının iyi niyetli olması gerekir. Senet alacaklısı, kambiyo taahhüdünde bulunan temsilcinin yetkisiz temsilci olduğunu biliyor veya bilebilecek durumda ise o halde temsilcinin, TTK 678 kapsamında kambiyo taahhüdünden kaynaklanan borçtan dolayı bizzat sorumlu olduğundan söz edilemez.⁴⁰⁷ Burada ispat yükü temsilci üzerinde olup şayet temsilci senet alacaklısı üçüncü kişinin iyi niyetli olmadığını ispatlarsa, o halde kambiyo taahhüdünden kaynaklı borçtan kurtulur. Senet alacaklısı üçüncü kişinin iyi niyetli olmadığına ilişkin def'i, şahsi def'i niteliğinde olup herkese karşı ileri sürülemez.⁴⁰⁸

TTK 678 kapsamında yetkisiz temsilcinin kambiyo taahhüdünden kaynaklı olarak bizzat sorumlu tutulabilmesinin son şartı ise yetkisiz temsilcinin, kambiyo taahhüdünde bulunurken fiil ehliyetine sahip olmasıdır. Şayet yetkisiz temsilci kambiyo taahhüdünde bulunurken fiil ehliyetine sahip değilse o halde kambiyo taahhüdünden kaynaklı borç altına giremez. Bu husus mutlak def'i olup temsilci tarafından herkese karşı ileri sürülebilir.

TTK 678 kapsamında yetkisiz temsilcinin sorumlu tutulabilmesi için yukarıda sayılan şartların hepsinin birlikte bulunması gerekirken, sayılan şartlar dışında yetkisiz temsilcinin kendisini yetkili temsilci sanması ve kusurlu olup olmaması madde kapsamında sorumluluğunu etkilemez.

3.4.2. Temsil Olunanın Sorumluluğu

Yetkisiz temsilci tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde gerçekleştirilen işlem, temsil olunan açısından askıda hükümsüzdür. Temsil olunanın açık veya zımni olarak temsilci tarafından tesis edilen tedavül işlemine onay vermesi halinde,

⁴⁰⁵ Kınacıoğlu, s.123.

⁴⁰⁶ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi 2016/17190 esas, 2018/2398 karar ve 26/04/2018 tarih sayılı ilamı.

⁴⁰⁷ Bozer/ Göle, s.93; Gürel, s.235. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2017/54 esas 2018/7931 karar ve 13/12/2018 tarih sayılı ilamı.

⁴⁰⁸ Gürel, s.235-236.

işlem geçerli hale gelir ve temsil olunanı da bağlar. Temsil olunan tarafından tesis edilen işleme verilecek onay, herhangi bir şekil şartına bağlı olmayıp, tek taraflı irade beyanına dayalı bir işlemdir. Temsil olunan, tesis edilen işleme onay verdiğini temsilciye, senet alacaklısı üçüncü kişiye veya onun haleflerine bildirebilir. Temsil olunanın işleme onay vermesi halinde işlem geçmişten itibaren geçerli hale gelir ve temsil olunan kambiyo taahhüdünde bulunulan tarihten itibaren senetten kaynaklanan borçtan dolayı tüm hamillere karşı sorumlu olur.

Temsilcinin temsil olunanın ad ve imzasını kullanarak işlem tesis ettiği hallerde ise temsil olunan, düzenlenen kambiyo senedinin teslim işlemine onay vererek kambiyo senedinden kaynaklanan borçtan dolayı sorumluluk altına girebilir.

Bunun yanında sahte imza ile kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde, artık temsil olunanın değil, bir başka üçüncü kişinin adı kullanılmakta olup ortada bir temsil ilişkisi yoktur. Bu gibi durumlarda tesis edilen işleme temsil olunan tarafından onay verilmesi mümkün değildir. Ne var ki kambiyo senetlerinin yüksek tedavül gücünün bulunması, ticari hayatın korunması ve devamı amacıyla sahteciliğin bulunduğu hallerde dahi, ismi ve imzası kullanılan kişinin onay vermesi ile tesis edilen işlem geçerli hale getirilebilir. Önemle belirtilmelidir ki sahteciliğin bulunduğu halde, ismi kullanılan kişi sahte imzaya değil, tedavül işlemine onay vermektedir. Burada ismi ve imzası kullanılan kişi ile başkasının ismi ve imzasını kullanan kişi arasında yetkisiz temsil ilişkisi var kabul edilir ve işlem tesisinde bulunan kişinin ismi kullanılan kişi adına kambiyo taahhüdünde bulunduğu kabul edilir. İsmi ve imzası kullanılan kişi, imzaya onay vermekle üçüncü kişi ile imza atan kişi arasındaki işleme de onay vermiş olur. Ne var ki onay verilen işlemin, ismi kullanılan kişi bakımından sorumluluk doğurabilmesi için tesis edilen işlemin geçerli bir işlem olması gerekir. Başka bir nedenden ötürü geçerliliği bulunmayan bir işleme, ismi kullanılan kişi tarafından onay verilmiş olsa dahi o kişi tesis edilen işlemde dolayı sorumlu tutulamayacaktır. Tıpkı yetkisiz temsil halinde olduğu gibi sahteciliğin bulunduğu hallerde de verilecek onay herhangi bir şekil şartına bağlı olmayıp, tek taraflı irade beyanıdır ve onay geçmişe etkili olarak sonuç doğurur. İsmi kullanılan kişi tarafından tesis edilen işleme onay verilmesi halinde kişi kambiyo taahhüdünde bulunulduğu andan itibaren yetkili olan her hamile karşı sorumludur. Onay açık bir onay olabileceği gibi zımni de olabilir. Ancak genel kurallardan farklı olarak ismi kullanılan kişinin sahtecilik yapılan işleme zımni olarak onay verebilmesi için en azından sahteciliği bilmesi veya sahtecilik ihtimalini göz önünde bulundurmuş olması gerekir. Aksi bir durumda her ne kadar dışarıdan ismi kullanılan kişi,

sahtecilik yapılan işleme onay vermiş gibi görünse de, tesis edilen işlemten dolayı ismi kullanılan kişi sorumlu olmaz

3.5. İSPAT VE DEFİLER

Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil hallerinin kim tarafından ve kime karşı ileri sürüleceği hususu ispat kuralları ve def'iler ile yakından ilgilidir. Her bir ihtimalin kendi içerisinde farklı özellik arz eden halleri olduğu gibi her ihtimalde uyumsuzluğun çözümleri de farklılık gösterir.

Bu bağlamda çalışmamızda öncelikli olarak kambiyo senetlerinde def'iler ve yetkisizlik def'i hakkında bilgi verildikten sonra yetkisiz temsilin söz konusu olduğu hallerde kimlerin kimlere karşı bu def'ileri nasıl kullanacağı ve kullanılan def'ilerin niteliği üzerinde durulacaktır.

3.5.1. Kambiyo Senetlerinde Def'i

Kanunen emre yazılı senet mahiyetinde olan kambiyo senetlerinde borçlu; kambiyo senedinde bulunması gereken zorunlu unsurların bulunmadığı, zamanaşımı, ciro silsilesinin kopuk olduğu veya senet vadesinin gelmediği gibi kambiyo senedinin metninden anlaşılan def'ileri ileri sürebilir. Bu def'iler mutlak def'i niteliğinde olup herkese karşı ileri sürülebilirler.⁴⁰⁹ Senet metninden anlaşılan haller dışında sahte imza, ehliyetsizlik, yetkisiz temsil hususları da mutlak def'i niteliğinde olup, herkese karşı ileri sürülebilir.⁴¹⁰ Senet metninden anlaşılan def'iler dışında senet metninden anlaşılamayan, senet üzerinde yer alan beyanların geçersizliğini⁴¹¹ veya varsa alacaklıya karşı şahsi def'ilerini ileri sürme hakkına sahiptir.⁴¹² Senet üzerinde yer alan beyanların geçersizliği ve varsa alacaklıya karşı sahip olunan şahsi def'iler, nisbi def'i niteliğinde olup, yalnızca bazı borçlular tarafından bazı alacaklılara karşı ileri sürülebilir. Şahsi def'ilerin söz konusu olduğu hallerde, şayet halefiyet yoluyla bir hakkın bir başkasına devredilmesi veya bilerek borçlu aleyhine hareket edilmesi hali söz konusu ise o halde borçlu sahip olduğu şahsi def'ileri bu kişilere karşı da ileri sürebilir.

⁴⁰⁹Yılmaz, s.135-136.

⁴¹⁰Yılmaz, s.201-202.

⁴¹¹Sönmez, Numan Sabit; (2019) Kambiyo Senetlerinde Şahsi Def'iler, 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayınları, s.33-35.

⁴¹²Yılmaz, s.135-136.

3.5.2. Temsil Olunan Tarafından Temsil Yetkisinin Olmadığının İleri Sürülmesi

Temsilci tarafından ortada geçerli bir temsil yetkisi varmış gibi temsil olunan adına kambiyo senedi düzenlendiği ve alacaklının senedin ifası için temsil olunana başvurduğu hallerde; temsil olunan tarafından, ortada geçerli bir temsil yetkisinin bulunmadığının ileri sürülür.

Temsilci aracılığıyla düzenlenen kambiyo senetlerinde senet alacaklısı, temsilcinin yetkili olup olmadığını kontrol etmek zorundadır. Bu yükümlülük senet alacaklısına yüklenmiştir çünkü yetkisiz temsilcinin yapmış olduğu işlemlerde senet alacaklısı rizikoyu üstlenir.⁴¹³ Temsilci tedavül sözleşmesi yapılırken geçerli bir temsil yetkisine sahip ise artık orada yetkili bir temsilci aracılığıyla düzenlenen kambiyo senedinden söz edilir. Tedavül sözleşmesinden sonraki evrede, temsilcinin temsil yetkisinin geri alınması veya başkaca bir nedenle sona ermesi veya sınırlandırılması halinde düzenlenen kambiyo senedi bu durumdan etkilenmez. Bu nedenle temsilcinin tedavül sözleşmesi esnasındaki yetkisinin ispatlanması önemlidir. Senedin vadesinin geldiği esnada temsilcinin temsil yetkisine sahip olup olmadığı önem arz etmez.⁴¹⁴

Temsilcinin geçerli bir temsil yetkisine sahip olmadığı hallerde temsil olunan sayesinde görünüşte temsil yetkisi var hale getirilmediyse temsil olunan kambiyo senedinden dolayı sorumlu tutulamaz.⁴¹⁵ Temsil olunanın; temsilcinin, temsil yetkisinin olmadığına ilişkin iddiası mutlak def'i olup herkese karşı ileri sürülebilir.⁴¹⁶

Temsil yetkisinin olmadığı veya olduğu hususunda ispat yükünün kimde olduğu ise doktrinde tartışmalıdır. Tekinalp'e göre;⁴¹⁷ temsil olunan temsilcinin yetkisi olmadığını iddia ediyorsa bu iddiasını ispatlamalıdır. Acar'a göre ise;⁴¹⁸ temsil yetkisinin bulunduğu ve bulunmadığı hallerde ikili bir ayrıma giderek ispat yükü yüklenmelidir. Temsil yetkisi bulunmayanlarda temsil ilişkisine yönelik ispat yükü senet alacaklısına ait olmalıdır. Çünkü olmayan bir durumun ispatı oldukça zordur. Zira burada olumsuz bir durumun ispatı söz

⁴¹³ **Acar**, s.34.

⁴¹⁴ Bu husus ileri tarihli olarak düzenlenen çekler bakımından sorun yaratabilmekte olup, temsil olunanın bu halde çekin düzenlendiği tarihin gerçek düzenlenme tarihi olmadığını ve çekin gerçek düzenlenme tarihinde temsilcinin geçerli bir temsil yetkisine sahip olmadığını ispat etmesi gerekir. Bkz: **Acar**, s.34. Ayrıca konuya ilişkin olarak Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2013/12-1285 esas 2014/531 karar ve 16/04/2014 tarih sayılı ilamı.

⁴¹⁵ Konuyla ilgili Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2011/12-549 esas 2011/644 karar ve 19/10/2011 tarih sayılı ilamı, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2016/729 esas 2016/8239 karar ve 18/10/2016 karar sayılı ilamı.

⁴¹⁶ **Yılmaz**, s.201-202.

⁴¹⁷ **Tekinalp**, s. 46.

⁴¹⁸ **Acar**, s.34.

konusudur ve temsil yetkisinin olmaması hali karine olarak kabul edilmelidir. Oysa temsil yetkisinin var olduğu hususu olumlu bir duruma ilişkin olup ispatı daha kolay ispatlanabilir. Temsil yetkisinin olduğu hallerde ise ispat yükü temsil olunana aittir. Bu halde temsil olunanın temsil yetkisi varmışçasına hukuki görünüş oluşturmaması hali önemlidir. Temsil olunan tarafından bu şekilde bir hukuki görünüş oluşturulmuşsa o halde her ne kadar temsilcinin temsil yetkisi bulunmuyor olsa da temsil olunanın sorumluluğuna gidilebilmelidir.

3.5.3. Senet Alacaklısı Tarafından Temsil Yetkisinin Olmadığının İleri Sürülmesi

Temsilcinin temsil yetkisine sahip olmadan kambiyo taahhüdünde bulunduğu hallerde senet alacaklısı, TTK 678 gereğince temsilciye doğrudan başvurabilir. Senet alacaklısının, temsilcinin temsil yetkisi olmadığına yönelik iddiasını ispatlaması gerekip gerekmediğine yönelik ise doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre senet alacaklısı şayet temsilcinin temsil yetkisi olmadan kambiyo taahhüdünde bulunduğunu iddia ediyorsa TTK 678 kapsamında temsilciye başvurabilmesi için bu iddiasını ispatlamalıdır. Bir başka görüşe göre ise bu halde ispat yükü temsilciye ait olup temsilci ancak kambiyo taahhüdünde bulunurken yetkili olduğunu ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir.

Kanaatimizce şayet temsilci TTK 678 kapsamında sorumluluktan kurtulmak istiyorsa geçerli bir temsil ilişkisi kapsamında kambiyo taahhüdünde bulunduğunu ispatlamalıdır. Çünkü TTK 678 senet alacaklısını koruma amacıyla düzenlenmiş bir hüküm olup, hükmün amacı doğrultusunda da temsilci ispat yüküne sahip olmalıdır. Temsilcinin temsil yetkisine sahip olmadığının senet alacaklısı tarafından ispatı, olmayan bir durumun ispatı niteliğinde olduğundan oldukça zordur. Ne var ki temsilcinin temsil yetkisine sahip olduğuna ilişkin delillerini çürütmek senet alacaklısına aittir.

3.5.4. Temsil Olunan Tarafından Temsil Yetkisinin Aşıldığının İleri Sürülmesi

Temsil olunan tarafından temsilcinin temsil yetkisini aşarak işlem yaptığına ilişkin ileri sürülmesi halinde temsilci geçerli bir temsil yetkisine sahiptir. Ne var ki bu halde temsil olunan, miktar ve konu bakımından sınırlandırılmış olan temsil yetkisinin sınırını aşmaktadır.

Tıpkı temsil olunanın, geçerli bir temsil yetkisi olmadığını ileri sürülmesi halinde olduğu gibi burada da temsil yetkisi bulunanlar ve bulunmayanlar olarak ikili bir ayrıma gidilerek ispat yükünün kimde olduğu belirlenmelidir. Temsil yetkisine sahip olmayanlar bakımından temsil olunan ile temsilci arasındaki temsil ilişkisi ve bu temsil ilişkisinden kaynaklı temsil yetkisinin sınırının aşıldığı senet alacaklısı tarafından ispatlanmalıdır.

Ancak temsil yetkisi bulunanlar bakımından bu husus farklıdır. Şöyle ki; TBK 549 gereğince ticari temsilci bakımından ve TTK 371/3 gereğince anonim şirketlerin yönetim kurulu üyelerinin şirketi temsil yetkisi ancak birlikte imza olarak veya şube nezdinde sınırlandırılabilir. Bu sınırlandırmanın ise ticaret sicile tescil edilmesi gerekmektedir. Birlikte imza ve şube nezdinde yapılan sınırlandırmalar dışındaki sınırlandırmalar, ticaret sicile tescil edilemediği gibi ticaret sicile tescil edilmiş olsalar dahi iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemezler. Buna göre temsil olunan ticaret sicile tescil edilmemiş olan sınırlandırmalar bakımından, temsilci tarafından temsil yetkisinin aşılmış olduğuna ilişkin iddiasını ve senet alacaklısının kötü niyetli olduğunu ispatlamalıdır. Temsil olunanın bu yönlü iddiaları ise nisbi def'i niteliğinde olup herkese karşı ileri sürülemez.⁴¹⁹

3.5.5. Temsilci Tarafından Temsil Yetkisinin Sakat Olduğunun Senet Alacaklısı Tarafından Bilindiğinin İleri Sürülmesi

Temsilci, geçerli bir temsil yetkisi olmadan tesis etmiş olduğu işlemde dolayı TTK 678 kapsamındaki sorumluluğundan; senet alacaklısının temsil yetkisindeki sakatlığı bildiğini veya bilebilecek durumdu olduğu ancak senet alacaklısının ağır kusuru nedeniyle sakatlığı bilemediğini ispatlaması halinde kurtulur.⁴²⁰ Ancak düzenlenen kambiyo senedinin türüne göre makul düzeyde dikkat ve özeni gösteren senet alacaklısına karşı artık hiçbir def'i ileri sürülemez. Çünkü TTK 710/3 gereğince ağır kusur ve ihmali bulunmadığı hallerde senet alacaklısı, senet üzerindeki imzalara güvenebilir ve bu imzaların geçerliliğini araştırmak zorunda değildir.

⁴¹⁹ **Acar**, s.34. TTK 371 gereğince kanun koyucu tarafından düzenlenen sınırlamalar burada da dikkate alınmalıdır.

⁴²⁰ **Acar**, s.35; **Yıldırım, Ali Haydar**; (2017), Türk Hukuku'nda Vadeli Çek (İleri Keşide Tarihli Çek ve Bunun Doğurduğu Sonuçlara İlişkin Bazı Tespitler, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.21 S.4, Sa.91-119, s.103; **Tekinalp**'e göre yetkisiz temsilci, senet alacaklısının yetkisizliği bildiğini veya halin icabı gereği bilmesi gerektiğini; bilmemesinde kusur ve hilesinin bulunduğunu ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir, bkz: **Tekinalp**, s.47. Temsilcinin, yetkisiz temsilin varlığını bilen veya ticaret hayatında geçerli olan en asgari özeni gösterseydi yetkisizliği bilebilecek halde olan alacaklıya ödmeden imtina edebileceği yönünde

Senet alacaklısının temsil yetkisindeki sakatlığı bildiği halde TTK 678 gereğince temsilcinin sorumluluğuna başvurusu hali artık hakkın kötüye kullanılması olarak yorumlanır.⁴²¹ Ne var ki senet alacaklısı temsil yetkisindeki sakatlığı bilse dahi TBK 49 ve devamı maddelerinde düzenlenen haksız fiil hükümleri uyarınca temsil olunana karşı yapmış olduğu başarısız takip giderlerini temsilciden talep edebilir.

Temsilcinin senet alacaklısının temsil ilişkisinde yer alan sakatlığı bildiğini ispatlarken TTK 36/3 gereğince ticaret sicile yapılan tescilin olumlu etkisinden faydalanıp faydalanamayacağı hususu doktrinde tartışmalıdır. Burada senedin lehtar tarafından mı yoksa ciranta tarafından mı ibraz edildiği hususu ve senedi düzenleyen kişinin tüzel kişi veya gerçek kişi olması hali durumu irdelenerek ve yorumlanarak bir karara varılmalıdır. Ancak en temelinde temsilcinin ticaret sicilin olumlu etkisinden faydalanabilmesi hususunda ilk olarak incelenmesi gereken TTK 36/3 gereğince kimlerin ticaret sicilin olumlu etkisinden faydalanıp faydalanamayacağı noktasındadır. Bir takım yazarlara göre ticaret sicilin olumlu etkisinden, yalnızca adına tescil yapılan şirket yararlanabilir; şirketin yetkili temsilcilerinin ise ticaret sicilin olumlu etkisine dayanma imkânı yoktur.⁴²² Bunun yanında bazı yazarlara göre ise tescilin olumlu etkisine yalnızca ilgililer değil, üçüncü kişiler de başvurabilir.⁴²³

Temsil olunan tarafından görünüşte temsil ilişkisinin var olduğu bir ortam yaratılmamışsa temsil olunanın sorumluluğuna gidilemeyecek olduğundan senet alacaklısının kambiyo taahhüdünde bulunan kişinin yetkisini inceleme yükümlülüğü vardır. Bu nedenle şayet bir kimse tüzel kişi tacir ile işlem yapıyorsa ve bu işlemi yapan kişi daha sonradan senedi ibraz eden kişi ise o halde ticaret sicili incelemek ve işlem tesisinde bulunan kişinin gerçekten yetkili olup olmadığını kontrol etmek zorundadır.⁴²⁴ Ne var ki senedi ibraz eden kişinin ciranta olduğu hallerde senedi ilk düzenleyen kişiyle birebir muhatap olunmadığından ve ciranta senedi düzenleyen elinden bizzat almadığından dolayı o halde cirantaya karşı ticaret sicilin olumlu etkisi ancak bir şahsi def'i mahiyetinde ileri sürülebilir. TTK 36/3 gereğince *“Üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenmez.”* Bu nedenle sicilde yer alan sınırlandırmaya ve temsilcinin temsil yetkisinin sakat olduğunun bilindiği halde işlem tesis

⁴²¹ **Tekinalp**, s.47; **Acar**, s.35.

⁴²² **Yıldırım, Ali Haydar**; (2012), Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Düzenleyen veya Lehtar Sıfatına Sahip Olduğu Bononun Hukuki Durumu, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, c.10, S.17, Sa.92-106, s.102.

⁴²³ **Bilge, Mehmet Emin**; (1999), Ticaret Sicili, 1. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, s.183.

⁴²⁴ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2016/8835 esas 2018/2186 karar ve 21/03/2018 tarih sayılı ilamı ile aynı dairesinin 2013/14212 esas 2014/15681 karar ve 16/10/2014 sayılı ilamı.

edilerek temsilciye başvurulması temsilciyi zarara uğratmaya yönelik kasti bir durum olup, bu halde yetkisiz temsilci şahsi def'iyi senet alacaklısı hamile karşı ileri sürebilir. Ancak her zaman senet alacaklısı tarafından temsil yetkisinde sakatlığın bilinmesi, temsilcinin zararına hareket etme kastıyla yapılmaz. Bu nedenle temsilcinin; senet alacaklısının temsil yetkisindeki sakatlığı bildiğini, hem de temsilci zararına hareket ettiğini ispatlaması gerekir.⁴²⁵ Aynı şekilde senedi düzenleyen kişinin gerçek kişi tacir olduğu hallerde, temsilcinin zımni olarak seçildiği hallerde, ticaret sicilin olumlu etkisinden yararlanılamayacağı söylenebilir. Ayrıca belirtmek gerekir ki şayet temsilcinin yetkisi ve yetkisinin sınırları ticaret sicile tescil edilmiş ancak yetkisinin geri alındığı, sınırlandırıldığı veya kapsamının değiştirildiği hususu ticaret sicile tescil edilmemişse o halde temsil olunanın sorumluluğu doğacaktır. Zira temsil yetkisi şayet üçüncü kişilere bildirildiyse o zaman geri alındığı da bildirilmelidir. Aksi halde üçüncü kişilerin iyi niyeti korunur.⁴²⁶ (TBK 550/2)

⁴²⁵ **Narbay, Şafak/Al Kılıç, Şengül**,(2020), Yargıtay 11'inci Hukuk Dairesi'nin 23.01.2017 Tarih ve 2017/38 Esas, 2017/444 Karar Sayılı Kararı Çerçevesinde Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu Sifatının Belirlenmesi Üzerine Düşünceler, İÜHFM, c.78, S.1, Sa.193-223, s.211; **Gürel**, s.240; **Narbay/Al Kılıç**, s.211. Ayrıca tescilin olumlu etkisi, bile bile borçlu zararına hareket haricinde, üçüncü kişilerin kayıtları gerçekten bildiği anlamına gelmeyeceği ve müspet vukufun gerçekleşmeyeceği yönünde ve ilgili İsviçre Federal Mahkemesi Kararı (BGE 99 Ia 1) için bkz. **Gürel**, s.240.

⁴²⁶Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 2004/13429 esas 2005/7895 karar ve 12/07/2005 tarih sayılı ilamı

SONUÇ

TTK ile TBK’da yer alan genel temsil hükümleri dışında özel olarak temsile ilişkin düzenlemelere ayrıntılı olarak yer verilmemiş yalnızca TTK 678’de yetkisiz temsil başlığı altında yetkisiz temsilci tarafından kambyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde yetkisiz temsilcinin bizzat senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu olacağına ilişkin bir düzenleme yapılmıştır. Bu madde dışında TTK’de temsile ilişkin bir düzenleme bulunmadığından uygun düştüğü ölçüde TBK’de yer alan genel temsile ilişkin hükümler kambyo senetlerinde temsil hususunda karşılaştığımız uyuşmazlıklarda da uygulanacaktır. TTK 678 her ne kadar kanunun poliçelere ilişkin hükümlerin bulunduğu kısımda yer almış olsa da TTK 778/2-e ve TTK 818/1-c atfı ile bono ve çeklere de uygulanacaktır. Çeklere ilişkin olarak TTK 678’in yanında Çek Kanunu 5/3’de temsile ilişkin dikkat edilmesi gereken hükümlerdendir.

TTK 678’de yer alan “poliçeye imzayı koyan kişi” ifadesinde yer alan imzayı koyma eylemi yalnızca kambyo senetlerinin düzenlenmesi hususunda değil daha geniş anlamıyla ciro, aval, kabul, araya girme gibi kambyo senetlerinden kaynaklanan diğer tüm borçlandırıcı kambyo taahhüdü niteliğindeki işlemler için de geçerli bir ifadedir. Bu bakımdan kambyo senetlerinde temsil dediğimiz husus kambyo senetlerinin tedavül sözleşmelerinin temsilci aracılığıyla imzalanması demektir.

Temsilci aracılığıyla kambyo taahhüdünde bulunulması halinde temsilcinin sahip olduğu temsil yetkisi kanundan doğabileceği gibi iradi temsil yetkisi de olabilir. Bir kimse iradi olarak kambyo taahhüdünde bulunması için yetkilendiriliyorsa bu kimseye verilen temsil yetkisinin kambyo taahhüdünde bulunmak maksadıyla verildiğinin özel olarak belirtilmesi gerekir. Şu kadar ki temsilci özel olarak yetkilendirilmemiş olduğu takdirde temsil olunan ad ve/veya hesabına kambyo taahhüdünde bulunamaz. Ne var ki temsil yetkisinin verilmesi herhangi bir şekil şartına tabi değildir.

Tam fiil ehliyetine sahip kişiler kendi başlarına borçlanmaya ehil kişiler olduğundan bu kimseler kendileri her türlü kambyo taahhüdünde bulunabilecekleri gibi bir kimseyi kendileri ad ve/veya hesabına kambyo taahhüdünde bulunmak için temsilci olarak atayabilirler. Sınırlı ehliyetsiz kimseler ise kendi başlarına borçlanmaya ehil olmadıklarından kanuni temsilcileri onları temsilen kambyo taahhüdünde bulunabilir. Kanuni temsilci sınırlı ehliyetsiz adına bizzat kambyo taahhüdünde bulunabileceği gibi bir

başkasını sınırlı ehliyetsiz adına kambyo taahhüdünde bulunmak üzere temsilci olarak atayabilir. Sınırlı ehliyetsiz kimselerin kanuni temsilcilerinin rızası olmadan kendi başlarına kambyo taahhüdünde bulunmuş olmaları halinde işlem askıda hükümsüzdür. Kanuni temsilcinin işleme sonradan vereceği bir onay ile işlem geçerli hale gelebilecektir. Belirtmek gerekir ki işlemin geçerli olup olmadığının sürüncemede kalmaması adına üçüncü kişi veya üçüncü kişinin başvurusu halinde mahkeme tarafından makul bir sürede işleme onay verilip verilmediğinin bildirilmesi istenebilir. Bu süre içerisinde kanuni temsilci işleme onay verirse işlem geçerli hale gelir. Tam ehliyetsizler ise sınırlı ehliyetsizlerden farklı olarak hiç fiil ehliyetine sahip olmadıklarından yalnızca kanuni temsilcileri aracılığıyla kambyo taahhüdünde bulunabilirler. Vesayet altında bulunan tam ehliyetsizler adına vasi tarafından kambyo taahhüdünde bulunulabilmesi için vesayet makamının izni gerekmektedir. Velayet altında bulunan tam ehliyetsizler bakımından ise veli herhangi bir makamın izin ve onayına tabi olmadan velayet altında bulunan kimse adına kambyo taahhüdünde bulunabilir. Tam ehliyetsizlerin kambyo taahhüdünde bulunmuş olmaları halinde tesis edilen işlem kesin hükümsüzdür.

Tüzel kişiler ise ancak zorunlu organları aracılığıyla hak edinip borç altına girebilirler. Bu halde tüzel kişilerin temsile yetkili zorunlu organları aracılığıyla kambyo taahhüdünde bulunmaları mümkündür.

TBK’da düzenlenen adi ortaklıklar ise kural olarak bir sözleşme ile ortaklığın yönetimi bir veya birkaç ortağa veya üçüncü bir kişiye bırakılmışsa bu kişiler aksi halde ortakların tamamı ortaklığı temsilen kambyo taahhüdünde bulunabilirler. Bu halde adi ortaklıklarda kambyo senetlerinde temsil dediğimizde ortakların tamamının temsil edilmesi ile ortakların tamamı adına kambyo taahhüdünde bulunulması hususu anlaşılmalıdır.

Temsilciye verilen temsil yetkisinin kapsamının belirtilmesi gerekir. Genel mahiyette her türlü kambyo senedi düzenleyebilir gibi bir temsil yetkisinin verilmiş olması halinde verilen temsil yetkisi geçersizdir. Doğrudan temsilin söz konusu olduğu hallerde senet üzerinden kambyo taahhüdünün temsilci aracılığıyla yapılmış olduğunun anlaşılması gerekir. Aksi halde şayet senet üzerinden işlemin temsil olunanı temsilen yapıldığı anlaşılmazsa temsilci senetten kaynaklanan borçtan dolayı bizzat sorumlu olur.

Temsilcinin kendisi ile veya her iki tarafın da temsilcisi olarak işlem tesis edebilmesi için temsil olunan tarafından özel olarak yetkilendirilmesi ve tesis edilen işlemin her halde temsil olunanın menfaatine aykırı olmaması gerekir.

Bir kimsenin ad ve imzasının kullanılması suretiyle kambyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde öncelikle tesis edilen işlemin temsil ilişkisi çerçevesinde yapıp yapılmadığının incelenmesi gerekir. Şayet işlem bir kimseyi temsilen temsil ilişkisi çerçevesinde tesis edilmiş ve bu amaçla temsil olunanın ad ve imzası kullanılmışsa o zaman senetten kaynaklanan borçtan dolayı temsil olunan sorumludur. Ne var ki ortada bir temsil ilişkisi yoksa ve temsil olunanı temsilen işlem tesisinde bulunulmak amacıyla ad ve imzası kullanılmamışsa o zaman senedi başkası ad ve imzasıyla imzalayan kişi senetten kaynaklanan borçtan dolayı temsil olunanın sorumluluğuna gidilemez. Sahte imza atan kimse senetten kaynaklanan borçtan dolayı bizzat sorumludur.

Ticari hayatın devamı ve hızlılığı sebebiyle tacir yardımcıları aracılığıyla da kambyo taahhüdünde bulunulabilir. Ticari temsilci aracılığıyla kambyo taahhüdünde bulunulabilmesi için temsilcinin özel olarak yetkilendirilmesi gerekmezken ticari vekilin bir işletme adına kambyo taahhüdünde bulunabilmesi için özel olarak yetkilendirilmiş olması gerekir. Ticari temsilcilerin işletmeyi temsil yetkisi işletme konusu ile sınırlandırılmıştır. Bir ticari temsilci işletme konusu ile sınırlı olarak başkaca herhangi bir yetkilendirmeye gerek olmaksızın işletmeyi temsilen kambyo taahhüdünde bulunabilir. Ticari temsilcinin işletme konusu dışında kambyo taahhüdünde bulunmuş olması halinde işletme kambyo taahhüdünden dolayı sorumludur. Ancak temsil olunan lehtara karşı bir şahsi def'i ile temsilcinin işletme konusu dışında kambyo senedi düzenlemiş olduğunu ileri sürebilir. Senedi sonradan devralan ciranta ve yetkili hamile karşı ise işletmenin zararına hareket etmek amacıyla senedin bilerek devralınmış olması halinde bu şahsi def'i ileri sürülebilir. Çek Kanunu 5/3'de yer alan gerçek kişiler adına temsilci aracılığıyla kambyo taahhüdünde bulunulamaması yasağı ticari temsilciler için geçerli değildir zira ticari temsilcinin kambyo taahhüdünde bulunabileceği hususu TBK 548'den gelen bir haktır. Ticari temsilcinin kambyo taahhüdü düzenleyemeyeceğine ilişkin sınırlandırma iyi niyetli hamillere karşı ileri sürülemez.

Bir tüzel kişi ad ve hesabına kambyo taahhüdünde bulunulması halinde senedin ön yüzünde birden fazla imza bulunabilir. Şayet bu imzalardan temsilci sıfatıyla atıldığı belli olmayan bir imza var ise imzaların tamamı aynı kişi tarafından atılmış olsa dahi imzanın

düzenleyen lehine aval hükmünde olduğu kabul edilir. Dolayısıyla senet üzerine aynı kişi tarafından birden fazla imza atılacak ise her imzanın üzerinde şirket kaşesinin bulunması gerekir. Aynı şekilde birlikte temsilin söz konusu olduğu hallerde şirketi temsile yetkili kişilerin tamamının imzasının üzerinde şirket kaşesinin bulunması gerekir. Aksi halde şirket kaşesi dışında bulunan imza şirket lehine aval hükmündedir.

Çek Kanunu 5/3’de yer alan düzenlemeye göre ticari hayatın hızı, devamlılığı ve ticari hayata güvenin sarsılmaması amacıyla gerçek kişiler adına temsilci aracılığıyla çek düzenlenmesi yasaklanmıştır. Maddeye aykırı olarak bir çek düzenlenmiş olması halinde ise ticari hayatın devamı ve senede duyulan güveninin kırılmaması amacıyla gerçek kişinin senetten kaynaklanan borçtan dolayı sorumlu tutulabilecektir.

TTK 678’de yer alan düzenlemeye göre geçerli bir temsil yetkisine sahip olunmadan bir başkası adına kambiyo taahhüdünde bulunulması halinde senet üzerine imza koyan kimse senetten kaynaklanan borçtan dolayı bizzat sorumludur. TTK’de yer alan bu düzenleme TBK’de yer alan yetkisiz temsili düzenleyen madde 46 ve 47’den ayrılmaktadır. TBK’de yer alan düzenlemeye göre bir kimse geçerli bir temsil yetkisine sahip olmadan bir başkasını temsilen işlem tesis ederse o halde tesis edilen işlem askıda hükümsüzdür ve temsil olunanın rızası veya onayı ile geçerli hale gelebilir. Aksi halde tesis edilen işlem geçersiz bir işlem olup temsilcinin tazminat sorumluluğu doğmaktadır. TTK 678’de yer alan düzenlemeye göre ise yetkisiz temsilci tarafından kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması halinde tesis edilen kambiyo taahhüdü geçersiz olmayıp senetten kaynaklanan borçtan dolayı yetkisiz temsilci bizzat sorumlu olacaktır.

Kambiyo senetlerinde yetkisizlik; temsilcinin geçerli bir kambiyo senedi düzenleme yetkisine sahip olmaması, temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunduğu konuda yetkisinin olmaması, temsilcinin yetkisinin yer bakımından sınırlandırılmış olması ve yetki kapsamı dışında bir yerde kambiyo taahhüdünde bulunulmuş olması, temsilcinin temsil yetkisinin zaman bakımından sınırlandırılmış olması hallerinde veya başkaca bir nedenle verilen temsil yetkisinin sona ermiş olması halinde karşımıza çıkar. Yetkisiz temsil hali temsil olunan bakımından mutlak def’i olarak herkese karşı ileri sürülebilir mahiyette bir def’idir. Temsil olunan tarafından temsil ilişkisi varmış gibi bir görüntü oluşturulmadığı takdirde görünüşe güven ilkesi yetkisiz temsile ilişkin hususlarda uygulanmaz. Temsilci bakımından ise yetkisiz temsil hali senet metninden anlaşılması gereken veya karşı tarafın bu durumu bildiği veya bilebilecek durumda olduğunun ispat edilmesi halinde uygulanabilecek lehtara karşı ileri

sürülebilecek şahsi nitelikte bir def'idir. Temsilci bu şahsi def'iyi senedi sonradan devralan cırantalar ve yetkili hamile karşı ancak TTK 687 ve 825'de yer alan hususların varlığı halinde ileri sürebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Serdar; “Kambiyo Senetlerinde Temsil Yetkisindeki Sakatlıklar ve Sonuçları”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Ekim 2006, C. 1, S. 2, Sa. 27-42.
- Akın, İbrahim/ Sarioğlu,Ufuk; (2004), Borçlu Olarak Tüzel Kişinin İsmi Yazıldıktan Sonra Temsilcileri Tarafından İmzalanmış Bir Bono Üzerine Sonradan Temsilci İsminin Eklenmesi; Tahrifat mıdır yoksa, TTK 592. Maddesine Göre Yapılmış Bir Tamamlama mıdır?, Ankara Barosu Dergisi, S.4.
- Akıntürk, Turgut/ Ateş, Derya; (2020), Medeni Hukuk, 26. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi.
- Aksu, Raziye; (2015), Aval Kurumu, 1. Baskı, Ankara, Seçkin. (aval)
- Akyol, Şener; (2009) Türk Medeni Hukukunda Temsil, 1. Baskı, İstanbul, Seçkin.
- Alışkan, Murat. (2012), İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, c.18, S.2, Sa.207-220.
- Alper, Gizem, “Türk Özel Hukukunda Ultra Vires İlkesi(Anlamı ve Kapsamı)”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013, (www.tez.yok.gov.tr).
- Antalya, Gökhan Osman; (2019), 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt:1, İstanbul, Beta Yayınları.
- Antalya, Gökhan Osman; (2019), Marmara Hukuk Yorumu Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: V/1,1 Ankara, Seçkin,
- Arat, Alev; (2018), Müteselsil Borçlarda Alacaklı ile Borçlular Arasındaki İlişkinin Hüküm ve Sonuçları, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c. 26, S.2,Sa.325-366.
- Arıcı, Fatih; (2001) Kambiyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul.
- Arkan, Sabih; (2018) Ticari İşletme Hukuku, 24. baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Arpacı, Abdülkadir.; (2000), Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler), 2. baskı, İstanbul, Beta Yayınları.
- Ayan, Mehmet/Ayan,Nurşen; (2020), Kişiler Hukuku, 9. Baskı, Ankara, Adalet.
- Aydın, Gülşah Sinem; (2020), Borçlar Hukukunda Temsil Yetkisinin Kötüye Kullanılması, TBB dergisi, S.148, Sa.236-293
- Aydos, Oğuz Sadık; (2019) Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 1. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Ayhan, Rıza/ Çağlar, Hayrettin/ Özdamar, Mehmet; (2019), Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 1. Baskı, Ankara.
- Ayhancı, Halil; (2019), Kambiyo Senetlerinde Temsil, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezi

- Aykul, Ömer; (2015), Yeni Vakıflar Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Ayrancı, Mehtap; (2021), Yetkisiz Temsilcinin Culpa in Contrahendo Sorumluluğu, Ankara, TAAD, Sa. 48, S. 473-508.
- Bahçıvan, Şükriye; (2016), Yetkisiz Temsilin Türk Ticaret Kanunundaki Yansımaları, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bahtiyar, Mehmet; (2017) 6102 Sayılı TTK'nın Kıymetli Evrak Kitabına İlişkin Bazı Değerlendirmeler, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.16, S.2, Sa. 67-82.
- Bahtiyar, Mehmet; (2017), Ortaklıklar Hukuku, 12. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık
- Bekar, Hatice Melis; (2021), Kooperatiflerde Temsil İlişkisi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Bilge, Mehmet Emin; (1999), Ticaret Sicili, 1. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları.
- Bilgen, Mahmut; (2009) Kambyo Senetlerinde Tahrifat (Değişiklik) Yapılması, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.11 S.Özel, Sa. 985-1028.
- Bilgili, Fatih/ Demirkapı, Ertan; (2018), Borçlar Hukuku, 12. Baskı, Bursa, Seçkin.
- Bilgili, Fatih; (2008), Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun Bonoda "Ciro Edilemez" Kaydına İlişkin 2007/202 No'lu Kararı Üzerine Bir Değerlendirme, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, c.21, S.78, Sa.26-39.
- Bozer, Ali/Göle, Celal;(2018), Kıymetli Evrak Hukuku, 8. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Boztosun Ayşe N.:(2007), Avalde Defiler, Terazi Hukuk Dergisi, c.2, S.11, Sa.53-70.
- Can, Mehmet Çelebi; (2017), Türk Borçlar Kanunu'nun 603. Maddesinin Kıymetli Evrak Hukukunda Uygulanabilirliği- Avalde Eşin Rızası Aranmalı mı?,Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.21, S.3, Sa.35-74.
- Can, Mertol, (2015), Kıymetli Evrak Hukuku, 3. bası, Ankara, İmaj.
- Can, Mertol. (2016) Donatma İştirakinde Tacir Sıfatının Aidiyeti ile Müşterek Donatanlar Hakkında da İflas Kararının Verilip Verilemeyeceği Meselesi, Bilgi Toplumunda Ünal Tekinalp'e Armağan, c.1, İstanbul, Sa.907-930. (donatma)
- Cansel, Erol/Özel, Çağlar; (2017) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (Güncellenmiş İkinci Baskı), Ankara, Seçkin.
- Cazibe, Ebru Yücel; (2011) Adi Ortaklıkta Temsil (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.(www.tez.yok.gov.tr)
- Cenkci, Esra/ Çetinkaya, Mehmet; (2013), Ticari Vekilin Kambyo Taahhüdünde Bulunma Yetkisi, Terazi Hukuk Dergisi, c.8, S.86, Sa.25-29.
- Cenkci, Esra; (2018), Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması Sorunsalı, BATİDER, c.34, S.2, Sa.93-118.

- Cihan, Hulki, (2011),Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi, 6. Baskı, İstanbul, Beta.
- Cinbaş, Mustafa Eser; (2020), Bonoda ödeme, 1.baskı, Adalet.
- Coşkun, Mahmut; (2021), Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Çağlar, Hayrettin; (2009), 5941 Sayılı Çek Kanunu Hükümlerine Göre Ticaret Şirketi Yöneticilerinin, Temsilcilerinin ve İmza Yetkililerinin Çek Hesabı Açma ve Çek Düzenleme Yasağı.” Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.13, S.1, Sa.1-20.
- Çeçen, Ayfer; (2009), Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Temsil Yetkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır. (www.tez.yok.gov.tr)
- Çiçek, Banu; (2010), Türk Borçlar Hukukunda İradi Temsil Yetkisinin Sona Ermesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. (www.tez.yok.gov.tr)
- Demir, Bahadır; (2015), 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Kapsamında Doğrudan Temsil Müessesesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sa. 1, S. 249-278.
- Demirel, Devri; (2017), Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, c.7, S.2, Sa.211-250
- Demirkapı, Ertan; (2005), Kambiyo Senetlerinin Aval Yoluyla Temini, 1. Baskı, İzmir Güncel Yayınevi.
- Dinç, Hakkı; (2010), Vesayet Altındaki Kişinin Temsili, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, S.147.
- Doğan, Murat/ Atamulu İsmail/ Şahan Gökhan; (2019), Borçlar Hukuku Genel Hükümleri Ders Kitabı, 1. Baskı,Yetkin.
- Dural, Halil Ali;(2010), 5941 sayılı Çek Kanununa Göre Gerçek Kişilerin Temsilci Aracılığıyla Çek Düzenlemesi ve Gerçek Kişi Tacirin Ticari Mümessilinin Çek Düzenleme Yetkisi, Prof. Dr. Köksal Bayraktar’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.1, Sa. 667-679.
- Dural, Mustafa/ Ögüz, Tufan; (2009), Türk Özel Hukuku Cilt 3 Kişiler Hukuku”, 9. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi.
- Erdem, Ercüment; (2017), Türk Ticaret Kanunu ile İlgili Makaleler(2009-2016), 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Erdoğan, İhsan;(2019), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Erdoğan, Kemal/ Akkurt, Sinan Sami/ Tokat, Hüseyin; (2020) Borçlar Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Eren, Fikret; (2012), Mülkiyet Hukuku, 4. Baskı, Ankara, Yetkin, (Mülkiyet).
- Eren, Fikret; (2017), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21.Baskı, Ankara, Seçkin.

- Ergün, Halit;(2016), Türk Borçlar Hukukunda Yetkisiz Temsil Halleri ve Sonuçları, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 1, Sa. 271-289.
- Ersoy, Ayşe Nur (2019), 5941 Sayılı Çek Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Çeklerde Karşılıksızdır İşlemine Sebebiyet Verilmesinin Cezai ve İdari Yaptırımları, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, S.1, Sa.259-310.
- Gençcan, Ömer Uğur; (2009), Vesayet Hukuku, 1. Baskı , Ankara, Yetkin.
- Günay, Erhan; (2021) Cirolu Çeklerde Yetkili Hamil, 4. Baskı, Seçkin.
- Günsay, Töre; (2018), Adi Ortaklık Sözleşmesinde Ortakların Üçüncü Kişilerle İlişkisi ve Temsil, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (www.tez.yok.gov.tr)
- Güntin, Ahmet Selçuk; (2018), Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. (www.tez.yok.gov.tr).
- Güral, Jale (1951), Kefalet Akdiyle Aval Arasındaki Fark ve Benzerlikler”, AÜHFD, c.8, S.3, Sa. 435-478.
- Gürel, Murat; (2015), Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere Etkisi Bağlamında Kambyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Bazı Sorunlar, BATİDER, c.3, S.1., Sa.231-250ç
- Hacıömeroğlu, A. Oğuzhan; (2017), 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro, Ankara, Yetkin.
- Hatemi, Hüseyin. (1992), Kişiler Hukuku Dersleri, İstanbul, Filiz Yayınevi.
- Hatemi, Hüseyin/ Gökyayla, Emre; (2017), Borçlar Hukuku Genel Bölüm, (6098 sayılı TBK Esas Alınarak Hazırlanan dördüncü Bası),İstanbul, Yetkin.
- Hatemi, Hüseyin/ Kalkan Oğuztürk, Burcu; (2014), Kişiler Hukuku, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Yayıncılık.
- Helvacı, Serap; (2016), Gerçek Kişiler, 6. Bası, İstanbul, Legal Kitapevi.
- İnal, Tamer. (2015) Ticari İşletme Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Seçkin.
- İnceoğlu, Murat; (2010), Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil, 1. baskı, İstanbul, On İki Levha Yayınları.
- Karaahmetoğlu, İsmail Özgün. (2018), Limited Şirketin Temsili, 2. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Karamanlıoğlu, Argun; (2013) Kambyo Senetlerinde Düzenleyenin İmzası ve Bulunmamasının Sonuçları, KHÜHFD, c.1, S. 2, Sa.89-116.
- Karasu, Bülent; (2018) Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Türk Hukukunda Doğrudan ve Dolaylı Temsil, 1. Baskı, İstanbul, Oniki Levha Yayınları.
- Karmutoğlu, Başak; (2016), Anonim ve Limited Şirketlerin Kefalet Ehliyeti, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kaya, Emin; (2010) Türk Özel Hukukunda Ticari Vekillik, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

- Kaya, İsmail / Tatlı, Burçak; (2021), Ticaret Hukuku ” 2. baskı, Seçkin Yayınları.
- Kayar, İsmail; (2018), 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Hukuku, 5. Baskı, İstanbul, Seçkin.
- Kayar, İsmail; (2019) , Borçlar Hukuku”, 11. baskı, Seçkin.
- Kayıhan, Şaban/ Ünlütepe, Mustafa; (2018), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, Ankara, Seçkin
- Kayıhan, Şaban; (2021), Kıymetli Evrak Hukuku, 8. Baskı, Seçkin.
- Kender, Rayegan/ Çetingil, Ergon; (2010), Deniz Ticareti Hukuku Temel Bilgiler, 12. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Kender, Rayegan/Çağa, Tahir (2010),Deniz Ticareti Hukuku, 16. Baskı, İstanbul, Arıkan Yayıncılık.
- Kendigelen, Abuzer/Kırca, İsmail; (2019), Kıymetli Evrak Hukuku (Genel Esaslar/Kambiyo Senetleri), İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Kendigelen, Abuzer; (2019), Çek Hukuku, 5. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Kılıçoğlu, Ahmet M.; (2021) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi.
- Kınacıoğlu, Naci; (1999) Kıymetli Evrak Hukuku, 5. baskı, Ankara.
- Kırca, İsmail/ Çelik, Feyzan Hayal Şehirali / Manavgat, Çağlar; (2013), Anonim Şirketler Hukuku C1, 8. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Kırca, İsmail; (2000) Adi Şirketin Temsili ile İlgili İki Sorun, BATİDER, c.20, S.4, Sa.63-71.
- Kırca, İsmail; (2010), 5941 Sayılı Çek Kanunu – Konferans (2 Ocak 2010).
- Kırca, İsmail; (2016). Hakkında Bir İnceleme: AB’ye Üyelik Yolunda Geri Adım, BATİDER, c.30, S.3, Sa.23-37.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip/Hatemi, Hüseyin/ Serozan Rona/ Arpacı, Abdulkadir; (2010), Borçlar Hukukuna Giriş Hukuki İşlem Sözleşme, 1. Cilt, 5. Bası, İstanbul, Filiz Kiyabevi .
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip; (2017), Borçlar Hukuku Genel Bölüm I. Cilt, 7. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- Kutlu, Cengiz; (2013), Kambiyo Senetlerinin Devri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.(www.tez.yok.gov.tr)
- Narbay, Şafak/Al Kılıç, Şengül;(2020), Yargıtay 11’inci Hukuk Dairesi’nin 23.01.2017 Tarih ve 2017/38 Esas, 2017/444 Karar Sayılı Kararı Çerçevesinde Şirketin Yetkili Temsilcisi Aracılığıyla Düzenlenen Bonolarda Asıl Borçlu Sıfatının Belirlenmesi Üzerine Düşünceler, İÜHFİM, c.78, S.1, Sa.193-223.
- Nomer, Haluk N.; (2018), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. Baskı, İstanbul, Beta.
- Oğuzman, M. Kemal /Öz, Turgut; (2021) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: 1, 19. Baskı, İstanbul, Seçkin.

- Oğuzman, M. Kemal/ Seliçi, Özer/ Oktay Özdemir, Saibe; “Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)”, 20. Bası, İstanbul 2021.
- Öktem Çevik, Seda; (2010), Toplu Yapılarda Yönetim, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- Özdamar, Mehmet / Köktürk, Kürşat / Kaçak, Esra / Can Mehmet Çelebi; (2020), Kıymetli Evrak Hukuku, 2. Baskı, Adalet yayınevi.
- Özdamar, Mehmet; (2014), 6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.18, S.3-4, Sa.137-164.
- Özdemir, Şule Albayrak; (2009), Türk Borçlar Hukukunda Temsil, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Özen, Burak; (2012), 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi, 2. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- Öztan, Fırat; (2019), Kıymetli Evrak Hukuku, 23. Bası, Ankara, Turhan.
- Poroy, Reha,/Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin; (2010), Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku,12.bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal; (2018), Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 22. Baskı, İstanbul, Seçkin.
- Pulaşlı, Hasan; (2011), 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar Cilt 1, Ankara, Adalet Yayınevi, (Şirketler).
- Pulaşlı, Hasan; (2014), Şirketler Hukukundaki Temsil İle Borçlar Kanunundaki Ticari Mümessil ve Ticari Vekil Ayrımı, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, c.1, S.7, Sa.3-22 (Ticari Mümessil Ve Ticari Vekil))
- Pulaşlı, Hasan; (2018), Şirketler Hukuku Şerhi, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Pulaşlı, Hasan; (2021), Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 9. Bası, Ankara, Adalet.
- Reisoğlu, Safa; (2014), Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. baskı, İstanbul, Beta.
- Reisoğlu, Safa;(2009),Yeni Çek Kanunu ve Hukuki Sorunlar,TBB/Yeni Çek Kanunu ve Hukuki Değerlendirmesi Toplantısı.
- Sayın, Abdullah; (2016), Ticari Vekil, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. (www.tez.yok.gov.tr)
- Serozan, Rona; (1994), Tüzel Kişiler Özellikle: Dernekler ve Vakıflar, İstanbul, Filiz Kitapevi.
- Sönmez, Numan Sabit; (2019) Kambiyo Senetlerinde Şahsi Def’iler, 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayınları.
- Sözer, Bülent;(2011), Deniz Ticareti Hukuku, 5. Baskı, İstanbul, Vedat Yayıncılık.
- Şener, Oruç Hami; (2015), Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi, 1. Baskı, Ankara, (Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi).
- Şener, Oruç Hami; (2017), Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 5. Baskı, Ankara.

- Şener, Oruç Hami; (2017), Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku, 1.baskı, Ankara, Seçkin.
- Şener, Oruç Hami; (2019) Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 4. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Taşkın, Feyzullah; (2002), Vesayet Organlarının Görev ve Sorumlulukları,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.(www.tez.yok.gov.tr)
- Tekdoğan Aydın,(2020) Borçlar Kanununa İlişkin Asliye Hukuk Davaları, Cilt:2, 1. baskı, İstanbul, Seçkin
- Tekinalp, Ünal; (1976), Kambiyo Senetlerinde Temsile İlişkin Bazı Sorunlar, Temsil ve Vekaletle İlişkin Sorunlar Sempozyumu, İstanbul, 14-16 Haziran 1976,. (Temsil).
- Tekinalp, Ünal; (2013), Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku- Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme, 3. Baskı, İstanbul, Vedat Yayıncılık.
- Tiftik, Mustafa/Şen, Elif; (2016) ,Yetkisiz Temsilde Culpa in Contrahendo Sorumluluğu (Culpa in Contrahendo Liability of Unauthorized Representation), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cevdet Yavuz’a Armağan, S. 2643-2664, İstanbul.
- Topçuoğlu, Metin; (2010), Yeni Çek Kanunu Çerçevesinde Çeklerde Gerçek Kişilerin Temsili ve Temsilin Sonuçları, Batider, c.26, S.4, Sa.135-154.
- Topçuoğlu, Metin; (2012), Ticaret Şirketlerinde Konu Dışı İşlemler ve Sonuçları, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.2, S.2, Sa. 47-79. (Konu Dışı İşlem)
- Toros, İrem; (2019), Aval, 1. baskı, Seçkin.
- Tuhr, Von Andreas; “Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı(Çeviren: Cevat Edege)”, Yargıtay Yayınları, Cilt1-2, 1983
- Tüzel, Nalan; (2004), Kambiyo Senetlerinde Tahsil Ciroosu, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Uzunallı, Sevilay; (2013), Anonim Şirkette İşletme Konusu, 1. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi.
- Uzunallı, Sevilay / Yıldırım, Ali Haydar; (2021), Kıymetli Evrak Hukuku, 3. Baskı, Seçkin.
- Üçüncü, S. Hilal, (2013) Acentenin Temsil Yetkisinin Usul Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.15, S.(1-2), Sa.961-996.
- Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/Kaya, Arslan/Nomer Ertan, (2015), Ticari İşletme Hukuku, 5. Baskı, İstanbul, Vedat Yayıncılık.
- Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/Kaya, Arslan/Nomer Ertan, N. Füsün; (2019), Kıymetli Evrak Hukuku, 12. Bası, İstanbul, Yetkin.
- Yasan, Mustafa; (2021), Kıymetli Evrak Hukuku, 6. Baskı, Seçkin.
- Yavuz, Nihat; (2018), Borçlar Hukuku El Kitabı, 1. Baskı, Ankara, Yetkin.
- Yelmen, Adem, (2015), Yetkisiz Temsil, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.6, S.1, Sa.429-448, Özel (1).

- Yıkar, Mehmet Emin; (2021), Kambiyo Senetlerinde Temsil, 1. Baskı, Ankara, Seçkin.
- Yıldırım, Ali Haydar; (2012), Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Düzenleyen veya Lehtar Sıfatına Sahip Olduğu Bononun Hukuki Durumu, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, c.10, S.17, Sa.92-106.
- Yıldırım, Ali Haydar; (2017), Türk Hukuku'nda Vadeli Çek (İleri Keşide Tarihli Çek ve Bunun Doğurduğu Sonuçlara İlişkin Bazı Tespitler, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.21 S.4, Sa.91-119.
- Yılmaz, Asuman; (2011), Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro su ve Rehin Ciro sunun Teminat İşlemi, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, Sa.287-308.
- Yılmaz, Kumru Kılıçoğlu; (2021) “Temsil Yetkisinin Açıklanması”, Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, Sa. 2, S. 361-388.
- Yılmaz, Lerzan; (2017), Kambiyo Senetlerinde (Çek-Bono-Poliçe'de) Def'iler. 2. Baskı, İstanbul, Aristo Yayınları.
- Yücel, Özge; (2011) Çocuğun Kayyım Tarafından Temsili, 1. Baskı, Ankara, Turhan Kitapevi.
- Zevkliler, Aydın/ Acabey, Beşir/ Gökyayla, Emre; (2000), Zevkliler Medeni Hukuk, Başlangıç Hükümleri Kişiler Aile Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Seçkin.